

Г О Д И Ш Е Н Д О К Л А Д

Н А

КОМИСИЯТА ЗА РЕГУЛИРАНЕ НА СЪОБЩЕНИЯТА

2 0 0 8

СЪДЪРЖАНИЕ

УВОД.....	5
I. СЪСТОЯНИЕ, РАЗВИТИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ НА ПАЗАРА НА ЕЛЕКТРОННИ СЪОБЩЕНИЯ.....	8
1. Световно развитие на сектора на електронни съобщения.....	8
2. Перспективи за развитие на световния пазар на електронни съобщения.....	14
3. Правна и регулаторна рамка.....	15
4. Обем и структура на пазара на електронни съобщения в България.....	17
5. Перспективи за развитие на българския пазар на електронни съобщения.....	23
II. ЕЛЕКТРОННИ СЪОБЩИТЕЛНИ МРЕЖИ И УСЛУГИ.....	26
1. Фиксирани телефонни мрежи и предоставяне на фиксирани телефонни услуги.....	26
1.1. Участници на пазара на фиксирана телефонна услуга.....	26
1.2. Развитие на пазара на фиксирана телефонна услуга.....	30
1.3. Фиксирани телефонни постове.....	32
1.4. Обществени телефони.....	34
1.5. Предоставяни услуги на пазара на фиксирани телефонни услуги.....	35
1.6. Регулиране на пазарите на фиксирани мрежи и услуги.....	37
1.7. Цени на фиксираната гласова телефонна услуга на „БТК” АД.....	38
2. Мобилни клетъчни мрежи и услуги.....	45
2.1. Участници на пазара.....	45
2.2. Инфраструктура на мобилните клетъчни мрежи.....	46
2.3. Развитие на пазара на мобилни телефонни услуги.....	46
2.4. Услуги.....	51
2.5. Цени и ценова политика.....	53
3. Взаимно свързване и необвързан достъп.....	58
3.1. Цени за взаимно свързване.....	58
3.2. Цени за необвързан достъп.....	63
3.3. Цени за специфичен достъп.....	66
3.4. Цени за съвместно ползване на помещения и съоръжения.....	67
4. Предоставяне на универсална услуга.....	68
4.1. Първоначално свързване към обществената фиксирана телефонна мрежа в крайна точка от нея и достъп до фиксирани гласови телефонни услуги (абонамент), осигуряващи възможност за селищни, междуселищни и международни повиквания.....	69
4.2. Достъп до фиксирана гласова телефонна услуга чрез обществени телефонни апарати.....	70
4.3. Телефонен указател за номерата на абонатите на фиксираните мрежи и предоставяне на телефонни справочни услуги за номерата на абонатите на фиксираните и мобилните мрежи.....	71
4.4. Предоставяне на телефонни справочни услуги за номерата на абонатите на фиксираните и мобилните мрежи и безплатен достъп до услугите за спешни повиквания за крайни потребители.....	72
4.5. Осигуряване на достъп до Интернет чрез обществената електронно съобщителна мрежа на „БТК” АД.....	72
4.6. Цени на универсалната услуга.....	73
4.7. Качество на предоставяната универсална услуга.....	74
4.8. Жалби и удовлетворяване на жалбите.....	75
4.9. Компенсиране на нетни разходи от предоставяне на универсална услуга.....	76

5. Линии под наем.....	77
5.1. Участници на пазара.....	77
5.2. Обем на пазара и пазарни дялове.....	77
5.3. Цени на услугата линии под наем.....	78
6. Мрежи за пренос на данни и предоставяне на услуги за достъп до Интернет.....	82
6.1. Мрежи за пренос на данни.....	82
6.2. Услуги за достъп до Интернет.....	84
7. Спътникови системи.....	89
7.1. Участници на пазара.....	89
7.2. Обем, структура и инвестиции на пазарен сегмент „неподвижни спътникови мрежи” през 2008 г.	91
7.3. Достъп до спътникови системи.....	94
8. Наземно радиоразпръскване.....	95
8.1. УКВ-ЧМ радиоразпръскване.....	96
8.2. Телевизионно радиоразпръскване.....	98
9. Кабелни мрежи за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни сигнали.....	99
10. Услуги, предоставяни чрез мрежи от типа „точка към много точки”.....	108
III. УПРАВЛЕНИЕ НА ОГРАНИЧЕНИТЕ РЕСУРСИ.....	110
1. Радиочестотен спектър.....	110
1.1. Разпределение, планиране, предоставяне и ефективно използване на радиочестотния спектър.....	111
1.2. Национална и международна координация.....	116
1.3. Електромагнитна съвместимост.....	117
2. Номера и адреси.....	117
IV. ДЕЙНОСТИ ПО ЗАКОНА ЗА ЕЛЕКТРОННИТЕ СЪОБЩЕНИЯ И ЗАКОНА ЗА ЕЛЕКТРОННИЯ ДОКУМЕНТ И ЕЛЕКТРОННИЯ ПОДПИС.....	120
1. Осъществяване на електронни съобщения.....	120
1.1. Индивидуални лицензии по ЗД (отм.) и разрешения за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс по ЗЕС.....	121
1.2. Уведомления за осъществяване на обществени електронни съобщения по реда на ЗЕС.....	123
1.3. Осъществяване на електронни съобщения чрез радиосъоръжения от любителска радиослужба.....	123
2. Пазарно регулиране.....	123
2.1. Мониторинг на пазара на електронни съобщения.....	124
2.2. Определяне, анализ и оценка на съответните пазари на електронни съобщения, съгласно Европейска регулаторна рамка 2002.....	124
2.3. Регулиране на цени и разходи.....	125
2.4. Сътрудничество с КЗК.....	125
3. Стандартизация.....	126
4. Взаимно свързване и достъп.....	126
5. Битстрийм достъп.....	127
6. Електронен документ и електронен подпис.....	128
7. Контрол на съобщенията.....	128
7.1. Мониторинг и контрол на радиочестотния спектър за граждански нужди.....	128
7.2. Инспекционна дейност.....	131
7.3. Развитие и техническа поддръжка на националната система за мониторинг на радиочестотния спектър (НСМРЧС) и измервателните.....	135

системи за контрол.....	136
8. Административно-наказателна дейност на КРС.....	136
9. Процесуално представителство.....	136
10. Международна дейност.....	137
V. АДМИНИСТРАЦИЯ И ИНФОРМАЦИОННО ОБСЛУЖВАНЕ.....	144
1. Човешки ресурси.....	144
2. Информационно обслужване.....	147
2.1. Внедряване, поддръжка и развитие на информационни системи.....	147
2.2. Защита на данни и електронна информация.....	148
2.3. Дейности, свързани с участието на организацията в проектите по електронното правителство в Република България.....	148
2.4. Техническото и комуникационно осигуряване и съпровод.....	148
2.5. Координация, контрол и персонална помощ на служителите на КРС.....	148
VI. БЮДЖЕТ.....	149
VII. БАЛАНС.....	151
ЗАКЛЮЧЕНИЕ.....	152

УВОД

През 2008 г. Комисията за регулиране на съобщенията (КРС), в ролята си на специализиран независим държавен орган, изпълняваше функциите по регулиране и контрол на сектора на електронните съобщения в Република България. Мисията и основната цел на Регулатора бяха съсредоточени в създаване на условия за развитие на ефективна конкуренция на пазарите на електронните съобщения и пощенските услуги. Тази дейност се обуславя както от необходимостта от защита интересите на крайните потребители и осигуряване на реални ползи при потреблението на услугите в сектора, така и от увеличаване на инвестициите и развитието на новите технологии по отношение на електронните съобщения. В процеса на своята регулаторна дейност и при вземането на решения по важни въпроси от обществена значимост КРС работеше в условия на публичност и прозрачност и поддържаше активен диалог с предприятията, браншовите организации и институциите, ангажирани с развитието на електронните съобщения и пощенски услуги в страната.

В Годишния доклад за 2008 г., изготвен съгласно разпоредбата на чл. 38 от Закона за електронните съобщения¹ (ЗЕС), КРС извършва преглед на дейността си и разглежда процесите, засягащи електронните съобщителни мрежи и услуги, които очертават ситуацията в сектора за предходната година. Като национален орган, натоварен с функцията да регулира и пазара на пощенските услуги в Република България, КРС изготви Годишен доклад в областта на пощенските услуги за 2008 г., който оформи като отделен документ.

При изпълнение на функциите си по регулиране и контрол на пазара на електронни съобщения КРС се ръководеше от европейските норми, залегнали в секторните политики и регулаторните политики за управление на ограничените ресурси. В съответствие с целите и регулаторните принципи на европейската политика в сектора и в изпълнение на препоръките от Доклада за напредъка на единния европейски пазар на електронни съобщения през 2007 г. (13-ти Доклад) КРС прие задачи от първостепенно значение за дейността си, които се реализираха през 2008 г.

През годината КРС съсредоточи своята работа в определяне, анализ и оценка на пазарите на електронни съобщения, съгласно Препоръката на Европейската Комисия (ЕК) за съответните продуктови пазари в сектора на електронните съобщения, подлежащи на ex-ante регулиране. В резултат на това бяха нотифицирани първите три проекта на пазарни анализи - пазарите на термиране на гласови повиквания в индивидуални мобилни мрежи, на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи и на термиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи. До влизане в сила на мерките по отношение на предприятията със значително въздействие върху разглежданите пазари, предоставящи мобилни услуги, КРС наложи ограничение на цените на едро за термиране под формата на график за поетапното им намаляване.

С цел актуализиране на подзаконовата нормативна уредба, в съответствие със своите правомощия по ЗЕС и Закона за електронния документ и електронния подпис (ЗЕДЕП), през 2008 г. КРС разработи и прие редица подзаконови нормативни актове осигуряващи ефективното изпълнение на регулаторните функции и облекчаващи взаимодействието на сектора с държавния регулаторен орган.

КРС прие Регулаторна политика за управлението на радиочестотния спектър за граждански нужди в съответствие с политиката на ЕК относно хармонизираното използване на радиочестотния спектър в Общността. Тази важна стъпка е продиктувана от необходимостта от ефективно планиране и разпределение на радиочестотния

¹ Обн., ДВ, бр. 41 от 22.05.2007 г.

спектър. В тази връзка КРС отдели специално внимание на мониторинга, като един от механизмите за управление на радиочестотния спектър, за усвояване на допълнителни честотни диапазони, по отношение на въвеждането на нови технологии в електронните съобщения и създаване на условия за цифровизация на наземното телевизионно радиоразпръскване. През 2008 г. продължи изграждането на Национална система за мониторинг на радиочестотния спектър за граждански нужди, състояща се от стационарни, мобилни и дистанционно управляеми станции за наблюдение на спектъра, оборудвани със специализирани системи за мониторинг, измерване и радиопеленговане в съответствие с изискванията на Международния съюз по далекосъобщения.

В съответствие с разпоредбите на ЗЕС КРС прие също така и Регулаторна политика за ползването на номера, адреси и имена за осъществяване на електронни съобщения. В регулаторната политика се определят основните цели, механизми и подходи на КРС при управление и ползване на ресурса-номера в краткосрочен (до края на 2008 г.) и в средносрочен план (2009 г. – 2010 г.). Приетата регулаторна политика е една от стъпките, които КРС направи за изпълнение на заложените в ЗЕС принципи на консултативност, равнопоставеност, пропорционалност, неутралност по отношение на използваните технологии и предоставяните услуги, което създава условия за устойчив и конкурентен пазар.

С цел осигуряване на условия за развитие на ефективна конкуренция в сектора на електронните съобщения един от основните приоритети в работата на КРС за предходната година беше осигуряването на преносимостта на номерата в мобилни и фиксирани мрежи. В тази връзка в резултат на усилията на регулатора през април 2008 г. успешно стартира преносимостта на номерата в мобилни мрежи, като до края на годината популярността на услугата сред потребителите нарастна. Също така през 2008 г. КРС прие Функционални спецификации за преносимост на географски номера при промяна на доставчика на фиксирана телефонна услуга и/или при промяна на адреса в рамките на един географски национален код за направление и Функционални спецификации за осъществяване на преносимост на негеографски номера при промяна на доставчика, предоставящ съответната услуга. Предстои стартиране на преносимостта и на номерата във фиксирани мрежи, през 2009 г., като очакванията са за сериозно раздвижване на пазара на фиксирани гласови услуги.

В съответствие с разпоредбите на ЗЕС КРС прие Наредба за условията и реда за осъществяване на достъп и/или взаимно свързване. Този подзаконен нормативен акт осигури ясна регламентация на задълженията на предприятията с цел да се реализира ефективно взаимно свързване и достъп. Тези правила са валидни за всички предприятия, които имат и задължение да предоставят достъп и взаимно свързване. В същото време съгласно ЗЕС едно от основните правомощия на КРС е да налага мерки на предприятия със значително въздействие върху пазара с цел да се осъществи ефективен достъп и взаимно свързване. В тази връзка с наредбата се определят основни изисквания, които следва да бъдат спазвани от предприятията със значително въздействие върху пазара при осигуряване на достъп и взаимно свързване.

В съответствие с посочената в 13-тия Доклад препоръка на ЕК за засилване на независимостта на регулаторния орган, през 2008 г. КРС предприе активна дейност по планиране, организиране, координиране и участие в инициативите на международните и европейски организации и техните работни структури в областта на електронните съобщения. Тези дейности допринесоха за утвърждаването на ролята на българския регулатор в процеса на вземане на решения и защитата на националната позиция и интереси, както и за утвърждаване престижа на Република България като фактор и надежден партньор на международно, европейско и регионално ниво.

КРС взе участие в дейността на правителствените и специализираните организации в областта на електронните съобщения на международно и европейско ниво с цел ефективното прилагане на Европейската регулаторна рамка.

В тази връзка през цялата 2008 г. експерти от КРС продължиха своето участие в рамките на работните групи и проектните екипи на Групата на независимите регулатори (IRG). Това от своя страна спомогна за укрепване на административния капацитет на КРС и създаде благоприятна среда за съвместно сътрудничество и обмяна на професионален опит, които се отразиха в изпълнението на редица от приоритетните задачи в дейността на КРС за 2008 г.

I. СЪСТОЯНИЕ, РАЗВИТИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ НА ПАЗАРА НА ЕЛЕКТРОННИ СЪОБЩЕНИЯ

1. Световно развитие на сектора на електронни съобщения

Обем и ръст на сектора

Секторът на електронни съобщения продължава своето динамично развитие и през 2008 г., въпреки влошеното икономическо положение и спада, отбелязван в редица други сектори на световната икономика през годината. Според Gartner общите приходи от предоставяне на електронни съобщителни услуги в световен мащаб през изминалата година са нараснали от 1,49 на 1,6 трилиона щ.д. Според анализаторите до 2012 г. увеличението в приходите ще се запази относително стабилно, като в този период те ще нарастват с 4,4% средногодишно.

Що се отнася за общите приходи по региони, през изминалата година за първи път Северна Америка не е регионът, в който са генерирани най-много приходи от предоставяне на електронни съобщителни услуги, за сметка на Азиатско-тихоокеанския регион. Приходите от предоставяне на електронни съобщителни услуги в Северна Америка са нараснали с 4,5% през 2008 г. до 511,6 млрд. щ.д., докато в Азиатско-тихоокеанския регион те отбелязват ръст от 8%, достигайки 513,1 млрд. щ.д.

Най-голям растеж в периода до 2012 г. се очаква да бъде отбелязан в Близкия Изток и Африка, където приходите от предоставяне на електронни съобщителни услуги се очаква да нарастват с 8,6% средногодишно².

Общият обем на приходите от предоставяне на електронни съобщителни услуги през 2008 г. в рамките на Европейския съюз (ЕС) е оценен на 510,3 млрд. щ.д., в сравнение с 467 млрд. щ.д. за 2007 г.³

Мобилни комуникации

По данни на Международния съюз по далекосъобщения (ITU) броят на потребителите на мобилни услуги в света в края на 2008 г. достига 4,1 млрд. души (фиг. 1). През годината за първи път проникването на мобилни услуги в световен мащаб преминава границата от 50%, достигайки до 61,1% към 31 декември 2008 г.⁴. До 2013 г. се очаква броят на потребителите да нарасне до повече от 5,3 млрд., а проникването в световен мащаб да достигне 75%⁵.

² По данни на Gartner, <http://www.gartner.com>

³ По данни на European Information Technology Observatory (EITO), <http://www.eito.com>

⁴ International Telecommunication Union – Measuring the Information Society – The ICT Development Index 2009

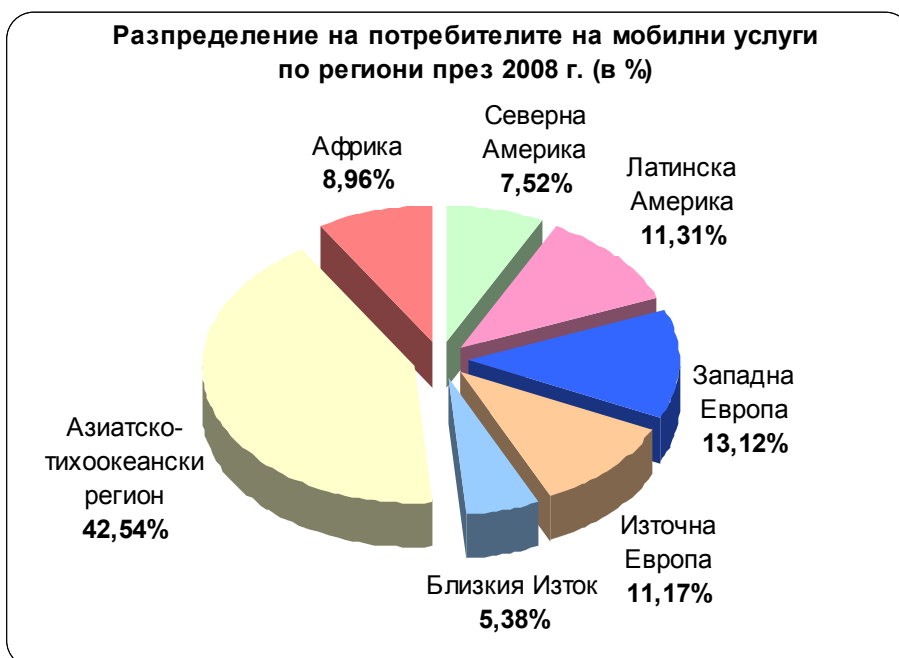
⁵ По данни на Informa Telecoms & Media, <http://www.informatm.com>

Източник: ITU, 2009 г.

Фиг. 1

Най-голям брой потребители на мобилни услуги през 2008 г. живеят в Азиатско-тихоокеанския регион (над 1,6 млрд. души или 42,54% от всички потребители в света). В Западна Европа живеят почти 500 млн. потребители, в Латинска Америка – над 430 млн. и в Източна Европа – 425 млн. (фиг. 2).

Източник: GSMA Mobile Infolink

Забележка: Данните в графиката са актуални към 22.09.2008 г.

Фиг. 2

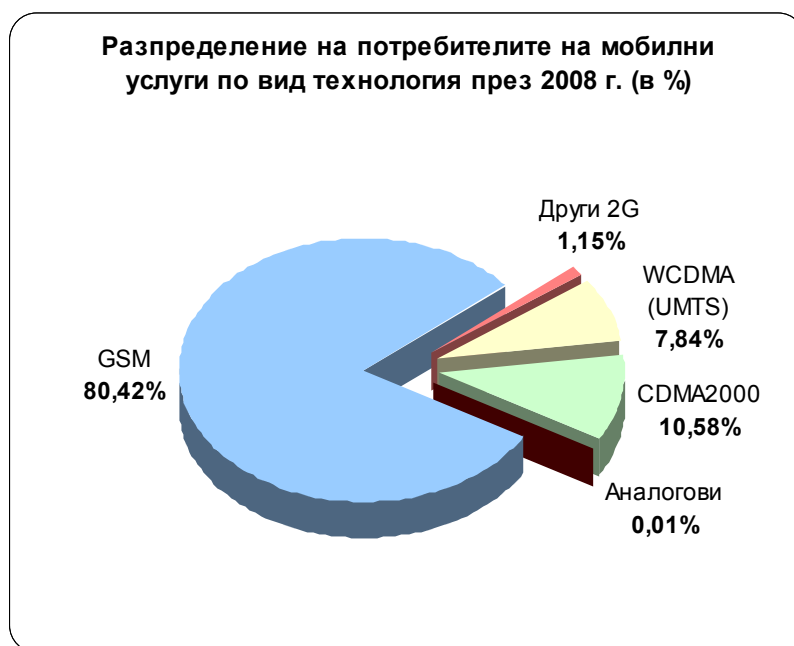
Броят на потребителите на мобилни услуги в рамките на ЕС достига 592,22 млн. души към 1 октомври 2008 г., а средната стойност на проникването на мобилни услуги

е 119%. Най-високо е проникването в Италия – 152%, Литва – 149% и Люксембург – 142%.⁶

GSM продължава да бъде най-разпространената технология за мобилни комуникации в световен мащаб с общо над 3 млрд. потребители (80,42% от всички потребители в света). Втора по популярност технология в световен мащаб с общо над 400 млн. потребители (10,58% от общия брой) е CDMA2000 (включваща 2.5G модификацията CDMA2000 1x и 3G модификациите EV-DO и EV-DO Rev.A), разпространена основно в Северна и Южна Америка и Югоизточна Азия.

Към края на 2008 г. абонатите на технологиите от трето поколение като UMTS, HSPA, FOMA и др., възлизат на почти 300 млн.

Потребители на аналогови мобилни мрежи към септември 2008 г. са едва 309 хил. души в световен мащаб, което е по-малко от 0,01% от всички потребители на мобилни комуникации в света (фиг. 3).

Източник: *GSMA Mobile Infolink*

Забележка: Данните в графиката са актуални към 22.09.2008 г.

Фиг. 3

В ЕС мобилните услуги от трето поколение (3G) се предлагат във всички страни-членки от общо 87 предприятия. Броят на потребителите на 3G услуги към 1 октомври 2008 г. е 91,3 млн. души (15,5% от общия брой потребители на мобилни услуги в ЕС).⁷

Делът на потребителите, използващи мобилни услуги посредством предплатени карти, през 2008 г. в световен мащаб нараства от 60 до 70%.⁸ Обратно, в рамките на ЕС този процент през изминалата година намалява от 61% на 58,2%, като отново най-популярни са предплатените карти в Италия и в Малта – ползвани съответно от 88% и 87% от потребителите на мобилни услуги.⁹

⁶ Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2008 (14th report)

⁷ Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2008 (14th report)

⁸ По данни на Paul Budde Communication Pty Ltd, <http://www.budde.com.au>

⁹ Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2008 (14th report), информацията е актуална към 1 октомври 2008 г.

По данни на Portio Research общият брой изпратени съобщения през 2008 г. е 3,5 трилиона, като се очаква до 2011 г. да достигне 5 трилиона.¹⁰

Приходите от предоставяне на мобилни услуги в световен мащаб през 2008 г. възлизат на 874 млрд. щ.д. Делът на гласовите и SMS услугите от тези приходи продължава да бъде много висок – 88,9%. Анализаторите от Portio Research очакват тази тенденция да се запази през следващите няколко години, прогнозирайки малко понижение на този процент до 85% през 2011 г.¹¹

Към края на 2008 г. в света има около 400 оператора на виртуални мобилни мрежи (MVNO)¹², които предоставят услуги на общо 107 млн. крайни потребители¹³. По данни на Juniper Research през 2008 г. приходите, генерирани от подобен тип оператори достигат 60 млрд. щ.д. Очаква се през 2011 г. тези приходи да бъдат 80 млрд. щ.д.¹⁴, а броят на абонатите да достигне 126 млн. души.¹⁵

Фиксирани комуникации

По данни на ITU броят на фиксираните телефонни линии в света в края на 2008 г. е 1,27 млрд. (фиг. 1). Тенденцията за замяна на фиксираните телефонни услуги с мобилни такива, наблюдавана в развитите страни, води до спад в броя на активните фиксирани линии в тези райони на света. От друга страна, налице е увеличение в броя изградени нови фиксирани телефонни линии в развиващите се страни. На тези факти се дължи относителната стабилност на индикатора „проникване на фиксирани услуги в световен мащаб“, който за пета поредна година се запазва на ниво от малко под 20% – в края на 2008 г. е 18,9%.¹⁶

Тенденцията за спад в приходите от фиксирани комуникации се запази и през 2008 г. Според IDATE в рамките на изминалата година в световен мащаб те са намалели с 5,2% до 366 млрд. щ.д.¹⁷.

Пренос на глас през Интернет протокол (VoIP)¹⁸

Услугите за пренос на глас през Интернет протокол (VoIP) продължават да се радват на все по-голяма популярност в световен мащаб. Приходите от VoIP услуги, предоставяни в определено местоположение, за поредна година отбелязват значителен ръст (33%), достигайки до 30,8 млрд. щ.д. Потребителите на фиксирани VoIP услуги с гарантирано качество в края на 2008 г. достигат 106 млн.¹⁹ В Европа броят потребители на VoIP услуги към края на 2008 г. е 35 млн., като този тип комуникация е най-разпространена във Франция, където повече от 50% от домакинствата използват VoIP мрежи за пренос на глас.²⁰

¹⁰ По данни на Portio Research, <http://www.portioresearch.com>

¹¹ По данни на Portio Research, <http://www.portioresearch.com>

¹² Според доклада The MVNO Directory 2009

¹³ По данни на Paul Budde Communication Pty Ltd, <http://www.budde.com.au>

¹⁴ По данни на Juniper Research, <http://www.juniperresearch.com>

¹⁵ По данни на Paul Budde Communication Pty Ltd, <http://www.budde.com.au>

¹⁶ International Telecommunication Union – Measuring the Information Society – The ICT Development Index 2009

¹⁷ По данни на IDATE, <http://www.idate.fr>

¹⁸ В текста са разгледани единствено фиксираните VoIP услуги, тъй като голяма част от мрежите, предоставящи мобилни VoIP услуги, са или наскоро изградени, или са все още в процес на тестване, поради което не може да бъде направена точна оценка на броя потребители и на услугите, предоставяни чрез тях. Навсякъде в текста под VoIP услуги се разбират такива с гарантирано качество. Единствено информацията за преноса на глас посредством Skype засяга услуга без гарантирано качество.

¹⁹ По данни на Infonetics Research, <http://www.infonetics.com>

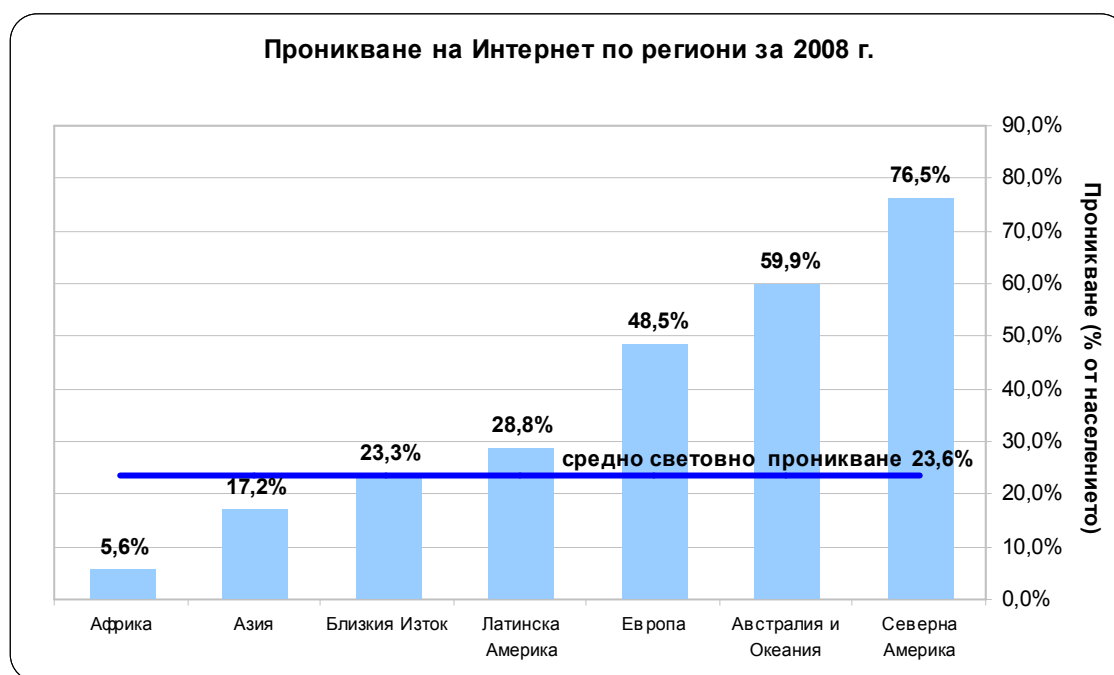
²⁰ По данни на TeleGeography, <http://www.telegeography.com>

Интернет

По данни на Internet World Stats, към края на 2008 г. потребителите на Интернет в световен мащаб са 1,582 млрд. или 23,6% от световното население.²¹

В сравнение с 2007 г. броят на Интернет потребителите в световен мащаб е нараснал с 19,8%, като най-голямо е нарастването в Близкия изток (където броят им е увеличил с 39%), Латинска Америка (28% увеличение), Азия и Африка (увеличение съответно с 27% и 21%). За година Интернет потребителите в Европа са нараснали с 12% до 390 млн., а в рамките на ЕС – с 8,7% до 297 млн. души.

В най-голяма степен хората използват Интернет в Северна Америка (76,5% от населението), Австралия и Океания (59,9% от населението) и Европа (48,5%, като в рамките на ЕС се наблюдава проникване от 60,7%). Проникването на Интернет е най-ниско в Африка, където само 5,6% от населението използва глобалната мрежа (фиг. 4).

Източник: Internet World Stats

Фиг. 4

По прогноза на IDC до 2012 г. броят на Интернет потребителите в световен мащаб ще достигне до 1,9 млрд., което представлява повече от 30% от световното население.²²

Фиксиран широколентов достъп до Интернет

В края на 2008 г. общият брой на фиксираните широколентови линии в световен мащаб достига 410,9 млн., което представлява 17,4% ръст за една година, а проникването на широколентовия достъп нараства с един процент до 7,1%.²³

По отношение на разпределението и развитието му по географски райони, Западна Европа продължава да бъде региона с най-голям брой изградени фиксирани широколентови връзки - 25,73% от всички линии в света. В рамките на една година голямо увеличение на относителния си дял бележи Югоизточна Азия, на която се падат 22,76% от всички линии в света (фиг. 5).

²¹ Internet World Stats, <http://www.internetworldstats.com>

²² IDC, <http://www.idc.com>

²³ Point Topic World Broadband Statistics, Q4 2008, <http://www.point-topic.com>

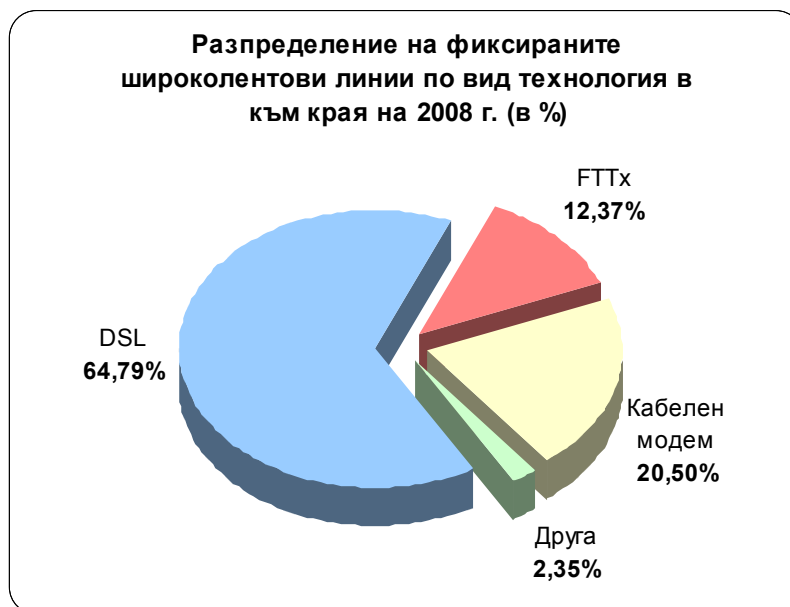
Източник: Point Topic

Фиг. 5

14 млн. нови фиксирани широколентови линии са изградени в ЕС през 2008 г. Така към края на периода фиксираните широколентови връзки в ЕС са 114 млн., което представлява нарастване от 14,3% за една година. Средното проникване на фиксирания широколентов достъп в държавите-членки на ЕС към края на 2008 г. достига 22,92%, спрямо 20,16% към края на 2007 г.²⁴

xDSL продължава да бъде доминиращата технология за фиксиран широколентов достъп до Интернет в световен мащаб с почти 65% от общия брой фиксирани широколентови линии. Кабелните връзки за широколентов достъп до Интернет, водеща технология в Северна Америка, съставляват 20,5% от всички връзки, а оптичните линии, популярни в Югоизточна Азия и в Азиатско-Тихоокеанския регион – 12,37% (фиг. 6).

²⁴ Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2008 (14th report)

Източник: Point Topic

Фиг. 6

И в рамките на ЕС доминиращата технология за фиксиран широколентов Интернет достъп остава xDSL (79,4%), следвана от кабелния достъп (15,3%), оптичния достъп (1,4%) и фиксирания безжичен достъп (1,1%)²⁵.

Мобилен широколентов достъп до Интернет

По данни на Informa Telecoms and Media към края на 2008 г. броят на потребителите на мобилен широколентов Интернет достъп достига 186 млн., нараствайки с 84% спрямо края на 2007 г. Според анализаторите огромният ръст на потребителите се дължи от една страна на големия брой мобилни мрежи, които предлагат широколентов достъп до Интернет (към края на 2008 г. в света има над 400 мобилни мрежи, предлагащи подобни услуги на крайни потребители), появата на т.нар. flat-rate тарифи (позволяващи неограничен Интернет трафик срещу фиксирана месечна такса), както и на голям брой крайни устройства (мобилни телефони, PDA, 3G модеми и др.), позволяващи пълноценно използване на високоскоростната Интернет връзка.

С навлизането на 4G технологиите за мобилен широколентов пренос на данни HSPA+, LTE и TD-SCDMA и развитието на съществуващите вече технологии като HSPA, EV-DO и WiMAX се очаква до края на 2013 г. потребителите на услугата да достигнат до 1 млрд. души²⁶.

2. Перспективи за развитие на световния пазар на електронни съобщения²⁷

Съществено влияние върху развитието на световния пазар на електронни съобщения през 2009 г. се очаква да окаже намаленото потребителско търсене и ограничените инвестиции в комуникационни технологии и услуги, породени от влошеното състояние на световната икономика. Въпреки това могат да бъдат очертани няколко тенденции, характеризиращи развитието на световния пазар на електронни съобщения през тази година.

²⁵ Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2008 (14th report)

²⁶ Infonetics Research, <http://www.infonetics.com>

²⁷ Анализът е базиран на разработката Top 10 Telecom Predictions for 2009 на inCode Telecom, <http://www.incodetel.com>

На първо място се очаква консолидация на предприятията, предоставящи електронни съобщения с цел оптимизация на управлението и инвестициите им и преустановяване на предоставянето на неефективни услуги и поддръжката на неефикасни мрежи или мрежови елементи. Очакват се и редица сливания и закупувания на компании.

Липсата на свежи капитали в пазара на електронни съобщения може да „отвори вратата” за навлизане на него на част от големите Интернет компании като Google, Yahoo, Microsoft и др., които биха инвестирали в предприятия, предоставящи електронни съобщения с цел разширяване на обхвата на предлаганите от тях услуги (например с включването на мобилни приложения).

Въпреки че голяма част от вниманието на специалистите в сферата на електронните съобщения е насочена към мобилните услуги от четвърто поколение (и по-специално към това доколко ще има съревнование между LTE и WiMAX технологиите), в следващите няколко години все по-голяма роля се очаква да изиграят и HSPA технологиите, нужни за осигуряването на пълноценни услуги за пренос на данни на притежателите на iPhone или подобни на него устройства.

От друга страна, големият обем на трафика, пренесен през мобилните мрежи, понякога предизвиква претоварвания на мрежите. Мобилните предприятия имат няколко възможности да предотвратят подобни ситуации. Едната е да променят тарифните си планове и да ограничат плановете, предоставящи неограничен трафик на потребителите. Друга възможност е да контролират скоростта, на която се предоставя мобилен достъп на отделния потребител. Съществува и трета възможност, която позволява „разтоварване” на част от трафика от основната мрежа чрез използването на т.нар. фемто клетки (femtocells), които представляват малки домашни мобилни базови станции с големината на рутер за безжичен Интернет. Тяхното навлизане на пазара обаче се очаква след 2010 г., заради необходимостта от технологично време за въвеждане в производство на наскоро приетия стандарт за GSM/HSPA фемто клетки.

Голямо внимание за поредна година се очаква да бъде отделено и на конвергентните услуги. Напълно възможно е през 2009 г. да бъдат представени за първи път услуги, позволяващи „конвергирането на три екрана” – едни и същи услуги да бъдат достъпни за потребителите на техните телевизори, компютри и мобилни телефони посредством унифициран потребителски интерфейс, съобразен с характеристиките на всяко устройство. Подобни услуги най-вероятно ще бъдат представени не от предприятията, притежаващи мрежи за предоставяне на електронни съобщения, а от партньорства между големи медийни компании (напр. Time Warner) и Интернет портали (напр. Google) или производители на потребителска електроника (напр. Apple).

Не на последно място се очаква да бъде затвърдена тенденцията за водене на активна „зелена” политика от страна на предприятията, предоставящи електронни съобщения, изразяваща се в организацията и участието им в големи инициативи за защита на околната среда.

3. Правна и регулаторна рамка

През 2008 г. бяха въведени значителни изменения на нормативната уредба в сектора. Експерти от КРС участваха през годината в разработването на:

1. Проект на закон за изменение и допълнение на ЗЕС;
2. Закон за Националната система за спешни повиквания с единен европейски номер 112;
3. Закон за изменение и допълнение на Закона за радиото и телевизията.

4. Инструкция за взаимодействие между КРС, Министерството на транспорта, Министерството на вътрешните работи, Министерството на отбраната, Държавната агенция „Национална сигурност”, Държавна агенция за метрологичен и технически надзор и Министерството на регионалното развитие и благоустройството – Дирекция за национален строителен контрол.

През 2008 година са изготвени и приети, както и изменени редица подзаконовни нормативни актове - наредби, тарифа, методики, регулаторни политики, технически изисквания, общи изисквания, типови разрешения и електронни форми.

Разработени и приети от КРС през 2008 г. са следните подзаконовни нормативни актове по ЗЕС:

1. Регулаторна политика за ползването на номера, адреси и имена за осъществяване на електронни съобщения;

2. Регулаторна политика за управление на радиочестотния спектър за граждански нужди;

3. Правила за условията и реда за достъп до обществена информация в КРС;

4. Правила за условията и реда за прехвърляне на разрешения за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс;

5. Правила за определяне на реда и условията за предоставяне на данни за местоположението на крайните потребители и данни за абоната от предприятията, предоставящи обществени телефонни услуги при спешни повиквания към центрове за спешни повиквания;

6. Правила за реда за осигуряване на достъп до електронни съобщителни услуги чрез мрежите за наземно цифрово радиоразпръскване и за осигуряване на електронни съобщителни услуги, предназначени за лица със слухови и зрителни увреждания чрез тези мрежи;

7. Правила за условията и реда за предоставяне на услугата „избор на оператор”;

8. Правила за условията и реда за предоставяне и ползване на функциите на мрежата „идентификация на линията на викация”, „идентификация на свързаната линия” и „тонално номеронабиране”;

9. Функционални спецификации за преносимост на географски номера при промяна на доставчика на фиксирана телефонна услуга и/или при промяна на адреса в рамките на един географски национален код за направление;

10. Функционални спецификации за осъществяване на преносимост на негеографски номера при промяна на доставчика, предоставящ съответната услуга;

11. Наредба № 1 от 19 декември 2008 г. за условията и реда за осъществяване на достъп и/или взаимно свързване;

12. Тарифа за таксите, които се събират от КРС за 2009 г. по ЗЕС;

13. Общи изисквания при осъществяване на обществени електронни съобщения.

Актове, разработени от КРС и актове, в чието изготвяне КРС е участвала, приети от други органи през 2008 г. са:

1. Методика за условията и реда за определяне, анализ и оценка на съответните пазари и критериите за определяне на предприятия със значително въздействие върху пазара;

2. Методика за определяне на цените и ценовите пакети на универсалната услуга;

3. Наредба № 5 за условията и реда за издаване на телефонни указатели, включително работата с бази данни, тяхното прехвърляне и ползване, както и за предоставяне на телефонни справочни услуги;

4. Наредба № 6 за изискванията и параметрите на качеството за универсалната услуга, специалните мерки за хора с увреждания и реда за избор на предприятията,

предоставящи обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, и за възлагане на задължението за предоставяне на универсалната услуга;

5. Наредба № 7 за правилата за разпределение и процедурите по първично и вторично предоставяне за ползване, резервиране и отнемане на номера, адреси и имена;

6. Наредба № 40 за категориите данни и редът, по който се съхраняват и предоставят от предприятията, предоставящи електронни съобщителни мрежи и/или услуги, за нуждите на националната сигурност и за разкриване на престъпления;

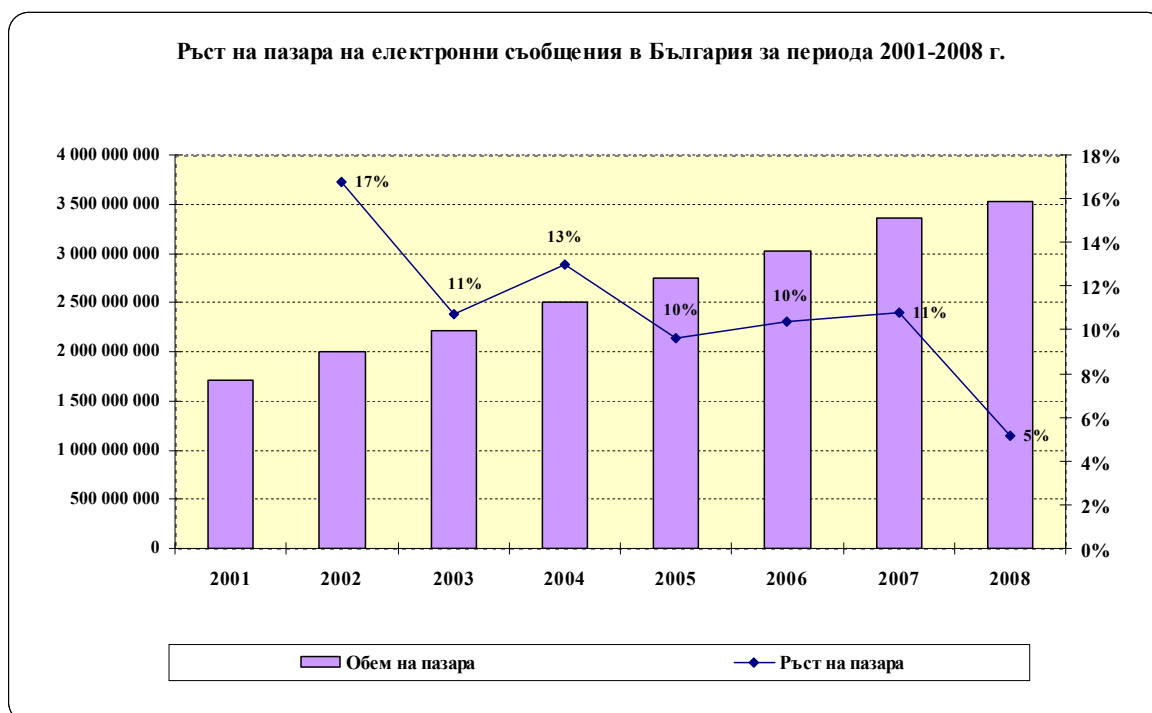
7. Наредба за реда за предоставяне и унищожаване на отнети в полза на държавата вещи по ЗЕС;

8. План за въвеждане на наземно цифрово телевизионно радиоразпръскване (DVB-T) в Република България.

4. Обем и структура на пазара на електронни съобщения в България

През 2008 г. обемът на пазара на електронни съобщения, обхващащ пазарните сегменти на фиксирани услуги, мобилни услуги, линии под наем, пренос на данни и достъп до Интернет, кабелна телевизия, неподвижни спътникови мрежи и други електронни съобщителни мрежи и/или услуги²⁸, възлиза на 3,532 млрд. лв. или 1,806 млрд. евро, което представлява 5-процентно увеличение спрямо предходната година. Общият обем на пазара на електронни съобщения за съответната година съставлява 5% от общия обем на БВП²⁹ за България.

На фиг. 7 са представени изменението на обема и ръста на пазара на електронни съобщения в страната за периода 2001-2008 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

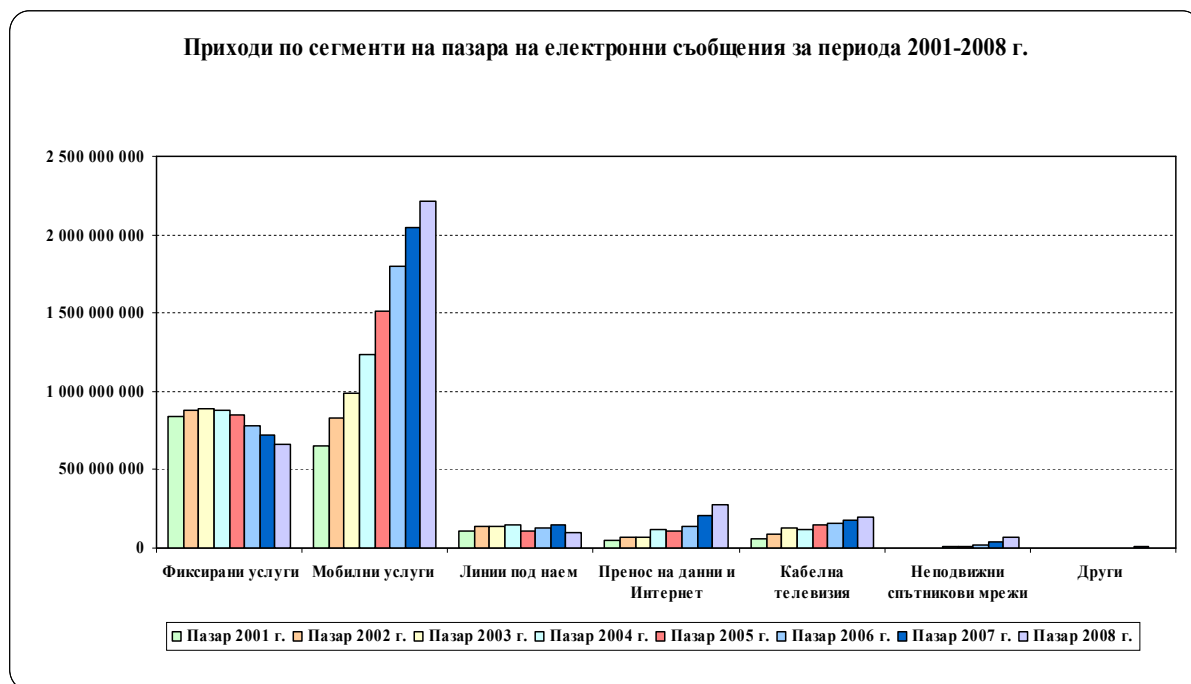
Фиг. 7

²⁸ Включва приходите от телекс, радиофикация, приходите от предоставяне на обществени електронни съобщения чрез мрежа от неподвижна радиослужба от вида "точка към точка", приходите от предоставяне на гласови услуги чрез номера с национален код за достъп от типа 99x чрез мрежи от вида „точка към много точки“ и приходите от предоставяне на радиорелейни линии за пренос на радио- и/или телевизионни програми.

²⁹ Изчислен по текущи цени. Източник: НСИ

Данните сочат, че въпреки запазващата се тенденция на нарастване на обема на пазара на електронни съобщения в абсолютна стойност през последната година темпът на растеж бележи спад от 5 процентни пункта спрямо предходните три периода, когато той е бил съответно: 10% през 2005/2004 г., 10% през 2006/2005 г. и 11% през 2007/2006 г.

На фигури 8 и 9 е представено изменението в обема на приходите по сегменти, и динамиката в структурата на пазара на електронни съобщения.

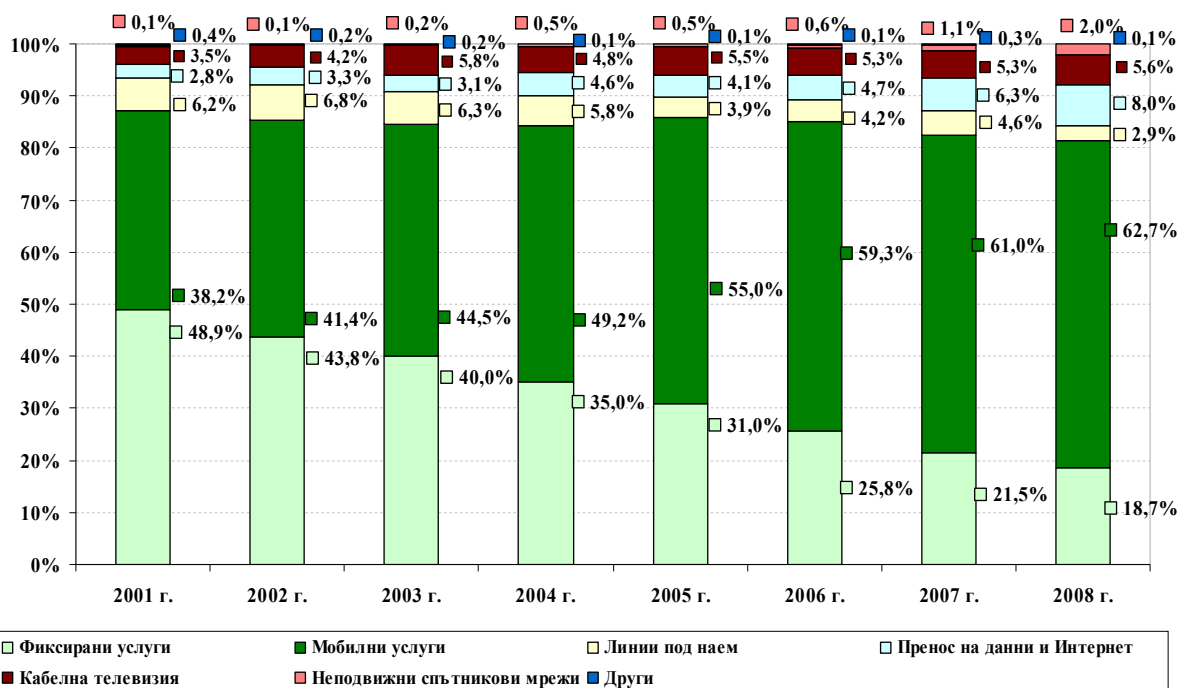

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 8

Видно от фиг. 8, като цяло за разглеждания период, приходите в сегментите на мобилни услуги, кабелна телевизия и пренос на данни и достъп до Интернет запазват тенденцията на растеж, докато в общите приходи в сегмента на фиксирани услуги за поредна година е отчетен спад.

Структура на пазара на електронни съобщения в България 2001-2008 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 9

Данните, характеризиращи структурата на пазара, представени на фиг. 9 показват, че в пазарните сегменти, в които през последните години традиционно се отчита растеж, през 2008 г. отново се наблюдава ръст в абсолютно и в относително изражение:

- делът на приходите от мобилни услуги нараства с близо 2 пункта за едногодишен период, такова е и изменението на дела на приходите от „пренос на данни и Интернет” в общия обем;
- приходите от обществени електронни съобщения чрез кабелна мрежа за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми също отчитат увеличение през годината, но изменението на дела на сегмента в пазара е едва с 0,4 пункта;
- най-голям ръст в абсолютно изражение е отчетен в сегмента „спътникови мрежи” – почти 90%.

През 2008 г. се наблюдава намаление в обема на три от сегментите на пазара на електронни съобщения:

- традиционно намалява обемът на приходите от фиксирани телефонни услуги. Делът на сегмента в общия обем на пазара на електронни съобщения спада с близо 3 пункта в сравнение с предходната година;
- намаление се отчита в сегмента „линии под наем”, чийто дял в общия обем на пазара бележи спад с малко под 2 пункта;
- намалението в абсолютна стойност на обема на сегмента „други”³⁰ е значително през 2008 г. в сравнение с предходната година – с почти 48%, но поради

³⁰ Включва приходите от телекс, радиофикация, приходите от предоставяне на обществени електронни съобщения чрез мрежа от неподвижна радиослужба от вида "точка към точка", приходите от предоставяне на гласови услуги чрез номера с национален код за достъп от типа 99x чрез мрежи от вида

малкия относителен дял, който формира в общия обем на пазара, изменението в относителна стойност е едва -0,1%.

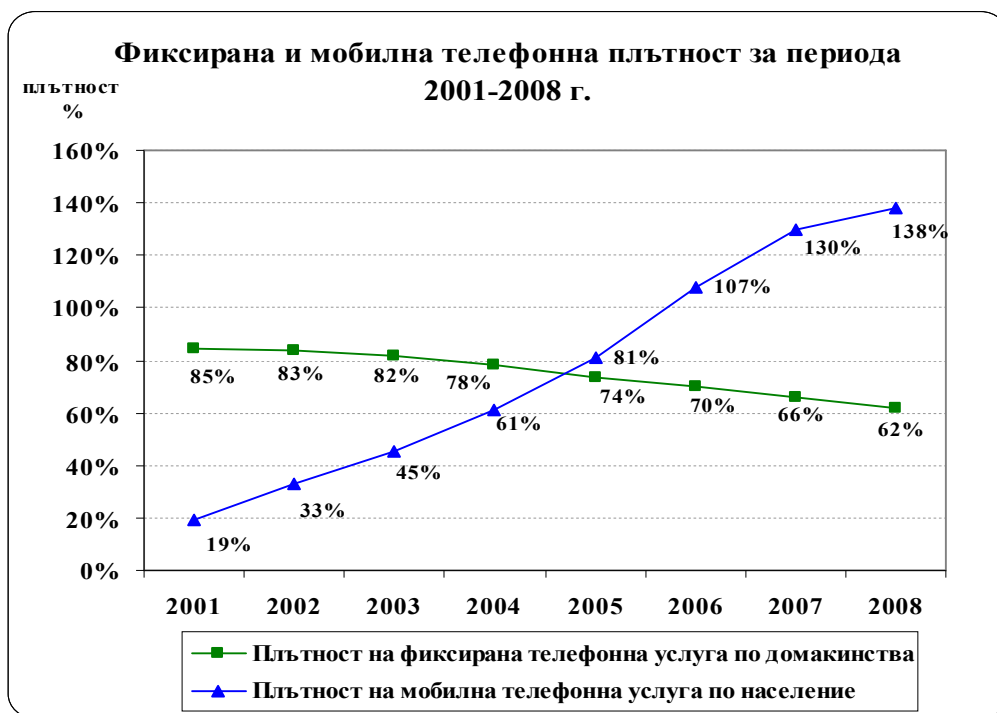
През 2008 г. сегментът на мобилни мрежи и услуги в България продължи да се развива динамично в условията на засилена конкуренция и насищане на пазара. Приходите от този сегмент на пазара са нараснали в абсолютна стойност с 8% и съставляват над половината (63%) от приходите от електронни съобщителни услуги в страната като цяло. Продължаващото нарастване на сегмента и значителният му относителен дял се дължи, от една страна, на тенденция част от потребителите на гласови телефонни услуги да се отказват от фиксираните услуги и да ги заменят с мобилни, както и на множеството агресивно проведени през годината промоции свързани с отстъпки от месечните такси за определени планове, включване на допълнителни минути за изходящи разговори и др.

Като цяло обемът на сегмента на фиксирани телефонни услуги продължава да намалява, като за последната година това намаление е с близо 9% в абсолютна стойност и с 3 пункта в относителна стойност в общия обем на пазара, което показва, че тенденцията за спад в приходите от предоставяне на фиксирани мрежи и фиксирани телефонни услуги продължава и през 2008 г.

През 2008 г. общият брой на предприятията, оторизирани да предоставят фиксирани телефонни услуги и достъп до обществени телефонни услуги чрез услугата „избор на оператор“ (вкл. историческото предприятие) възлиза на 23. Шестнадесет са алтернативните на „БТК“ АД предприятия, които осъществяват дейност през годината. Седем от тях предоставят услугата „избор на оператор“ - АЙ ТИ ДИ НЕТУЪРК“ АД, „БТК-НЕТ“ ЕООД, „ГОЛД ТЕЛЕКОМ БЪЛГАРИЯ“ АД, „НЕКСКОМ БЪЛГАРИЯ“ ЕАД, „ОРБИТЕЛ“ ЕАД, „СПЕКТЪР НЕТ“ АД, „ТРАНС ТЕЛЕКОМ“ ЕАД. Услугата „избор на оператор“ се ползва основно от абонатите в разновидността ѝ за всяко повикване. „ОРБИТЕЛ“ ЕАД е единственото предприятие, чиито абонати на услугата „избор на оператор“ ползват нейната абонаментна разновидност.

На фиг. 10 е представена наложилата се през последните години тенденция на намаление на фиксираната телефонна плътност и на увеличение на мобилната. От една страна това се дължи на нарастващата популярност на мобилните услуги сред българските потребители, а от друга, на практиката на мобилните предприятия в България да отчитат като активни всички потребители на предплатени услуги, закупили SIM карта и осъществили презареждане на кредит за ползване на услугите поне веднъж на всеки 12 месеца, което е един сравнително дълъг период спрямо практиката при отчитането на този показател в страните от ЕС.

„точка към много точки“ и приходите от предоставяне на радиорелейни линии за пренос на радио- и/или телевизионни програми.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 10

От графиката е видно, че през 2008 г. темпът на нарастване на мобилната плътност в България се забавя – отчетено е едва 6% увеличение в сравнение с предходната година. Намалението на фиксираната плътност е същото като през 2007 г. – с 4%. Въпреки нарасналата през последните години популярност на мобилните телефонни услуги и на безплатния достъп до преноса на глас през Интернет протокол, предоставян чрез специфични софтуерни приложения (Skype, Google Talk, Justvoip и др.), следва да се отбележи, че една част от потребителите на фиксирани телефонни услуги не са склонни да се откажат от тях. Запазването на фиксирания достъп до голяма степен се дължи на възможностите, които той предоставя за ползване и на други услуги, различни от обществената телефонна услуга. За домашните потребители това са пакетните услуги или ползването на DSL достъп, а за бизнес потребителите – услугите за пренос на данни, достъп до Интернет и възможността за ползване на учредженски телефонни централи.

Общо 30 предприятия са уведомили КРС, че възнамеряват да предоставят услугата „линии под наем”, включително „международни линии под наем” с предполагаема дата за начало на дейността до 31.12.2008 г., като според данните, подадени в КРС само 15 от тях реално са осъществявали дейност. Приходите от предоставяне на услугата „линии под наем” през 2008 г. възлизат на 102,4 млн. лв., което представлява намаление с 33% в сравнение с 2007 г. Големият спад се дължи основно на две причини - на първо място може да бъде изтъкнато намалението в приходите от предоставяне на линии под наем на едро (на други предприятия, предоставящи обществени електронни съобщения), които спадат с почти 37%, което може да се обясни с тенденцията предприятията, предоставящи обществени електронни съобщения в България да предпочитат все повече да инвестират в изграждане на собствена инфраструктура, разчитайки все по-малко на наемането на чужда. От друга страна, голямо влияние върху намалението в обема на пазара оказва спадът в общите приходи, реализирани от „БТК” АД от предоставяне на услугата „линии под наем” на едро и на дребно, които през 2008 г. намаляват с 41%. Въпреки, че е налице увеличение от 64% в общите приходи, реализирани от алтернативните предприятия, от

предоставяне на линии под наем, това не може да компенсира значителния спад в обема на пазара.

През 2008 г. са регистрирани 34 нови предприятия, предоставящи обществени електронни съобщения чрез кабелна мрежа за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми, които съгласно ЗЕС, са уведомили КРС за намеренията си да осъществяват този вид електронна съобщителна дейност. За последната година се наблюдава увеличение на новорегистрираните предприятия в сравнение с 2007 г. Същевременно са издадени 15 допълнения за разширяване на териториалния обхват към вече съществуващи уведомления и са издадени 44 решения на КРС за заличаване. По експертна оценка на КРС обемът на общите приходи от кабелни мрежи възлиза на близо 200 млн. лв.³¹, което е с 13% повече в сравнение с 2007 г. Все повече предприятия, предоставящи услуги чрез кабелни мрежи, предлагат или имат намерения да предлагат пакетни услуги като „Double play” (кабелна телевизия и достъп до Интернет и/или кабелна телевизия и пренос на глас), „Triple play” (кабелна телевизия, достъп до Интернет и пренос на глас), кодирани програми, пренос на данни, услуги като HDTV (стандарт в цифровата телевизия, поддържащ формат, който позволява по-високо качество на излъчването и по-висока разделителна способност, в сравнение с традиционната аналогова или стандартната цифрова телевизия) и видео по поръчка. Все по-голям брой предприятия, предоставящи услуги по кабелна мрежа, предлагат, освен аналогово, и цифрово приемане на телевизионни програми от абонатите. Броят на последните се е увеличил близо 3 пъти спрямо 2007 г. и формира над 13% от общия брой.

През 2008 г. обемът на пазарен сегмент „неподвижни спътникови мрежи” нараства два пъти спрямо предходната година и възлиза на 69,90 млн. лв., като този ръст се дължи преди всичко на ежегодното устойчиво нарастване на приходите от предоставяне на сателитна цифрова телевизия и радио на крайни потребители – през 2008 г. приходите от тази услуга достигат 62,44 млн. лв., което в абсолютно изражение представлява с 33,01 млн. лв. повече в сравнение с 2007 г.

Около 93% от приходите са от предоставени услуги на крайни потребители и 7% - от услуги на едро, като приходите от предоставяне на сателитна цифрова телевизия и радио на крайни потребители заемат 89% от общия обем на сегмента.

Броят на предприятията, притежаващи разрешение за предоставяне на обществени електронни съобщения на този сегмент, се запазва спрямо предходната година – предприятията, имащи право да предоставят обществени електронни съобщителни услуги чрез мрежи от неподвижна спътникова радиослужба през годината, са 10, а предприятията, предоставящи услуги за „достъп до спътникови системи” - 4. През 2008 г. КРС не е издавала разрешения на нови предприятия, съгласно ЗЕС, няма и подадени уведомления от нови предприятия за осъществяване на обществена електронна съобщителна услуга „достъп до спътникови системи”.

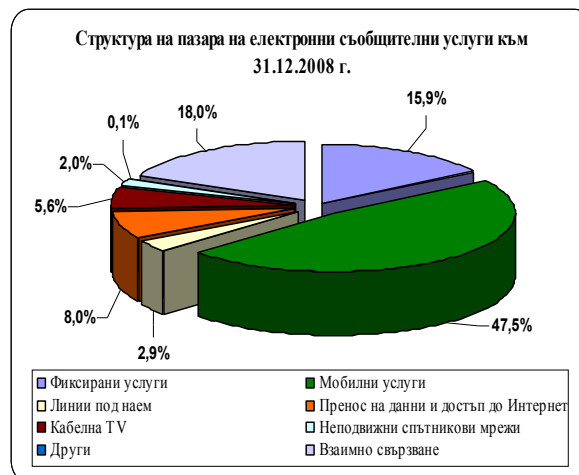
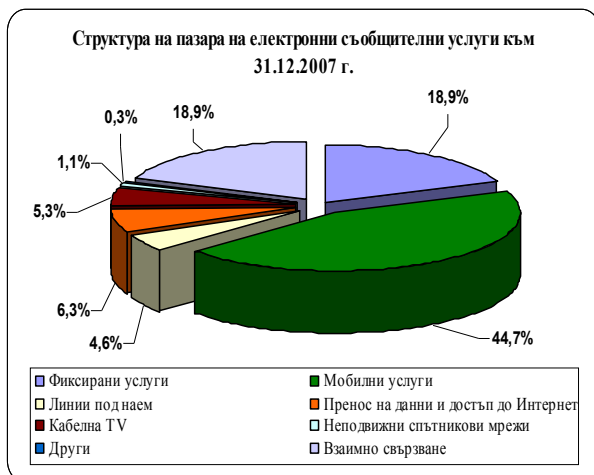
За 2008 г. обемът на пазарния сегмент „пренос на данни и услуги за достъп до Интернет” възлиза приблизително на 281 млн. лева, като бележи нарастване от 33% в сравнение с предходната година. С 50% се е увеличил броят на абонатите на ADSL услуги. По данни на КРС проникването на широколентови услуги сред населението в България към края на годината е 11,2%.

Към края на 2008 г. пет предприятия имат разрешения за изграждане на мрежа от типа „точка към много точки” с национално покритие, използвайки технологията WiMAX. От тях четири предприятия реално осъществяват дейност на пазара – „Макс

³¹ Включват се приходите от предоставяне на основен пакет програми, в т.ч. на допълнителен пакет и кодирани програми, както и на пакетни услуги, в т.ч. Double play (кабелна телевизия и Интернет), Double play (кабелна телевизия и пренос на глас) и Triple play.

Телеком” ООД, „Транс Телеком” ЕАД (използвайки търговската марка „1One”), „Некском България” ЕАД и „Мобилтел” ЕАД (с търговска марка „М-tel”). През 2009 г. се очаква услуги чрез своята WiMAX мрежа да започне да предлага и „Кериър БГ” АД. Общите приходи от предоставяне на услуги за широколентов достъп до Интернет, гласови услуги и др., чрез този тип мрежи все още съставляват малка част от приходите в целия пазар на електронни съобщения.

На следващите фигури е представен самостоятелно обособен сегментът на взаимно свързване в рамките на общата структура на пазара на електронни съобщения.

Забележка: При изчисляване на обема на сегмента „взаимно свързване” са включени приходите от физическа реализация на взаимното свързване (портове, линии и точки на свързване); терминиране на трафик (произхождащ от фиксирани/мобилни предприятия и WiMax мрежи в страната и в чужбина, включително SMS и MMS трафик), избор на оператор, транзитен трафик и колокиране.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 11

Фиг. 12

Изменението в обема на приходите от взаимно свързване през 2008 г. е незначително, като към края на годината е отчетен ръст от едва 0,3%. Структурата на самия сегмент също остава относително стабилна – с 2 процентни пункта е нараснал относителният дял на приходите от взаимно свързване на предприятията, предоставящи фиксирани мрежи и услуги и съответно с 2 процентни пункта е намалял този показател при съответните услуги, предоставяни чрез мобилни наземни мрежи. Това намаление се дължи от една страна на затварянето на трафик в рамките на отделните мрежи, а от друга страна на мерките, които КРС предприема за намаление на цените на терминиране в индивидуални мобилни мрежи. Като цяло дялът на приходите от взаимно свързване в общия обем на пазара на електронни съобщения възлиза на 18%.

Общата сума на инвестициите, вложени в изграждане и поддържане на мрежите и развитие на услугите, декларирани от предприятията, осъществяващи електронни съобщения през 2008 г., възлиза на около 794 млн. лв., което представлява намаление с близо 25% в сравнение с предходната година. За 2009 г., предприятията планират да инвестират в сектора малко над 757 млн. лв.

5. Перспективи за развитие на българския пазар на електронни съобщения

През 2008 г. КРС предприе стъпки, резултатите от които се очаква да имат отражение върху българския пазар на електронни съобщения в средносрочен период. Една от тях е свързана с очакваното успешно приключване на първия кръг от пазарни анализи и прилагането на специфични задължения на предприятията със значително въздействие върху съответните пазари, което ще резултира в постигането на по-ефективна конкуренция на пазара на електронни съобщения.

През 2009 г. се очаква стартиралата през м. април 2008 г. преносимост на мобилните номера да придобие по-голяма популярност, както и да стартира преносимостта на фиксирания номер. Очакванията са преносимостта на номерата да стимулира конкуренцията между предприятията, предлагащи услуги за фиксирана и мобилна телефония.

Най-вероятно започналата през последните няколко години тенденция на консолидация на пазара на електронни услуги ще продължи със сливания и поглъщания между предприятията, предоставящи услугите кабелна телевизия и достъп до Интернет.

В последните години се наблюдава увеличаване на навлизането на ширококоловите услуги, като степента на навлизането им в България вече е над 10%, а по домакинства проникването приближава 30%. Пазарните тенденции са страната да достигне средните стойности за навлизане на ширококоловия достъп в ЕС (22,92% към 1 януари 2009 г.) в следващите няколко години. Според прогнозите на Pyramid Research проникването на ширококолов достъп до Интернет в България ще достигне 28% в края на 2013 г. Най-голям ръст се прогнозира за DSL достъпа, като очакванията са абонатите му да нараснат над 3 пъти за шестгодишен период. Очакванията за ръст на разпространението на ширококоловия Интернет достъп в България се основават на факта, че се изграждат много нови мрежи и се модернизират съществуващите, като в крайна сметка ще се намали т.нар. „дигитална пропаст” и изоставането на страната спрямо страните в ЕС по този показател.

Потреблението на Интернет в страната ще продължи да нараства и с увеличаващото се предлагане на оферти за двойна (кабелна телевизия и високоскоростен Интернет) и тройна услуга (кабелна телевизия, фиксирана гласова телефонна услуга и високоскоростен Интернет) от кабелните оператори. Освен все по-популярните Double play и Triple play пакети на кабелните оператори, и операторите на мрежи за пренос на данни вероятно ще започнат да предлагат подобни услуги в разновидността им Интернет, VoIP телефония и IP телевизия.

Очаква се да се развие разпространението на VoIP телефонията в България, която вече е широко разпространена в много европейски страни. Ръстът в тази услуга (и по брой абонати, и по приходи от тези сегмент), предлагана от алтернативните оператори в страната, ще се запази и дори ускори в близките няколко години.

И в България навлиза (макар и бавно) световната тенденция на нарастване на ползването на мобилен Интернет. Очаква се пазарът за обмен на съобщения, изпращани от безжични устройства, както и на мобилна телевизия и навигационни услуги (и други нови услуги) също да нарасне.

Очаква се стартирането на петия WiMAX оператор, въпреки че влошеното състояние на икономиката се отразява на инвестициите и в този сегмент. Бъдещото развитие на пазара на услуги, предоставяни чрез мрежи от типа „точка към много точки” е свързано с активното търсене на пазарна ниша при предоставянето както на мобилни услуги, така и на ширококолов достъп до Интернет. Привличането на нови абонати би могло да превърне безжичният високоскоростен Интернет достъп в реална алтернатива на DSL, кабелния, оптичния и ширококоловия LAN достъп до Интернет.

Обект на внимание в краткосрочен период ще продължава да бъде и преминаването от аналогово към цифрово радио- и телевизионно разпръскване, което трябва да приключи до 31.12.2012 г. Преходът към цифрово излъчване изисква подготовка на законодателната рамка, осигуряване на необходимата техническа инфраструктура, информационна кампания за населението във връзка с устройствата/приемниците, чрез които могат да се предоставят цифрови телевизионни услуги и др. В допълнение, преминаването към цифрово излъчване е свързано с освобождаването на

ограничен ресурс – радиочестотен спектър (т.нар. „цифров дивидент“), което ще донесе нови възможности за комуникационния бизнес.

Противоречиво се очаква да бъде въздействието на световната икономическа криза върху пазара на електронни съобщения в България. В Западна Европа от края на миналата година се отчита сериозен спад на продажбите на мобилни телефони, което се отразява на индустрията. В същото време се наблюдава тенденция, при която именно в условията на криза се инвестира приоритетно в изграждане и укрепване на инфраструктурата, включително и в телекомуникационните мрежи. В този смисъл, една положителна перспектива е развитието на сектора на електронни съобщения да се превърне в двигател за общото съживяване и стабилизиране на световната и националните икономики.

II. ЕЛЕКТРОННИ СЪОБЩИТЕЛНИ МРЕЖИ И УСЛУГИ

1. Фиксирани телефонни мрежи и предоставяне на фиксирани телефонни услуги

1.1. Участници на пазара на фиксирана телефонна услуга

И през 2008 г. тенденцията на постепенно намаляване на приходите от фиксирани гласови телефонни услуги се запазва. Това се дължи най-общо на два основни фактора. От една страна, част от крайните потребители на обществени телефонни услуги все по-често предпочитат удобството на мобилността на телефонната услуга, предоставяна чрез мобилни наземни мрежи, както и безплатния достъп до преноса на глас през Интернет протокол, предоставян чрез специфични софтуерни приложения (Skype, Google Talk, Justvoip и др.), като по този начин свиват потреблението на традиционните фиксирани телефонни услуги. От друга страна, влияние оказва и поведението на участниците на пазара на фиксирани телефонни услуги – засилващата се конкуренция между предприятията води до предлагането на услуги за крайните потребители с различни отстъпки или предлагането на няколко продукта под формата на ценови пакет. Въпреки това, към момента темповете на нарастване на пазарните дялове на алтернативните предприятия, изчислени на база брой постове, трафик и приходи не са достатъчни, за да повлияят на конкурентните условия на сегмента на фиксирана телефонна услуга в България, където „БТК” АД запазва традиционно високи пазарни дялове.

1.1.1. Предприятия, предоставящи фиксирана телефонна услуга и достъп до обществена телефонна услуга

През 2008 г. КРС издава на две нови предприятия – „ВАРНА НЕТ” ООД и „ИНТЕРБИЛД” ООД разрешения за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – номера от Националния номерационен план за осъществяване на обществени електронни съобщения чрез обществена електронна съобщителна мрежа и предоставяне на фиксирана телефонна услуга³². В резултат, към 31.12.2008 г. общият брой на алтернативните на „БТК” АД предприятия, оторизирани да осъществяват обществени телефонни услуги чрез фиксирана мрежа, както и услуги за достъп до обществени телефонни услуги чрез услугата „избор на оператор”, възлиза на 22.

В таблица № 1 е представена справка на алтернативните предприятия, оторизирани да предоставят фиксирани телефонни услуги, както и услуги за достъп до обществени телефонни услуги чрез услугата „избор на оператор”.

³² Издаването на разрешения за осъществяване на електронни съобщения съгласно ЗЕС, заменя лицензионния режим в сила до месец май 2007 г. съгласно ЗД (отм.). На основание § 9, ал. 2 от ЗЕС предприятията продължават да осъществяват дейност въз основа на издадените индивидуални лицензии до издаване на разрешения по реда на ЗЕС.

Справка на алтернативните предприятия, оторизирани да предоставят фиксирани телефонни услуги през периода 2003-2008 г.

Наименование на предприятието	Предприятия, оторизирани да предоставят фиксирана телефонна услуга и услуги за достъп до обществена телефонна услуга чрез услугата "избор на оператор" към					
	31.12.2003 г.	31.12.2004 г.	31.12.2005 г.	31.12.2006 г.	31.12.2007 г.	31.12.2008 г.
Общ брой:	5	12	20	20	21	22
"КЕЙБЪЛТЕЛ" ЕАД (до 31.12.2005 г. "Глобалтех България" ЕООД)	√	√	√	√	√	√
"ИЗТОЧНА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ" АД	√	√	√	√	√	√
"НЕКСКОМ-БЪЛГАРИЯ" ЕАД	√	√	√	√	√	√
"НЕТПЛЮС" ООД*	√	√	√	√	√	
"ОРБИТЕЛ" ЕАД	√	√	√	√	√	√
"БЪЛГАРИЯ ТЕЛЕКОМ НЕТ" АД		√	√	√	√	√
"ВЕСТИТЕЛ БГ" АД		√	√	√	√	√
"СПЕКТЪР НЕТ" АД		√	√	√	√	√
"ИНТЕРУУТ БЪЛГАРИЯ" ЕАД**		√	√	√	√	√
"ТРАНС ТЕЛЕКОМ" ЕАД		√	√	√	√	√
"ЕВРОКОМ КАБЕЛ МЕНИДЖМЪНТ БЪЛГАРИЯ" ЕООД		√	√	√	√	√
"ГОЛД ТЕЛЕКОМ БЪЛГАРИЯ" АД		√	√	√	√	√
"АЙ ТИ ДИ НЕТУЪРК" АД			√	√	√	√
"КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ" ЕАД			√	√	√	√
"МОБИЛТЕЛ" ЕАД			√	√	√	√
"НЕТ ИС САТ" ООД			√	√	√	√
"НОВО" ЕАД			√	√	√	√
"СКАТ ТВ" ООД			√	√	√	√
"ТЕЛЕКОМ 1" ООД			√	√	√	√
"БТК-НЕТ" ЕООД			√	√	√	√
"ГЛОБЪЛ КОМЮНИКЕЙШЪН НЕТ" ЕАД					√	√
"ВАРНА НЕТ" ООД						√
"ИНТЕРБИЛД" ООД						√

Източник: КРС

* С Решение № 591 от 19 април 2007 г. КРС отнема първично предоставените с индивидуална лицензия №116А-02583/15.10.2004 г. и индивидуална лицензия № 116Б-02583/15.10.2004 г., издадени на „Нетплюс“ ООД номера и адреси

** Считано от 07.05.2008 г. предприятието „Телеком Партнърс Нетуърк“ ЕАД е преименувано на „Интеруут България“ ЕАД

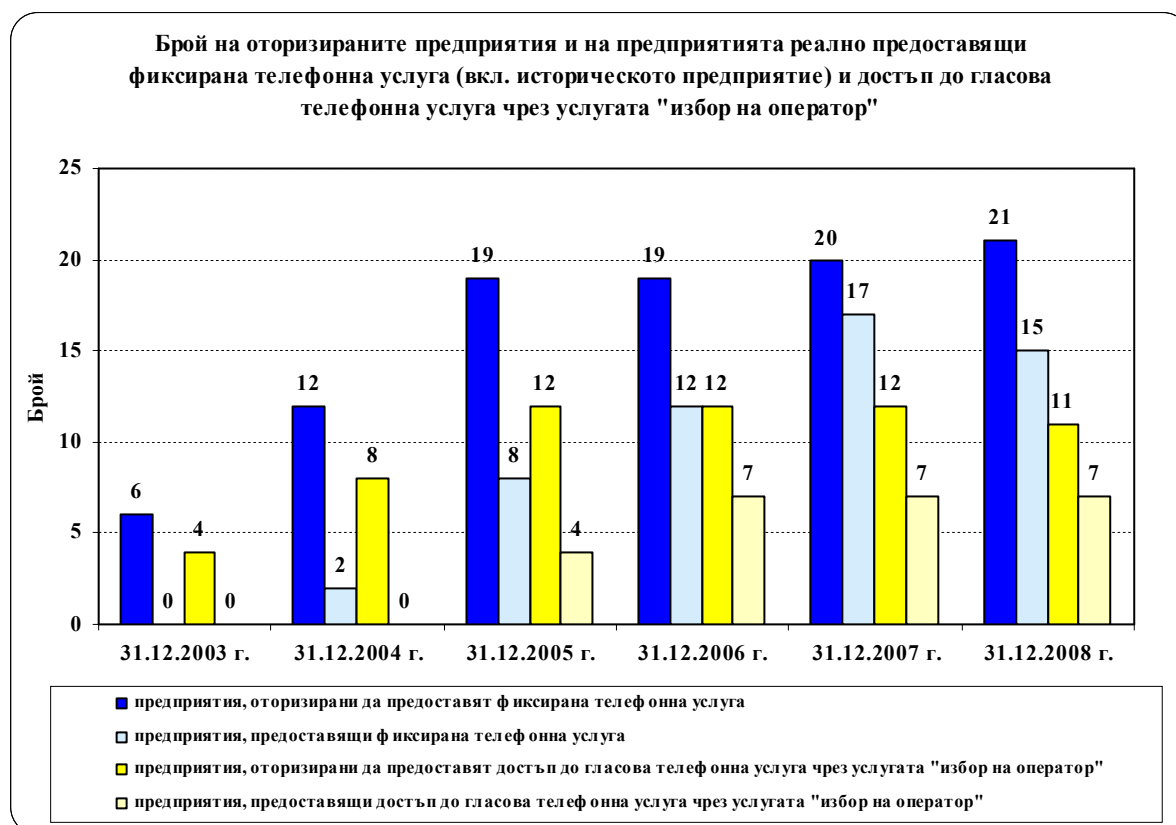
От представените в таблицата по-горе предприятия, девет на брой са тези, които са оторизирани да предоставят както фиксирана телефонна услуга, така и услуги за достъп до обществени телефонни услуги чрез услугата „избор на оператор“. Това са „АЙ ТИ ДИ НЕТУЪРК“ АД, „ВЕСТИТЕЛ БГ“ АД, „ИЗТОЧНА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ“ АД, „КЕЙБЪЛТЕЛ“ ЕАД, „КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ“ ЕАД, „НЕКСКОМ-БЪЛГАРИЯ“ ЕАД, „ОРБИТЕЛ“ ЕАД, „СПЕКТЪР НЕТ“ АД, „ТРАНС ТЕЛЕКОМ“ ЕАД. Две са предприятията („БТК-НЕТ“ ЕООД и „ГОЛД ТЕЛЕКОМ БЪЛГАРИЯ“ АД), които през 2008 г. не разполагат с

географски номера, чрез които да предоставят фиксирана телефонна услуга и към момента са оторизирани да предоставят само достъп до обществени телефонни услуги чрез услугата „избор на оператор“.

По отношение на териториалния обхват дейността, осъществявана от всички оторизирани предприятия, следва да се извършва на територията на Република България.

През 2008 г. са сключени нови 19 договора за взаимно свързване между фиксираните мрежи на алтернативните на „БТК“ АД предприятия и два договора за взаимно свързване между историческото предприятие и алтернативни предприятия, ползващи индивидуално определен ограничен ресурс – географски номера, чрез които да предоставят фиксирана телефонна услуга. Прекратен е един договор за взаимно свързване между фиксираните мрежи на „БТК“ АД и алтернативно предприятие, предоставящо фиксирани телефонни услуги през предходната година.

На фиг. 13 е представена информация за броя на оторизираните и реално осъществяващите дейност предприятия, предоставящи фиксирани телефонни услуги и услуги за достъп до обществени телефонни услуги чрез услугата „избор на оператор“ в периода 2003-2008 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 13

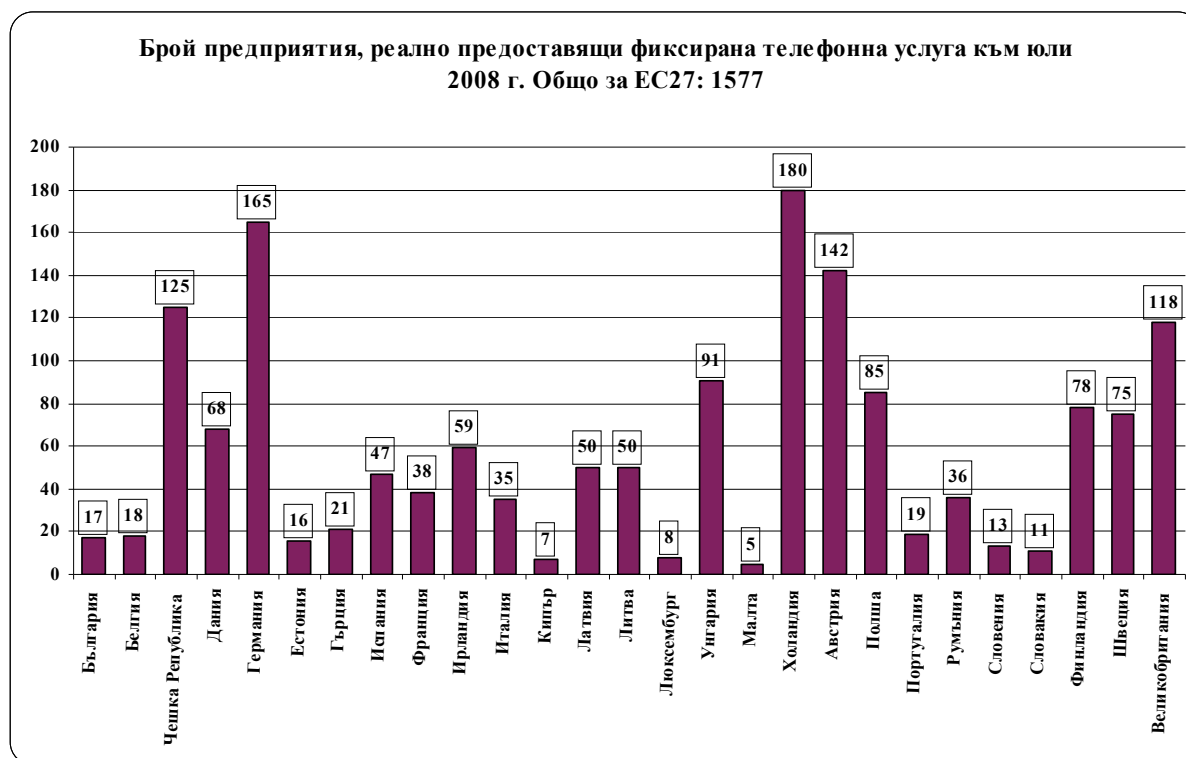
През 2008 г. освен „БТК“ АД още четиринадесет алтернативни предприятия са осъществявали дейност по предоставянето на фиксирана телефонна услуга. Това са: „АЙ ТИ ДИ НЕТУЪРК“ АД, „ВЕСТИТЕЛ БГ“ АД, „ЕВРОКОМ КАБЕЛ МЕНИДЖМЪНТ БЪЛГАРИЯ“ ЕООД, „ИЗТОЧНА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ“ АД, „ИНТЕРУУТ БЪЛГАРИЯ“ ЕАД, „КЕЙБЪЛТЕЛ“ ЕАД, „КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ“ ЕАД, „МОБИЛТЕЛ“ ЕАД, „НЕКСКОМ БЪЛГАРИЯ“ ЕАД, „НЕТ ИС САТ“ ООД, „ОРБИТЕЛ“ ЕАД, „СПЕКТЪР НЕТ“ АД, „ТЕЛЕКОМ 1“ ООД и „ТРАНС ТЕЛЕКОМ“ ЕАД. Две предприятия („БЪЛГАРИЯ ТЕЛЕКОМ НЕТ“ АД и

„НОВО” ЕООД) декларират³³, че през 2008 г. не са осъществявали дейност по предоставяне на фиксирани мрежи и фиксирани телефонни услуги.

От единадесетте предприятия, на които е предоставен за ползване индивидуално определен ограничен ресурс – код за достъп до мрежа (кратък национален код), чрез който се осъществява достъп до обществени телефонни услуги чрез услугата „избор на оператор”, седем реално предоставят услуги през съответния период. Това са: „АЙ ТИ ДИ НЕГУЪРК” АД, „БТК-НЕТ” ЕООД, „ГОЛД ТЕЛЕКОМ БЪЛГАРИЯ” АД, „НЕКСКОМ БЪЛГАРИЯ” ЕАД, „ОРБИТЕЛ” ЕАД, „СПЕКТЪР НЕТ” АД и „ТРАНС ТЕЛЕКОМ” ЕАД.

Така, към края на 2008 г. общият брой на предприятията, оторизирани да предоставят фиксирана гласова телефонна услуга (вкл. историческото предприятие) и достъп до гласова телефонна услуга чрез услугата „избор на оператор” възлиза на 23, от които реално осъществяващите дейност участници на пазара на обществени телефонни услуги са 17.

За сравнение може да се отбележи, че по отношение на броя предприятия, реално предоставящи фиксирана телефонна услуга в страните от ЕС през 2008 г. не се наблюдава значително изменение. Към средата на годината е отчетено увеличение с малко над 7% в сравнение със същия период на предходната година (фиг. 14).

Забележка: В посочения брой са включени и историческите предприятия; данните за България са валидни към 31.12.2008 г. и включват и предприятията, предоставящи достъп до обществена телефонна услуга чрез „избор на оператор”.

Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2008 (14th report) Annex 2, p.44 и по данни на КРС

Фиг. 14

³³ Съгласно разпоредбата на чл. 5, ал. 1 от Общите изисквания при осъществяване на електронни съобщения (Обн. ДВ. бр. 24 от 4 Март 2008 г., изм. ДВ. бр. 102 от 28 Ноември 2008 г.) предприятията предоставящи електронни съобщителни мрежи и/или услуги имат задължение да предоставят информация за дейността си за предходната година в срок до 30 април на настоящата година.

1.1.2. Предприятия, предоставящи услугата „достъп до обществени телефонни услуги чрез обществени телефони”

През 2008 г. още шест предприятия са уведомили КРС за намеренията си да осъществяват обществени електронни съобщения чрез предоставяне на услугата „достъп до обществени телефонни услуги чрез обществени телефони”. Към предприятията, притежаващи обща лицензия № 204 по отменения Закон за далекосъобщенията (ЗД) или подали уведомление за намеренията си да предоставят обществени телефонни услуги чрез обществени телефони към 31.12.2007 г. - „ИНТЕРТЕЛ” ЕООД, „СПЕКТЪР НЕТ” АД, „ЕКСТЕЛ” ООД и „НЕКСКОМ БЪЛГАРИЯ” ЕАД, „ТРАНС ТЕЛЕКОМ” ЕАД, „БГ ОУПАН.НЕТ” ООД и „ДИАЛОГ” ЕООД се присъединяват и тези уведомили КРС за намеренията си през 2008 г. - „АСПЕКТ 3” ЕООД, „ГЕТ КОНЕКТЕТ” ООД, „ИНТЕРБИЛД” ООД, „КОРЕС ГРУП” ЕООД, „НЕТ ТЕЛ” ООД и „СТАНДАРТ ТЕЛЕКОМ” ООД. През месец юни 2008 г. дружеството „БУЛФОН” е прекратено чрез вливане в „БТК МОБАЙЛ” ЕАД. В последствие след издадено разрешение от КРС за прехвърляне на индивидуалните лицензии, издадени на „БТК МОБАЙЛ” на „БТК” АД³⁴, „БТК МОБАЙЛ” ЕООД се преобразува чрез вливане в историческото предприятие. Така към 31.12.2008 г. право да осъществяват дейността по инсталиране и експлоатация на обществени телефони и кабинни, освен „БТК” АД, имат общо тринадесет предприятия, осъществяващи обществени електронни съобщения. От тях реално услугата „достъп до обществени телефонни услуги чрез обществени телефони и кабинни за обществено ползване” се предоставя от „БТК” АД, „АСПЕКТ 3” ЕООД, „ГЕТ КОНЕКТЕТ” ООД, „БГ ОУПАН.НЕТ” ООД, „ДИАЛОГ” ЕООД, „НЕКСКОМ-БЪЛГАРИЯ” ЕАД, „НЕТ ТЕЛ” ООД, „СПЕКТЪР НЕТ” АД, „СТАНДАРТ ТЕЛЕКОМ” ООД и „ТРАНС ТЕЛЕКОМ” ЕАД. „БТК” АД предоставя услугата „достъп до обществени телефонни услуги чрез обществени телефони” като част от задължението за предоставяне на универсална услуга.

1.2. Развитие на пазара на фиксирана телефонна услуга

И през 2008 г. общите приходи³⁵ от предоставяне на фиксирана телефонна услуга продължават да намаляват в сравнение с предходните години. Към края на 2008 г. общата сума на приходите от предоставяне на фиксирана телефонна услуга, достъп до обществени телефонни услуги чрез услугата „избор на оператор” и достъп до обществени телефонни услуги чрез обществени телефони или телефонни кабинни възлиза на близо 661 млн. лв. Отчетеното намаление на приходите спрямо края на 2007 г. е близо 9%. Ръстът в приходите на алтернативните предприятия, предоставящи фиксирана телефонна услуга и достъп до обществени телефонни услуги чрез услугата „избор на оператор” през 2008 г. спрямо 2007 г. не достига 2% при отчетено увеличение от 4% за предходната година.

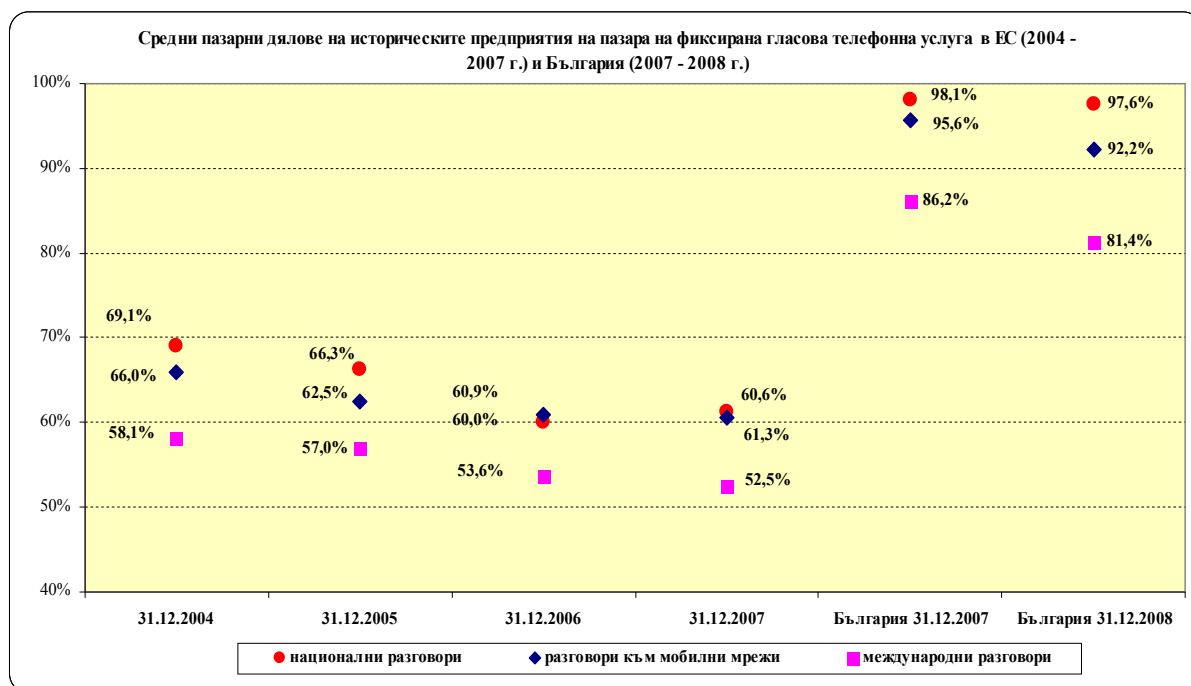
В резултат, към края на 2008 г. пазарният дял на „БТК” АД, изчислен на база приходи от предоставяне на фиксирана телефонна услуга и достъп до обществени телефонни услуги чрез услугата „избор на оператор” остава висок – 96,1%, въпреки намалението на общите приходи³⁶ от предоставяне на фиксирана телефонна услуга на предприятието с почти 10% през годината. Изменението в стойността на пазарния дял

³⁴ Решение на КРС № 1391 от 04.08.2008 г.

³⁵ Включително приходите от предоставяне на обществени телефонни услуги чрез обществени телефони.

³⁶ Включват приходите от достъп на дребно, приходи от абонати за национални повиквания (селищни и междуселищни повиквания, повиквания към мобилни мрежи и мрежи от вида „точка към много точки”, повиквания към негеографски номера), международни повиквания, приходи от услуги на едро (предоставяне на услугата „избор на оператор”, терминиране и транзит) и други приходи (приходи от физическа реализация на взаимно свързване, приходи от заявители на негеографски услуги, от предоставяне на необвързан достъп, специфичен достъп и др.)

на историческото предприятие през разглеждания период в сравнение с предходния е едва 0,4 пункта в посока намаление.

Забележка: Последните налични данни за средните пазарни дялове на исторически предприятия на пазара на фиксираната гласова телефонна услуга в ЕС са към 31.12.2007 г.

Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2008 (14th report) Annex 2, p. 47 и данни на КРС

Фиг. 15

На фиг. 15 е представено изменението на средните пазарни дялове на историческите предприятия в страните от ЕС, изчислени на база приходи на дребно от проведени национални и международни разговори и разговори към мобилни мрежи. Въпреки, че към края на 2007 г. се отчита слабо увеличение в средния пазарен дял на историческите предприятия, изчислен на база приходи от абонати за проведени национални разговори, като цяло данните сочат, че средно за ЕС делът на историческите предприятия спада през последните три години. Съпоставяйки данните за средните пазарни дялове на историческите предприятия в страните от ЕС и съответните пазарни дялове на „БТК” АД към края на 2007 г. и 2008 г. е видно, че пазарните дялове на историческото предприятие у нас са все още значително над средните стойности за ЕС.

Данните, предоставени в КРС сочат, че пазарния дял на „БТК” АД, изчислен на база общ трафик от реализирани национални³⁷ и международни повиквания от абонати към края на 2008 г. отчита спад с 2% в сравнение с предходната година. В същото време абонатите на алтернативните предприятия реализират малко над 19% по-голям трафик в сравнение с 2007 г. Това се дължи по-скоро на увеличението на общия брой постове на абонати на тези предприятия, отколкото на услугата „избор на оператор”, тъй като в абсолютно изражение обемът на трафика, реализиран чрез услугата „избор на оператор” през 2008 г. е нарастнал едва с 0,2% за едногодишен период.

³⁷ Включва селищни, междуселищни повиквания, повиквания към мобилни наземни мрежи, повиквания към мрежи от вида „точка към много точки”, повиквания към негеографски номера.

1.3. Фиксирани телефонни постове

Установената вече тенденция на намаление на броя на фиксирани телефонни постове в България продължава и през 2008 г. Към края на годината общият брой на фиксирани телефонни постове в България е намалял общо с 5% спрямо предходната година (фиг. 16). Броят постове на абонатите на алтернативните предприятия и тази година отчита увеличение, и въпреки че то е с по-малък темп от установения през 2007 г., към края на 2008 г. относителният им дял нараства с почти 2 пункта и достига 4,3%. За същия период пазарният дял на „БТК“ АД, изчислен на база фиксирани телефонни постове пада от 97,5% на 95,7%.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 16

Стойността на показателите фиксирана телефонна плътност по население и домакинства продължава да намалява и през 2008 г. (фиг. 17). Един пункт на година е понижението в стойността на показателя „фиксирана телефонна плътност по население“ за периода 2005-2008 г. Съответно показателят, изчислен на база домакинства бележи по-значимо намаление – с 4 пункта годишно.

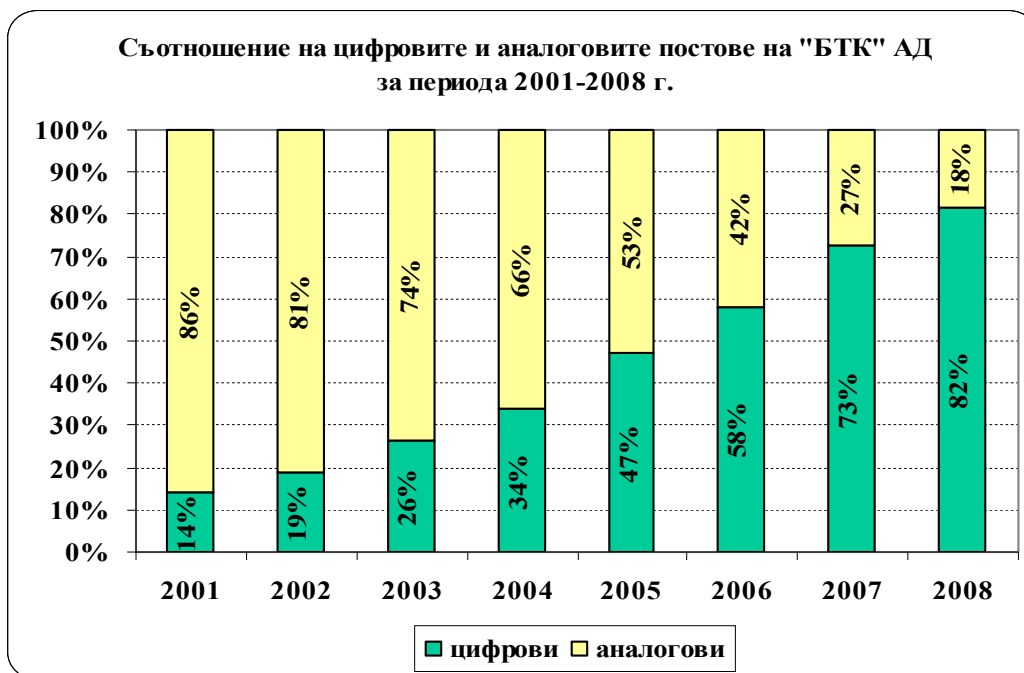
Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 17

За сравнение през 2008 г. средно в 27-те държави членки на ЕС показателят „фиксирана телефонна плътност”, изчислен на база население отчита спад от 5 пункта и достига 40%. В страните от ЮИЕ³⁸ средната „телефонна плътност по население” достига 26%, като варира съществено за отделните държави. В Република Хърватска и Сърбия проникването на фиксирани телефонни постове спрямо населението е близко до нивото на ЕС-27, съответно 38,5% и 41,1%, а в Косово не достига 5%.

По отношение на степента на цифровизация на мрежата на историческото предприятие към края на 2008 г., данните сочат, че 82% от активните фиксирани телефонни постове на „БТК” АД са цифрови (фиг. 18).

³⁸ Report II – Supply of services in monitoring regulatory and market developments for electronic communications and information society services in Enlargement Countries, June, 2009, p. 21

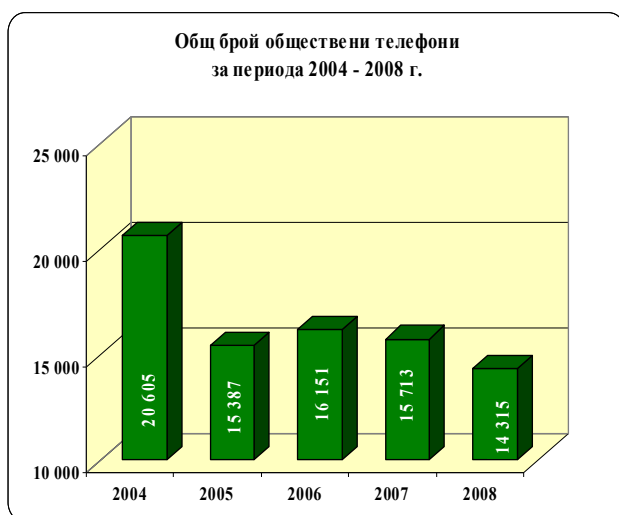

Източник: КРС по данни на „БТК“ АД

Фиг. 18

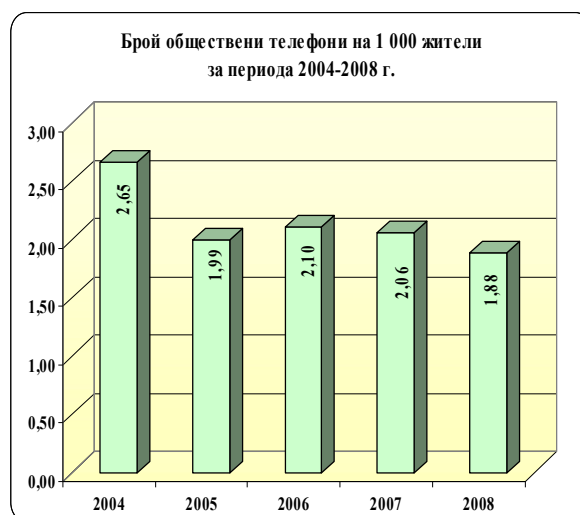
1.4. Обществени телефони

По данни на предприятията, предоставящи услуги за достъп до обществени телефонни услуги чрез обществени телефони, общият брой на обществените телефони и телефонните кабинки към края на 2008 г. намалява с близо 9% в сравнение с броя на тези устройства, регистриран към 31.12.2007 г. (Фиг. 19)

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 19

Фиг. 20

Въпреки отчетеното намаление на броя на обществените телефони и телефонни кабинки през 2008 г. стойността на показателя „брой на обществените телефони на 1 000 жители“ в страната се запазва традиционно висока – 1,88.

По данни на предприятията, предоставящи достъп до обществени телефонни услуги чрез обществени телефони и кабинки за обществено ползване към края на 2008 г.

са отчетени над 8 млн. лв. приходи. Само три предприятия декларират намерения да увеличат броя на обществените телефони и телефонни кабинки през следващата година.

1.5. Предоставяни услуги на пазара на фиксирани телефонни услуги

През 2008 г., както и през 2007 г. предприятията, които предоставят услугата „избор на оператор“ са „АЙ ТИ ДИ НЕТУЪРК“ АД, „БТК-НЕТ“ ЕООД, „ГОЛД ТЕЛЕКОМ БЪЛГАРИЯ“ АД, „НЕКСКОМ-БЪЛГАРИЯ“ ЕАД, „ОРБИТЕЛ“ ЕАД, „СПЕКТЪР НЕТ“ АД и „ТРАНС ТЕЛЕКОМ“ ЕАД. Всички тези предприятия предоставят услугата „избор на оператор“ в разновидността ѝ за всяко повикване. „ОРБИТЕЛ“ ЕАД е единственото предприятие, чийто абонати на услугата „избор на оператор“ ползват нейната абонаментна разновидност.

По отношение на услугата „избор на оператор“ следва да се отбележи, че с приемането на „Правила за условията и реда за предоставяне на услугата „избор на оператор““ (Обн., ДВ, бр. 98 от 14.11.2008 г., в сила от 14.11.2008 г.) в края на 2008 г. обхватът на услугата беше разширен. Съгласно чл. 5 от Правила за условията и реда за предоставяне на услугата „избор на оператор“ абонатите на услугата „избор на оператор“ могат да осъществяват селищни повиквания, междуселищни повиквания, повиквания към мобилни наземни мрежи и към електронни съобщителни мрежи от неподвижна радиослужба от вида „точка към много точки“ с национално покритие, повиквания към негеографски номера за предоставяне на услуги и международни повиквания.

Към края на 2008 г. обаче, данните показват, че услугата „избор на оператор“ все още няма широко разпространение сред абонатите на фиксирани телефонни услуги в България. Относителният дял на абонатите на „БТК“ АД, които ползват услугата не достига 1%. Обемът на реализирания трафик, също остава почти непроменен в сравнение с предходната година.

През 2008 г. към осемте алтернативни на „БТК“ АД предприятия, предоставящи на своите абонати фиксирана телефонна услуга като част от т.нар. „пакетни услуги“ се присъединява още едно предприятие – „АЙ ТИ ДИ НЕТУЪРК“ АД. Услугата, която предприятието предлага на своите абонати включва фиксирана телефонна услуга и услуга за достъп до Интернет (таблица № 2).

Предприятия, предлагащи пакетни услуги през 2008 г.

ПРЕДПРИЯТИЯ			ДВОЙНА УСЛУГА			ТРОЙНА УСЛУГА		
			Фиксирана телефонна услуга и достъп до интернет	Фиксирана телефонна услуга и телевизия	Фиксирана телефонна услуга и мобилни телефонни услуги	Фиксирана телефонна услуга, достъп до интернет и телевизия	Фиксирана телефонна услуга, мобилни телефонни услуги и достъп до интернет	Фиксирана телефонна услуга, частна мрежа за пренос на данни и широколентов достъп до интернет
1.	АЙ ТИ ДИ НЕТУЪРК	АД	√					
2.	ВЕСТИТЕЛ БГ	АД	√	√		√		
3.	ЕВРОКОМ КАБЕЛ МЕНИДЖМЪНТ БЪЛГАРИЯ	ЕООД	√	√		√		
4.	КЕЙБЪЛТЕЛ	ЕАД	√	√		√		
5.	КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ	ЕАД			√			
6.	МОБИЛТЕЛ	ЕАД	√		√		√	√
7.	НЕКСКОМ-БЪЛГАРИЯ	ЕАД	√					
8.	НЕТ ИС САТ	ООД	√					
9.	ТРАНС ТЕЛЕКОМ	ЕАД	√					

Източник: Данни, подадени в КРС

Почти всички предприятия, доставчици на пакетни услуги предлагат двойна услуга, включваща фиксирана телефонна услуга и достъп до Интернет. Предприятията, които са традиционни доставчици на услуги за разпространение на радио- и телевизионни програми предлагат на своите абонати двойна услуга в разновидността ѝ фиксирана телефонна услуга и телевизия, както и тройна услуга, включваща фиксирана телефонна услуга, Интернет и телевизия.

За последната година потребителите на тези услуги са се увеличили двойно, като основната част от тях – малко под 60% са абонати на т.н. тройна услуга. Данните показват, че все повече крайни потребители на електронни съобщителни услуги ползват удобствата на пакетните услуги – един доставчик за няколко услуги, което спестява време при обслужване и плащане на месечните такси, както и по-ниските цени за пакета, отколкото при самостоятелното ползване на всяка от услугите.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 21

Едва пет от активните алтернативни предприятия на пазара на фиксираната телефонна услуга са декларирали намерения за въвеждане на нови електронни съобщителни услуги на разглеждания сегмент. „ГОЛД ТЕЛЕКОМ БЪЛГАРИЯ” АД заявява намерения, освен услуги за достъп до обществени телефонни услуги чрез „избор на оператор”, да стартира предоставянето на фиксирана телефонна услуга. „АЙ ТИ ДИ НЕГУЪРК” АД и „МОБИЛТЕЛ” ЕАД се насочват към разширяване на обхвата на пакетните услуги, които предлагат през 2008 г., а „ИНТЕРУУТ БЪЛГАРИЯ” ЕАД и „КЕЙБЪЛТЕЛ” ЕАД планират въвеждането на услуги, достъпът до които се осъществява чрез негеографски номера.

1.6. Регулиране на пазарите на фиксирани мрежи и услуги

През 2008 г., в съответствие с европейската правна и регулаторна рамка 2002, въведена в българското законодателство чрез ЗЕС и Методиката за условията и реда за определяне, анализ и оценка на съответните пазари и критериите за определяне на предприятия със значително въздействие върху пазара, КРС пристъпи към определяне на пазарите на електронни съобщения, подлежащи на ex ante регулиране съгласно Препоръките на ЕК³⁹ и анализиране доколко е ефективна конкуренцията на съответните пазари.

Към края на 2008 г. КРС откри процедури по обществено обсъждане на два проекта на решения, с които се определят следните съответни пазари:

- пазари на достъп до обществени телефонни мрежи в определено местоположение и пазари на обществено достъпни телефонни услуги в определено

³⁹ Препоръка на Комисията 2003/311/ЕО от 11 февруари 2003 г. и Препоръка на Комисията 2007/879/ЕО от 17 декември 2007 г.

местоположение (пазари № 1, 2, 3, 4, 5 и 6 от Препоръка на ЕК 2003/311/ЕО от 11 февруари 2003 г.);

- пазари на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи и на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи (пазари № 2 и 3 от Препоръка на ЕК 2007/879/ЕО от 17 декември 2007 г., съответно пазари № 8 и 9 от Препоръка на ЕК 2003/311/ЕО от 11 февруари 2003 г.).

След отразяване на бележките и коментарите от общественото обсъждане, КРС с Решение № 2430/19.12.2008 г. прие резултатите от общественото обсъждане и проект на решение за определяне, анализ и оценка на пазара на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи и на пазара на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, който бе изпратен на ЕК и на регулаторните органи на държавите-членки на ЕС.

В резултат на извършения пазарен анализ, имащ за цел да оцени наличието на предпоставки, възпрепятстващи ефективната конкуренция на разглежданите пазари на генериране и терминиране на повиквания от и в индивидуални обществени телефонни мрежи, КРС достигна до заключението, че следва да определи:

- „БТК” АД за предприятие със значително въздействие върху пазара на едро за генериране на повиквания от определено местоположение на обществена телефонна мрежа;
- всички активни към настоящия момент предприятия, предоставящи услугата терминиране на повиквания в определено местоположение⁴⁰ на индивидуални обществени телефонни мрежи.

По отношение на пазарите на достъп до обществени телефонни мрежи и предоставяне на обществено достъпни телефонни услуги в определено местоположение към края на 2008 г. процесът по обработката и отразяването на постъпилите бележки и коментари от проведеното обществено обсъждане още не е приключил.

1.7. Цени на фиксираната гласова телефонна услуга на „БТК” АД

С решение № 150/25.02.2008 г. КРС одобри изменение на цените на „БТК” АД за крайните потребители, като дружеството бе задължено да направи съответните изменения в предлаганите цени по договорите за взаимно свързване и да подпише допълнителни споразумения с останалите предприятия, като в срок 2 седмици след това има право да прилага предложените цени на фиксираната гласова телефонна услуга. Предложените от „БТК” АД изменения са както следва:

1. Промяна в началния час на часовата зона за слаб трафик от 21 часа на 20 часа и крайният час от 07 часа на 08 часа в работни дни.
2. Формиране на една национална зона за слаб трафик при стандартното таксуване. Цената за минута разговор в часовете на слаб трафик за междуселищни разговори става равна на тази за селищни, т.е. 0 ст. Запазва се първоначалната цена от 13,2 ст. (с ДДС) за всяко осъществено повикване.

След решение на КРС № 2205/28.10.2008 г., считано от 01.11.2008 г., влязоха в сила промените на абонаментните планове, предназначени за домашни абонати, както следва:

⁴⁰ Разяснителната бележка на ЕК, стр. 25, според която всеки обособен продуктов пазар на терминиране на повиквания в определено местоположение има монополистичен характер

1. За абонаментните планове „БТК У дома 50” и „БТК У дома 150” включените минути важат както за селищни и междуселищни разговори, така и за международни разговори към страни от първа група.

2. За абонаментен план „БТК У Дома 250”, освен промените в направлението на повикванията, се променя и броя на включените минути.

3. Прекратява се предлагането на абонаментен план „БТК У дома 350”.

4. Прилагат се цени за „Стандартно таксуване” за разговорите, проведени от абонати на план „Ограничен”, след изчерпване на включените в абонаментния план минути.

5. Променят се цените за селищни и междуселищни разговори от абонати на план „БТК Минимум”, като се въвежда единна цена за национални разговори – за часовете на силен трафик в размер на 10 стотинки на минута (без ДДС), а в часовете на слаб трафик – 8,75 стотинки на минута (без ДДС), а за всички останали разговори се прилагат цените за „Стандартно таксуване”.

Със същото решение КРС одобри предлагането на нови абонаментни планове за служебни абонати „БТК Офис” и запазва предлагането на предходните абонаментни планове само за абонати, с които вече е сключен договор.

Цени на фиксираната гласова телефонна услуга на конкурентните предприятия

Цените на фиксираната гласова телефонна услуга, се определят от конкурентните на „БТК” АД предприятия, съобразно търсенето и предлагането, тъй като задълженията на тези предприятия, произтичащи, както от ЗД (отм.), така и от влезлия в сила ЗЕС, се отнасят до публикуване на цените на достъпни за потребителите места и в страниците им в Интернет и до уведомяване на КРС за влизане в сила на нови цени или за изменение на действащи цени. Съгласно разпоредбите на ЗЕС срокът за това уведомяване е намален от седем на три дни. Като цяло конкурентните предприятия, представили през 2008 г. цени в КРС, продължават да прилагат агресивна ценова политика, свързана с навлизането им на пазара и характеризираща се с по-ниски ценови равнища от тези, предлагани от историческото предприятие, както и с ценови пакети, с разнообразие на включените в тях услуги.

Цени за услугата „избор на оператор”

В изпълнение на задълженията, наложени в качеството му на оператор със значително въздействие върху пазара по реда на ЗД (отм.), „БТК” АД предоставя на абонатите си възможност да избират оператора на преносната среда за осъществяване на междуселищни и международни разговори. Абонатите на „БТК” АД избрали конкурентни предприятия, заплащат за проведените междуселищни и международни разговори цени, обявени от съответното конкурентно предприятие⁴¹, които са по-ниски от цените на „БТК” АД за същите разговори.

Данните за 2008 г. за междуселищни и международни разговори на абонатите на „БТК” АД сочат, че обемът на трафика, реализиран чрез избор на алтернативен оператор, се е запазил в сравнение с 2007 г., като и през 2008 г. „Орбител” ЕАД остава единственото предприятие, което предоставя услугата „избор на оператор на абонаментна основа”.

⁴¹ Цените за междуселищни и международни разговори на конкурентните предприятия не се регулират. Те варират в зависимост от избраното предприятие, а за международните разговори – и в зависимост от избраната дестинация.

Сравнение на цени на фиксирана гласова телефонна услуга България - ЕС

По-долу е направено сравнение на цените на фиксирана гласова телефонна услуга прилагани от „БТК” АД, от конкурентните предприятия в България и от историческите предприятия в държавите-членки на ЕС за 2007 г. и 2008 г. Сравнението е направено при следните условия:

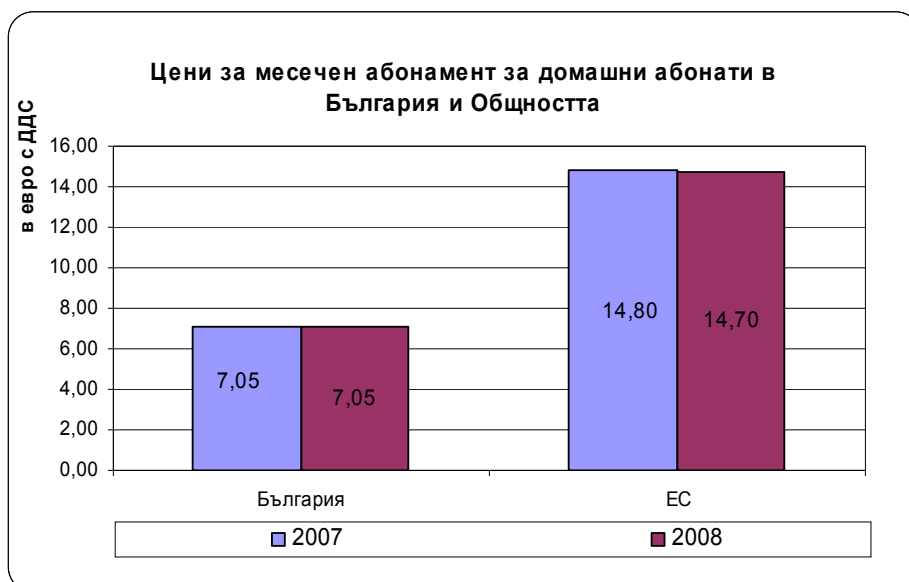
- За източник на данните е ползван доклада на ЕК за напредъка на единния европейски пазар на електронни съобщения през 2008 г. (14-ти доклад)⁴²;
- Данните за България и за ЕС са към месец септември 2007 г. и месец септември 2008 г.;
- При съпоставянето на цените са използвани стойностите на три минутен селищен, три минутен междуселищен разговор и десет минутен международен разговор;
- Цените за месечен абонамент и за 10 минутни международни разговори са в евро, а за 3 минутен селищен и междуселищен разговор са в евроцента;
- Данните за „Орбител” ЕАД, чийто пазарен дял е най-голям след този на историческото предприятие, са възприети като представителни за конкурентните предприятия в България;
- Сравнението на цените за месечен абонамент за домашни абонати е между ценовите равнища на „БТК” АД и средно претеглената цена за ЕС на историческите предприятия в държавите-членки, тъй като „Орбител” ЕАД не предлага услугата за домашни абонати, а само за бизнес абонати;
- Тъй като предприятията в България прилагат тарифиране на международните разговори, което не съответства на зоните за разстояние, използвани при тарифиране на международните разговори в държавите-членки на ЕС, сравнението на тези цени може да се счита за условно;
- Няма различия в стойността на десет минутен международен разговор в България за различните часови зони, тъй като нито „БТК” АД, нито конкурентните предприятия прилагат диференцирани цени за различните часове на деня при провеждане на международни разговори.

Сравнение⁴³ на цените за месечен абонамент

На фиг. 22 и фиг. 23 е представено сравнението на цената за месечен абонамент за домашни и бизнес абонати на „БТК” АД в България и на историческите предприятия в държавите-членки на Общността за 2007 г. и за 2008 г.

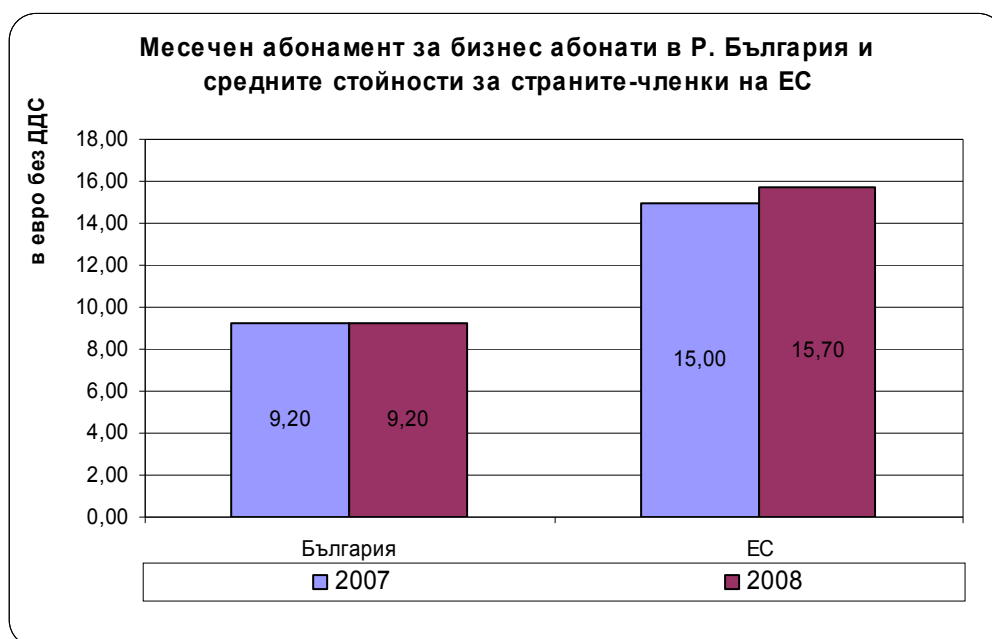
⁴² Progress Report on the Single European Electronic Communications Market 2008 (14th Report), http://ec.europa.eu/information_society/policy/ecomms/library/communications_reports/annualreports/14th/index_en.htm

⁴³ За домашните абонати цената, включва ДДС, а за бизнес абонатите цената е представена без ДДС.

Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2008 (14th report)

Фиг. 22

Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2008 (14th report)

Фиг. 23

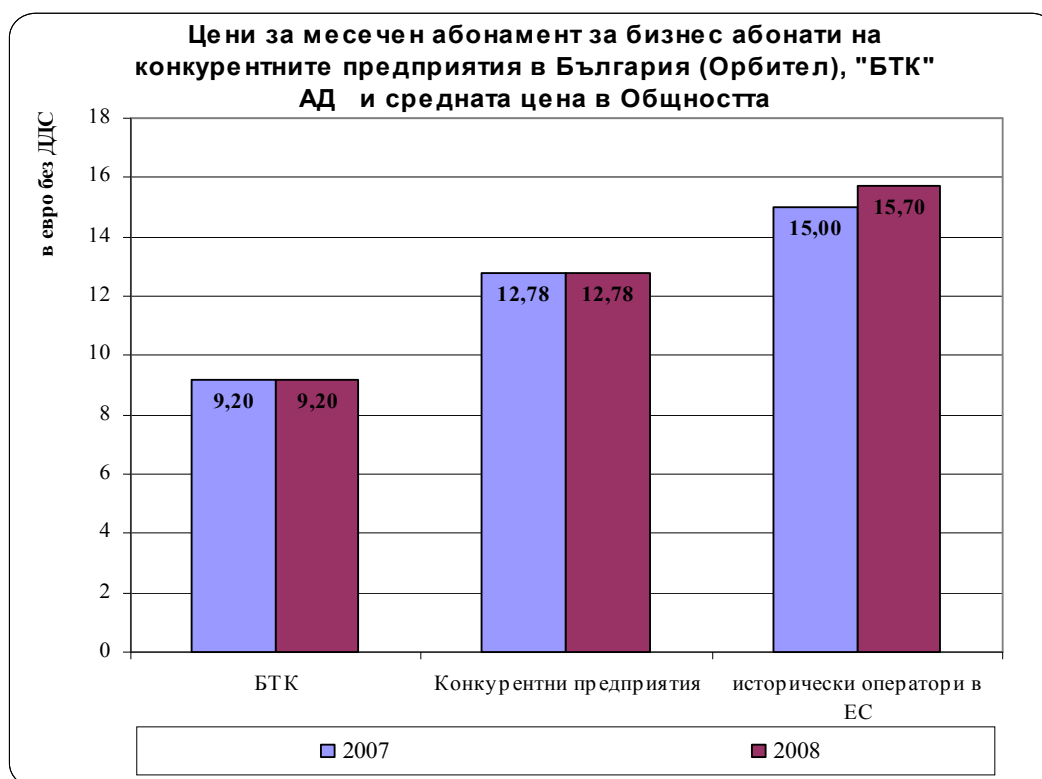
Видно от горните графики, през 2008 г. цената за месечен абонамент на „БТК” АД за домашни и бизнес абонати е запазила равнището си от 2007 г. От данните се вижда, че цената за месечен абонамент за домашни абонати в България продължава да е два пъти по-ниска от средната в ЕС, а за служебни абонати с около 40%.

Докато цените в България за месечен абонамент не са изменени през 2008 г. спрямо 2007 г., в ЕС средната цена за месечен абонамент се е променила по следния начин:

- Намаление с 0,68% през 2008 г. спрямо 2007 г. в средната цена за месечен абонамент за домашни абонати;

- Увеличение с 4,67% през 2008 г. спрямо 2007 г. в средната цена за месечен абонамент за бизнес абонати.

Сравнението между цените за месечен абонамент за бизнес абонати на конкурентните предприятия в България („Орбител” ЕАД), цените на „БТК” АД и средната цена за ЕС е представено на фиг. 24.

Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2008 (14th report), данни на КРС.

Фиг. 24

Както се вижда цената за месечен абонамент за бизнес абонати на „Орбител” ЕАД остава непроменена спрямо 2007 г. Тя е с 38,89% по-висока от цената на „БТК” АД, но с 18,58% по-ниска от средната в ЕС.

Сравнение⁴⁴ на цени за разговори

Сравнение на цените за 2007 г. и 2008 г. за три минути селищен и три минути междуселищен разговор на историческите предприятия в България⁴⁵ и в Общността.

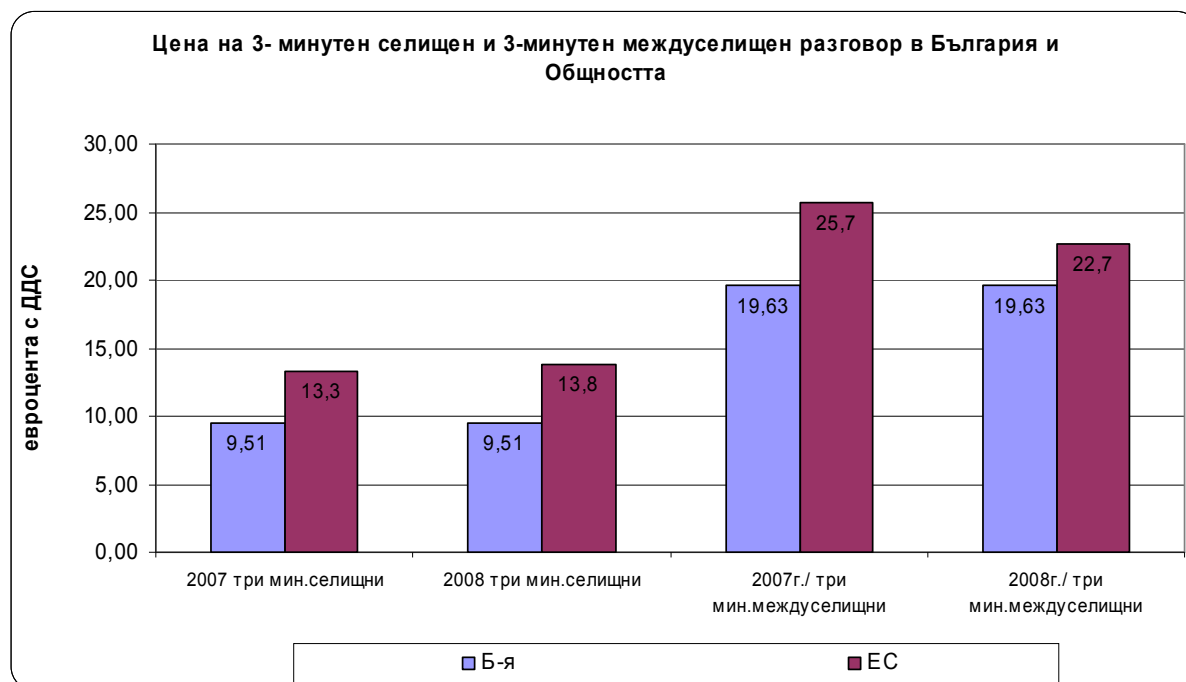
При сравнението на стойността на 3-минутен разговор са ползвани съответствията:

- стойността на 3-минутен разговор за ЕС на разстояние 3 км съответства на стойността на 3-минутен селищен разговор на „БТК” АД;
- стойността на 3-минутен разговор за ЕС на разстояние 200 км съответства на стойността на 3-минутен междуселищен разговор на „БТК” АД;
- сравнението на 3-минутни селищни и междуселищни разговори за „БТК” АД и за ЕС се отнасят за часове на силен трафик.

⁴⁴ Сравнени са цените по данни от 14-я доклад на ЕК на „БТК” АД и конкурентните предприятия със средната цена за държавите-членки на ЕС, претеглена с населението.

⁴⁵ При сравнението е използвана цена на разговор на абонат на „БТК” АД, ползващ стандартна тарифа.

На фиг. 25 е показана динамиката на цените на три минутен селищен и три минутен междуселищен разговор, предлагани от „БТК” АД и от историческите предприятия в ЕС за периода 2007 – 2008 г.

Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2008 (14th report)

Фиг. 25

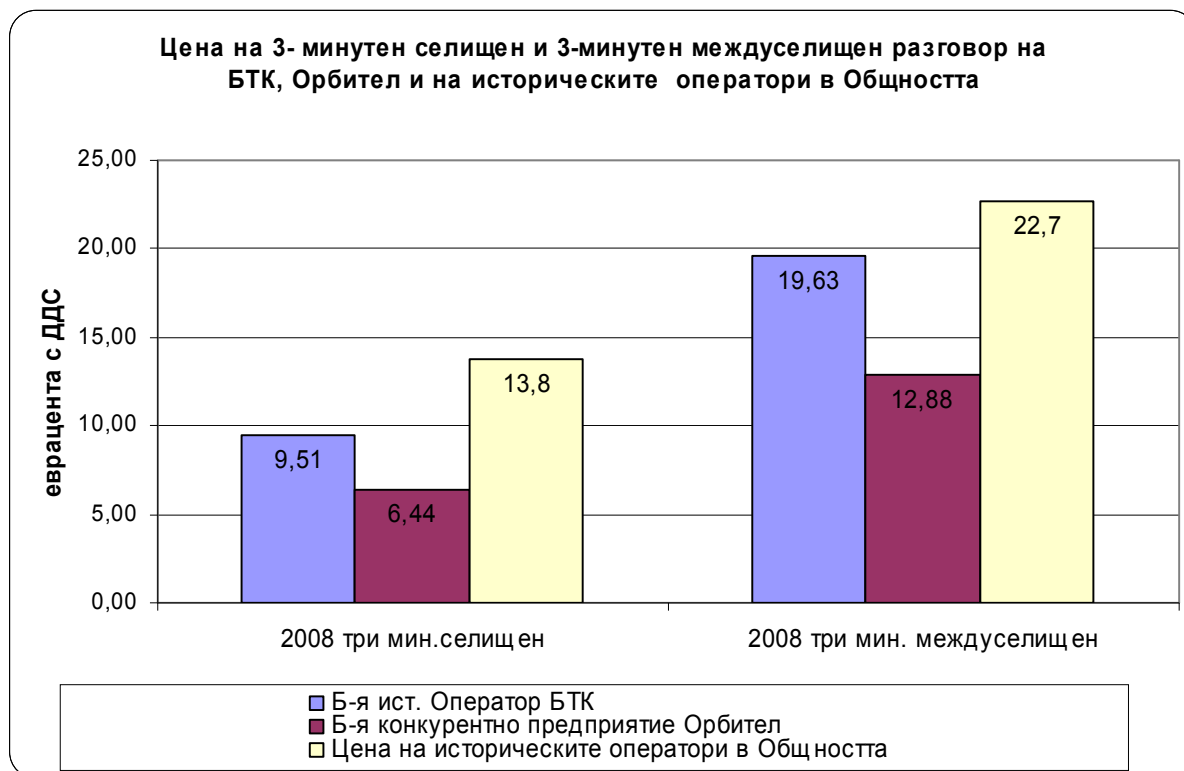
От графиката се вижда, че цените за селищен и междуселищен разговор, предлагани от „БТК” АД не са се променили през 2008 г. спрямо 2007 г. За същия период цената за 3-минутен селищен и 3-минутен междуселищен разговор в Общността се променя, като за селищен нараства с 3,76%, докато за междуселищния намалява с 11,67%.

Спрямо цената на три минутен разговор в Общността през 2008 г., цената на „БТК” АД е по-ниска съответно с 31,09% при селищен и с 13,51% при междуселищен разговор.

Сравнение на цените за 3 минутен селищен и 3 минутен междуселищен разговор през 2008 г. в България („БТК” АД и конкурентните предприятия⁴⁶) и в Общността (исторически предприятия).

На следващата графика са съпоставени цените за три минутни селищни и междуселищни разговори на „БТК” АД, „ОРБИТЕЛ” ЕАД и средната цена на историческите предприятия в ЕС.

⁴⁶ При сравнението е използвана цена на разговор на абонат на „Орбител” ЕАД, ползващ стандартен план.

Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2008 (14th report)

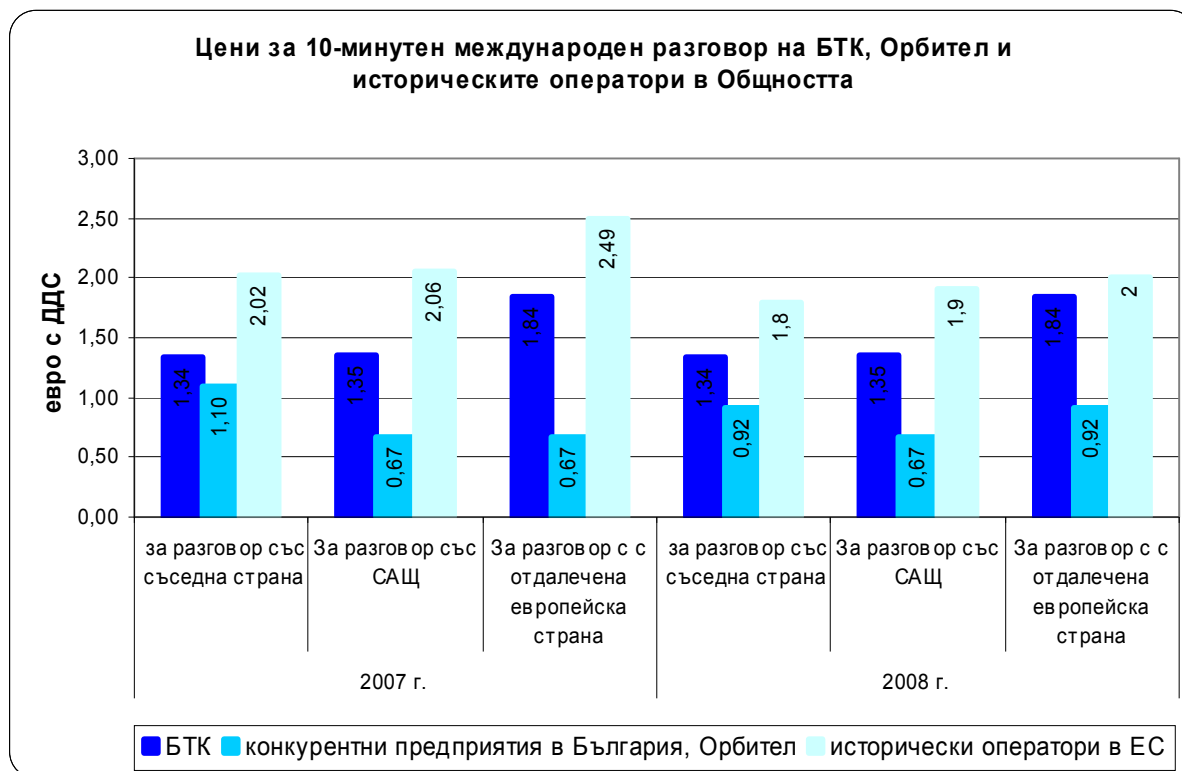
Фиг. 26

От данните се вижда, че „Орбител” ЕАД предлагат най-ниска цена за селищни и междуселищни разговори. Три минутен селищен разговор в мрежата на „БТК” АД струва с 32,28% повече, отколкото същият разговор в мрежата на конкурентните предприятия. Почти същата е и разликата в цената на три минутен междуселищен разговор в мрежата на „БТК” АД, цената на който е с 34,38% по-висока от цената на конкурентните предприятия.

Сравнение на цените на десет минутен международен разговор в България („БТК” АД и конкурентни предприятия) и в Общността⁴⁷.

На фиг. 27 са представени стойностите на десет минутен международен разговор към съседна страна, отдалечена европейска държава и САЩ, проведен от абонати на „БТК” АД и на конкурентното предприятие в България, както и средните стойности за такъв разговор на историческите предприятия в Общността.

⁴⁷ При това сравнение е използвана средната стойност на международен разговор на историческите предприятия в ЕС по данни от 14-и Доклад на ЕК и съответната стойност на услугата, предлагана от „БТК” АД и „Орбител” ЕАД по данни на КРС.

Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2008 (14th report)

Фиг. 27

Сравнението показва, че и „БТК” АД и „Орбител” ЕАД предлагат по-ниски цени за международни разговори в сравнение с цените в Общността. Също така се наблюдава известно намаление на цената за разговор към съседна страна на „Орбител” ЕАД и изравняването ѝ с цената за разговор с отдалечена европейска страна на същото предприятие. Докато при предлаганите от „БТК” АД цени за разговори към съседна страна и САЩ са почти еднакви, а цената за разговор към отдалечена европейска страна е с 27,17% по-висока.

2. Мобилни клетъчни мрежи и услуги

2.1. Участници на пазара

Към края на 2008 г. на пазара на мобилни мрежи и услуги в България търговска дейност осъществяват вече не четири, а три предприятия – „Мобилтел” ЕАД, „Космо България Мобайл” ЕАД и „БТК” АД. Основната причина за това е, че с Решения № 1064/26.06.2008 г. и № 1391/04.08.2008 г. КРС даде разрешение индивидуална лицензия № 114-01053/04.11.2004 г. за осъществяване на далекосъобщения чрез обществена далекосъобщителна подвижна клетъчна мрежа по стандарт NMT и/или CDMA с национално покритие от „РТК” ЕООД⁴⁸, индивидуална лицензия № 110-02889/14.10.2005 г. за осъществяване на далекосъобщения чрез обществена далекосъобщителна подвижна клетъчна мрежа по стандарт GSM и индивидуална лицензия № 111-03082/23.03.2006 г. за осъществяване на далекосъобщения чрез обществена далекосъобщителна подвижна клетъчна мрежа по стандарт UMTS с национално покритие от „БТК Мобайл” ЕООД да бъдат прехвърлени на „БТК” АД. Съгласно решенията осъществяването на електронни съобщения въз основа на

⁴⁸ По данни, подадени в КРС, към 31.12.2008 г. „БТК” АД няма крайни абонати по стандарт NMT/CDMA.

посочените индивидуални лицензии като съвкупност от права и задължения занапред ще се осъществява от „БТК” АД.

2.2. Инфраструктура на мобилните клетъчни мрежи

В таблицата по-долу е представено развитието в покритието на мобилни мрежи към 31.12.2008 г.

Таблица № 3

предприятие / показател	„Мобилтел” ЕАД		„Космо България Мобайл” ЕАД		„БТК” АД	
	GSM	UMTS	GSM	UMTS	GSM	UMTS
покритие по територия	98,80%	12,40%	98,92%	38,58%	95,40%	4,40%
покритие по население	99,92%	61,39%	99,96%	75,69%	99,70%	43,00%

Източник: Данни, подадени в КРС

Към края на 2008 г. отново „Космо България Мобайл” ЕАД е предприятието с най-голямо UMTS покритие на мрежата по територия и по население - съответно 38,58% и 75,69%, което представлява увеличение спрямо 2007 г. с около 15 и 27 процентни пункта.

2.3. Развитие на пазара на мобилни телефонни услуги

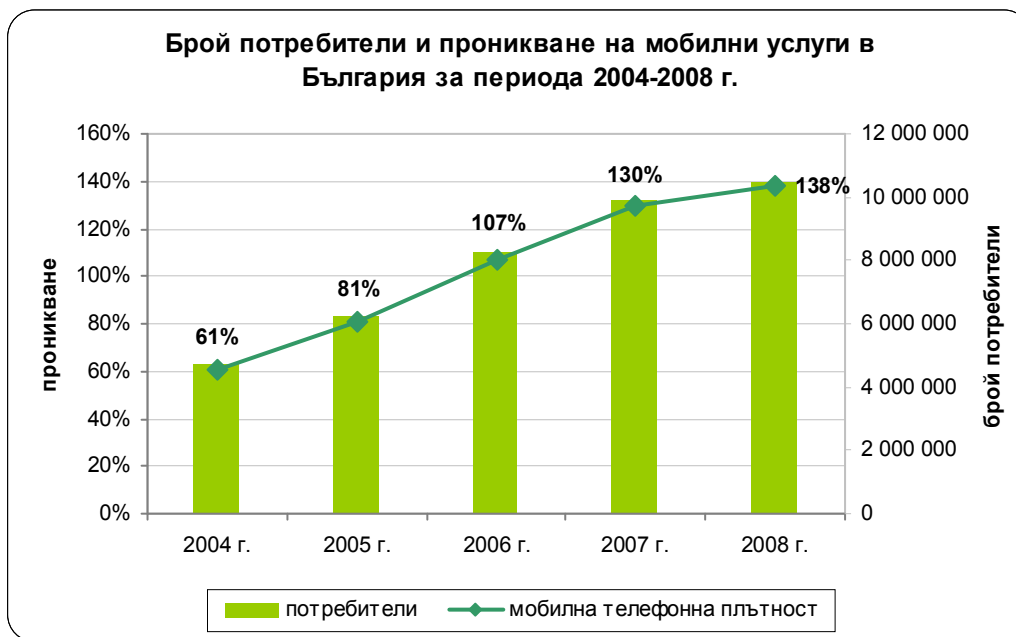
Динамика и развитие на пазара

Сегментът на мобилни мрежи и услуги в България за поредна година е лидер в общия обем на пазара и продължава да се развива динамично в условията на интензивна конкуренция и насищане на пазара.

Общите приходи от предоставяне на мобилни услуги продължават да нарастват: за едногодишен период са се увеличили с 8,2% и към края на 2008 г. възлизат на 2,2 млрд. лв. (62,7% от общия обем на пазара на електронни съобщения у нас).

Абонатите на мобилни услуги са се увеличили с 6% спрямо края на 2007 г., което е с 14 процентни пункта по-малко спрямо нарастването за 2007 г. към 2006 г., като общият им брой достигна 10 500 186⁴⁹ в края на годината. Намаляващият темп на растеж на броя потребители, както и достигната значителна степен на проникване на мобилни услуги на пазара, са ясен знак за високата степен на насищане на пазара и навлизането му на етапа на зрялост в рамките на продуктивния жизнен цикъл.

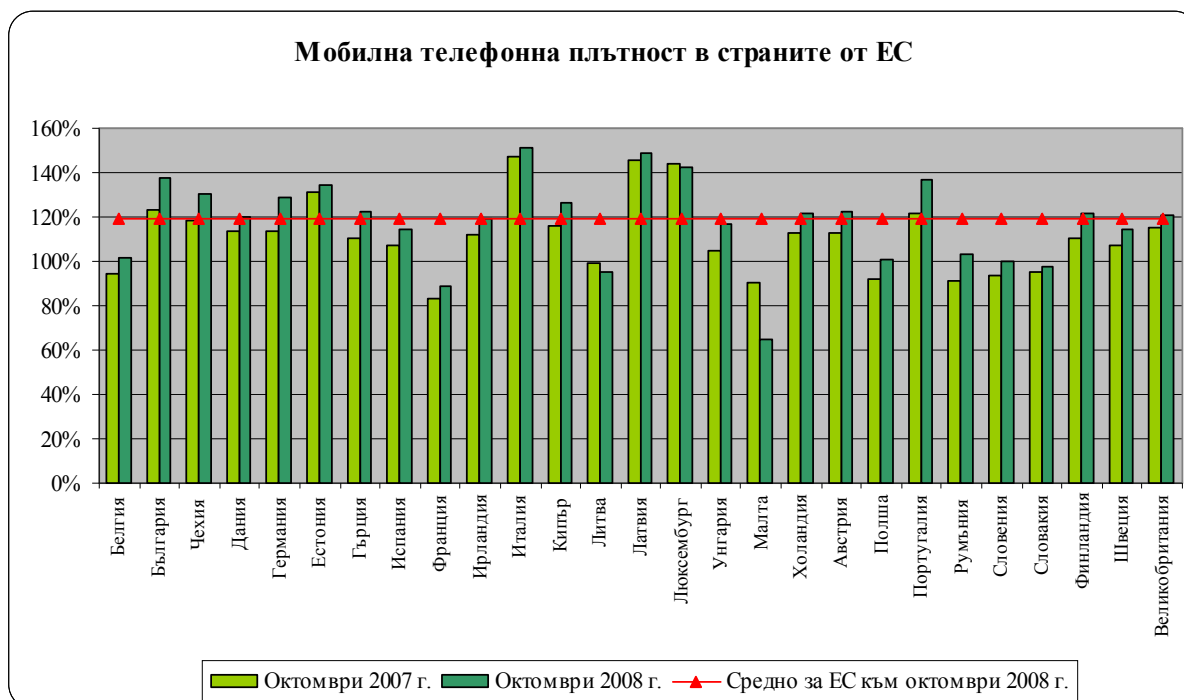
⁴⁹ Включва брой активни абонати по договор и брой активирани предплатени карти (при срок на валидност 12 месеца)

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 28

Проникването на мобилни услуги се е увеличило с осем процентни пункта за едногодишен период, като към края на 2008 г. този показател достига 138 % от броя на населението на страната, което означава, че расте броят на потребителите, използващи повече от една SIM карта. По показателя „мобилна телефонна плътност“ България вече изпреварва голяма част от държавите-членки на ЕС (фиг. 29).

Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2008 (14th report)

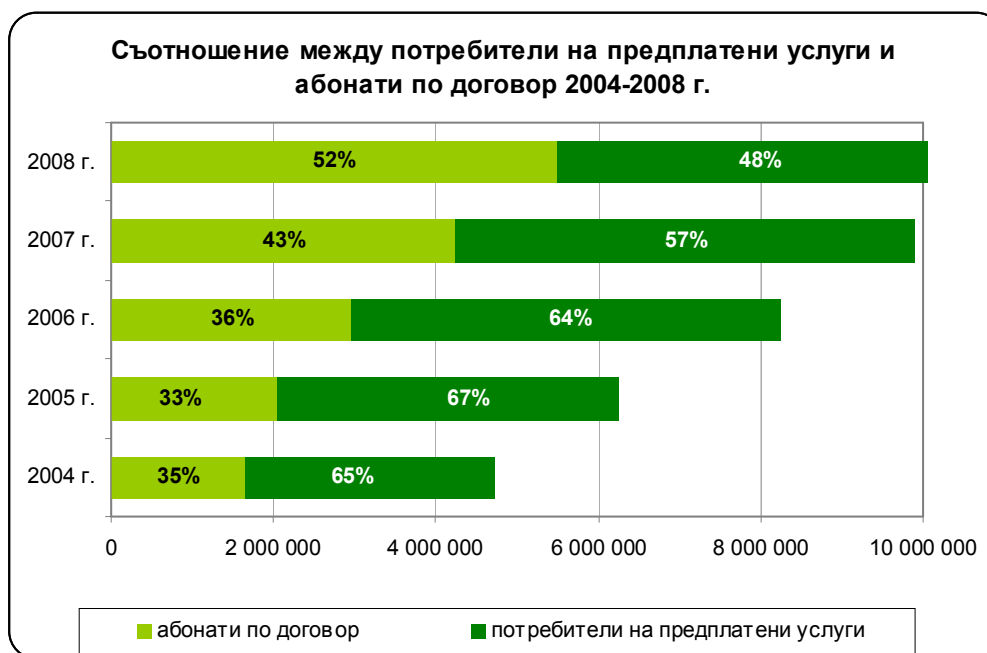
Фиг. 29

Следва да се има предвид все пак, че влияние върху стойността на показателя „проникване на мобилни услуги“ оказва начинът на отчитане на предплатени карти като активни потребители – в някои страни от ЕС за активни абонати се броят тези,

осъществили повикване или изпратили SMS през последните 6 или 9 месеца, в други този срок е едва 3 месеца⁵⁰. В България мобилните предприятия отчитат като активни всички потребители на предплатени услуги, закупили SIM карта и осъществили презареждане на кредит за ползване на услугите поне веднъж на всеки 12 месеца, което е един сравнително дълъг период спрямо страните от ЕС.

Съотношение между потребители на предплатени услуги и абонати по договор

През 2008 г. за първи път, видно от графиката, абонатите по договор са повече от тези на потребителите на предплатени услуги (52/48). Към края на 2008 г. вече 43% от активираните през годината нови абонати са по договор, докато през 2007 г. те са били едва 36%.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 30

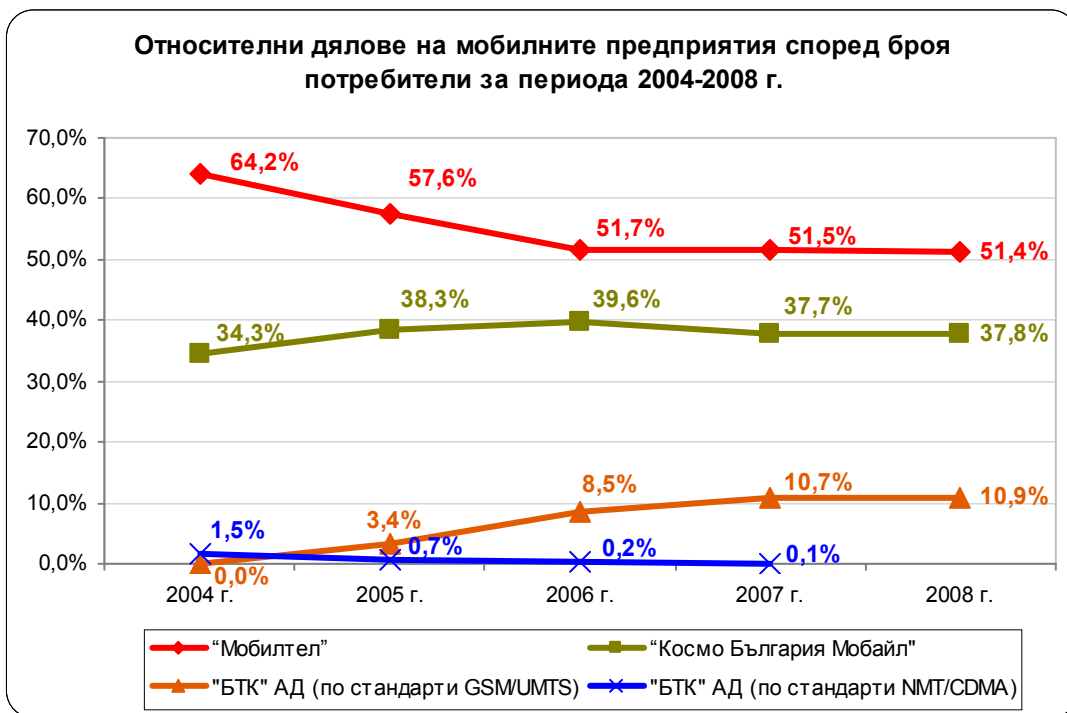
Средно за ЕС съотношението между потребителите на предплатени услуги и абонатите по договор е 58/42, като силно варира по държави - в Италия и Малта например около 90% от всички мобилни абонати използват предплатени карти, докато във Финландия делът на предплатените потребители е едва 10%.⁵¹

Относителни дялове

Изменението на относителните дялове на предприятията, изчислени както според броя на абонатите, така и според приходите от предоставяне на гласова телефония и други услуги посредством мобилните им мрежи за периода 2004-2008 г., са представени на фиг. 31 и фиг. 32.

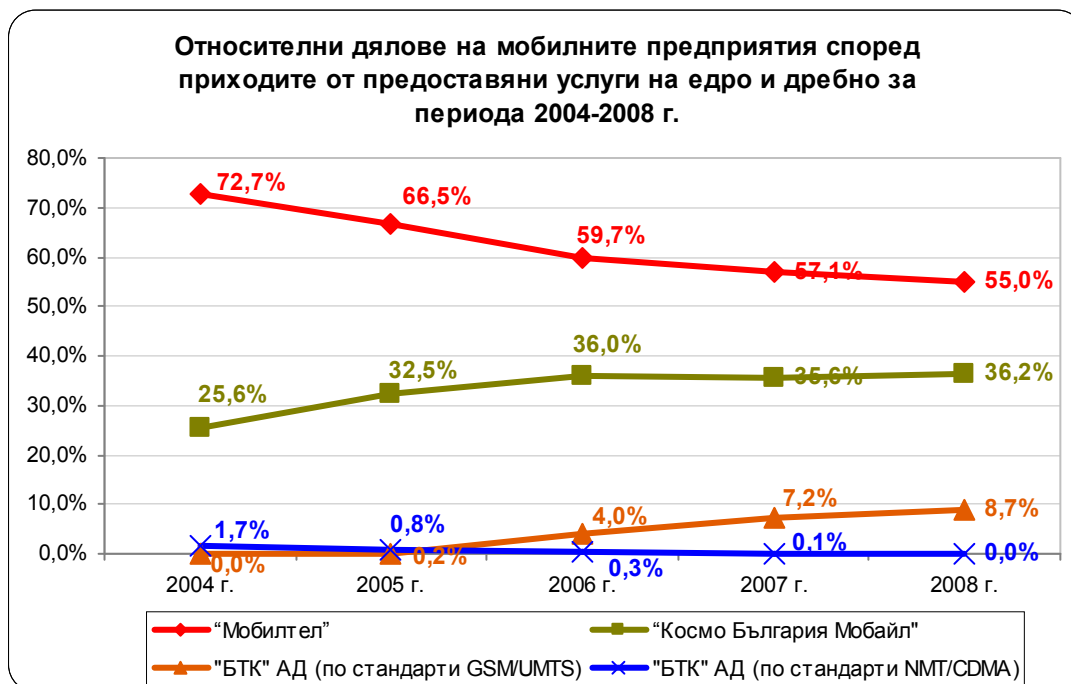
⁵⁰ Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2008 (14th report)

⁵¹ Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2008 (14th report)

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 31

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 32

При разглеждане на относителните дялове, изчислени според броя на абонатите на всяко предприятие, става ясно, че досегашното подреждане на пазара се запазва, като почти няма промяна спрямо предходната година.

При относителните дялове на база приходи се наблюдава слабо преразпределение на паричните постъпления от предоставяне на мобилни мрежи и/или

услуги. В рамките на една година пазарният дял на най-голямото предприятие намалява с малко над 2 процентни пункта, докато пазарните дялове на „Космо България Мобайл” ЕАД и на „БТК” АД се увеличават съответно с 0,6 и 1,5 процентни пункта спрямо предходната година.

Предприятия със значително въздействие върху пазара

След извършването на анализ и определянето на предприятия със значително въздействие е налице възможност за налагането на задължения за разходоориентираност, включително по отношение на цените за терминиране в мобилни мрежи.

Съгласно § 7 от преходните и заключителни разпоредби на ЗЕС наложените по реда на ЗД (отм.) задължения на определените за оператори със значително въздействие върху пазара „Мобилтел” ЕАД и „Космо България Мобайл” ЕАД се запазват до влизане в сила на решенията на КРС, с които се налагат специфични задължения на предприятия, определени за такива със значително въздействие върху съответния пазар по реда на ЗЕС.

Същевременно, в преходния период до приключване на анализите на съответните пазари, с Решение № 2/03.01.2008 г. КРС наложи на „Мобилтел” ЕАД и „Космо България Мобайл” ЕАД да следват план за постепенно намаляване на цените⁵² за терминиране в мобилна от фиксирана мрежа.

Със свое Решение № 1962/11.09.2008 г. КРС прие проект на решение за определяне на пазара на терминиране на гласови повиквания в индивидуални мобилни мрежи като съответен пазар, подлежащ на ex ante регулиране, анализ и оценка относно наличието на ефективна конкуренция на съответния пазар, определяне на предприятия със значително въздействие върху съответния пазар и налагане на специфични задължения на тези предприятия и откри процедура по обществено обсъждане на този проект. След отразяване на бележките и коментарите от общественото обсъждане, КРС с Решение № 2429/19.12.2008 г. прие резултатите от общественото обсъждане и проект на решение за определяне, анализ и оценка на пазара на терминиране на гласови повиквания в индивидуални мобилни мрежи, който бе изпратен на ЕК и на регулаторните органи на държавите-членки на ЕС.

В резултат на извършения пазарен анализ, имащ за цел да оцени наличието на предпоставки, възпрепятстващи ефективната конкуренция на разглеждания пазар на терминиране на гласови повиквания в индивидуални мобилни мрежи, КРС достигна до заключението, че следва да определи:

- „Мобилтел” ЕАД за предприятие със значително въздействие върху пазара на едро за терминиране на гласови повиквания в собствената му мобилна мрежа по стандарт GSM и UMTS;
- „Космо България Мобайл” ЕАД за предприятие със значително въздействие върху пазара на едро за терминиране на гласови повиквания в собствената му мобилна мрежа по стандарт GSM и UMTS;
- „Българска телекомуникационна компания” АД за предприятие със значително въздействие върху пазара на едро за терминиране на гласови повиквания в собствената му мобилна мрежа по стандарт GSM и UMTS;
- „Българска телекомуникационна компания” АД за предприятие със значително въздействие върху пазара на едро за терминиране на гласови повиквания в собствената му мобилна мрежа по стандарт NMT и/или CDMA,

⁵² Конкретните цени могат да бъдат намерени в гореспоменатото решение

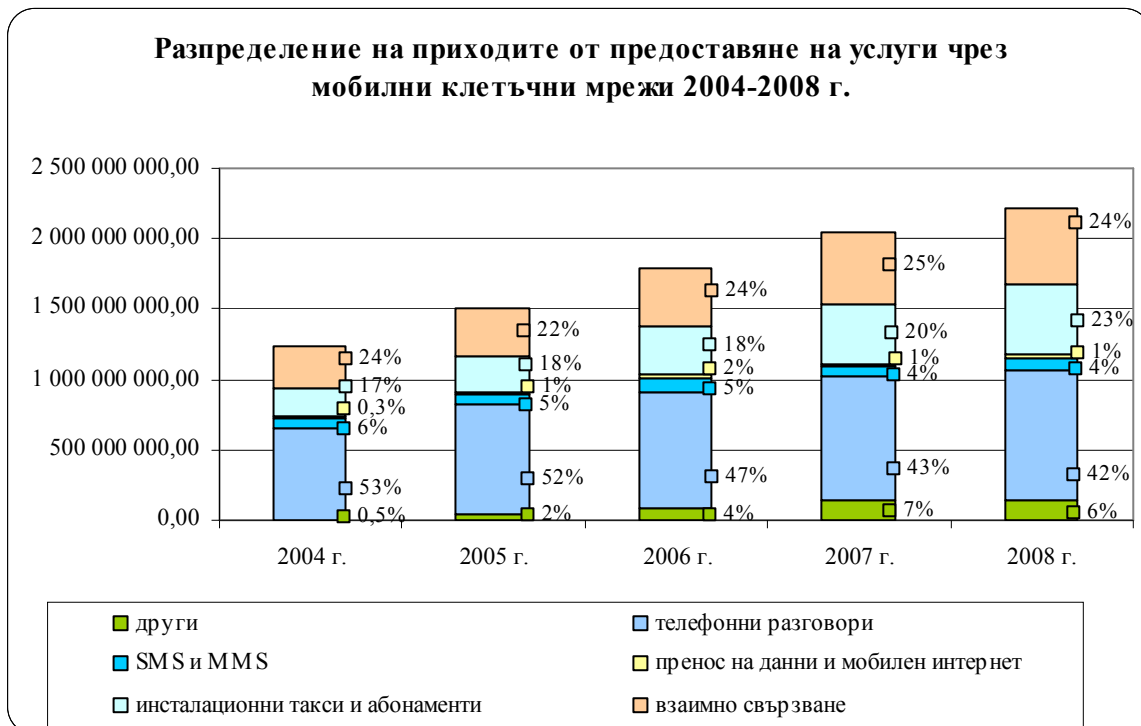
и да наложи на предприятията със значително въздействие върху пазара следните специфични задължения:

- задължение за достъп до и ползване на необходими мрежови средства и съоръжения;
- задължение за прозрачност;
- задължение за равнопоставеност;
- задължение за разделно счетоводство;
- задължение за разходоориентирани цени и ценови ограничения.

2.4. Услуги

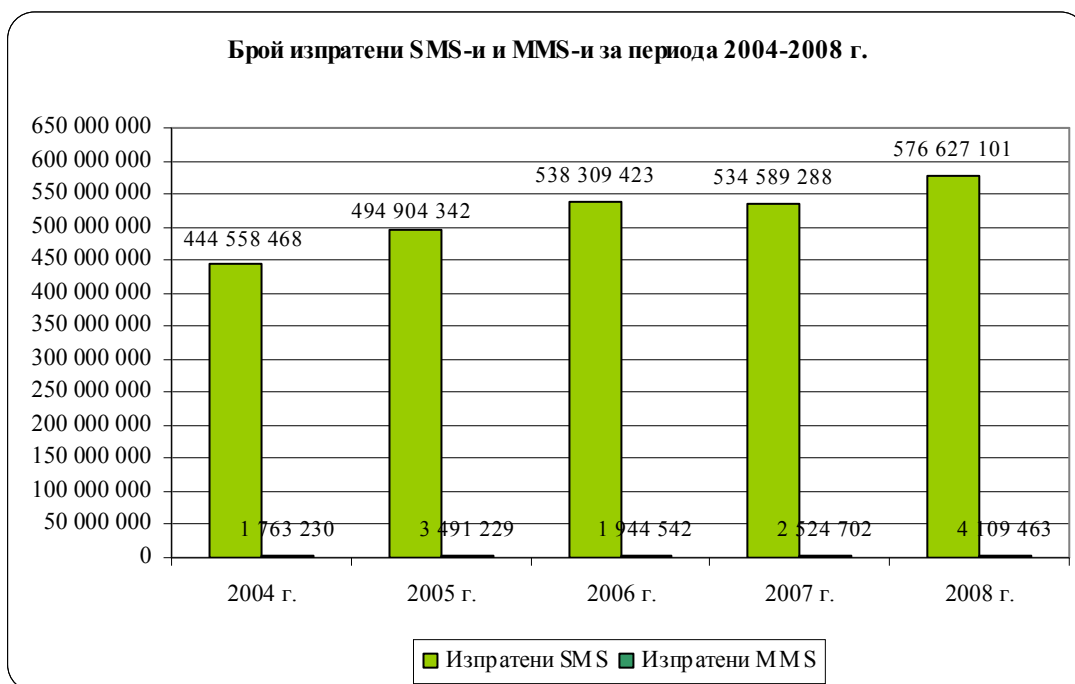
Разпределение на приходите от услуги, предоставяни чрез мобилни мрежи

Основен източник на приходи за предприятията остава гласовата телефония, която формира около 42% от общата сума на приходите от мобилни услуги. Реално делът на гласовите услуги е още по-висок, предвид факта, че приходите от включените в тарифните планове минути за разговори са отчетени като приходи от месечен абонамент – през 2008 г. тези приходи са нарастнали с 3 процентни пункта и представляват 23% от общите приходи. Делът на услугите за данни - мобилният Интернет, SMS и MMS услугите остава непроменен през 2008 г. – общо те генерират само 5% от приходите на мобилните предприятия. (фиг. 33).

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 33

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 34

През 2008 г. общият брой на изпратени мултимедийни съобщения (MMS) се е увеличил с 63% спрямо 2007 г., а изпратените текстови съобщения (SMS) са с 8 % повече спрямо предходната година.

Нови услуги, въведени от мобилните предприятия през 2008 г.

През 2008 г. мобилните предприятия продължиха да предлагат множество нови услуги, в т.ч. пакетни и интегрирани услуги, базирани на нови технологични приложения, услуги за данни и мобилен достъп до съдържание и услуги (Таблица № 4).

Таблица № 4

Нови електронни съобщителни услуги, въведени през 2008 г.

Предприятие	Услуга
„Мобилтел” ЕАД	<ul style="list-style-type: none"> • М-Тел Спот • Екстра СИМ • Mobile.bg • Резервация на билети • M-Tel HomeBox • M-Tel OfficeBox • M-Tel VoiceBox
„Космо България Мобайл” ЕАД	<ul style="list-style-type: none"> • FROG Mobile • Globul National Contact • Globul Mobile Meeting • Student Zone • Отново на линия • Go Web пакети • Презареждане на b-connect през портала MyGLOBUL
„БТК” АД	<ul style="list-style-type: none"> • Отново на линия • Мобилен facebook • Бизнес SMS

Източник: Данни, подадени в КРС

Една от тенденциите, която се наблюдаваше и през 2008 г. е че мобилните предприятия продължиха да залагат на комбинирани и/или пакетни услуги, които обединяват мобилна и фиксирана комуникация.

„Космо България Мобайл” ЕАД първо пушна на пазара интегрирана телефонна услуга с мобилен и фиксиран номер на един мобилен телефон в рамките на определена зона – първоначално за бизнес абонати през 2007 г. (Office Zone), а през 2008 г. аналогична услуга (Student Zone) бе предложена и на отделни сегменти частни потребители – студенти и преподаватели в някои от по-големите университетски градове в страната.

В началото на годината „Мобилтел” ЕАД също започна да предлага фиксирана телефония в пакет с мобилен номер и Интернет - услугата VoiceBox, включваща фиксиран и мобилен номер в едно крайно устройство, както и услугите HomeBox, и OfficeBox, които в допълнение към гласовата услуга предлагат и фиксиран безжичен достъп до Интернет, съответно за домашни и бизнес потребители.

„БТК” АД също пушна на пазара нова пакетна услуга „Хармония”, комбинираща мобилна връзка и домашен Интернет (ADSL).

Намерения за въвеждане на нови услуги през 2009 г.

Мобилните предприятия продължават да обновяват портфолиото си и да добавят нови услуги в допълнение към мобилната телефония. Очаква през 2009 г. някои от предприятията да навлязат на нови сегменти от пазара като например кабелна телевизия и фиксиран Интернет. Като тенденция се очертава предоставянето на съвместни услуги в партньорство с други предприятия – Интернет доставчици, доставчици на телевизионни услуги и съдържание.

2.5. Цени и ценова политика

Ценови кошници за потребление на мобилни услуги

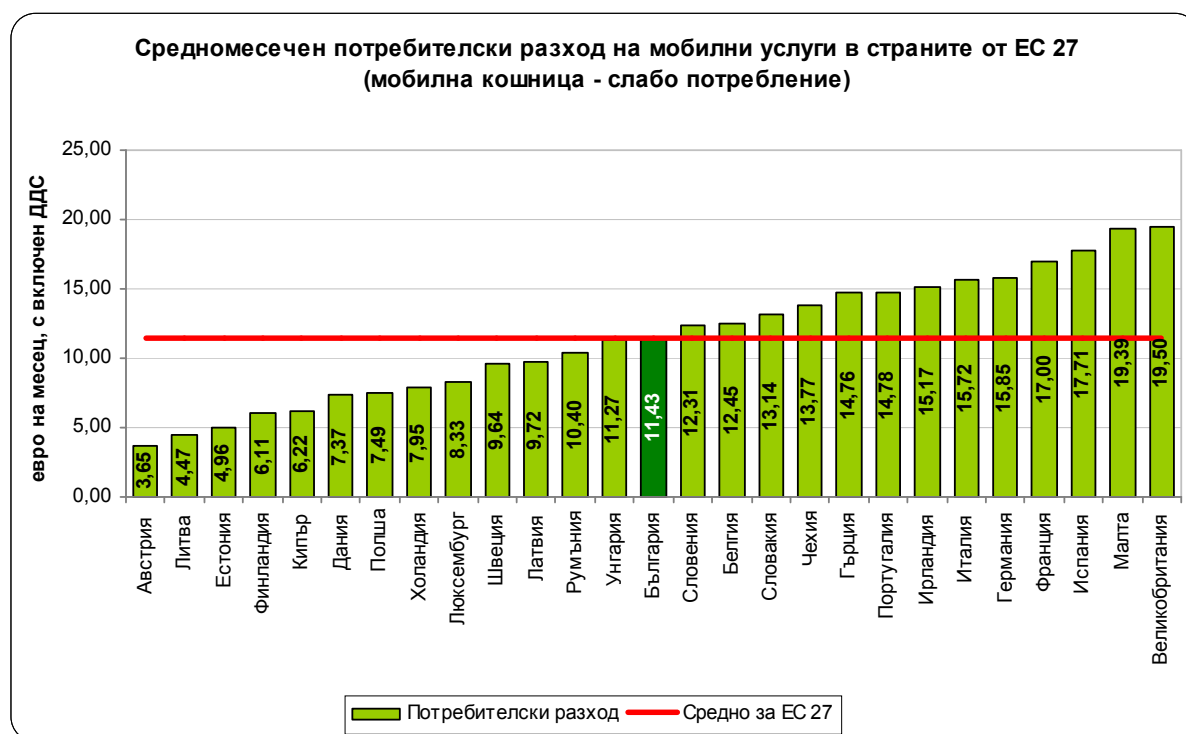
На графиките по-долу са представени потребителските разходи за мобилни услуги в България и в останалите държави-членки на ЕС към 01.10.2008 г., изчислени въз основа на трите ревизирани в началото на 2006 г. мобилни кошници на Организацията за икономическо развитие и сътрудничество (ОИСР) - за слабо, средно и силно потребление. Представените средномесечни потребителски разходи са в евро и са изчислени на базата на инсталационна такса, цената на месечния абонамент, цените за минута разговор и цените на SMS и MMS съобщения, съответстващи на разгледания тарифен план. Всяка от кошниците съдържа установена от ОИСР усреднена схема на потребление, включваща следните елементи:

- кошница за слабо потребление: съдържа 33 кратки текстови съобщения и 30 изходящи обаждания на месец, като 22% от обажданията са към фиксирани телефонни линии, 70% - към мобилни телефони (48% за разговори в същата мобилна мрежа и 22% към други мобилни мрежи) и 8% - за гласова поща;
- кошница за средно потребление: съдържа 50 кратки текстови съобщения и 65 изходящи обаждания на месец, като 21% от обажданията са към фиксирани телефонни линии, 72% - към мобилни телефони (48% за разговори в същата мобилна мрежа и 24% към други мобилни мрежи) и 7% - за гласова поща;
- кошница за силно потребление: съдържа 55 кратки текстови съобщения и 140 изходящи обаждания на месец, като 20% от обажданията са към фиксирани телефонни линии, 73% - към мобилни телефони (47% за разговори в същата мобилна мрежа и 26% към други мобилни мрежи) и 7% - за гласова поща.

Всяка от кошниците е със специфично разпределение на разговорите в часовете на силен и слаб трафик, както и с различна продължителност на разговорите.

За изчисляване равнището на разходите в отделните държави са използвани тарифните планове на двете най-големи предприятия (на база брой абонати) във всяка страна, като се изключват всички промоционални програми. Графиките за всяко от нивата на потребление представят най-изгодния вариант (тарифен план с най-ниски разходи при заложената схема на потребление) за всяка държава, включително България.

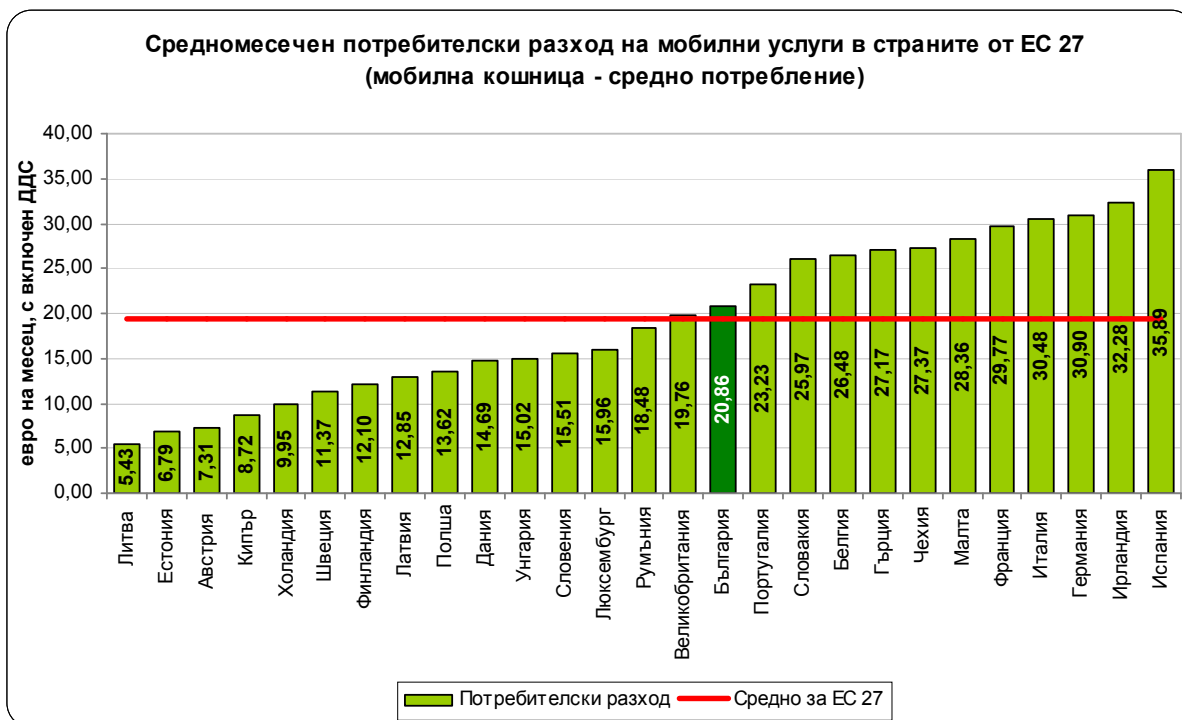
Пълното описание на кошниците може да бъде намерено на Интернет страницата на Teligen Ltd⁵³.

Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2008 (14th report)

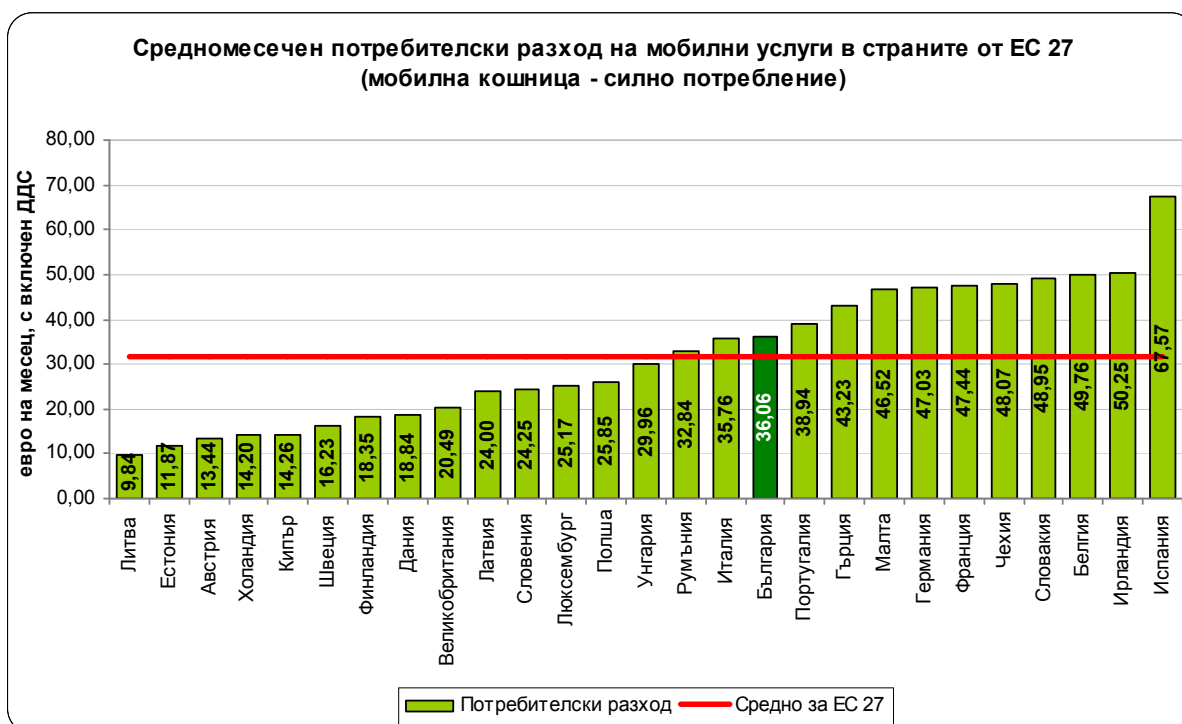
Фиг. 35

⁵³ <http://www.teligen.com/publications/oecd.pdf>

Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2008 (14th report)

Фиг. 36

Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2008 (14th report)

Фиг. 37

От фигурите по-горе е видно, че средномесечния потребителски разход за мобилни услуги, изчислен чрез кошницата за слабо потребление в България е малко под средноевропейското ниво, възлизайки на 11,43 евро, докато при другите два типа

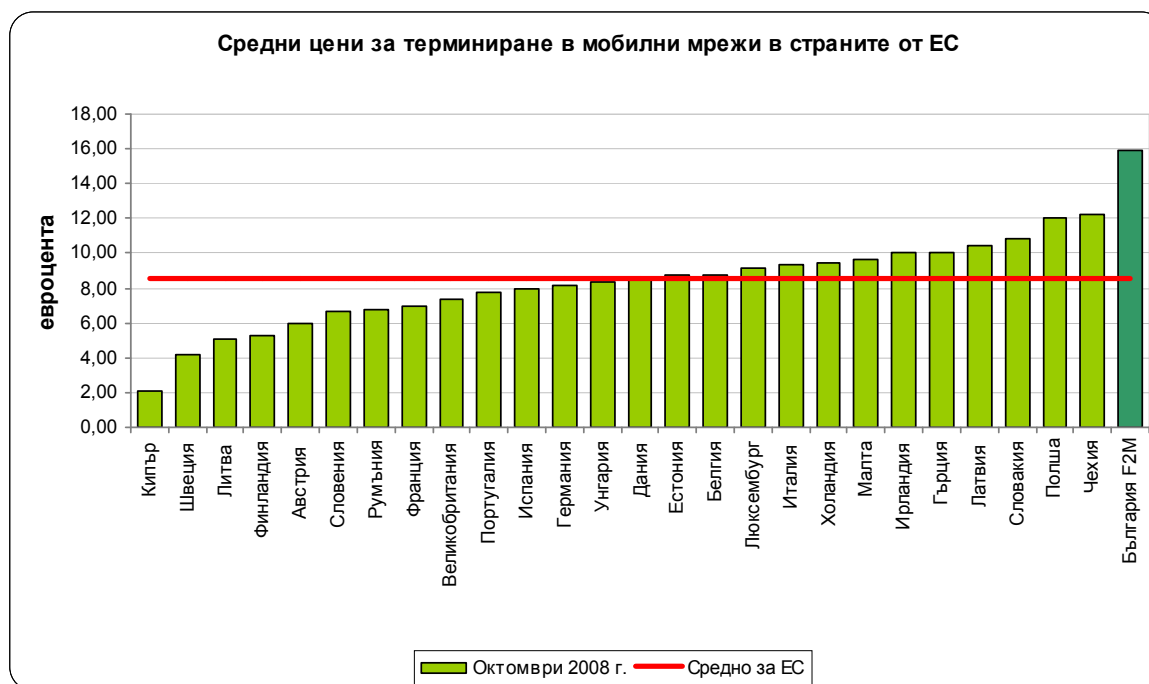
кошници е над средното за ЕС съответно със 7% и 13%. По данни от проучване⁵⁴ на „Алфа рисърч“ почти половината (47%) от абонатите на мобилните предприятия имат средномесечен разход за мобилни услуги до 20 лв. (около 10,3 евро), от което може да се съди, че, въпреки че при изчисляването на потребителския разход са използвани усреднени равнища на потребление за страните от ОИСР, които не отчитат специфичното потребление в България, то най-подходяща е кошницата за слабо потребление. За това говори и среднопретегленият месечен приход от потребител⁵⁵ на мобилните предприятия в България през 2008 г., който е с около 18% по-нисък от стойността за България в кошницата за слабо потребление (фиг. 35), като възлиза на 18,30 лв. (€9,35) на месец.

Следва да се отбележи, че и двете мобилни предприятия у нас предлагат на крайния потребител множество промоции, свързани с отстъпки от месечните такси за определени планове, включване на допълнителни минути за изходящи разговори и др., което води съответно до намаляване на така представения средномесечен потребителски разход.

Цени за терминиране на трафик в мрежите на мобилните предприятия

Крайните потребителски цени на мобилните услуги зависят както от ценовите стратегии на самите компании, така и от споразуменията за взаимно свързване с фиксираната мрежа на „БТК“ АД, алтернативните фиксирани предприятия и между мобилните предприятия.

Сравнения за цените за терминиране на повиквания от фиксираната мрежа към мрежите на мобилните предприятия с равнищата в другите европейски страни са представени на фиг. 38.

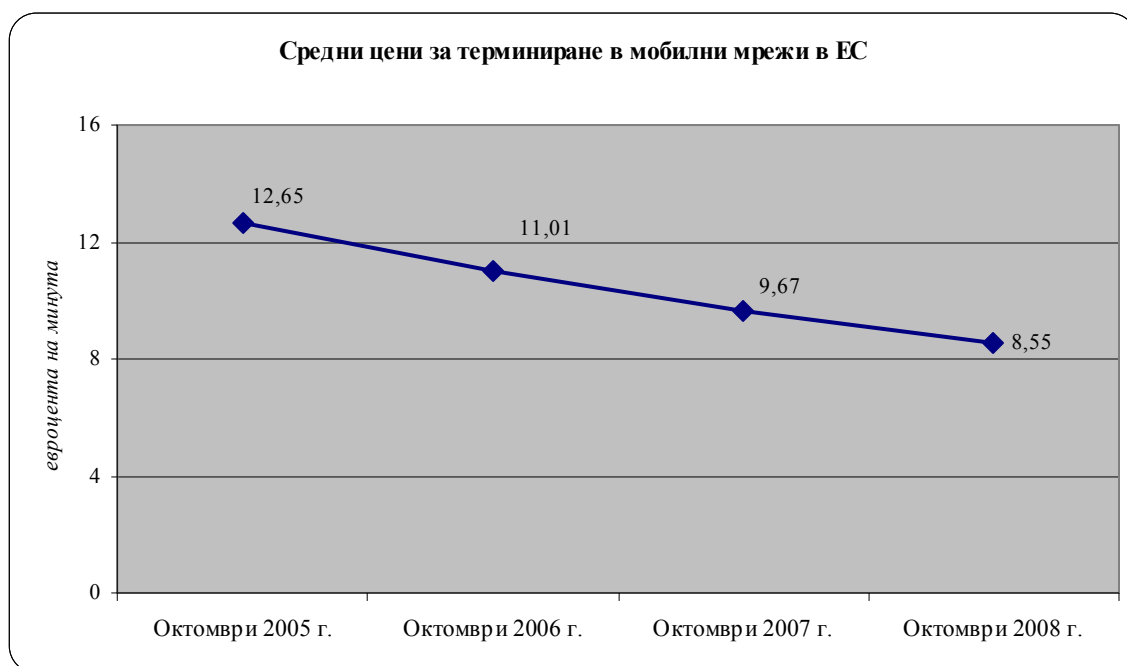
Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2008 (14th report)

Фиг. 38

⁵⁴ Проучване на „Алфа рисърч“ – „Мобилни комуникации“ от 06.03.2008 г. (http://www.aresearch.org/mobile_communications/1489.html)

⁵⁵ Среднопретеглен месечен приход от потребител (Average Revenue per User - ARPU) на мобилните предприятия, претеглен според броя на техните потребители. Показателят е изчислен според стойностите на ARPU, предоставени от мобилните предприятия за 2008 г.

Видно от графиката към октомври 2008 г. България е страната с най-високи цени за терминиране на повиквания в мобилни мрежи, въпреки че за едногодишен период са намалели с около 15%.

Източник: *Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2008 (14th report)*

Фиг. 39

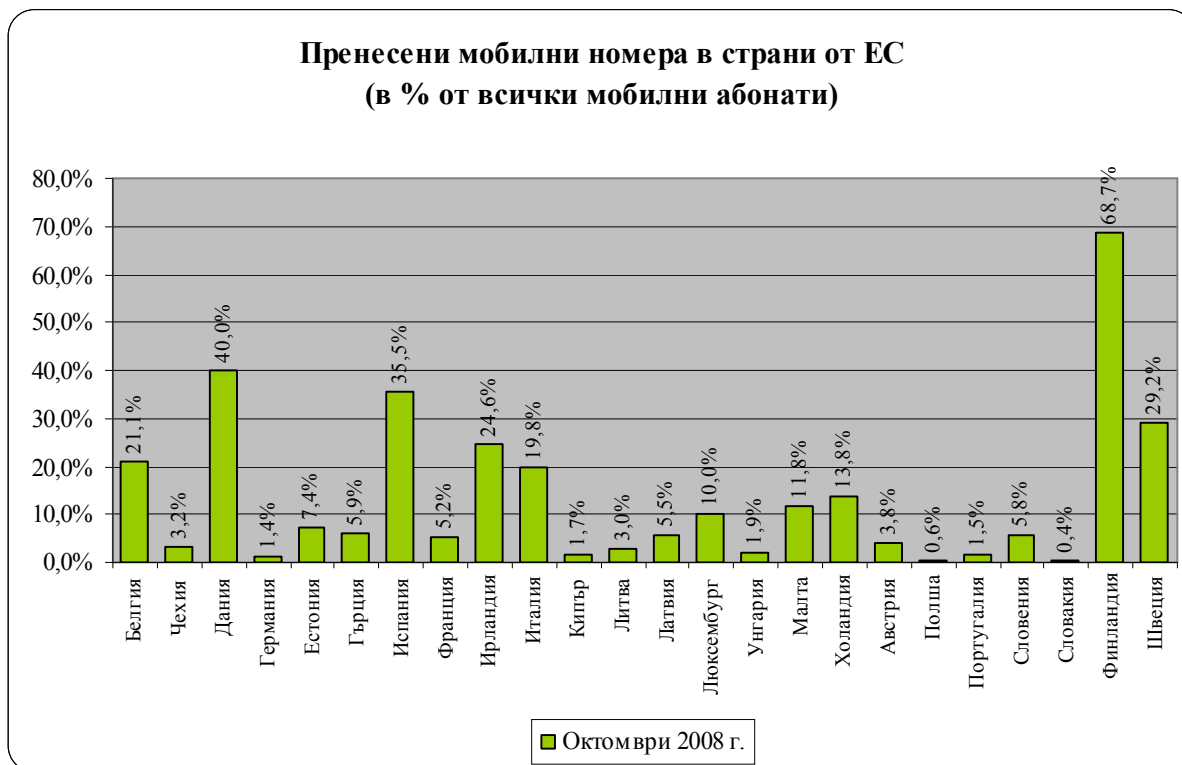
На графиката по-горе се вижда, че средните цени за терминиране в мобилните мрежи в страните от ЕС (включени са данни за България и Румъния от 2007 г.) са намалели с 11,6% за едногодишен период.

Съгласно цитираното в т. 2.3. Решение на КРС, от 01.01.2009 г. цените за терминиране от фиксирани в мобилни мрежи в страната следва да намалее спрямо действащите от 01.02.2008 г. съответно с 17% и 23% в часове на силен и слаб трафик.

Перспективи за развитие

Бъдещото развитие на пазара на мобилни мрежи и услуги в много по-голяма степен ще е насочено към преразпределение на настоящите абонати и в по-незначителна степен към привличане на нови (при това по-слабо платежоспособни и следователно не толкова привлекателни потребители).

От въвеждането на услугата „преносимост на номерата” (април 2008 г.) до края на годината са пренесени почти 24 000 номера между предприятията, предоставящи мобилни услуги в страната, но все още те представляват много малка част от общия брой на абонатите на мобилни услуги - около 0,25%.

Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2008 (14th report)

Фиг. 40

Видно от графиката най-голям е броят на пренесените номера във Финландия - 69% от общия брой абонати, следвана от Дания (40%) и Испания (36%). Все още слабо популярна е услугата в новите държавите-членки на ЕС, което се обяснява с по-късното въвеждане на преносимостта на номерата в тези страни.

От друга страна, за постигането на по-ефективна конкуренция на пазара на мобилни мрежи и услуги като цяло, КРС счита, че влияние ще окажат и наложените специфични задължения на предприятията със значително въздействие върху пазара на терминиране на гласови повиквания в индивидуални мобилни мрежи.

3. Взаимно свързване и необвързан достъп

Задълженията за определяне на разходоориентирани цени за взаимно свързване и за необвързан достъп, произтичащи от ЗД (отм.), са в сила и през 2008 г. В изпълнение на посоченото задължение „БТК” АД прилага система за определяне на разходите, одобрена с решение на КРС № 1049/15.04.2004 г. и изменена с решение на КРС № 158 от 28 февруари 2008 г. Системата за определяне на разходите се основава на методологията за пълно разпределение на разходите (Fully Allocated Costs – FAC), като разходите за амортизация се определят въз основа на настоящата стойност на дълготрайните активи и се базира на причинно-следствената връзка, посредством която разходите се отнасят към услугите, които са ги причинили, като се използва ABC (Activity Based Costing) метода.

3.1. Цени за взаимно свързване

С решение № 1647 от 13.02.2008 г. Върховният административен съд (ВАС) се произнесе окончателно по съдебния спор между „БТК” АД и регулатора относно Типовото предложение за взаимно свързване (ТПВС), одобрено с решение на КРС № 572/30.03.2006 г., като потвърди решението на КРС. Влязоха в сила ценовите

ограничения в ТПВС, наложени от КРС и на практика, през 2008 г. „БТК” АД преподписа сключените с конкурентите предприятия договори за взаимно свързване при спазване на принципа за равнопоставеност от страна на задълженото дружество.

Независимо от горното, през 2008 г. с изменението на часовете за слаб трафик, „БТК” АД предложи график за плавно намаляване на цените за терминиране в локален, метро, единичен и двоен сегмент, както и на цените за услугата избор на оператор за единичен сегмент от мрежата на „БТК” АД в слаб трафик. Намалението на посочените цени за взаимно свързване е резултат от регулаторната намеса на КРС при оценка на предложението на дружеството за изменение на цените на фиксираната гласова телефонна услуга, одобрено с решение № 150/25.02.2008 г. Цените за взаимно свързване, съгласно сключените договори, в сила през 2008 г. са посочени в долната таблица:

Таблица № 5

Цени за трафични услуги (в лева за минута)	Цени за 2008 г. от договорите за взаимно свързване съгласно решение № 572 от 30.03.2006 г.	
	силен трафик	слаб трафик
Терминиране на трафик в мрежата на „БТК” АД от фиксирани мрежи:		
Локален сегмент	0,0165	0,0145
Метро сегмент	0,0230	0,0208
Единичен сегмент	0,0270	0,0240
Единичен сегмент - терминиране на международни повиквания	отпада	отпада
Двоен сегмент	0,0600	0,0530
Двоен сегмент - терминиране на международни повиквания	отпада	отпада
Терминиране на трафик в мрежата на „БТК” АД от мобилни мрежи	0,0600	0,0530
Транзит на трафик		
Единичен сегмент	0,024	0,024
Двоен сегмент	0,055	0,055

Предложеният от „БТК” АД и одобрен от КРС график за постепенно намаляване на цените за терминиране и избор на оператор в слаб трафик е представен в следващата таблица:

Таблица № 6

Сегмент за терминиране лв/мин	Действащи цени	В сила от:				
		Април 2008 г.	Август 2008 г.	Декември 2008 г.	Юли 2009 г.	Декември 2009 г.
Локален	0,0170	0,0140	0,0115	0,0110	0,0100	0,0095
Метро	0,0208	0,0180	0,0140	0,0120	0,0110	0,0100
Единичен	0,0240	0,0180	0,0140	0,0120	0,0110	0,0100
Двоен	0,0530	0,0370	0,0250	0,0210	0,0180	0,0160
Избор на оператор за всяко повикване (CS)	0,0260	0,0195	0,0152	0,0130	0,0119	0,0118
Избор на оператор на абонаментна основа (CPS)	0,0286	0,0215	0,0167	0,0143	0,0131	0,0130

През месец септември 2008 г. с решение № 1963 КРС публикува за обществено обсъждане решение и проект на анализ на пазарите на генериране и терминиране на повиквания от/в определено местоположение на обществени телефонни мрежи.

Предвид резултатите от анализа, КРС определи продължаване на задължението за разходоориентираност на цените за терминиране. Отбелязвайки факта, че в одобреното ТПВС не фигурират цени за генериране и отчитайки, че разходите за генериране кореспондират с разходите за терминиране на повиквания в мрежата на „БТК” АД, като разликата е в посоката на преноса, а именно от крайния потребител до точката на взаимно свързване, регулаторът наложи цени за генериране реципрочни на цените за терминиране. До определянето на разходоориентирани цени КРС избра да наложи задължение за ценово ограничение под формата на график за поетапно намаление на цените с оглед достигане на средноевропейското равнище. Тази мярка се счита за подходяща с оглед противодействие на антиконкурентно поведение от страна на „БТК” АД, изразяващо се в прекалено високи и/или хищнически цени, което би довело до затваряне на трафик в мрежата и съответно до затваряне на пазара.

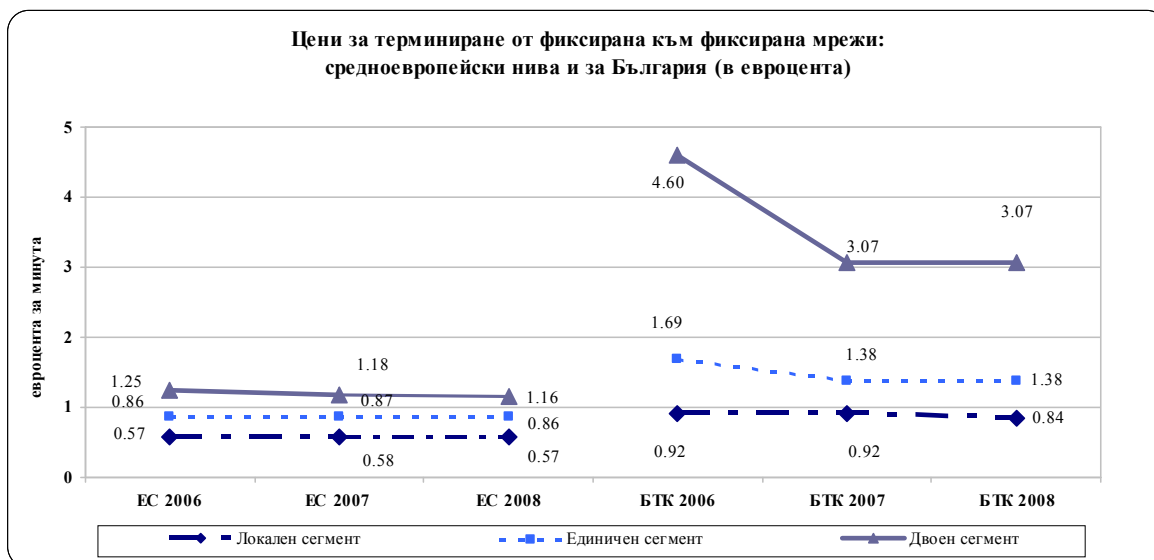
След приключване на общественото обсъждане през месец декември 2008 г. КРС нотифицира ЕК и представи посочените анализи за препоръки и коментари от ЕК и регулаторните органи на държавите-членки.

Сравнение на цени за терминиране България - ЕС

Както беше посочено по-горе равнището на някои от цените за взаимно свързване в България през 2008 г. се намалиха главно в резултат от регулаторната намеса на КРС, като цените за терминиране на повикванията в слаб трафик в мрежата на „БТК” АД за локален, метро, единичен и двоен сегмент към края на годината намаляха спрямо предходно действащите цени съответно с 24%, 42%, 50% и 60%. Цените за услугата избор на оператор за всяко повикване и на абонаментна основа отбелязаха спад за слаб трафик с 50%.

Наблюдава се стабилизиране на цените за терминиране на европейско ниво. Въпреки това следва да се отбележи, че е налице слабо понижение на цените спрямо 2007 г. като за локален сегмент средната цена намалява с 1,72%, за единичен сегмент с 1,15%, а за двоен сегмент с 1,69%. Намалението на цените за терминиране в държавите-членки на ЕС се дължи на регулаторната намеса вследствие на проучване и анализ на пазара и модифициране на системите за определяне на разходите, които използват историческите предприятия за определяне на разходоориентирани цени.

На фиг. 41 е представено сравнение на средните цени за терминиране във фиксираните мрежи на историческите предприятия в държавите-членки на ЕС (2006 г., 2007 г. и 2008 г.) и цените за терминиране в мрежата на „БТК” АД (2006, 2007 г. и 2008 г.). Средните цени са изчислени за часовете на силен трафик, като цените за България са преизчислени в евроцента.

Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2008 (14th report), Volume 2, Annex 2 Market Overview; данни на КРС

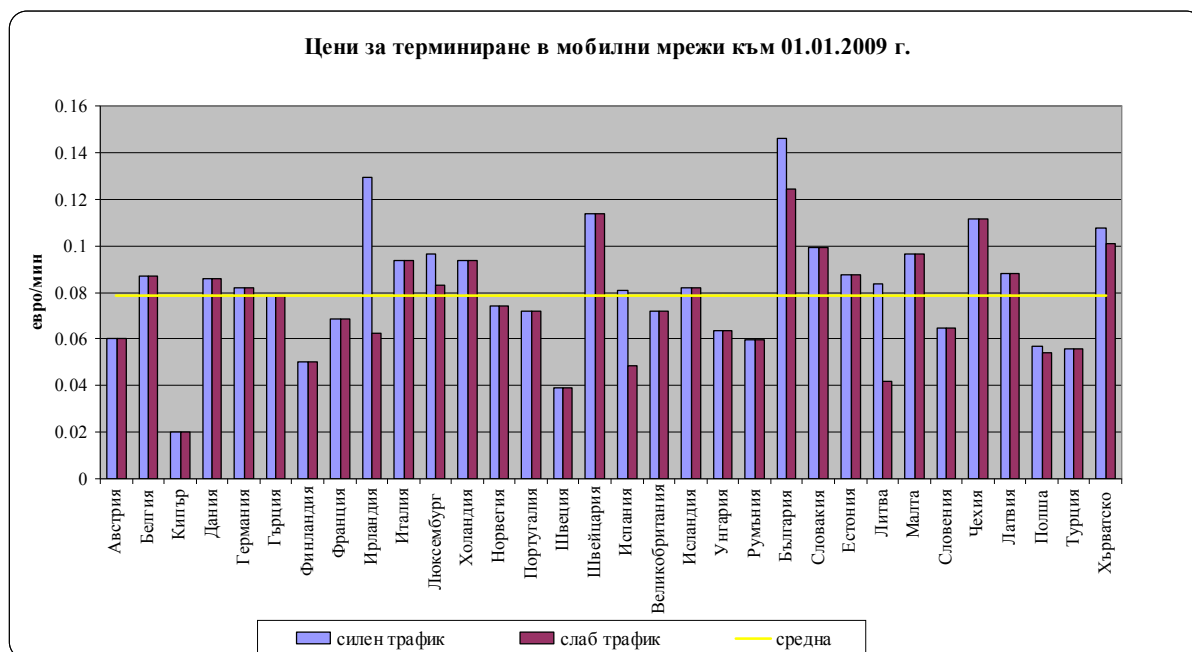
Фиг. 41

Видно от представените на фигурата данни, цените на „БТК” АД са значително по-високи от средните цени за държавите-членки на ЕС, особено що се отнася до цените за терминиране в двоен сегмент, дори ако се отчетат договорените намаления на цените, вследствие на регулаторната намеса от страна на КРС през 2006 г. Конкуrentните предприятия пренасят трафик между мрежите си като използват протокол H.323 и SIP и договарят помежду си по-ниски цени от цените на „БТК” АД. Това е причината, поради която съществува разлика между цените за терминиране във фиксираната мрежа на „БТК” АД и тези на конкурентните предприятия.

България е единствената държава-членка на ЕС, в която има разграничаване на цената в зависимост от произхода на трафика, тъй като поради съдебен спор наложените от регулатора още през 2006 г. ценови ограничения, не влязоха в сила. Предвид по-високите цени за терминиране в мобилните мрежи, конкурентните предприятия, както и „БТК” АД, договарят по-високи цени за терминиране на трафика, произхождащ от мобилни мрежи, в сравнение с терминиране на трафик от фиксираните мрежи.

Цени за терминиране на трафик в мрежите на мобилните предприятия

Крайните потребителски цени на мобилните услуги зависят както от ценовите стратегии на самите предприятия, така и от споразуменията за взаимно свързване с „БТК” АД, алтернативните фиксирани оператори и между самите мобилни оператори. Сравнения на цените за терминиране на повиквания от фиксираната мрежа към мрежите на мобилните предприятия с равнищата в другите европейски страни са представени на фиг. 42.

Източник: ERG (09) 23 MTR Snapshot - 1 January 2009

фиг. 42

Данните са резултат от изследване на Групата на европейските регулатори (ERG) и са изчислени като среднопретеглени за страните, отчитайки количеството на потребителите и цените за терминиране на всяко мобилно предприятие. По-голямата част от предприятията от включените в изследването страни прилагат единни цени за терминиране, независимо от вида на мрежата, от която е изходящо повикването (фиксирана или мобилна). Изключение правят България и Словения, като България отново е страната с най-високи средни цени за терминиране от фиксирани в мобилни мрежи.

В последното тримесечие на 2007 г. КРС стартира нов кръг от преговори с мобилните предприятия за намаляване на цените за терминиране на трафик в мобилни клетъчни мрежи, генериран от мрежите на предприятията, предоставящи фиксирана гласова телефонна услуга. В резултат бе постигнато споразумение и с решение на КРС № 2 от 03.01.2008 г. беше приет график за поетапно намаляване на цените за терминиране в мобилни мрежи, както следва:

Таблица № 7

Цени за терминиране на трафик от фиксирани в мобилни мрежи

	силен трафик лв./мин,	слаб трафик лв./мин,
към 01.07.2008 г.	0,32	0,29
към 01.01.2009 г.	0,29	0,25
към 01.07.2009 г.	0,25	0,19

При определяне на ценовите равнища КРС възприема подход, който осигурява сигурност и предвидимост на предприятията, отчитайки необходимостта от реализация на планираните от тях инвестиции и като се запазват стимулите за иновации.

През месец септември 2008 г. с решение № 1962 КРС публикува за обществено обсъждане решение и проект на анализ на пазара на терминиране на повиквания в индивидуални мобилни мрежи. Отчитайки резултатите от анализа, КРС наложи задължение за разделно счетоводство и разходоориентираност на цените за терминиране в мобилни мрежи. До определянето на разходоориентирани цени КРС

избра да наложи задължение за ценово ограничение под формата на график за поетапно намаление на цените с оглед достигане на средноевропейското равнище. Тази мярка се счита за подходяща, предвид необходимостта от навременна реакция на регулатора, отчитайки факта, че цените за терминиране в мобилни мрежи в България са най-високи в ЕС и създават условия за затваряне на трафик в мрежата и затваряне на пазара като цяло.

След приключване на общественото обсъждане през месец декември 2008 г. КРС нотифицира ЕК и представи посочените анализи за препоръки и коментари от ЕК и регулаторните органи на държавите-членки.

Международен роуминг

В изпълнение на Регламент 717/2007 на Европейския парламент и на Съвета относно международния роуминг в обществени мобилни телефонни мрежи (Регламента) от 30.08.2008 г. българските предприятия, предоставящи мобилни услуги, прилагат следните цени:

Таблица № 8

Евротарифа	Предприятие		
	„Мобилтел” ЕАД	„Космо България Мобайл” ЕАД	„БТК” АД
Цена за изходящо повикване, лв./мин.	1,08	1,08	1,079
Цена за входящо повикване, лв./мин.	0,510	0,516 ⁵⁶	0,516
Начин на таксуване	Интервалът на таксуване е една минута. Всяка започната минута се таксува като цяла. Начинът на таксуване е еднакъв за клиенти с абонамент и за клиенти на предплатена услуга и се прилага за входящи и изходящи повиквания		

В България единствено „Мобилтел” ЕАД предлага на своите нови и настоящи абонати пакети за гласови услуги в роуминг M-Tel Euro Talk – „M-Tel Euro Talk 30”, „M-Tel Euro Talk 120”, „M-Tel Euro Talk 240”. Пакетите M-Tel Euro Talk могат да се активират с всички роуминг тарифни планове и са валидни един месец от момента на активация на пакета. Пакетите не се преактивират автоматично за следващия месец.

В съответствие с разпоредбите на Регламента, КРС изготвя и редовно представя на ЕК доклади за спазване на изискванията за цените за международен роуминг. КРС е публикувала на страницата си в Интернет актуална информация за прилагането на Регламента.

3.2. Цени за необвързан достъп

С решение № 54 от 08.04.2008 г. ВАС се произнесе окончателно по съдебния спор между „БТК” АД и регулатора относно Типовото предложение за необвързан достъп (ТПНД), одобрено с решение на КРС № 1459/11.07.2006 г., като потвърди решението на КРС. В този период цените за необвързан достъп, наложени от КРС останаха непроменени, тъй като още през 2006 г. съдът отхвърли искането на дружеството за спиране на предварителното изпълнение на решението на регулатора, с което, независимо от съдебния спор, наложените от КРС максимални граници на цените влязоха в сила. Въпреки, че „БТК” АД предложи преподписване на сключените договори за необвързан достъп през 2007 г., с цени на услугите за свързване, съобразно

⁵⁶ За потребителите на предплатени услуги цената е 0,52 лв./мин.

наложените от КРС граници, конкурентните предприятия сключиха новите споразумения едва през 2008 г., като „БТК” АД допълнително намали цените за месечен абонамент съответно за съвместно ползване с 30,5% и за самостоятелно ползване с 10,2% спрямо наложените ограничения.

Сравнение между цените за необвързан достъп до абонатна линия, съгласно цените в сключените договори и горната граница на цените за необвързан достъп, наложени с решение на КРС № 1459/11.07.2006 г. е посочено в долната таблица.

Таблица № 9

Цени за услуги при необвързан достъп до абонатната линия (в лева)	Цени, съгласно сключени договори		Ограничения на КРС на цените с решение 1459/11.07.2006 г. ⁵⁷	
	за съвместен достъп	за самостоятелен достъп	за съвместен достъп	за самостоятелен достъп
Вътрешен кабел за свързване – инсталиране на 100 чифта	2 900	1 200	до 2 900	до 1 200
Вътрешен кабел за свързване – месечен абонамент за 100 чифта	43	43	до 43	до 43
Свързване на усукана медна двойка – откриване на съединителна линия на чифт	68	35	до 68	до 35
Свързване на усукана медна двойка – месечен абонамент на съединителна линия на чифт	5,90	17,50	до 8,50	до 19,50

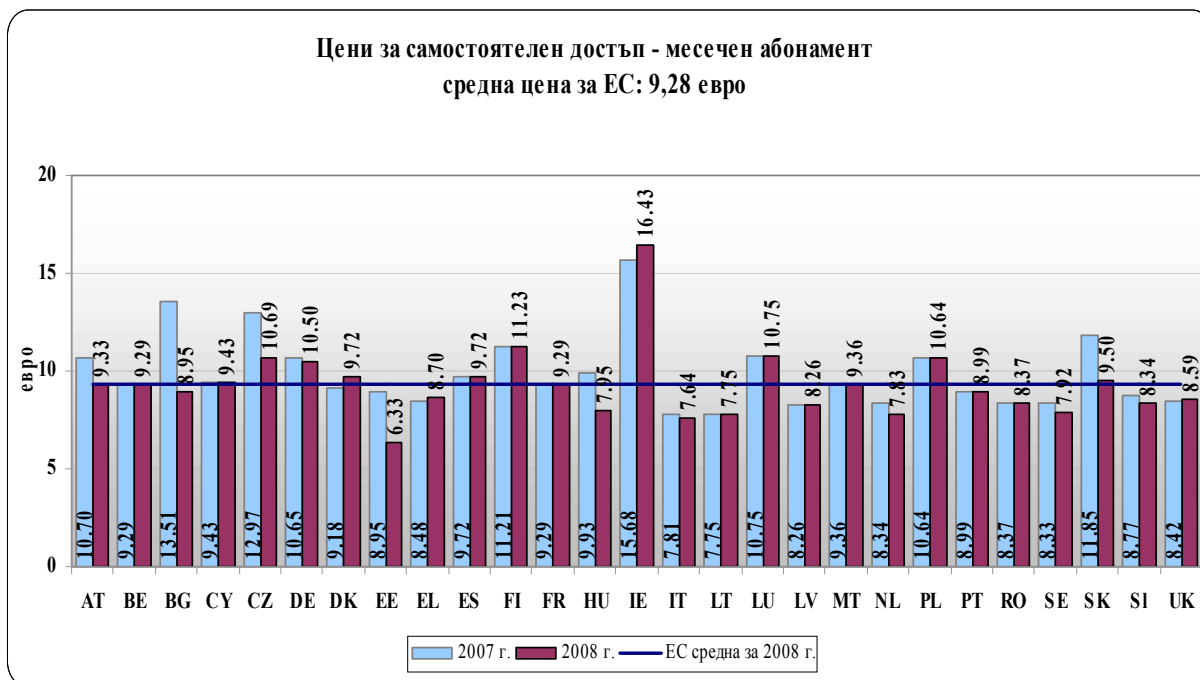
Сравнение на цени за месечен абонамент за усукана метална двойка България - ЕС

На графиките по-долу са представени цените в евро, без ДДС, за месечен абонамент за усукана метална двойка за България, за държавите-членки на ЕС и средната за ЕС.

На фиг. 43 са представени данните за месечен абонамент при самостоятелен достъп, а на фиг. 44 – данните при съвместен достъп. На графиката имената на държавите-членки на ЕС са заместени с абривиатурите им на латиница⁵⁸.

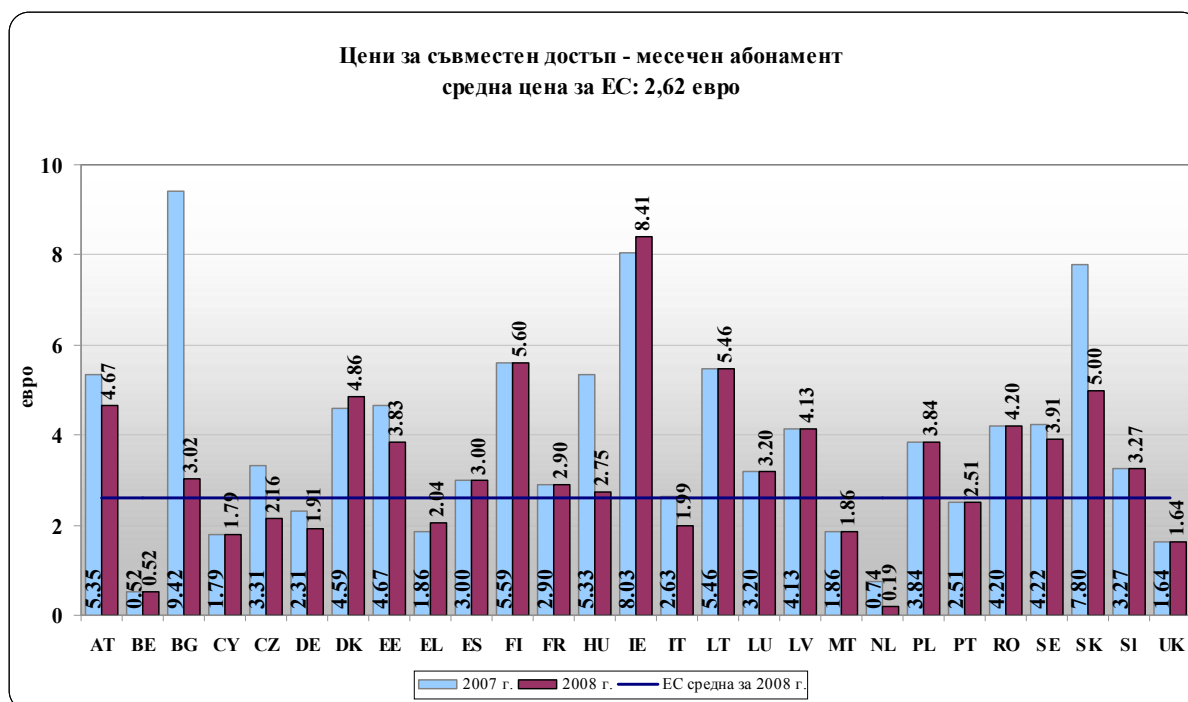
⁵⁷ Цените са в сила за цялата 2008 г.

⁵⁸ BG- България, BE- Белгия, CZ- Чехия, DK- Дания, DE- Германия, EE- Естония, EL- Гърция, ES- Испания, FR- Франция, IE- Ирландия, IT- Италия, CY- Кипър, LV- Латвия, LT- Литва, LU- Люксембург, HU- Унгария, MT- Малта, NL- Холандия, AT- Австрия, PL- Полша, PT- Португалия, SL- Словения, SK- Словакия, SE- Швеция и UK- Великобритания.

Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2008 (14th report), Volume 2, Annex 2 Market Overview, данни на KPC

Фиг. 43

Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2008 (14th report), Volume 2, Annex 2 Market Overview; данни на KPC

Фиг. 44

Сравнението на цените за 2008 г. за месечен абонамент за поддържане на усукана метална двойка за България и средната цена за държавите-членки на ЕС сочи, че месечна цена при самостоятелен достъп (за „БТК” АД от 8,95 евро, на графиката BG) е малко под средно-европейската (9,28 евро), докато при съвместен достъп е над

средноевропейското ниво – 3,02 евро за „БТК” АД (на графиката BG) срещу 2,62 евро за държавите-членки на ЕС.

3.3. Цени за специфичен достъп

По силата на §7 от ПЗР на ЗЕС, наложените по реда на ЗД (отм.) задължения на операторите със значително въздействие върху пазара, свързани със специфичния (битстрийм) достъп се запазват до влизане в сила на решенията на КРС, с които се налагат специфични задължения на предприятия, определени за такива със значително въздействие върху съответния пазар по реда на ЗЕС. Наложеният с индивидуална лицензия № 100-00001/28.01.2005 г. задължения на „БТК” АД предвиждат цените за специфичен/битстрийм достъп да се определят при спазване на принципите на прозрачност и разходоориентираност, поради което цените за специфичен/битстрийм достъп, формирани от „БТК” АД, попадат в обхвата на регулираните цени. В тази връзка, цените за предоставяне на услугите за специфичен/битстрийм достъп, съгласно сключените през 2008 г. договори, са съобразени с ценовите ограничения, наложени от КРС⁵⁹, като към момента „БТК” АД има сключени 7 договора с конкурентни предприятия.

За периода от сключване на договорите до края на 2008 г. „БТК” АД предложи на предприятията, ползващи битстрийм достъп, еднакви условия с условията, при които предоставя промоции на собствените си абонати на ширококолов достъп на дребно.

„БТК” АД намали цените за някои от услугите, като определените цени бяха договорени между предприятията, без „БТК” АД да доказва тяхната разходоориентираност. Действащите цени са представени в таблица № 10:

Таблица № 10

1. Първоначални цени		Цена в лева, без ДДС
1.1.1.	Техническо проучване на подадено заявление за ADSL PoP	5 000 за цялата страна/100 за един брой
1.1.2.	Техническо проучване на подадено заявление за ADSL PoP извън рамките на MAN мрежа	390,00
1.2.	Еднократно откриване на DSLAM порт	100,00
1.3.	Техническо проучване и откриване на абонатна линия	10,00
1.4.	Откриване на агрегиращ MAN порт	53,00
1.5.1.	Дефиниране и конфигуриране на VLAN	106,00
1.5.2.	Дефиниране и конфигуриране на VLAN за всички профили на един MAN	333,00
2. Месечни цени		
2.1 Месечен абонамент за специфичен достъп до абонатна линия, според профила на крайния клиентски трафик:		
2.1.1.	ADSL 6144-A (1:50 коефициент на споделяне)	4,75
2.1.2.	ADSL 12288-A (1:50 коефициент на споделяне)	8,05
2.1.3.	ADSL 6144-B (1:20 коефициент на споделяне)	13,42
2.1.4.	ADSL 12288-B (1:20 коефициент на споделяне)	18,18
2.2 Месечен абонамент за агрегиращ MAN порт		
2.2.1.	10/100 Mbps порт	81,00

⁵⁹ Решение на КРС № 1358/15.11.2007 г.

2.2.2.	1000 Mbps порт	130,00
2.3	Месечен абонамент за VLAN	60,00
2.4	Месечен абонамент за специфичен достъп до абонатна линия, в ADSL възел извън MAN мрежа, според профила на крайния клиентски трафик:	
2.4.1.	ADSL 512-A (1:50 коефициент на споделяне)	11,54
2.4.2.	ADSL 1024-A (1:20 коефициент на споделяне)	15,40
3. Други цени		
3.1.	Промяна на профила на крайния клиентски трафик	30,00

През месец декември 2008 г. с решение № 2364 КРС публикува за обществено обсъждане решение и проект на анализ на пазара на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително пълен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение и на пазара на предоставяне на широколентов достъп на едро. Предвид резултатите от анализа, КРС определи продължаване на задължението за разходоориентираност на цените за битстрийм достъп. До определянето на разходоориентирани цени регулаторът избра да наложи задължение за ценово ограничение по отношение на цените за битстрийм достъп, под формата на ограничаване на нарастването на цените до предварително определен ценови праг. Тази мярка се счита за подходяща за противодействие на антиконкурентно поведение на „БТК” АД, изразяващо се в създаване на ценова преса и/или натиск върху печалбата. Избраният подход е подходящ за бързо растящи пазари, на които търсенето на определени профили на услуги е динамично и прогнозите за обемите са по-трудни отколкото при продукти, установени от дълго време.

Като отчита възможностите на предприятието със значително въздействие върху пазара да променя параметрите (профилите) за крайни потребители на услугата на дребно, КРС счита, че за да не се създава ценова преса по отношение на цените на пазара на широколентов достъп, „БТК” АД следва да определя цените за битстрийм достъп на базата на съответните цени на дребно.

Предстои приемане на окончателното решение на КРС.

3.4. Цени за съвместно ползване на помещения и съоръжения

Достъпът до инфраструктурата на предприятието със значително въздействие върху пазара е предпоставка за ползването на услугите, предоставяни на останалите предприятия. Съвместното ползване на помещения и съоръжения, което „БТК” АД предоставя в съответствие с нормативните изисквания, условно може да се раздели на следните услуги:

- съвместно ползване при взаимно свързване – услугата е описана в типовото предложение на „БТК” АД за взаимно свързване;
- съвместно ползване при необвързан достъп – услугата е описана в типовото предложение на „БТК” АД за необвързан достъп до абонатната линия;
- съвместно ползване при специфичен достъп – услугата е част от услугите по специфичен достъп;
- съвместно ползване на помещения и съоръжения въз основа на общи условия, одобрени от КРС.

Съгласно изискванията на ЗД (отм.) цените за съвместно ползване на помещения и съоръжения следва да са разходоориентирани. В списъка, Приложение 1.1 към Системата, одобрената с решение на КРС № 1049/15.04.2004 г., фигурира услугата „Колокация”, която обобщава всички гореизброени услуги по съвместно ползване на помещения, съоръжения, канали, кули и други. Невъзможността разходите за

съвместно ползване на помещения и съоръжения по изброените видове услуги да се разделят в Системата е причината, поради която при определяне на цени „БТК” АД ползва документи за разходи и изработва калкулации за себестойността на отделните услуги извън Системата. В резултат, доказването на разходоориентираността на цените е непрецизно, поради което при одобряване на типовите предложения на „БТК” АД за взаимно свързване и необвързан достъп КРС наложи ограничения на цените за съвместно ползване. Определянето и доказването на разходоориентирани цени за съвместното ползване при специфичен достъп предстои.

Одобренията от КРС през 2007 г. общи условия за съвместно ползване на помещения и съоръжения на „БТК” АД, съдържащи и цени за ползването на съответните услуги, не са променени през 2008 г.

4. Предоставяне на универсална услуга

Задължението за предоставяне на универсалната услуга (УУ) е възложено на „БТК” АД въз основа на разпоредбите на ЗД (отм.) с индивидуална лицензия № 100-00001/28.01.2005 г. На основание § 7 от ПЗР на ЗЕС, задължението остава в сила и през 2008 г. То се отнася до предоставяне, с определено качество и на достъпни цени, според националното законодателство, на следните услуги на територията на цялата страна:

1. първоначално свързване към обществената фиксирана телефонна мрежа в крайна точка от нея и достъп до фиксирани гласови телефонни услуги (абонамент), осигуряващи възможност за осъществяване на селищни, междуселищни и международни повиквания;
2. достъп до фиксирана гласова телефонна услуга чрез обществени телефонни апарати (ОТА);
3. телефонен указател за номерата на абонатите на фиксираните мрежи и предоставяне на телефонни справочни услуги за номерата на абонатите на фиксираните и мобилните мрежи;
4. безплатен достъп до услугите за спешни повиквания;
5. осигуряване на достъп до фиксирани гласови телефонни услуги при специални условия и/или осигуряване на крайни устройства, където това е подходящо, за хора с увреждания или лица в неравностойно положение.

Съгласно сега действащите разпоредби на ЗЕС, УУ е набор от услуги с определено качество, предлагани на всички крайни потребители независимо от географското им местоположение на територията на страната на достъпна цена, като в обхвата на УУ се включва освен задължение за осигуряване на безплатни спешни повиквания към национални номера и задължение за осигуряване на безплатни повиквания към единния европейски номер за спешни повиквания "112".

Разпределението на населените места без прекарани телефонни постове в зависимост от броя на жителите, по данни на „БТК” АД към 31.12.2008 г., е както следва:

Таблица № 11

Брой нетелефонизирани населени места /с 0 телефонни постове/					
Селища с над 1 000 жители	Селища с над 500 жители	Селища с над 200 жители	Селища с между 200 и 50 жители	Селища с под 50 жители	Селища с под 20 жители
-	-	31	42	109	342

Източник: Данни на „БТК” АД, подадени в КРС

Таблица № 12

Брой населени места с действащи до 2 броя телефонни постове					
Селища с над 1 000 жители	Селища с над 500 жители	Селища с над 200 жители	Селища с между 200 и 50 жители	Селища с под 50 жители	Селища с под 20 жители
-	7	51	42	58	38

Източник: Данни на „БТК” АД, подадени в КРС

Задоволеността от предоставянето на фиксирана гласова телефонна услуга по брой населени места достига над 90%, като по данни на „БТК” АД към 31.12.2008 г. не са телефонизирани 524 населени места от общо 5 302 териториални единици⁶⁰ в страната, като преобладават малките населени места с под 20 и под 50 жители. В определени случаи липсват телефони в населени места с брой на жителите между 50 и 200 и над 200. Няма населени места в страната с над 500 и над 1000 жители, които не са телефонизирани.

И през следващата година, КРС ще продължи да следи изпълнението от „БТК” АД на задължението за предоставяне на универсална услуга, особено в частта осигуряване на достъп до обществени телефонни услуги.

По данни на „БТК” АД телефонната плътност по домакинства⁶¹ е била малко над 60%, като бележи спад с 4,84% спрямо предходната година, дължащ се на по-малкия брой домашни абонати, които през 2008 г. намаляват с 7,39% спрямо 2007 г.

4.1. Първоначално свързване към обществената фиксирана телефонна мрежа в крайна точка от нея и достъп до фиксирани гласови телефонни услуги (абонамент), осигуряващи възможност за селищни, междуселищни и международни повиквания

Задължението за свързване се отнася до осъществяване на свързване в определено местоположение към обществената телефонна мрежа и осигуряване на достъп до обществена телефонна услуга при подаване от краен потребител на обосновано искане, съгласно чл. 3, ал. 2 от Наредба № 6 за изискванията и параметрите на качеството за универсалната услуга, специалните мерки за хора с увреждания и реда за избор на предприятията, предоставящи обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, и за възлагане на задължението за предоставяне на универсалната услуга, издадена от председателя на Държавната агенция за информационни технологии и съобщения, обн., ДВ, бр. 32 от 25.03.2008 г. (Наредба № 6). При осъществяване на свързването към обществената телефонна мрежа се изисква осигуряване на крайните потребители 24 часа на денонощие, 7 дни в седмицата възможности за:

- приемане и осъществяване на селищни, междуселищни и международни повиквания от/към географски и негеографски номера, както и приемане и предаване на факсимилни съобщения;

⁶⁰ По данни на Националния статистически институт (НСИ) от Единния класификатор на административно-териториалните и териториалните единици (ЕКАТТЕ), в сила от 14.02.2009 г., в България има 5 302 териториални единици/населени места.

⁶¹ Показателят „плътност по домакинства” се измерва, като общият брой домашни постове се раздели на домакинствата в страната. Броят на домакинствата е според последните официално публикувани данни на НСИ към 2001 г.

- пренос на данни със скорост подходяща за функционален достъп до Интернет (минимална скорост 28,8 kbit/s).

Предвид разходоемкостта на проверката на информацията, във връзка с това, дали подаденото заявление е за първи телефонен пост в рамките на строителните граници на населеното място и дали се отнася до постоянния адрес на крайния потребител, „БТК” АД третира всички заявления, подадени от домашни абонати, като обосновани.

По данни на „БТК” АД към 31.12.2008 г. броят на подадените обосновани заявления за свързване към обществената фиксирана телефонна мрежа в определено местоположение и за достъп до фиксирани гласови телефонни услуги е 59 263, като от тях 2 122 заявления са подадени от хора с увреждания.

Към тази дата чакащите за удовлетворение подадени заявления са били 6 515 или 11%. Като основни причини за отказ „БТК” АД сочи липсата на техническа възможност за предоставяне на услугата или неплатени сметки от лицата, подали заявление.

4.2. Достъп до фиксирана гласова телефонна услуга чрез обществени телефонни апарати

Съгласно задълженията, произтичащи от индивидуалната лицензия на дружеството, „БТК” АД е длъжна да осигурява равномерно и пропорционално на броя на населението на обслужваната територия ОТА за осигуряване на достъп до фиксирана гласова телефонна услуга. В Наредба № 6 е посочено, че за достатъчен брой се счита наличието на поне 1 обществен телефон на 500 жители в кметства с над 500 жители и поне 1 обществен телефон на 1500 жители в кметства с над 1500 жители.

Имайки предвид статистическите данни за брой кметства с под 500, от 500 до 1500 и с над 1500 жители, както и отчитайки данните на „БТК” АД за инсталирани към 31.12.2008 г. ОТА⁶², е направено сравнение за изпълнението на нормативното задължение на предприятието за осигуряване на достатъчен брой обществени телефони:

Таблица № 13

	брой кметства	брой инсталирани ОТА	достатъчен брой ОТА⁶³
под 500 жители	1 427	871	0
от 500 до 1500 жители	1 198	1 446	1 544
над 1500 жители	548	11 568	3 903
Общо:		13 885	5 447

Видно е, че за изпълнение на изискването за достъпност на ОТА за крайните потребители в кметства с от 500 до 1500 жители не достигат 98 бр., докато за останалите кметства инсталираните ОТА са значително повече от изисквания минимум.

Като се има предвид, че до достигане на критериите за достъпност, към ОТА на задълженото предприятие следва да се включат и 365 броя обществени телефони и кабинни на други предприятия, предоставящи обществени електронни съобщения, то

⁶² Включен е броя и на обществените кабинни, съгласно чл.7 от Наредба № 6.

⁶³ Достатъчен брой ОТА е получен като сума от необходимия минимум ОТА за всяко кметство, според изискванията на Наредба № 6, въз основа на разпределението на населените места по кметства и броя на населението към 2008 г., съгласно данни на НСИ.

считаме, че са осигурени достатъчен брой ОТА, които задоволяват потребностите на крайните потребители по отношение на географския обхват и броя на населението.

От общия брой обществени телефони, възлизащ на 14 315 (от тях 4 116 телефонни кабинки) през 2008 г., 97% са собственост на „БТК“ АД, а тези на други алтернативни предприятия са едва 3%.

Броят на телефонните апарати за обществено ползване в страната е намалял с близо 9% спрямо предходната година, което се дължи основно на намаления брой телефонни апарати и телефонни кабинки за обществено ползване на „БТК“ АД (намаление с близо 11%). Една част от участниците на пазара са инсталирали нови обществени устройства за осъществяване на гласови повиквания през 2008 г. („ДИАЛОГ“ ЕООД, „НЕТ ТЕЛ“ ООД), а „СПЕКТЪР НЕТ“ АД е увеличило броя на използваните устройства. През годината „ГЕТ КОНЕКТЕТ“ ООД и „СТАНДАРТ ТЕЛЕКОМ“ ООД стартират дейност по предоставяне на достъп до обществено достъпни телефонни услуги чрез обществени телефони по сключен договор с „БТК“ АД за предоставяне на телефонни услуги чрез обществени телефонни постове/кабинки.

Обществените телефонни апарати, собственост на „БТК“ АД, които са с улеснения за потребители с увреден слух и за потребители, лишени от зрение или с увредено зрение, към 31.12.2008 г. достигат над 72% от общия брой в страната. Част от тях са снабдени с текстова или друг вид връзка за хора с увреден слух или говор и са достъпни за потребители в инвалидни колички, като са монтирани на подходящи места.

Към края на 2008 г. „БТК“ АД е отчетла висок процент на изправни ОТА – над 92%.

Предоставянето на услугата чрез ОТА през изминалата година е била достъпна за потребителите след закупуването от тяхна страна на фонокарти⁶⁴ на цени, както следва:

Таблица № 14

карта	за 25 импулса	за 50 импулса	за 100 импулса	за 200 импулса	за 300 импулса
цена (в лв.)	2,90	4,90	7,50	13,00	17,90

Забележка: В цените е включен данък върху добавената стойност.

4.3. Телефонен указател за номерата на абонатите на фиксираните мрежи и предоставяне на телефонни справочни услуги

Съгласно разпоредбите на чл. 182, ал. 2, т. 3 и 4 и чл. 185 от ЗЕС „БТК“ АД има задължение да осигурява общ телефонен указател с номера на всички абонати на обществени телефонни услуги във форма, одобрена от КРС, както и да осигурява телефонни справочни услуги, достъпни до всички крайни потребители в съответствие с изискванията на Наредба № 5 за условията и реда за издаване на телефонни указатели, включително работата с базите данни, тяхното прехвърляне и ползване, както и за предоставяне на телефонни справочни услуги, обн., ДВ, бр. 1 от 04.01.2008 г.

В съответствие с посочените задължения, през м. февруари 2008 г. „БТК“ АД е отправила искане до КРС за съгласуване на формата на телефонния указател. С Решение № 214/19.03.2008 г. регулаторът одобри електронна форма за телефонен указател за 2008 г., като са отчетени проблемите, свързани с недостатъчното време за отпечатване на пълно издание и предстоящите изменения, свързани с цифровизацията

⁶⁴ Посочените цени са за фонокарти МОБИКА и БУЛФОН.

на мрежата на „БТК” АД. Прието е, че тези промени биха довели до неточност и липса на актуалност на указател в печатна форма.

По тези причини „БТК” АД през 2008 г. е поддържала само електронна форма на телефонен указател и не е изготвяла, актуализирала и публикувала телефонен указател в печатна форма и съответно не са определени цени за телефонен указател.

4.4. Предоставяне на телефонни справочни услуги за номерата на абонатите на фиксираните и мобилните мрежи и безплатен достъп до услугите за спешни повиквания за крайни потребители

Съгласно нормативната уредба, „БТК” АД е длъжна да осигурява на крайните потребители 24 часа в денонощието достъп до телефонна справочна услуга за всички вписани в телефонния указател номера на абонатите.

Телефонните справочни услуги, предлагани от „БТК” АД, са на цената на селищен разговор от 0,00 лв. на минута в часовете на слаб трафик и 0,018 лв. на минута в часовете на силен трафик, след заплащане на първоначална цена от 0,132 лв., като в цените е включен данък върху добавената стойност.

Ползването на телефонни справочни услуги от крайните потребители е малко и трафикът в минути възлиза на 0,6% от общия трафик на селищни разговори на домашните и служебни абонати.

Тъй като услугите за безплатни спешни повиквания се ползват от крайните потребители само при необходимост, то обемът на разговорите, измерен в минути, е незначителен, като достига едва 0,09% от трафика за национални разговори.

4.5. Осигуряване на достъп до Интернет чрез обществената електронно съобщителна мрежа на „БТК” АД

През 2008 г. „БТК” АД предоставя комутируем достъп до Интернет чрез определени номера за достъп. При таксуването на повикванията⁶⁵ към номерата 0134 100, 0134 000, 0134 111, 01331 и 01333, свързването с Интернет се заплаща допълнително. Стойността на повикването включва първоначална цена, равна на първоначалната цена за национални разговори, както и цена на минута, равна на цената за селищни разговори към местни доставчици на Интернет и VoIP услуги. При свободния достъп до Интернет посредством номерата 0134 200 и 0134 300 стойността на повикването включва свързването с Интернет. Първоначалната стойност отново е равна на първоначалната цена за национални разговори, а на минута е по-висока от цената за селищни разговори към местни доставчици на Интернет и VoIP услуги, съответно с 20% в силен трафик и 25% в слаб трафик.

Трафикът от повикванията към номерата за достъп 134xx достига 0,33% от общия трафик за национални разговори.

При втория периодичен преглед на обхвата на УУ, проведен от ЕК през 2008 г. в съответствие с чл. 15 от Директивата за универсалната услуга (Директива 2002/22/ЕО), ЕК постави на обсъждане въпроса за необходимостта от насърчаване развитието на ширококолов достъп за всички европейци и разглеждане на възможността за включването му в обхвата на УУ. Целта на промяната е осъвременяване на съществуващите разпоредби в съответствие с технологичния напредък и премахване на ограничението от 56 Kbit/s за скорост за пренос на данни в съществуващата дефиниция за ефективен Интернет достъп, за да се ускори развитието на ширококоловия достъп.

⁶⁵ За сравнението са ползвани цените при стандартно таксуване

4.6. Цени на универсалната услуга

Изискванията за достъпност на цената на УУ през 2008 г. са се определяли въз основа на действащата за периода Методика, приета с Постановление на Министерския съвет № 229/31.08.2004 г., обн. ДВ, бр. 78/2004 г.(отм.).

Съгласно отменената Методика, изискванията за достъпност се отнасят до цените за първоначално свързване към мрежата, месечен абонамент, селищни, междуселищни и международни повиквания и се определят аналогично на цените за фиксирана гласова телефонна услуга, на база потребителска ценова кошница. Нарастването на цените в кошницата е ограничено от общ ценови таван, чиято максимална стойност е равна на производението от индекса на изменение на потребителските цени и индекса на изменение на brutния вътрешен продукт. Елементите на кошницата за УУ съвпадат с елементите на ценовата кошница за фиксираната гласова телефонна услуга. По данни на „БТК” АД, към края на годината разходите за услугата надвишават повече от 3 пъти приходите от нея.

Цените за разговори чрез обществен апарат са с до 20% по-високи от цената за същия вид телефонни разговори, провеждани от домашни или служебни телефонни постове.

Следва да отбележим, че в края на м. октомври 2008 г. с Постановление № 254 от 23.10.2008 г. на Министерски съвет беше приета Методика за определяне на цените и ценовите пакети на универсалната услуга, обн. ДВ, бр. 94 от 31.10.2008 г., според която задълженото предприятие определя като достъпни цените за:

- свързване в определено местоположение към обществената телефонна мрежа, отнасящо се до обосновано искане за свързване, подадено от краен потребител;
- поддръжка на достъп до обществени телефонни услуги (месечен абонамент/стандартен план);
- ценови пакет за хора с увреждания (с установена степен на намалена работоспособност или намалена възможност за социална адаптация 50% и над 50%);
- ценови пакет за хора със специални социални нужди;
- ценови пакет за хора с ниски доходи.

Съгласно нормативната уредба, „БТК” АД е задължена да предоставя достъпни ценови пакети, различни от предлаганите при обичайните търговски условия, като през 2008 г. дружеството продължи предлагането на следните ценови пакети за:

- **потребители с ниски доходи** (план „Ограничен”, според наименованието, обявено от „БТК” АД в ценовата листа)

Пакетът се предоставя на социално слаби лица, които имат право на социално подпомагане или притежават документи от административни органи, имащи компетентност да издават документи, които доказват, че едно лице е социално слабо. В цената на пакета от 3,10 лв., без данък върху добавената стойност, са включени селищни разговори с общ обем 20 минути или 10 импулса (за телефонни постове без възможност за отчитане по време) месечно, които се тарифират по нула лева на минута/импулс.

При промяната на цените и ценовите условия на фиксираната гласова телефонна услуга на „БТК” АД от 01.11.2008 г. се променят и условията на ценови пакет „Ограничен”, като за разговорите след изчерпване на включените в пакета минути се заплащат цени, равни на цените за разговори, провеждани от абонати, които ползват стандартен план на „БТК” АД.

- **потребители с увреждания с над 90% намалена работоспособност или намалена възможност за социална адаптация** (план „Инвалиди”, според наименованието, обявено от „БТК” АД в ценовата листа)

Пакетът се предоставя срещу представяне на съответните документи, доказващи трайни увреждания. В цената на пакета от 1,50 лв., без данък върху добавената стойност, са включени селищни разговори с общ обем 160 минути или 80 импулса месечно, които се тарифират по нула лева на минута/импулс. Ако се надхвърлят включените в пакета минути/импулси, се заплащат цени, равни на цените за разговори, провеждани от абонати, които ползват стандартен план на „БТК” АД.

- **потребители със специални социални нужди, настанени в социални и здравни заведения** (план „Социални и здравни заведения”, според наименованието, обявено от „БТК” АД в ценовата листа)

Пакетът се предоставя на социални и здравни заведения, които се определят по списък на съответното министерство, който ежегодно се актуализира до 30 януари. В цената на пакета от 3,50 лв., без данък върху добавената стойност, са включени селищни разговори с общ обем 1000 минути или 500 импулса месечно, които се тарифират по нула лева на минута/импулс. Ако се надхвърлят включените в пакета минути/импулси, следват цени, равни на цените за разговори, провеждани от абонати, които ползват стандартен план. „БТК” АД допълнително предоставя и безплатен комутируем достъп до Интернет посредством номер 0800.

4.7. *Качество на предоставяната универсална услуга*

Качеството на универсалната услуга се определя с изисквания и параметри, регламентирани в Наредба № 6. Съгласно лицензионните си задължения, „БТК” АД следва да осигури качество на предоставяните услуги, съобразено с действащите в Република България нормативни актове, стандарти и технически спецификации.

В индивидуална лицензия № 100-00001/28.01.2005 г. на „БТК” АД и в раздел V от Наредба № 6 е посочено, че при предоставяне на фиксирана гласова телефонна услуга дружеството следва да осигури определени параметри за качество на УУ. „БТК” АД е декларирала изпълнението на съответните параметри, като стойностите са посочени в долната таблица.

Таблица № 15

Параметри за качество при предоставяне на универсалната услуга през 2008 г.

<i>1. Първоначално свързване към обществена фиксирана телефонна мрежа в крайна точка от нея и достъп до фиксирани гласови телефонни услуги</i>		
1. Време за първоначално предоставяне на услугата	в дни	20
2. Брой повреди на абонатна линия		
2.1. за цифрови абонатни линии	в %	0,93
2.2. за аналогови абонатни линии	в %	2,9
3. Време за отстраняване на повреди – средна стойност	в часове	5.39
4. Процент на неуспешни повиквания	в %	0,13
5. Време за установяване на връзка	в секунди	0.59
6. Време за установяване на връзка (отговаряне) при повиквания за услуги чрез оператор – средно време за отговор	в секунди	39
7. Време за установяване на връзка (отговаряне) при повиквания към телефонни справочни услуги	в секунди	8.5
8. Процент на жалбите относно коректността на сметките	в %	49

9. Фактор за оценка на преноса на глас (R фактор)		
9.1. за жична технология за достъп		75
9.2. за безжична технология за достъп		70
10. Еднопосочно закъснение	милисекунди	не по-голям от 150
II. Достъп до фиксирана гласова телефонна услуга чрез ОТА		
1. Време за отстраняване на повреди – средна стойност	в часове	03:54:37
2. Процент на неуспешни повиквания	в %	0
3. Време за установяване на връзка	в секунди	0.5
4. Време за установяване на връзка (отговаряне) при повиквания за услуги чрез оператор – средно време за отговор	в секунди	39
5. Време за установяване на връзка (отговаряне) при повиквания към телефонни справочни услуги	в секунди	8.5
6. Процент на изправните обществени телефонни апарати	в %	92,39

Източник: Даниш, подадени в КРС,

www.btc.bg/public/files/gen_conditions_articles/114/file.pdf

Данните от горната таблица сочат, че „БТК” АД изпълнява лицензионните си задължения по отношение на качеството, като спрямо 2007 г. „БТК” АД отчита по-високо качество на УУ по следните параметри:

- време за отстраняване на повреди е намалено с над 17%;
- процент на неуспешни повиквания е с намаление от над 0,28%;
- време за установяване на връзка е намалено с над 65%;
- време за установяване на връзка (отговаряне) при повиквания към телефонни справочни услуги е намалено с 9,57%;
- процент на жалбите относно коректността на сметките е с намаление от 18%.

През 2008 г. „БТК” АД отчита по-ниско качество по параметъра „време за установяване на връзка (отговаряне) при повиквания за услуги чрез оператор”, като спрямо предходната година средното време е увеличено с 30 секунди.

4.8. Жалби и удовлетворяване на жалбите

Съгласно Общите условия за взаимоотношенията между „БТК” АД и крайните потребители, предприятието осигурява възможности на потребителите да наблюдават и контролират самостоятелно разходите си чрез:

- предоставяне на безплатни детайлизирани сметки;
- безплатно избирателно ограничаване на изходящите повиквания;
- разсрочено плащане при свързване към обществени телефонни мрежи.

По данни на дружеството към 31.12.2008 г. броят на абонатите на постове без възможности за таксуване по време възлиза на 188 126, което представлява 10,62% от общия брой на домашните абонати. Тези постове са свързани с аналогови централи без възможност за временно таксуване и заради техническа невъзможност абонатите са лишени от правото си да получават детайлизирана справка за броя, вида и продължителността на проведените разговори. По този начин те не могат да наблюдават и контролират своите разходи.

През 2008 г. в дружеството е постъпило значително количество жалби във връзка с предоставянето на УУ, над 24 000, което представлява 1,37% жалби спрямо общия брой домашни абонати.

Като основни причини са посочени спорове относно коректността на сметките, техническа неизправност, не получаване на фактури, нарушение на договорни клаузи.

Процентът на жалбите за коректността на сметките спрямо общия брой жалби бележи съществено намаление от 18%.

„БТК” АД е отговорила на всички постъпили жалби в нормативно определения срок от 30 дни, като процентът на удовлетворените жалби е 24.

4.9. Компенсиране на нетни разходи от предоставяне на универсална услуга

През 2008 г. „БТК” АД е единственото предприятие в България, задължено от КРС да предоставя всички услуги от обхвата на УУ на територията на цялата страна. Съгласно разпоредбите на ЗЕС, предприятията, задължени да предоставят УУ, могат да искат компенсиране на доказаните нетни разходи, като подават заявления в КРС в случаите, когато предоставянето на УУ представлява несправедлива тежест за тях.

С Решение № 2252 от 06.11.2008 г. КРС прие Правила за изчисляване на нетните разходи за предоставяне на универсалната услуга, обн. ДВ, бр. 100/2008 г., с които се определят: начин за изчисление на нетните разходи и оценяване на нематериалните предимства, документи за определяне и доказване на нетни разходи, проверка и оценка на изчислените от предприятието нетни разходи и определяне наличието на несправедлива тежест.

През годината в КРС не е постъпвало заявление за компенсиране на нетните разходи от предоставянето на УУ, поради което не са били налице основания за предприемане на действия за компенсирането ѝ. В тази връзка Управителният съвет на фонда за компенсиране на универсалната услуга (Фондът) не е вземал решение за общия размер на компенсацията, както и за конкретната сума на всеки заявител. Фондът не е оперирал с финансови средства и няма открита банкова сметка.

Следва да се отбележи, че през изминалата 2008 г. КРС изследва шест пазара на дребно и представи за нотификация пред ЕК проекти на анализи на пазарите за достъп до обществена телефонна мрежа и обществено достъпни телефонни услуги, предоставяни в определено местоположение (пазари 1-6, съгласно Препоръка на ЕК 2003/311/ЕС). В същото време, съгласно § 4 от Преходните и заключителни разпоредби на Наредба № 6 от 13.03.2008 г. за изискванията и параметрите на качеството за универсалната услуга, специалните мерки за хора с увреждания и реда за избор на предприятията, предоставящи обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, и за възлагане на задължението за предоставяне на универсалната услуга, процедурата по възлагане на УУ започва до един месец след финализиране на съответния анализ на пазарите на дребно.

С приемане на окончателното решение от КРС, касаещо пазарите на дребно на достъп и обществени телефонни услуги в определено местоположение, следва да бъде стартирана процедурата по реда на ЗЕС, което може да доведе до промяна на предприятието, задължено да предоставя УУ и възлагане и на други предприятия на задължения по отношение предоставянето на услугите от обхвата на УУ.

5. Линии под наем

5.1. Участници на пазара

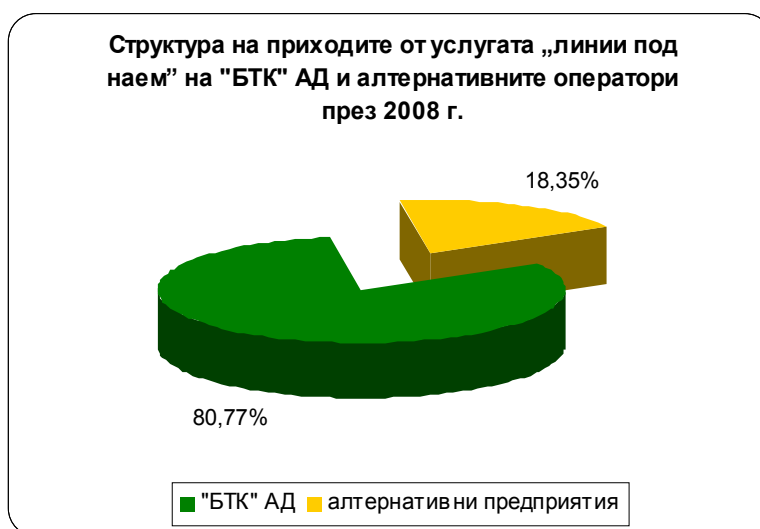
Общо 30 предприятия са уведомили КРС, че възнамеряват да предоставят услугата „линии под наем”, включително „международни линии под наем” с предполагаема дата за начало на дейността до 31.12.2008 г. Според данните, подадени в КРС, 15 от тях реално са осъществявали дейност на пазара:

- „Булгартел” ЕАД
- „БТК” АД
- „Вестител БГ” АД
- „Глобъл Комюникейшън Нет” ЕАД
- „Евроком Кабел Мениджмънт България” ЕООД
- „Инвител Интернешънъл България” ЕООД
- „Интеруут България” ЕАД
- „Нетуоркс-България” ООД
- „Космо България Мобайл” ЕАД
- „Мобилтел” ЕАД
- „Нетера” ЕООД
- „Новател” ЕООД
- „Плади Компютърс” ООД
- „Радком” АД
- „София Комюникейшън” ЕАД

За сравнение, към края на 2007 г. предприятията, уведомили за намеренията си навлизане на пазара, са 21, от тях през 2007 г. реално са осъществявали дейност 13. Предприятията, стартирали своята дейност през 2008 г., са „Интеруут България” ЕАД, „Плади Компютърс” ООД и „Нетуоркс-България” ООД, а своята дейност е прекратило „ЕСТ” АД.

5.2. Обем на пазара и пазарни дялове

Приходите от предоставяне на услугата „линии под наем” през 2008 г. възлизат на 102,4 млн. лв., което представлява намаление с 33% в сравнение с 2007 г. Големият спад се дължи основно на две причини. На първо място може да бъде изтъкнато намалението в приходите от предоставяне на линии под наем на едро (на други предприятия, предоставящи обществени електронни съобщения), които спадат с 36,7%, което може да се обясни с тенденцията предприятията, предоставящи обществени електронни съобщения в България, да предпочитат все повече да инвестират в изграждане на собствена инфраструктура, разчитайки все по-малко на наемането на чужда. От друга страна голямо влияние върху намалението в обема на пазара оказва спадът в общите приходи, реализирани от „БТК” АД от предоставяне на услугата „линии под наем” на едро и на дребно, които през 2008 г. намаляват с 41,33%. Въпреки, че е налице увеличение от 64% в общите приходи, реализирани от алтернативните предприятия, това не може да компенсира значителния спад в обема на пазара.

Източник: Данни, подадени в КРС

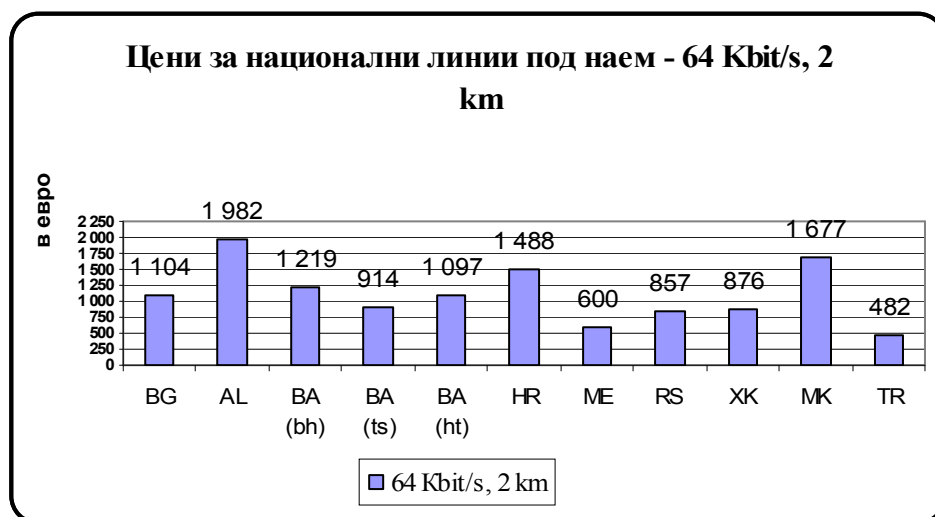
Фиг. 45

Относителният дял на историческото предприятие на пазара на линии под наем (фиг. 45), изчислен въз основа на реализираните приходи от дейността, намалява значително в сравнение с минали периоди и през 2008 г. е 80,77% (при дял от 92,15% през 2007 г.).

5.3. Цени на услугата линии под наем

Цените на услугата „линии под наем“ от минималния пакет, предоставяна чрез фиксираната обществена телефонна мрежа на „БТК“ АД, попадат в обхвата на регулираните от КРС цени. Те следва да са публично известни и да са съобразени с разходите на предприятието по предоставяне на услугата. През 2008 г. без промяна остават в сила цените по одобреното от КРС с Решение № 1487 от 15.07.2004 г. Типово предложение за сключване на договор за предоставяне на услугата „линии под наем“.

На фигури от 46 до 49 са представени средните годишни цени на дребно за национални линии под наем, изчислени въз основа на месечния абонамент за 12 месеца, предоставяни от историческите предприятия в България и в останалите страни от ЮИЕ⁶⁶. Цените са представени в евро, като от стойностите са изключени ДДС и всички възможни намаления, предлагани при договаряне. Цените за национални линии под наем за страните от ЮИЕ са актуални към м. април 2008 г.

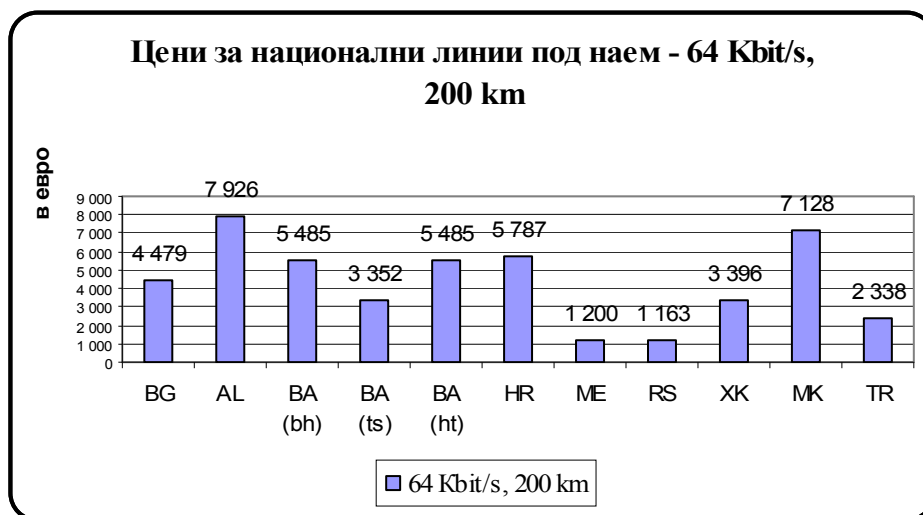

Източник: Cullen International, REPORT I Supply of services in monitoring regulatory and market developments for electronic communications and information society services in Enlargement Countries September 30 2008, цени на „БТК“ АД

Фиг. 46

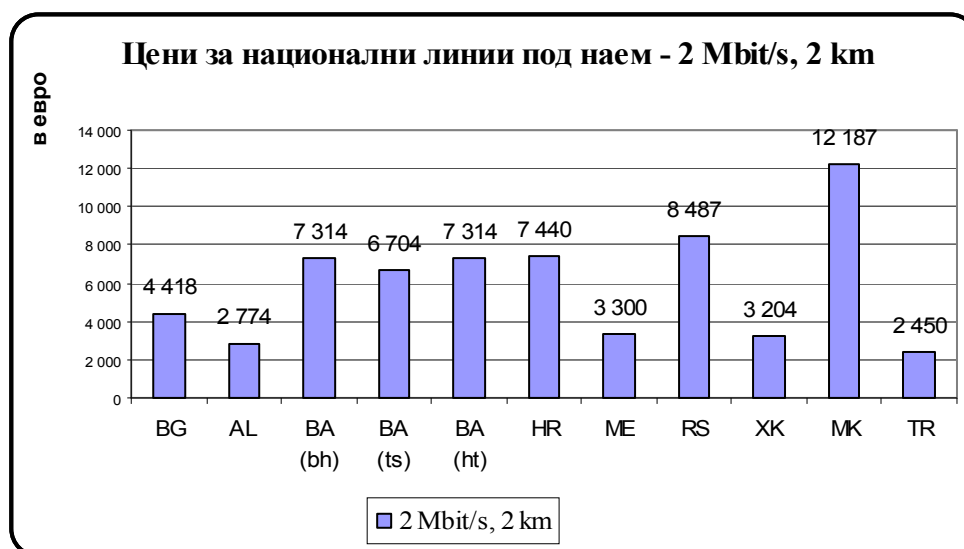
На графиките имената на държавите са заместени с абривиатурите им на латиница: AL - Албания, BA - Босна и Херцеговина: (bh) - ВН Telecom, (ts) - Telekom Srpske, (ht) - Hrvatske Telekomunikacije, BG - България, HR - Хърватска, ME - Черна гора, RO - Румъния, RS - Сърбия, XK - Косово, MK - Македония, TR - Турция.

⁶⁶ За Босна и Херцеговина са представени цените на трите исторически оператора, които осъществяват дейност в различните региони, както следва: ВН Telecom (ВН) - във Федерация Босна и Херцеговина, като единствен оператор в някои области, а в други - съвместно с Hrvatske Telekomunikacije Mostar (НТ); Telekom Srpske (ТС) - в Република Сръбска; Hrvatske Telekomunikacije Mostar (НТ) - във Федерация Босна и Херцеговина, като единствен оператор в някои области, а в други - съвместно с ВН Telecom.

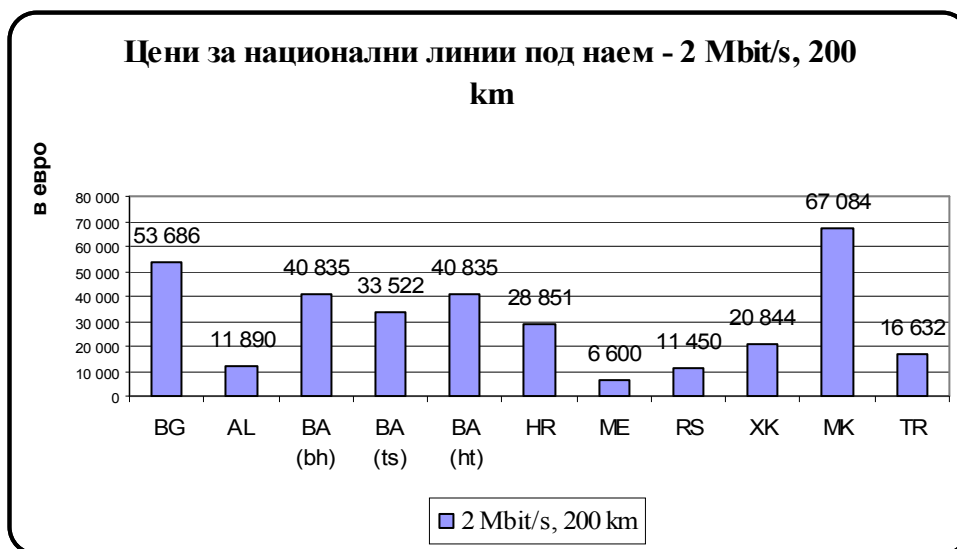
Източник: Cullen International, REPORT I Supply of services in monitoring regulatory and market developments for electronic communications and information society services in Enlargement Countries September 30 2008, цени на „БТК” АД

Фиг. 47

Източник: Cullen International, REPORT I Supply of services in monitoring regulatory and market developments for electronic communications and information society services in Enlargement Countries September 30 2008, цени на „БТК” АД

Фиг. 48

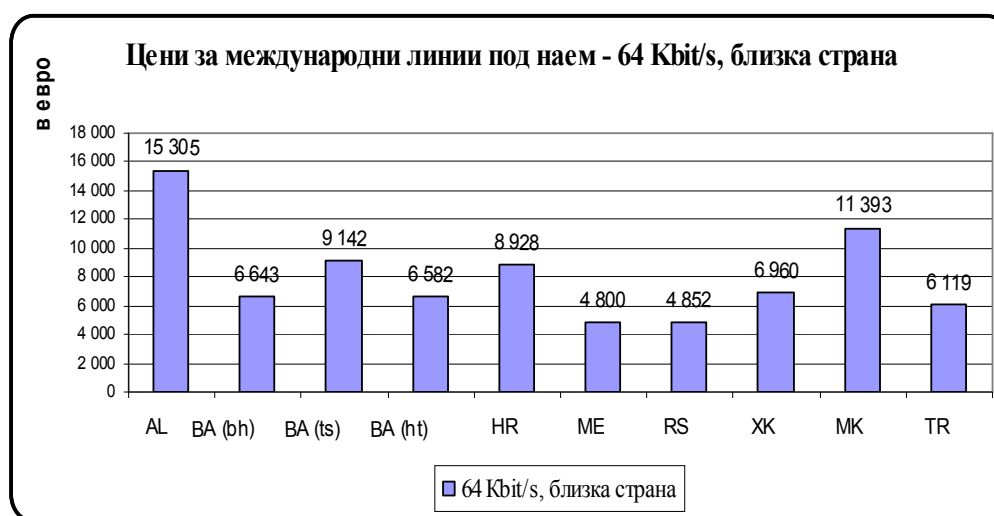
Източник: Cullen International, REPORT I Supply of services in monitoring regulatory and market developments for electronic communications and information society services in Enlargement Countries September 30 2008, цени на „БТК” АД

Фиг. 49

Във всички страни от ЮИЕ, освен в Албания, цените за национални линии под наем 64 Kbit/s, 2 км, са по-ниски от средните за ЕС за миналата 2007 г., а за останалите типове линии варират по страни и региони. Най-ниски цени предлагат историческите предприятия в Сърбия и Турция (за 64 Kbit/s, 2 км), в Черна гора и Сърбия (за 64 Kbit/s, 200 км) и в Черна гора, Косово, Албания и Турция (за високоскоростните линии - 2 Mbit/s).

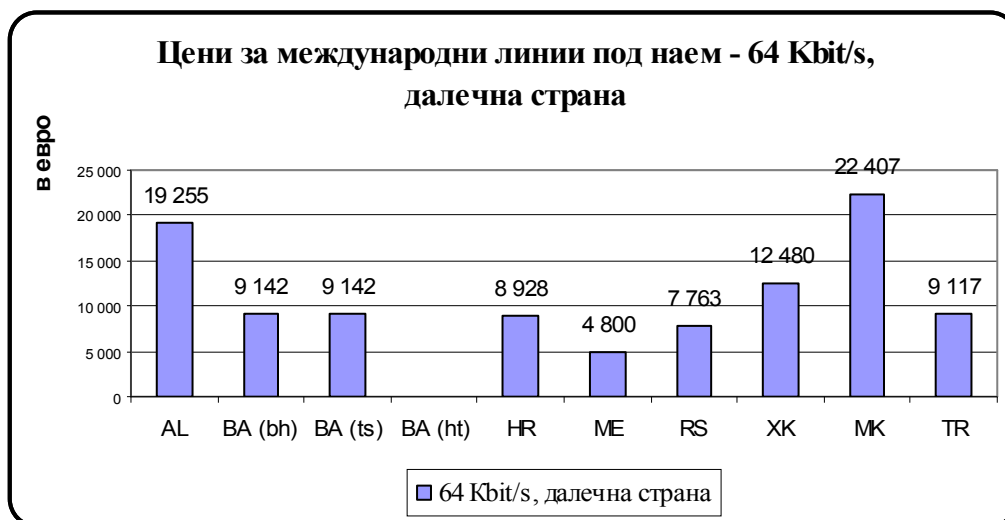
Най-високи са цените на историческите предприятия в Албания (за линиите със скорост 64 Kbit/s) и Македония (за високоскоростните линии - 2 Mbit/s). С изключение на линиите под наем 2 Mbit/s, 200 км, цените на „БТК” АД остават на средно ниво в сравнение с цените на страните от ЮИЕ.

Средните годишни стойности (месечният абонамент за 12 месеца) за международни линии под наем, предоставяни от историческите предприятия в страните от ЮИЕ, са показани на фигури от 50 до 53. За сравнение - към далечна страна са взети цени към Великобритания. Цените за за ЮИЕ за международни линии под наем са актуални към април 2008 г.

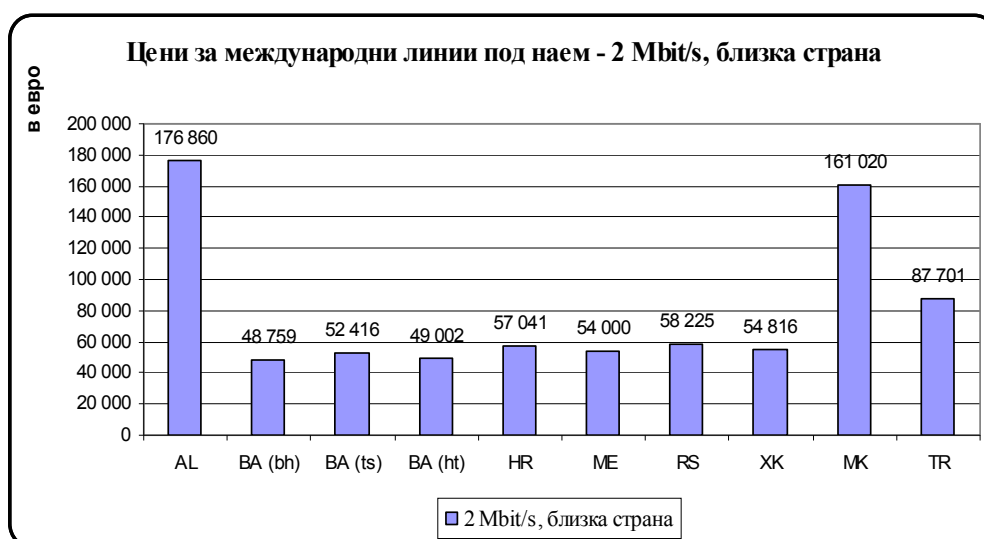
Источник: Cullen International, REPORT I Supply of services in monitoring regulatory and market developments for electronic communications and information society services in Enlargement Countries September 30 2008, цени на „БТК” АД

Фиг. 50

Источник: Cullen International, REPORT I Supply of services in monitoring regulatory and market developments for electronic communications and information society services in Enlargement Countries September 30 2008, цени на „БТК” АД

Фиг. 51

Источник: Cullen International, REPORT I Supply of services in monitoring regulatory and market developments for electronic communications and information society services in Enlargement Countries September 30 2008, цени на „БТК” АД

Фиг. 52

Източник: Cullen International, REPORT I Supply of services in monitoring regulatory and market developments for electronic communications and information society services in Enlargement Countries September 30 2008, цени на „БТК” АД

Фиг. 53

Следва да се отбележи, че „БТК” АД вече не публикува цени за международни линии под наем. Тези цени са обект на договаряне, въпреки че „БТК” АД е определена за предприятие със значително въздействие върху пазара на предоставяне услугата „линии под наем”, по реда на ЗД (отм.) и следва да спазва задължението за прозрачност.

6. Мрежи за пренос на данни и предоставяне на услуги за достъп до Интернет

6.1. Мрежи за пренос на данни

С приемането на ЗЕС се извърши промяна в лицензионния режим – субектите, желаещи да осъществяват електронни съобщения без използването на ограничен ресурс, са длъжни да представят в КРС уведомление за започване на дейност по предоставяне на електронни съобщения. Регистрациите по обща лицензия по предоставяне на услуги за достъп до Интернет и пренос на данни чрез мрежи за пренос на данни без използване на ограничен ресурс преминаха в уведомления за осъществяване на обществени електронни съобщения чрез кабелни мрежи за пренос на данни, мобилни наземни мрежи и/или услуги за достъп до Интернет. През 2008 г. в КРС бяха подадени уведомления за стартиране на дейност, както следва:

- Чрез кабелни мрежи за пренос на данни: 99
- Чрез безжични мрежи (RLAN): 48
- Услуги за достъп до Интернет: 119
- Услуги за пренос на данни: 83

Към края на годината броят на предприятията, уведомили КРС за стартиране на дейност по предоставяне на пренос на данни и услуги за достъп до Интернет достигна общо 636 (фиг. 54), което представлява 9-процентно увеличение в сравнение с 2007 г.

Източник: КРС

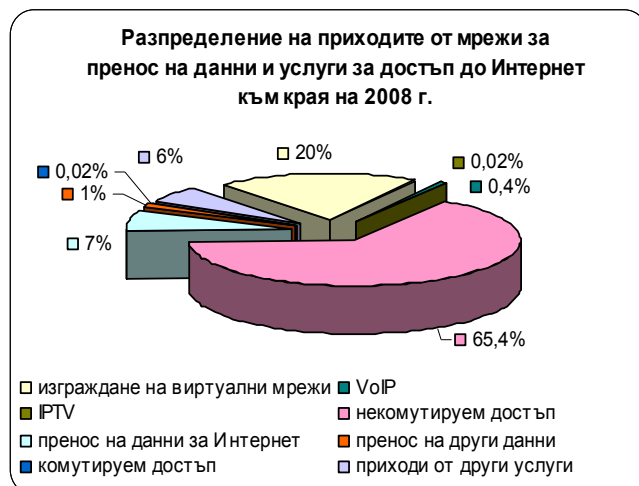
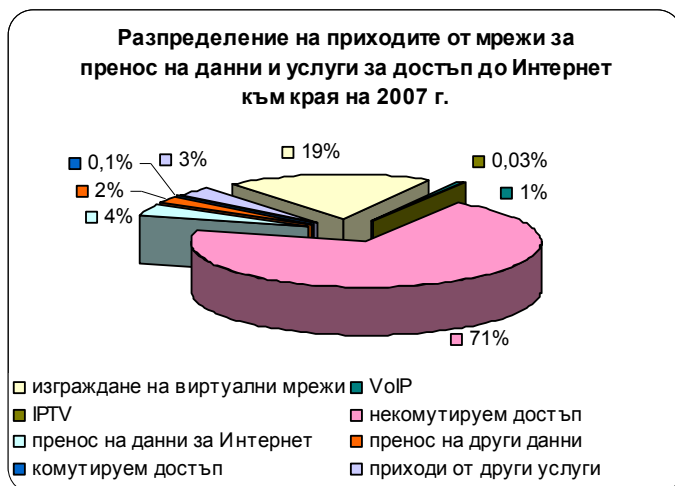
Фиг. 54

Във връзка с усиленото регистриране на мрежите на Интернет доставчиците като предприятия на обществени мрежи за пренос на данни без ограничен ресурс, от 2005 г. КРС разглежда мрежите за пренос на данни и предоставянето на услуги за достъп до Интернет като един пазарен сегмент.

През изминалата година не са издавани разрешения за ползване на ограничен ресурс номера от Националния номерационен план във връзка с дейността по предоставяне на обществени електронни съобщения чрез мрежи за пренос на данни и/или достъп до Интернет.

Продължава наблюдаваната през последните години тенденция на окрупняване на Интернет сегмента: някои по-малки доставчици са изкупени от по-големи, а други малки предприятия изцяло са прекратили дейността си.

Обемът на пазарния сегмент „пренос на данни и услуги за достъп до Интернет”, изчислен въз основа на подадените в КРС данни от 87 % от предприятията, възлиза на 281 млн. лева или с 33 % повече спрямо 2007 г. Анализът на приходите, разпределени по предоставяни услуги, показва, че с най-голям дял са приходите от предоставяне на некомутируем достъп до Интернет (65,4%). Увеличава се и дялът на приходите от изграждане на виртуални мрежи и пренос на данни за Интернет (фиг. 55). Най-голям е спадът при комутируемия достъп до Интернет (77 %), което се дължи на нарастващите потребности на потребителите от високоскоростен широколентов достъп, както и на нерентабилността на използването на комутируем достъп до Интернет.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 55

Вложените инвестиции в изграждане, поддържане и използване на мрежите за пренос на данни възлизат на 74 млн. лв. и са намалели с 21 % спрямо 2007 г.

От предприятията, представили информация, през 2009 г. 17 планират да започнат предоставяне на услугата „пренос на глас чрез Интернет” (VoIP), а 27 имат намерения да предлагат IP телевизия. За сравнение, към края на 2008 г. 28 от предприятията декларират, че предоставят пренос на глас през Интернет протокол, а 8 предлагат IP телевизия.

6.2. Услуги за достъп до Интернет

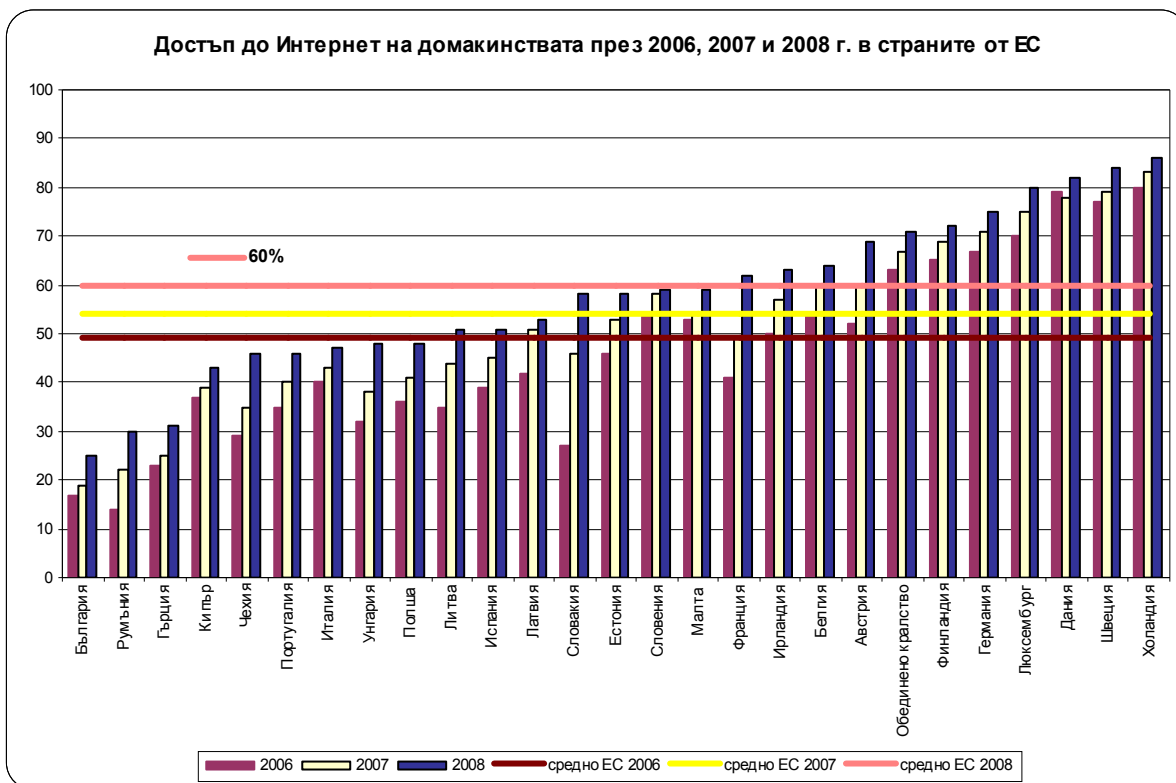
По данни на НСИ⁶⁷, към края на първото тримесечие на 2008 г. 30% от населението на възраст от 16 до 74 години сърфира в Интернет всеки ден или поне веднъж седмично, докато за първото тримесечие на 2004 г. процентът е 18,1 или за 4-годишен период се наблюдава увеличение от 86%.

Според проведено от *Алфа Рисърч* проучване⁶⁸, в края на 2008 г. 38% от населението над 18 г. ползва Интернет. Съгласно изследването, нарастването на Интернет потребителите в България е приблизително с една четвърт на година.

На фиг. 56 е представено проникването на Интернет услугите на база домакинства в страните от ЕС по данни на Eurostat. От графиката е видно, че проникването на Интернет в българските домакинства се е увеличило с 32% за периода от 2007 до 2008 г. и е достигнало 25%. Въпреки ръста, България все още е на последно място по показателя „достъп до Интернет в домакинствата” и е значително под средната стойност за ЕС.

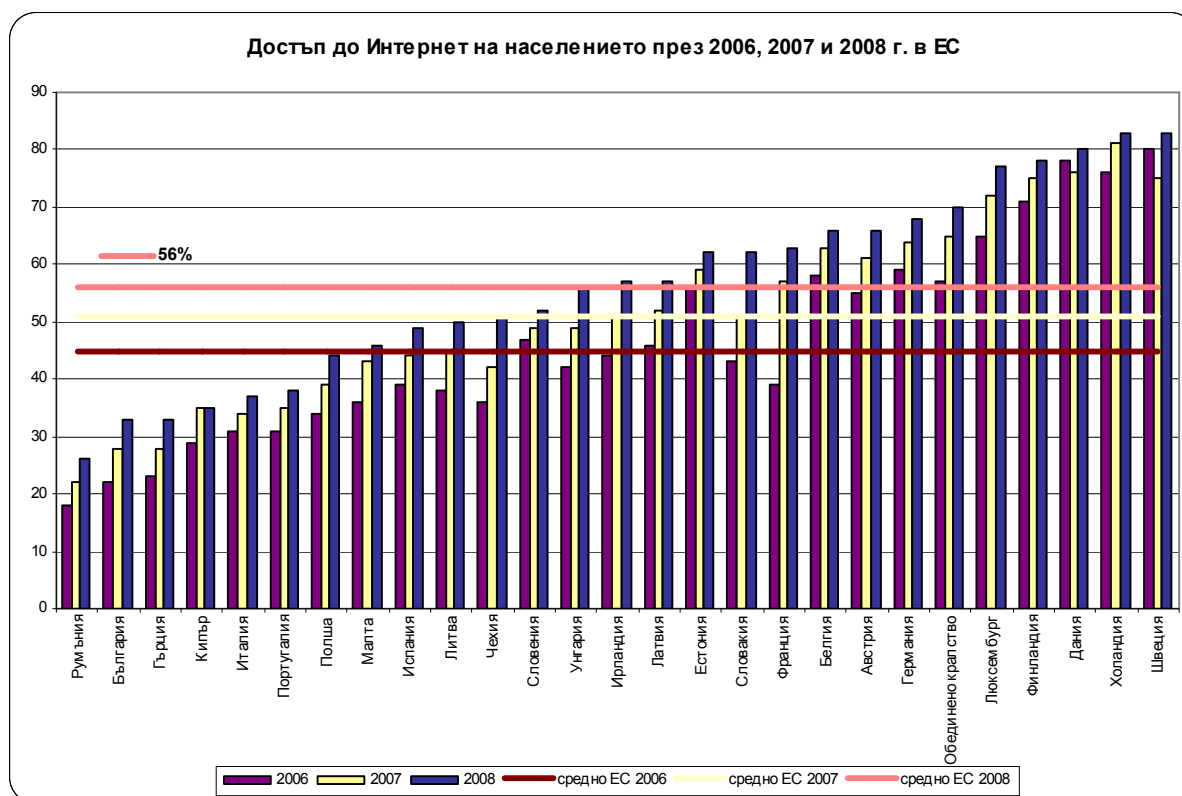
⁶⁷ <http://www.nsi.bg/IKT/ICT2008.pdf>

⁶⁸ <http://www.aresearch.org/internet/1749.html>

Източник: Eurostat

Фиг. 56

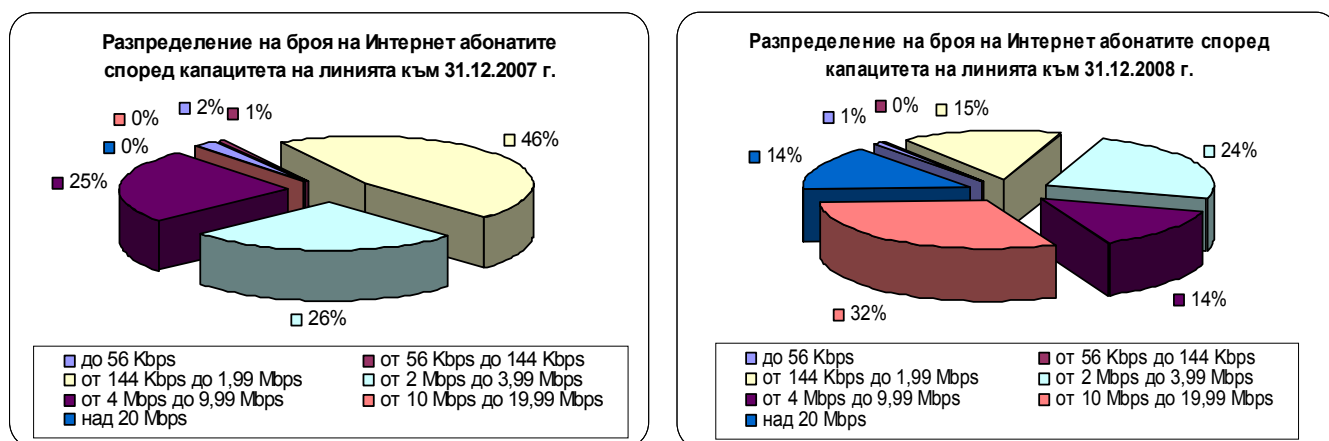
Източник: Eurostat

Фиг. 57

Увеличението за периода 2007 – 2008 г. при броя на ползвателите достъп до Интернет на база население е 18% (фиг. 57). Тенденцията, наблюдавана през 2007 г. продължава и отново България е на предпоследно място с 33% (преди Румъния) и почти 2 пъти под средното проникване по население за държавите-членки на ЕС (56%).

По данни от 87% от предприятията, предоставили изисканата информация, броят на абонатите на услуги за достъп до Интернет е нарастнал с 31% за едногодишен период и към края на 2008 г. те са 853 032. В общия брой са включени и абонатите на Double и Triple play пакети, декларирани от предприятията, предоставящи кабелна телевизия които представляват 13,2% от общия брой абонати на достъп до Интернет.

На фиг. 58 е представено разпределението на абонатите на услуги за достъп до Интернет според използвания капацитет. Относителният дял с натрупване на абонатите, използващи Интернет достъп със скорост, по-малка от 144 kbit/s, е едва 1%, т.е. използващите най-ниски скорости, са намалели с близо 50% сравнено с предходната година. От представените резултати е видно, че абонатите на широколентов достъп⁶⁹ до Интернет в България представляват значителната част от общия брой, а 45% от всички Интернет връзки в страната са със скорост над 10 Mbps.

Източник: Данни, подадени в КРС

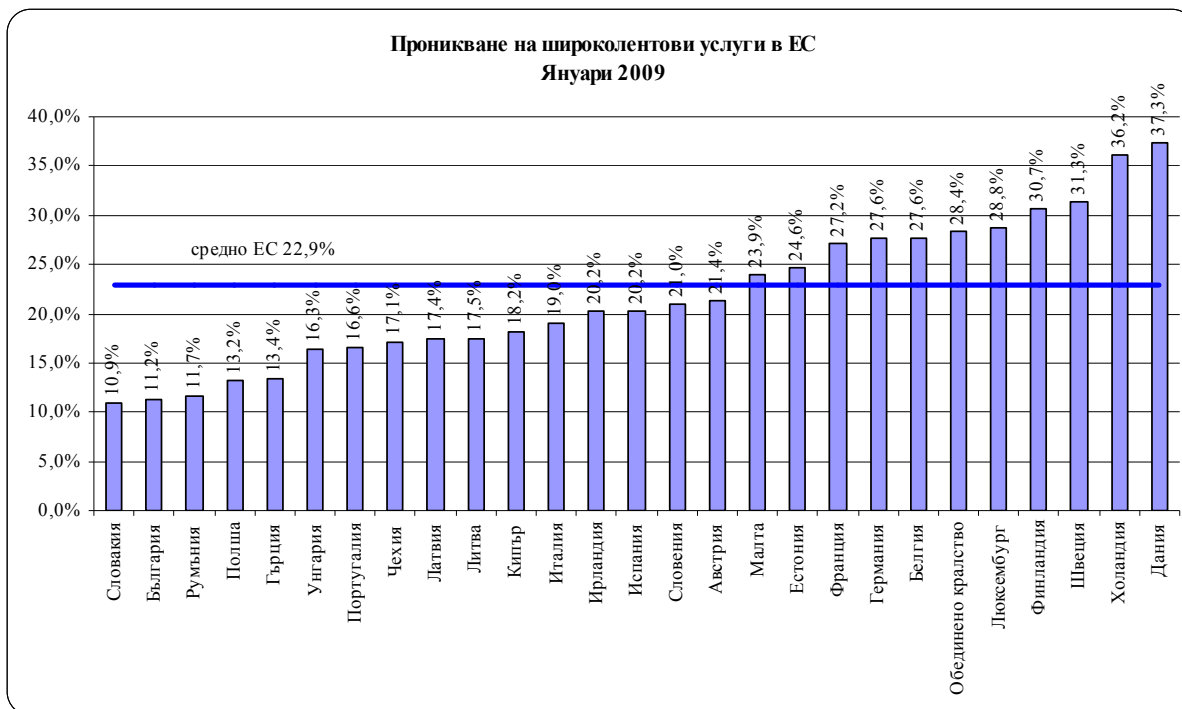
Фиг. 58

На фиг. 59 са представени графично данните за проникването⁷⁰ на широколентови услуги в ЕС. По проникване на широколентови услуги по население в държавите-членки на ЕС България вече се нарежда на предпоследно място с 11,2%, а нарастването на годишна база е 43%. Проникването по домакинствата в България към края на 2008 г. достига 29,2%⁷¹.

⁶⁹ според дефиниция на Европейската комисия широколентов достъп е достъпът до Интернет със скорост над 144 kbit/s

⁷⁰ Общ брой широколентови линии, отнесен към броя на населението в съответната държава.

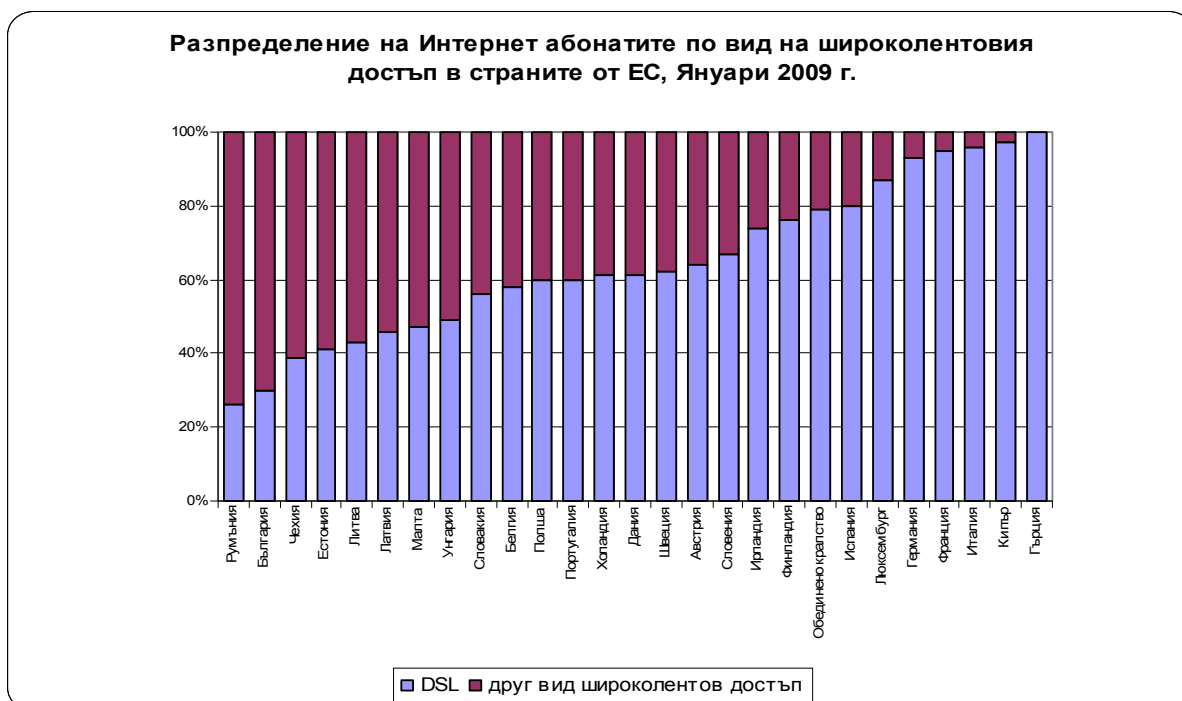
⁷¹ Следва да се има предвид, че данните представени на ЕК във връзка с изготвянето на 14 Report са базирани на оценка за пазара до 100% въз основа на информацията, предоставена от 73% от предприятията, уведомили КРС за осъществяване на услуги по пренос на данни и/или достъп до Интернет

Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2008 (14th report)

Фиг. 59

Най-широко разпространената технология за реализирането на широколентовите връзки в ЕС е xDSL: 79,4% (фиг. 60), като в осем от държавите членки на ЕС се използва основно друг вид (различен от DSL) за достъп до широколентов Интернет.

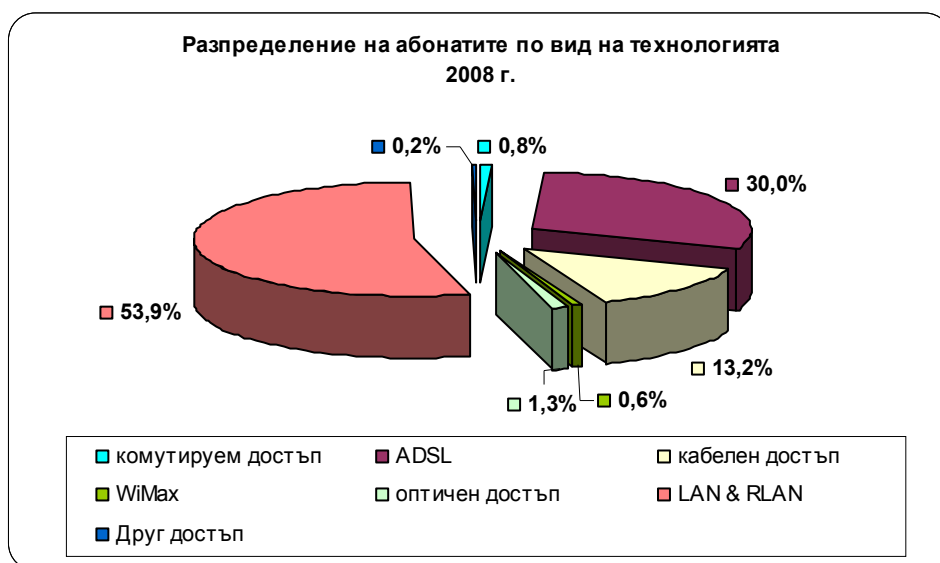
Източник: Commission staff working document accompanying the Progress report on the single European electronic communications market 2008 (14th report)

Фиг. 60

С 30%-тен дял, xDSL технологията е най-малко популярна в България, сравнено със страните от ЕС, като по този показател изпреварваме единствено Румъния. Освен „БТК” АД, към настоящия момент едно от алтернативните предприятия („Орбител” ЕАД) също стартира предоставянето на DSL достъп до Интернет от юли 2008 г. на базата на сключено споразумение за битстрийм достъп до мрежата на историческото предприятие.

Абонатите на ADSL услуги към 31.12.2008 г. в страната (предоставян както от страна на историческото предприятие, така и чрез битстрийм и проста препродажба) достигат 256 090 и представляват 30% от всички абонати на ширококолов достъп в България, като нарастването им в абсолютна стойност за едногодишен период е 50%. Делът на алтернативните предприятия в общия брой ползвани ADSL линии е едва 1%.

На фиг. 61 е представено разпределението на абонатите на ширококолов достъп до Интернет в България според вида на технологията. Най-широко разпространените технологии са LAN и RLAN (53,9% от общия брой абонати), следвани от ADSL (30%) и кабелния достъп (13,2%). WiMax технология за достъп ползват под 1% от всички абонати. Увеличават се потребителите на оптичен Интернет (FTTx), като се очаква техният дял да нараства. От началото на 2008 г. „Спектър Нет” АД стартира предлагане на услуги за достъп до Интернет, цифрова телевизия и фиксиран телефон чрез технологията PON (Passive Optical Network). Едно от предимствата на PON пред активните оптични мрежи е, че през нея не протича ток, с което се гарантира по-добро качество и по-висока сигурност по отношение на предоставените услуги. Към края на 2008 г. услуги чрез този тип мрежи се предлагат в ограничен брой квартали в столицата.

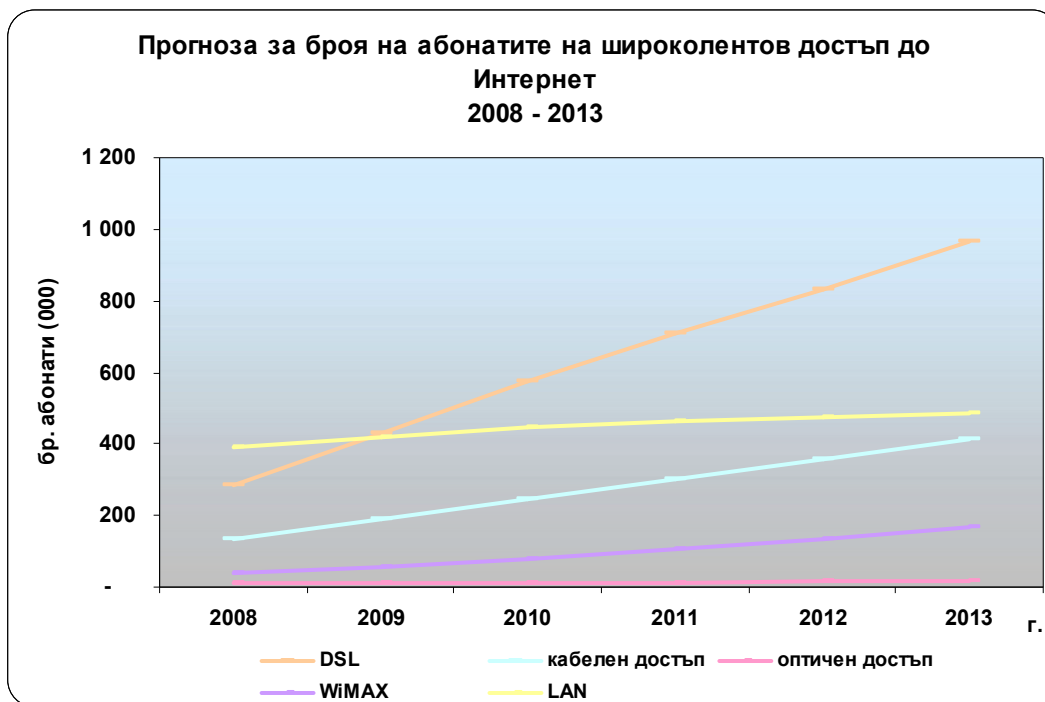

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 61

Перспективи и тенденции

Според прогнозите на *Pyramid Research* проникването на ширококолов достъп до Интернет в България се очаква да достигне 28% в края на 2013 г. Най-голям ръст е прогнозиран за DSL достъпа, като очакванията са абонатите му да нараснат над 3 пъти за шестгодишен период (фиг. 62)

Източник: Pyramid Research

Фиг. 62

Може да се очаква, че използването на Интернет у нас ще продължи да нараства с въвеждането на новите безжични мрежи и развитието на съществуващите оптични мрежи, предлаганата ADSL услуга и пакетни услуги от кабелна телевизия, фиксирана или мобилна гласова телефонна услуга и високоскоростен Интернет. Още повече, че наличието на алтернативни варианти за доставка на съдържанието, както и възможностите за предоставяне на нови интерактивни услуги, ще предизвикат засилена конкуренция между предприятията, което би довело до по-качествени и по-достъпни услуги за потребителите.

7. Спътникови системи

7.1. Участници на пазара

Пазарен сегмент „неподвижни спътникови мрежи“ обхваща дейността на предприятията, осъществяващи обществени електронни съобщения чрез мрежа от неподвижна спътникова радиослужба и на предприятията предоставящи обществена електронна съобщителна услуга „достъп до спътникови системи“.

През 2008 г. броят на предприятията, уведомили КРС за намерения за предоставяне на обществени електронни съобщения на този сегмент, се запазва спрямо предходната година – 14. Предприятията притежаващи разрешение⁷² да предоставят услуги чрез мрежи от неподвижна спътникова радиослужба, са 10, а тези, с право да предоставят услуги за „достъп до спътникови системи“, са 4. През 2008 г. КРС не е издавала разрешения на нови предприятия, няма и подадени уведомления от нови предприятия за осъществяване на обществена електронна съобщителна услуга „достъп до спътникови системи“.

⁷² Издаването на разрешения за осъществяване на електронни съобщения съгласно ЗЕС заменя лицензионния режим в сила до месец май 2007 г. съгласно ЗД (отм.).

В таблица № 16 и таблица № 17 по-долу е представена информация за броя и дейността на предприятията, осъществяващи електронни съобщения чрез сателитни системи и предоставяните от тях през 2008 г. видове услуги.

Таблица № 16

Предприятия, притежаващи разрешение за предоставяне на обществени електронни съобщения чрез мрежи от неподвижна спътникова радиослужба и вид на предоставяните от тях услуги през 2008 г.

№	Наименование на предприятието	Видове електронни съобщителни услуги, предоставяни от предприятието през 2008 г. чрез мрежата				
		Спътниково разпръскване на телевизионни и радио програми на едро или на крайни потребители	Двупосочен пренос на данни за Интернет на едро	Предоставяне на достъп до Интернет на дребно	Двупосочен пренос на други данни на дребно	Други услуги на едро
1	БИКАМ ЕООД	×	-	-	-	-
2	БУЛСАТКОМ АД	×	-	-	-	-
3	БНТ	×	-	-	-	-
4	ИНТЕРАКТИВНИ ТЕХНОЛОГИИ АД	×	-	-	-	-
5	ЛИМЕС-КОНСУЛТИНГ ООД	-	-	-	×	-
6	НЕТЕРА ЕООД	×	-	-	-	×
7	СИ АЙ ТИ ЕС АД*	-	-	-	-	-
8	ТЕЛЕНОР БЪЛГАРИЯ ЕООД	×	-	-	-	-
9	ТРАНСАТ АД	-	-	×	×	-
10	ХУНГАРО ДИГИТЕЛ ООД*	-	-	-	-	-
Общ брой предприятия, предоставящи услугата през 2008 г.:		6	-	1	2	1

*През 2008 г. предприятието не е предоставяло услуги чрез мрежата

Източник: Данни, подадени в КРС

Таблица № 17

Предприятия, уведомили КРС за намеренията си да осъществяват обществена електронна съобщителна услуга "достъп до спътникови системи" и вид на предоставяните от тях услуги през 2008 г.

№	Наименование на предприятието	Видове електронни съобщителни услуги, предоставяни от предприятието през 2008 г.					
		Радио и телевизионно разпръскване	Пренос на глас на дребно	Пренос на данни за Интернет на едро	Предоставяне на достъп до Интернет на дребно	Двупосочен пренос на други данни	Други услуги на дребно
1	ЕЛСАКОМ ЕАД	-	×	-	-	-	×
2	СКОРТЕЛ ООД	-	×	-	-	-	×
3	СКЮ-ЮЛИЯ ЛАЗАРОВА ЕТ*	-	-	-	-	-	-
4	ФОРС ДЕЛТА ООД*	-	-	-	-	-	-
Общ брой предприятия, предоставящи услугата през 2008 г.:		-	2	-	-	-	2

*През 2008 г. предприятието не е предоставяло услуги

Източник: Данни, подадени в КРС

7.2. Обем, структура и инвестиции на пазарен сегмент „неподвижни спътникови мрежи” през 2008 г.

През 2008 г. обемът на пазарен сегмент „неподвижни спътникови мрежи”, изчислен въз основа на приходите от предоставени услуги, нараства два пъти спрямо предходната година и възлиза на 69,90 млн. лв (фиг. 63)⁷³.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 63

93% от реализираните през годината приходи са от предоставени услуги на крайни потребители и 7% - от услуги на едро. През 2007 г. дялът на приходите от тези две групи услуги, е съответно 87% и 13%. Структурата на приходите по видове услуги, предлагани на едро и на крайни потребители през 2008 г. в общия обем на пазарния сегмент, е представена в таблица № 18 по-долу:

Таблица № 18

Структура на приходите по видове услуги на пазарен сегмент "неподвижни спътникови мрежи" за 2007 и 2008 г.

Вид на предоставяните услуги	Относителен дял на приходите по видове услуги в общия обем на сегмента (%)	
	2007 г.	2008 г.
1. Спътниково разпръскване на радио и телевизионни програми на едро	9,53%	5,30%
2. Сателитна цифрова телевизия и радио	79,81%	89,35%
3. Предоставяне на достъп до Интернет на дребно	0,06%	0,03%
4. Пренос на глас на дребно	0,79%	0,33%
5. Двупосочен пренос на данни на дребно ¹	6,18%	3,21%
6. Други услуги на дребно ¹	0,14%	0,12%
7. Еднопосочен пренос на данни на едро	3,49%	1,66%

⁷³ Данните за 2006 г. са коригирани – изключени са приходите от продажба на крайни устройства

Общо:	100,00%	100,00%
--------------	----------------	----------------

¹ Пренос на данни от счетоводни, ERP и др. приложения

² Пренос на глас и данни за целите на морските комуникации и навигация и интелигентни транспортни системи и GPS системи за наблюдение и контрол на транспортни паркове (флоти)

Източник: Данни, подадени в КРС

Наблюдаваният ръст от 33,01 млн. лв. в общия обем на пазарен сегмент „неподвижни спътникови мрежи” през 2008 г., както и увеличението в дела на приходите от предоставени услуги на дребно в този сегмент, се дължи на устойчивото нарастване на приходите от сателитна цифрова телевизия и радио - през последната година приходите от тази услуга достигат 62,44 млн. лв., което в абсолютно изражение представлява също с 33,01 млн. лв. повече в сравнение с 2007 г.

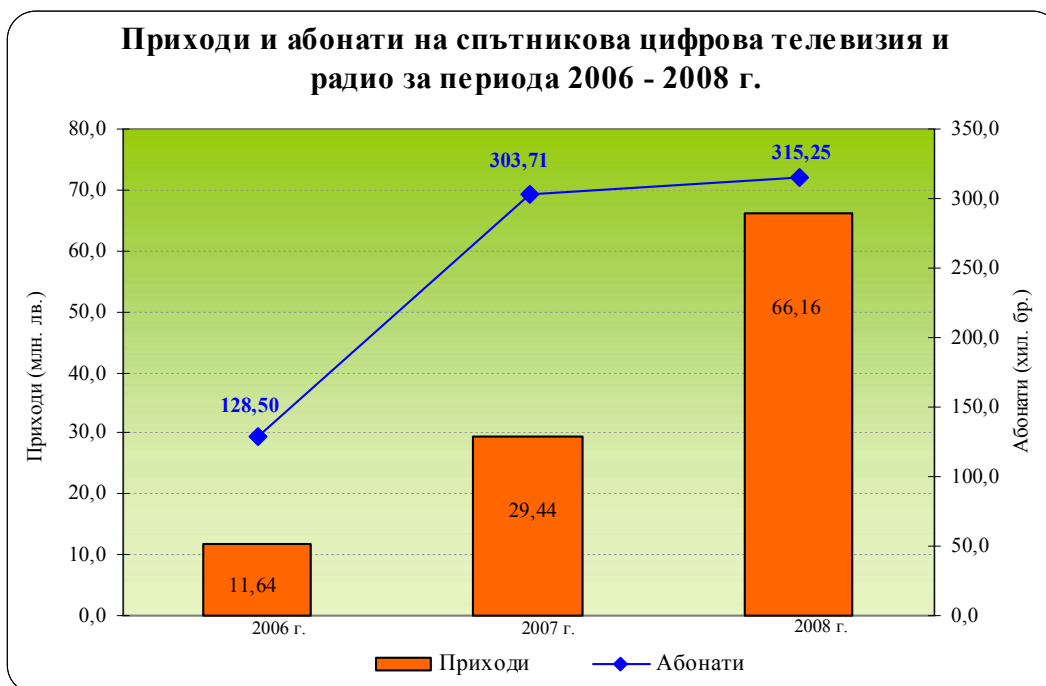
През последните три години делът на приходите от предоставяне на тази услуга се е увеличил с почти 21 процентни пункта и през 2008 г. достига 89,3%, докато делът на приходите от останалите услуги се свива от 31,2% през 2006 г. до 10,7% през 2008 г. (фиг. 64)

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 64

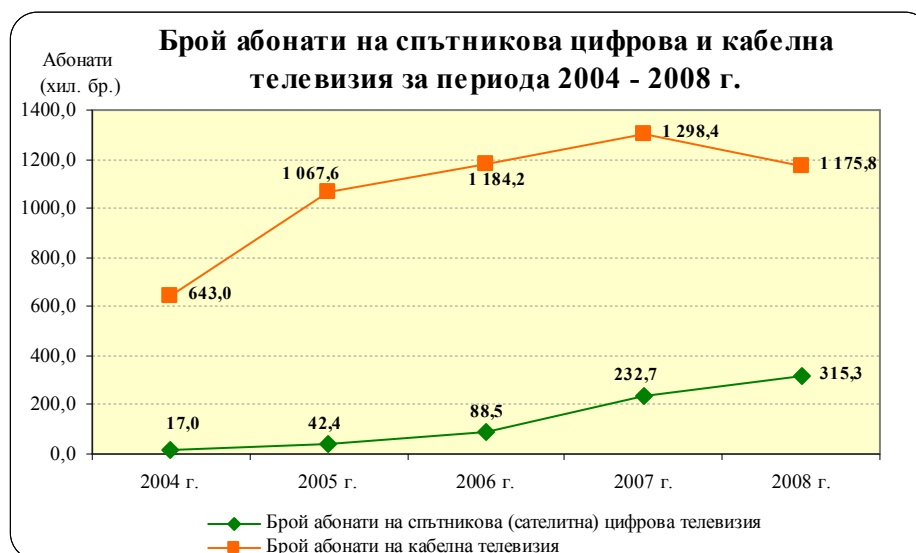
При останалите услуги предлагани в сегмента се наблюдава ръст от 5,3% в приходите от услуги за спътниково разпръскване на радио и телевизионни програми на едро, ръст от 11,5% при приходите от предоставяне на сателитен достъп до Интернет на дребно и от 59,5% при приходите от предоставяне на други услуги на дребно. Приходите от пренос на глас за крайни потребители, от двупосочен пренос на данни на дребно и от еднопосочен пренос на данни на едро бележат спад спрямо предходната година.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 65

Броят на абонатите на сателитна цифрова телевизия през годината достига 315,2 хил., което представлява с 35% повече спрямо предходната година. Проникването на услугата „сателитна цифрова телевизия“ сред домакинствата продължава да нараства и през 2008 г. е 10,8%, което представлява с 2,8 процентни пункта повече в сравнение с 2007 г., когато отчетеното проникване е 8%⁷⁴. За сравнение, проникването на кабелната телевизия през 2008 г. е 40% или с 4 процентни пункта по-малко спрямо предходната година (фиг. 66).

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 66

Размерът на декларираните от предприятията инвестиции през 2008 г. е 9,30 млн. лв., което представлява със 7,4% по-малко спрямо 2007 г. (фиг. 67).

⁷⁴ Броят на домакинствата, използвани за изчисляване на показателя, е от последното официално преброяване, 2001 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 67

По всяка вероятност, в резултат на неблагоприятните икономически условия в световен мащаб през последната година, предприятията са посочили, че предвиждат да свият размера на инвестициите си в недвижни спътникови системи през 2009 г. до 5,15 млн. лв.

7.3. Достъп до спътникови системи

И през 2008 г. основен участник на пазара при предоставяне на услугата „достъп до спътникови системи” остава „Скортел” ООД, което предоставя на крайни клиенти услуги за пренос на глас и данни за целите на морските комуникации и навигация и за т.нар. „интелигентни транспортни системи” и GPS системи за наблюдение и контрол на транспортни паркове.

Приходите от предоставяне на обществени електронни съобщения чрез услугата бележат спад от 7,6% спрямо предходната година, а относителният им дял в общия обем на пазарен сегмент „недвижни спътникови мрежи” остава незначителен - едва 0,5% при 0,9% през 2007 г. Най-голям е дялът на приходите от пренос на глас - 73% от общия обем на приходите от услугата „достъп до спътникови системи”, следвани от приходите от пренос на глас и данни за осъществяване на морски комуникации и навигация - 14% и приходите от пренос на глас и данни за т.нар. „интелигентни транспортни системи” и GPS системи за наблюдение и контрол на транспортни паркове – 13%. Броят на абонатите бележи ръст с 62% спрямо предходната година, като най-голям остава дялът на бизнес абонатите – 89%, а дялът на получените от тях приходи, е съответно 97% от общия размер на приходите през 2008 г.

Разпределението на дела на приходите и броя на абонатите и активните крайни устройства на абонати според вида на предоставяните услуги, е представено на графиката по-долу (фиг. 68):

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 68

8. Наземно радиоразпръскване

И през 2008 г. се запази практиката на разделение на функциите по регулирането на медийния сектор като регулирането на дейността по наземно радиоразпръскване на радио- и/или телевизионни сигнали се осъществява от КРС, а на програмното съдържание - от Съвета за електронни медии (СЕМ). През годината процедурата по издаване на разрешения за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – радиочестотен спектър, на действащи радио- и телевизионни оператори с издадена индивидуална лицензия по реда на ЗД (отм.), следваше § 9, ал. 3 от ПЗР на ЗЕС, съгласно който на операторите, които към влизането в сила на ЗЕС извършват далекосъобщителна дейност въз основа на индивидуална лицензия, комисията издава служебно съответното разрешение.

На новорегистрираните радио- и телевизионни оператори след влизането в сила на ЗЕС КРС издава разрешения за ползването на индивидуално определен ограничен ресурс – радиочестотен спектър, съгласно разпоредбата на чл. 30, т. 12 от ЗЕС.

Нормативната уредба в ЗЕС създаде предпоставките за навлизането на цифровото разпространение, но за да се осигури цялостна правна рамка за въвеждане на цифровизацията предстои да бъдат направени промени регламентиращи процедурите по издаване на разрешения за ползване на индивидуално определен радиочестотен спектър за осъществяване на електронни съобщения чрез мрежи за наземно цифрово радиоразпръскване. Като паралелна стъпка в тази насока се предвижда и съответната промяна в медийното законодателство и по-конкретно в Закона за радиото и телевизията (ЗРТ). Приоритетите в дейността на КРС и СЕМ относно цифровизацията произтичат от приетия в началото на 2008 г. от Министерски съвет План за въвеждане на наземно цифрово телевизионно радиоразпръскване (DVB-T) в Република България. Документът регламентира хармонизираното разпределение на радиочестотния ресурс в съответствие със Заключителните актове на Регионалната конференция по радиокомуникации за планиране на службите за цифрово наземно радиоразпръскване в частите от региони 1 и 3 в радиочестотните ленти 174-230 MHz и 470-862 MHz. Планът създава условия за поетапна цифровизация, която ще приключи

през 2015 г. – предвижда се до края на 2012 г. всички предаватели за наземно аналогово телевизионно радиоразпръскване да преустановят излъчването, а до 2015 г. следва да се достигне пълно покритие по население за приемане на цифрово излъчени телевизионни програми на територията на Република България. Поради комплексния характер на цифровизацията и влиянието на редица променящи се във времето фактори, този план периодично следва да бъде актуализиран.

През 2008 г. КРС прие Регулаторна политика за управлението на радиочестотния спектър за граждански нужди, която отразява тенденциите в развитието на електронните съобщения в световен и европейски мащаб и е в пряка зависимост от Плана за поетапно въвеждане на наземното цифрово телевизионно радиоразпръскване. Предвижда се след осъществяването на прехода към наземно цифрово радиоразпръскване да се освободи честотен ресурс, т.нар. цифров дивидент, което от своя страна да осигури възможности за предоставяне на различни безжични електронни съобщителни услуги.

Съгласно разпоредбите на действащото законодателство преходът от аналогово към цифрово телевизионно радиоразпръскване ще се контролира от КРС и СЕМ.

8.1. УКВ-ЧМ радиоразпръскване

В началото на 2008 г. броят на предприятията, притежаващи разрешения за радиоразпръскване с местно покритие е 97, а броят на издадените разрешения – 268. Радиоразпръскване продължават да осъществяват и двете предприятия с издадени разрешения с национално покритие – Българско национално радио (БНР) и „ДАРИК РАДИО“ АД.

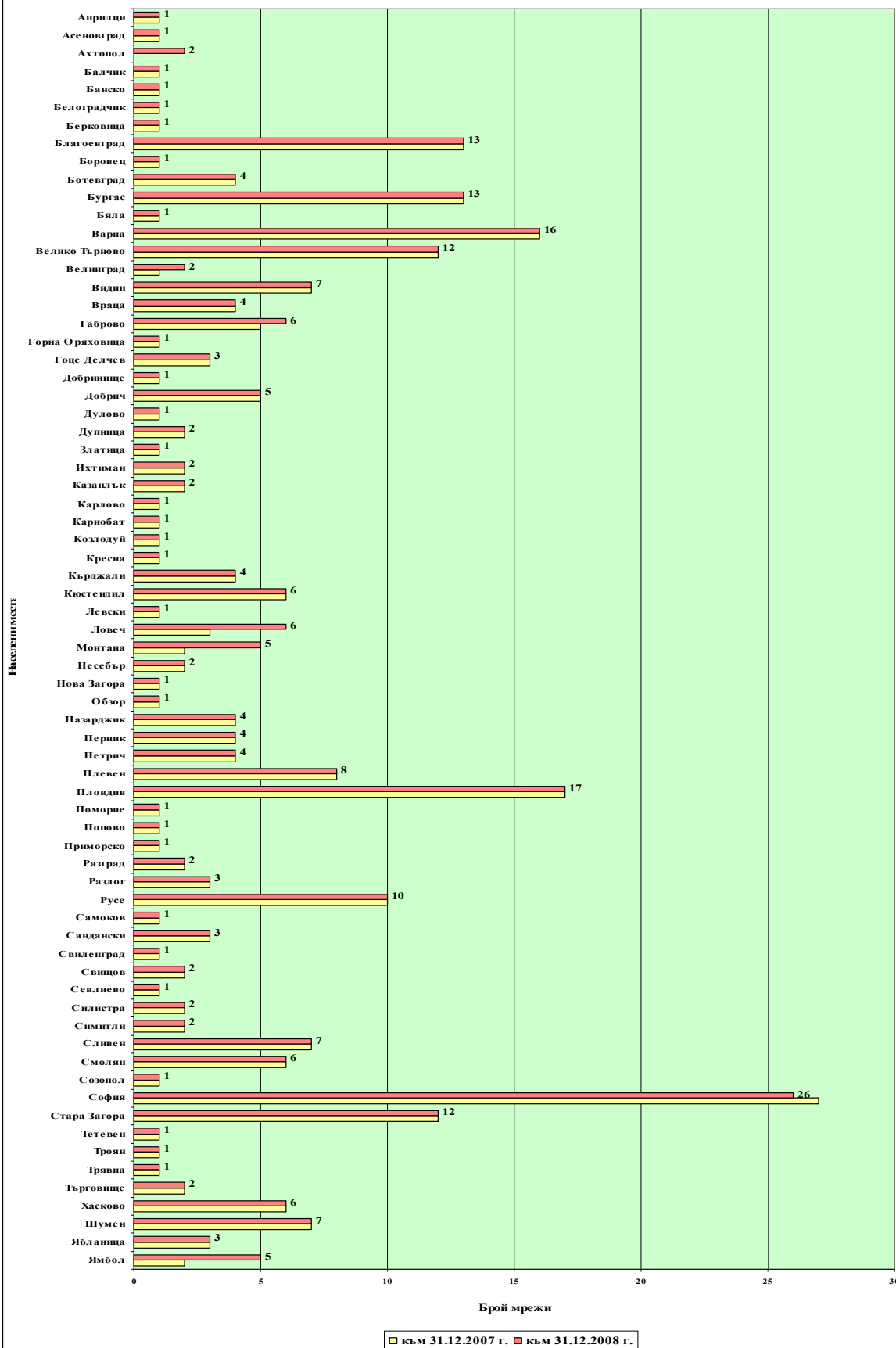
През годината с решения на СЕМ и КРС са прехвърлени 27 разрешения за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – радиочестотен спектър, за осъществяване на електронна съобщителна дейност по наземно радиоразпръскване на радиосигнали с местно покритие. Прекратено е действието на 4 разрешения за наземно радиоразпръскване с местно покритие.

На основание чл. 30, т. 12 от ЗЕС, във връзка с чл. 116в, ал. 2 и ал. 4 от ЗРТ, както и решения на СЕМ, са издадени 16 разрешения с местно покритие, като 13 от тях са издадени на действащи радиооператори, а 3 разрешения – на новорегистрирани радиооператори.

В края на 2008 г. общо 92 радиооператори имат право да осъществяват наземно радиоразпръскване с местно покритие. Общият брой на разрешенията за наземно радиоразпръскване с местно покритие е 280.

На фиг. 69 е представено разпределението на обществените електронни съобщителни мрежи за радиоразпръскване с местно покритие по населени места към 31 декември 2007 и 2008 г., като през 2008 г. са издадени две разрешения за ново населено място – град Ахтопол. 36,9% от предприятията осъществяват дейност в повече от едно населено място.

Разпределение на обществените електронни съобщителни мрежи за радиоразпръскване с местно покритие по населени места

Източник: КРС

Фиг. 69

Приходите, които генерират предприятията осъществяващи електронни съобщения чрез наземно аналогово радиоразпръскване на радио сигнали през 2008 г., възлизат на 37,5 млн. лв., като 91,81% са от излъчени реклами, 0,01% са по договори, сключени с радио- оператори за излъчване на програмите им и 8,19% са от предоставяне на други услуги свързани с дейността.

Направените през годината инвестиции за изграждане, поддържане и използване на мрежите за радиоразпръскване възлизат на 4,6 млн. лв., а инвестициите, предвидени за 2009 г. са на стойност 2,8 млн. лв.

Постигнатото покритие по население към 31.12.2008 г. на програмите на БНР е 95%, а на „ДАРИК РАДИО” АД - 85%.

8.2. Телевизионно радиоразпръскване

Към 31.12.2008 г. право да осъществяват електронни съобщения чрез издадените им разрешения за наземно аналогово радиоразпръскване на телевизионни сигнали имат общо 15 предприятия, като мрежите на 12 от тях са с местно покритие.

През годината, с решения на СЕМ и КРС, са прехвърлени общо 29 разрешения за осъществяване на електронна съобщителна дейност по наземно радиоразпръскване на телевизионни сигнали с местно покритие на две новорегистрирани предприятия. С решения на КРС от 29.05.2008 г. „ТЕХНОСТИЙЛ” ЕООД прехвърля всичките си 27 разрешения на „ТОП ТОН МЕДИА БЪЛГАРИЯ” ЕООД, а с решения на КРС от 3.07.2008 г. „МАКС ЧЕНЪЛ” АД прехвърля двете си издадени разрешения на „ЛГ КОНСУЛТ” ООД. През годината не са издавани нови разрешения за наземно аналогово радиоразпръскване на телевизионни сигнали. В резултат на това, към края на 2008 г., броят на издадените разрешения за наземно аналогово радиоразпръскване на телевизионни сигнали с местно покритие остава същия като през 2007 г. – 41.

БЪЛГАРСКАТА НАЦИОНАЛНА ТЕЛЕВИЗИЯ (БНТ), „БОЛКАН НЮЗ КОРПОРЕЙШЪН” ЕАД и „НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ - ПЪРВИ ЧАСТЕН КАНАЛ” ЕАД притежават разрешения за наземно аналогово радиоразпръскване на телевизионни сигнали с национално покритие.

„БТК” АД притежава разрешение за наземно цифрово радиоразпръскване на телевизионни сигнали по стандарт DVB-T⁷⁵ за територията на град София. През 2008 г. историческото предприятие е излъчвало следните 6 телевизионни програми – КАНАЛ 1, bTV, НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ, ББТ, TV7 и THE VOICE, както и националните радиопрограми – ХОРИЗОНТ и ХРИСТО БОТЕВ.

⁷⁵ DVB-T (Digital Video Broadcasting-Terrestrial) – стандарт за наземно цифрово радиоразпръскване на телевизионни сигнали

Източник: КРС

Фиг. 70

Приходите, които генерират телевизионните оператори през 2008 г., възлизат на 309 млн. лв., което е с 11% повече спрямо 2007 г., като 79,48% от тях са от излъчени реклами.

Направените през 2008 г. инвестиции за изграждане, поддържане и използване на мрежите за телевизионно разпръскване възлизат на 10,7 млн. лв., което е с 28% по-малко в сравнение с предходната година. Инвестициите, предвидени за 2009 г., са на стойност 13,75 млн. лв.

Постигнатото към 31.12.2008 г. покритие по население на програмите на БНТ и bTV е 98%, а на „НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ - ПЪРВИ ЧАСТЕН КАНАЛ” ЕАД - 75%.

9. Кабелни мрежи за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни сигнали

През 2008 г. са регистрирани 34 нови предприятия, предоставящи обществени електронни съобщения чрез кабелна мрежа за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми, които съгласно ЗЕС, са уведомили КРС за намеренията си да осъществяват този вид електронна съобщителна дейност. За последната година се наблюдава увеличение на новорегистрираните в сравнение с 2007 г. Същевременно са издадени 15 допълнения за разширяване на териториалния обхват към вече съществуващи уведомления, а са издадени 44 решения на КРС за заличаване.

Към края на годината общият брой на предприятията, предоставящи обществени електронни съобщения чрез кабелна мрежа за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми, е 554⁷⁶, което е с 10 по-малко в сравнение с 2007 г., а броят на кабелните мрежи е достигнал 2828. Продължава наблюдаваното през последните години реструктуриране на този сегмент на пазара на електронни съобщения в посока окрупняване. Независимо, че като цяло броят на предприятията намалява, се наблюдава задълбочаване на конкуренцията по отношение на качеството на предлаганите услуги.

⁷⁶ Общ брой предприятия, предоставящи обществени електронни съобщения чрез кабелна мрежа за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми към края на годината, без заличените през 2008 г.

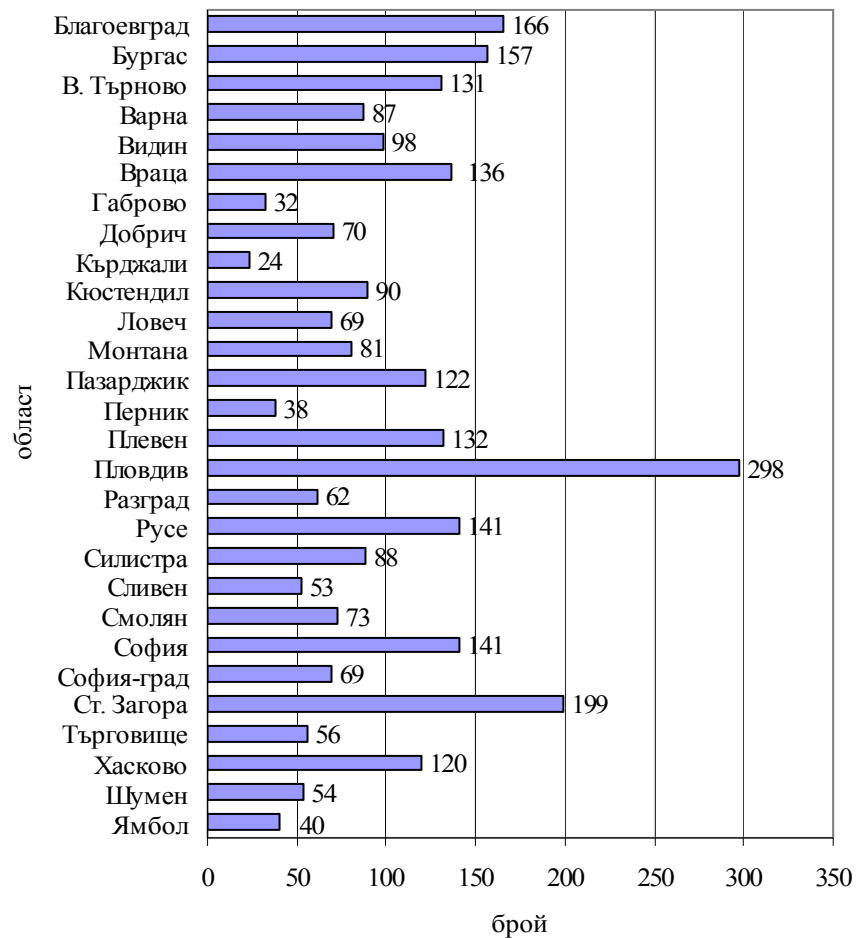

Източник: КРС

Фиг. 71

От графиката се вижда, че броят на предприятията, предоставящи обществени електронни съобщения чрез кабелни мрежи за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми, намалява в сравнение с предходните три години, но броят на мрежите по населени места се увеличава, което показва утвърждаване на позициите на големите предприятия.

**Разпределение по области на обществените
кабелни мрежи за пренос и разпространение на
радио- и телевизионни сигнали към 31.12.2008 г.**

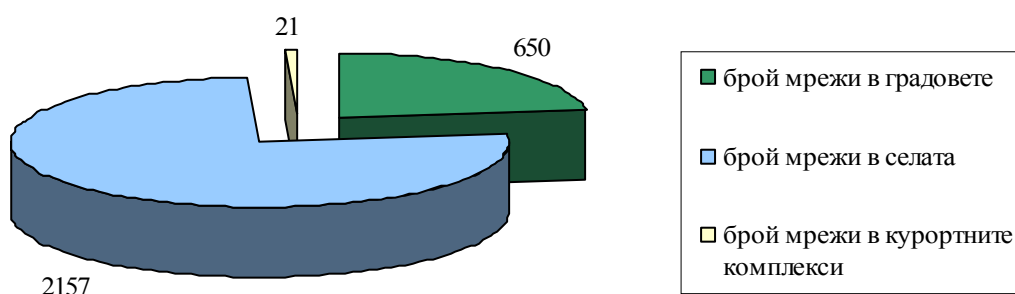

Източник: КРС

Фиг. 72

Разпределението на подадените уведомления (съгласно ЗЕС) по области е неравномерно: малко над 60% от мрежите са изградени в дванадесет от двадесет и осемте области на страната (фиг. 72), като най-много са в Пловдив, Бургас, Благоевград, София и Стара Загора.

Разпределение на обществените кабелни мрежи за пренос и/или разпространение на радио- и тв сигнали според вида на населеното място към 31.12.2008 г.

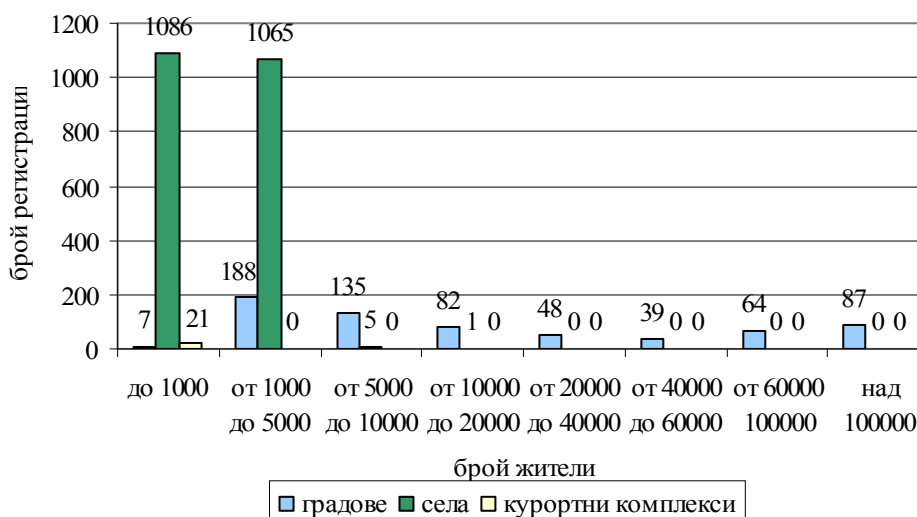
Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 73

На фиг. 73 е представено разпределението на кабелните мрежи според вида на населеното място, където са изградени. Около 76% от всички мрежи са разположени в селата. В сравнение с миналата година, кабелните мрежи в селата са се увеличили с 60, а тези в градовете - с 39.

Кабелни мрежи за разпространение на радио- и телевизионни сигнали са изградени във всички градове, както и в 28% от селата у нас. За една година броят на селата с кабелна инфраструктура се е увеличил с 1%.

Брой обществени кабелни мрежи според вида и големината на населеното място към 31.12.2008 г.

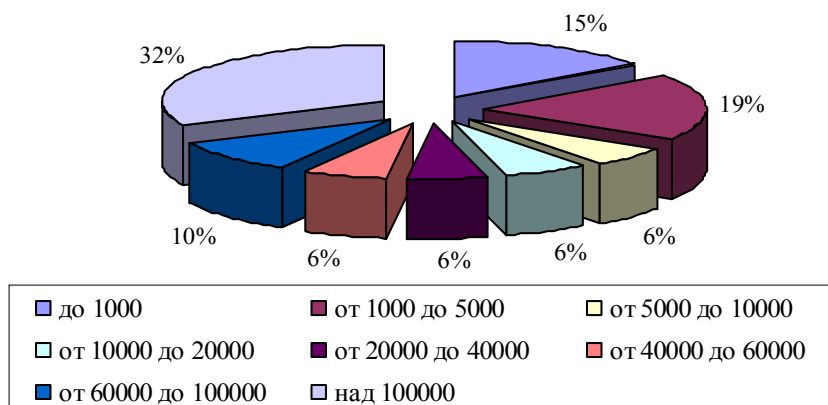

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 74

Броят на изградените кабелни мрежи в населените места с до 5 000 жители е нараснал до 2 367, което е с 4% повече в сравнение с 2007 г. (фиг. 74). В тези населени места са разположени около 84% от мрежите, докато в населените места с над 60 000 жители, където е съсредоточено почти половината от населението на страната – малко над 5% от тях.

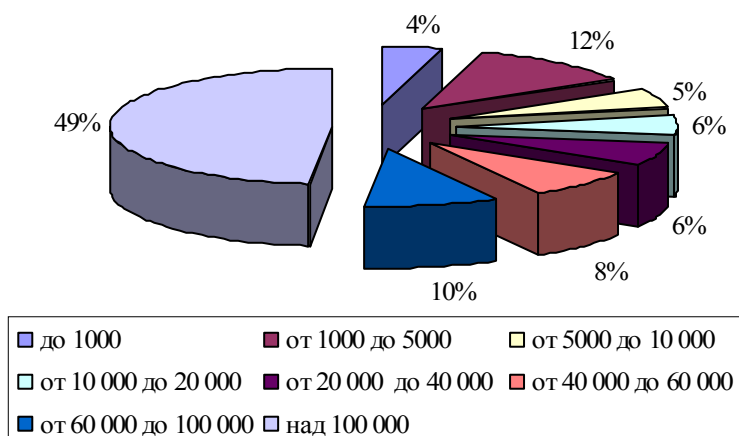
Структура на населението на Р. България по брой жители на населеното място

Източник: НСИ⁷⁷

Фиг. 75

Структура на броя на абонатите според броя на жителите в населените места към 31.12.2008 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 76

Високата концентрация на населението в големите градове, от една страна, и високият стандарт на живот в тях, от друга, определят и по-големия относителен дял на населението, което се възползва от обществените електронни услуги чрез кабелна мрежа за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни програми. В големите градове с население над 100 000 жители са съсредоточени половината абонати на кабелни мрежи, а относителният дял на абонатите за градовете с население над 60 000 жители (с натрупване) е 59%. Този спад в процентно отношение на абонатите в населените места с над 60 000 жители е за сметка на нарастването в относителния дял на абонатите в по-малките населени места. В тези с население до 5 000 жители този показател се е увеличил с 4 процентни пункта спрямо предходната година като достига 16%.

⁷⁷ Данните са от последното преброяване на населението - през 2001 г.

Общият брой абонати на кабелни мрежи в България към 31.12.2008 г., въз основа на експертна оценка, базирана на получени в КРС данни от 93% от регистрираните предприятия, е около 1 160 000⁷⁸, като спрямо 2007 г. е намалял с близо 5%. Според получените данни за абонатите, към същата дата проникването на кабелната телевизия сред българските домакинства е 40%, което е с 2 процентни пункта по-малко в сравнение с 2007 г. (фиг. 77) Чувствителното намаление в общия брой на абонатите на кабелни мрежи за 2008 г. спрямо 2007 г. се дължи на все по-големия интерес към алтернативата на кабелната - спътниковата цифрова телевизия.

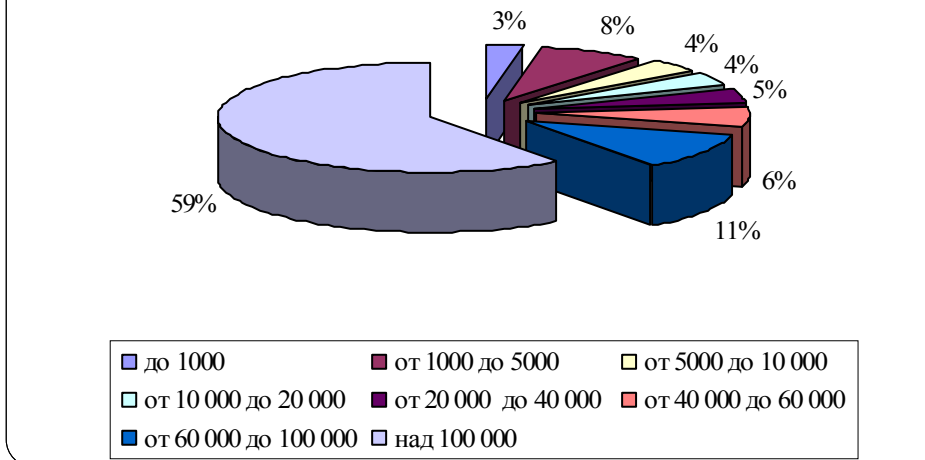
Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 77

На фиг. 78 е представена структурата на приходите от предоставяне на обществени електронни услуги чрез кабелна мрежа за пренос и/или разпространение на радио- и телевизионни сигнали. Като се има предвид, че повече от половината абонати са в населени места с над 60 000 жители, приходите от такъв вид дейност са значителни в този пазарен сегмент – 70%. В населените места с до 5 000 жители този показател е едва 11%.

⁷⁸ Включват се абонатите на основен пакет програми, в т.ч. на допълнителен пакет и кодирани програми, както и на пакетни услуги, в т.ч. Double play (кабелна телевизия и Интернет), Double play (кабелна телевизия и пренос на глас) и Triple play.

Структура на приходите от предоставяне на кабелни услуги според броя на жителите в населените места към 31.12.2008 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 78

По експертна оценка на КРС обемът на общите приходи от кабелни мрежи възлиза на близо 200 млн. лв.⁷⁹, което е с 13% повече в сравнение с 2007 г. Основната част от тях (82,6%) продължава да е от разпространение на радио- и телевизионни сигнали, които бележат спад от близо 3%. Делът от кодирани програми е същият, както през 2006 г. и 2007 г. - около 1% от приходите на подалите информация в КРС предприятия, предоставящи услуги чрез кабелни мрежи. Приходите от предоставянето на пакетни услуги от типа Double play (кабелна телевизия и достъп до Интернет) са намалели с 4,6 процента пункта и възлизат на 6,8%, тези от предоставянето на услуги от типа Triple play бележат значителен ръст и достигат 4,1%, а приходите от излъчване на програми с цифрово приемане от абонатите достигат 5,7% от общите приходи на кабелните мрежи.

Предоставяни услуги и цени

Все повече предприятия, предоставящи услуги чрез кабелни мрежи, предлагат или имат намерения да предлагат пакетни услуги като „Double play” (кабелна телевизия и достъп до Интернет и/или кабелна телевизия и пренос на глас), „Triple play” (кабелна телевизия, достъп до Интернет и пренос на глас), кодирани програми, пренос на данни, услуги като HDTV⁸⁰ и видео по поръчка. Интегрирането на услуги е улеснение за крайните потребители и дава възможност за избор между различни пакети в съответствие с индивидуалните потребности и с отстъпка от цената.

Към предоставянето на Double play (кабелна телевизия и Интернет) се ориентират онази част от предприятията, които разгръщат дейност предимно в по-големите градове като София, Варна, Бургас, Пловдив, Русе и Стара Загора. Продължава тенденцията от последните години на все по-широко разпространение на този тип услуга и в по-малките градове и някои села. През 2008 г. броят на предприятията, декларирали, че предоставят тази услуга, се е увеличил с 8 спрямо 2007 г. като достига 28. Въпреки това приходите от нея са паднали с 4,6 процентни пункта в

⁷⁹ Включват се приходите от предоставяне на основен пакет програми, в т.ч. на допълнителен пакет и кодирани програми, както и на пакетни услуги, в т.ч. Double play (кабелна телевизия и Интернет), Double play (кабелна телевизия и пренос на глас) и Triple play.

⁸⁰ Стандарт в цифровата телевизия, поддържащ формат, който позволява по-високо качество на излъчването и по-висока разделителна способност, в сравнение с традиционната аналогова или стандартната цифрова телевизия.

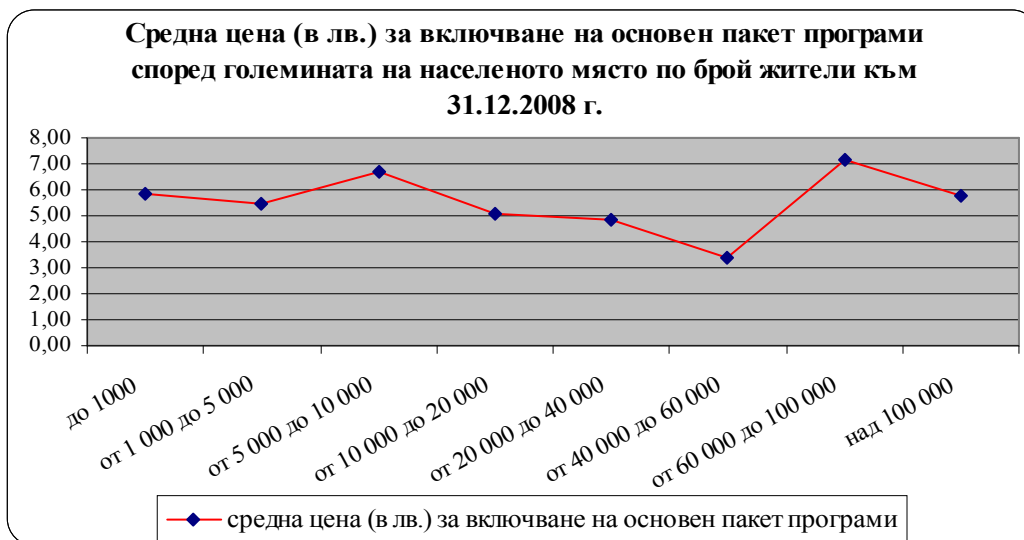
сравнение с предходната година и възлизат на 6,8% от общата сума в пазарния сегмент. Този спад се дължи на преустановяване на предлагането на двойната услуга в разновидността ѝ кабелна телевизия и достъп до Интернет от един от най-големите кабелни оператори на пазара През последните няколко години услугата Double play (кабелна телевизия и Интернет) става все по-популярна, тъй като предлага условия за постоянен достъп на изгодни цени за потребителя. По данни от постъпила в КРС информация от предприятията, средно месечният абонамент за пакетната услуга Double play е 33 лв.

„Тройната услуга” (Triple play), която осигурява достъп до кабелна телевизия, фиксирана гласова телефонна услуга и високоскоростен Интернет, които достигат до потребителите по един кабел, продължава да бъде доста атрактивна и през 2008 г., независимо че броят на предприятията, които са декларирали, че предоставят услугата, е намалял двойно до 3: „КЕЙБЪЛТЕЛ” ЕАД, „ВЕСТИТЕЛ БГ” АД, „ЕВРОКОМ КАБЕЛ МЕНИДЖМЪНТ БЪЛГАРИЯ” ЕООД. Предоставянето на „тройната услуга” е съсредоточено предимно в големите градове. Следва да се отбележи, че българите, използващи пакетни услуги от типа Double play и Triple play, са съответно около 4,3 % и 2,2 % от общия брой абонати на кабелни мрежи у нас, като абонатите на тройната услуга са нараснали с 0,8 %, което е почти двойно спрямо предходната 2007 година.

Все по-голям брой предприятия, предоставящи услуги по кабелна мрежа, предлагат, освен аналогово, и цифрово приемане на телевизионни програми от абонатите. Повече от 20 предприятия, предоставящи услуги чрез кабелни мрежи (сред които „КРАКРА” АД, „КЕЙБЪЛТЕЛ” ЕАД, „ЕВРОКОМ КАБЕЛ МЕНИДЖМЪНТ БЪЛГАРИЯ” ЕООД, „ТЕЛЕКАБЕЛ” АД, „КАБЕЛ САТ - ЗАПАД” ООД, „ЦИФРОВА КАБЕЛНА КОМПАНИЯ” ООД, „ДОБРУДЖА КАБЕЛ” ЕООД и др.) предлагат и цифрова телевизия, която осигурява излъчване, транслиране и приемане на телевизионен сигнал изцяло в дигитален формат, като излъчването може да се осъществи не само в традиционните за аналоговата телевизия стандарти, но и в HDTV формат. Абонатите, приемащи кабелна телевизия в цифров формат, са се увеличили близо 3 пъти спрямо 2007 г. и достигат 13,1% от общия брой. Една от най-популярните услуги от този вид е „видео по поръчка”, при която абонатът може да гледа желани от него филми или програми срещу допълнително заплащане. Пакетът цифрови програми обикновено се ползва заедно с основния пакет аналогови програми, като се доплаща абонамента такса за приемането им. Услугата се предлага и в пакети с кодирани програми.

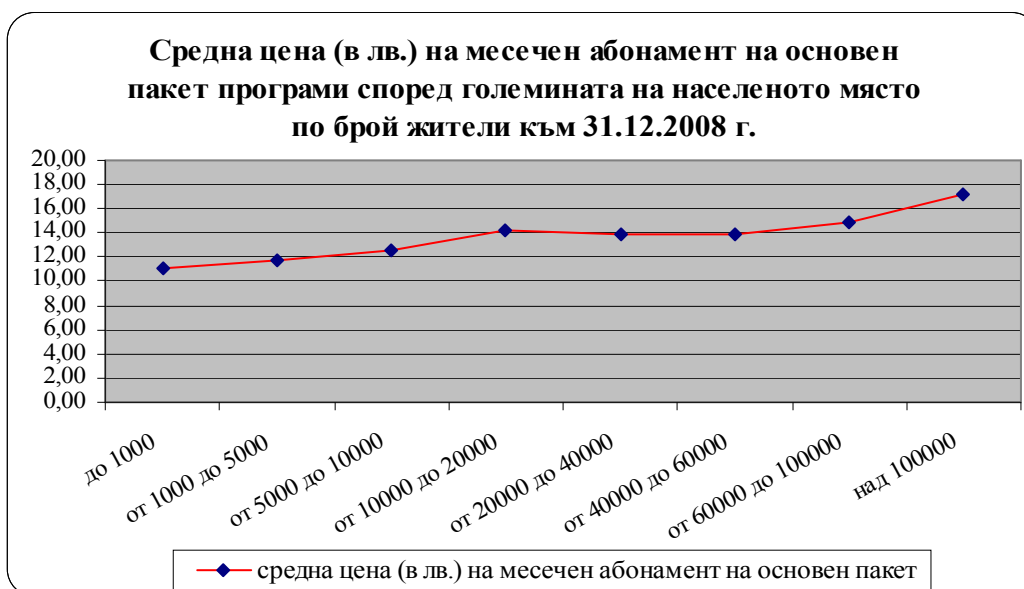
На следващите графики са представени средни цени⁸¹ за включване и месечен абонамент за основен пакет програми на предприятията, предоставящи услуги чрез кабелни мрежи. Както бе споменато по-горе, приходите от тях заемат най-голям дял от пазарния сегмент.

⁸¹ Цените са изчислени като средна аритметична стойност според големината на населеното място по брой жители.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 79

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 80

През 2008 г. се наблюдава нарастване на средната цена на месечен абонамент на основен пакет програми с около 6% спрямо 2007 г., което се дължи главно на подобряване качеството на предоставяните от кабелните оператори услуги, в съответствие с по-високите изискванията на потребителите.

В повече от 60% от населените места, в които се предлага кабелна телевизия, абонатите не заплащат цена за включване на основен пакет програми. За потенциалните абонати на предприятията, извършващи дейност в градовете с над 60 000 жители, цените за включване на основен пакет програми са ниски, или тази услуга е безплатна, което е продиктувано от по-големия брой участници на съответния пазар. Обратното, ограниченият брой предприятия, осъществяващи дейност в малките населени места с до 5 000 жители, оказва влияние върху сравнително високите първоначални такси. Въпреки неефективната конкуренция там, месечният абонамент на основен пакет програми е значително по-нисък, което се дължи както на не толкова високото качество и по-малкия обхват на предоставяните услуги, така и на ниската платежоспособност на населението в тези места.

10. Услуги, предоставяни чрез мрежи от типа „точка към много точки”

Към края на 2008 г. пет предприятия имат разрешения за изграждане на мрежа от типа „точка към много точки” с национално покритие, използвайки технологията WiMAX. От тях четири предприятия реално осъществяват дейност на пазара – „Макс Телеком” ООД, „Транс Телеком” ЕАД (използвайки търговската марка „1One”), „Некском България” ЕАД и „Мобилтел” ЕАД (с търговска марка „M-tel”). През 2009 г. се очаква услуги чрез своята WiMAX мрежа да започне да предлага и „Кериър БГ” АД.

Чрез мрежата си от типа „точка към много точки” предприятията предоставят:

- ширококолов достъп до Интернет със скорост до 4Mbps;
- гласови услуги:
 - чрез номера с национален код за достъп от типа 099x (предоставяни от „Макс Телеком” ООД с код 0999 и от „Транс Телеком” ЕАД с код 0996);
 - чрез географски номера („Транс Телеком” ЕАД и „Некском България” ЕАД притежават разрешения за предоставяне на фиксирани гласови телефонни услуги и използват своите WiMAX мрежи за предоставяне на фиксирани телефонни услуги чрез безжичен достъп до абонатите);
- допълнителни услуги като гласова поща, уеб телевизия, мобилни приложения, уеб хостинг, видео наблюдение, MAN/VPN услуги и телефонни централи за бизнес потребителите и др.

Три от предприятията („Макс Телеком” ООД, „Транс Телеком” ЕАД и „Некском България” ЕАД) предоставят услуги както на домашни, така и на бизнес потребители, както и пакетни услуги, докато „Мобилтел” ЕАД предлага единствено ширококолов достъп до Интернет за бизнес потребители. През 2008 г. единствено „Макс Телеком” ООД предоставя предплатени WiMAX услуги.

Към края на 2008 г. потребителите на услуги, предоставяни чрез WiMAX мрежите в България са общо 6382, нараствайки с 261% в сравнение с края на 2007 г. Съотношението домашни/бизнес потребители е 63,8% към 36,2%, а съотношението абонати по договор/потребители на предплатени услуги е 95,8% към 4,2%. Една четвърт от всички потребители на WiMAX услуги са предпочели да ги закупят в пакет.

Потребителите на гласови услуги, предоставяни от „Макс Телеком” ООД и „Транс Телеком” ЕАД чрез номера с национален код за достъп от типа 099x са общо 1743. През 2008 г. приходите на двете предприятия от тези услуги възлизат на 84 620 лв.

Цените на услугата „безжичен достъп до Интернет”, предоставяни чрез мрежи от типа „точка към много точки”, са на нивото на цените на услугите за кабелен, LAN и DSL ширококолов Интернет достъп, като част от предприятията („Макс Телеком” ООД, „Транс Телеком” ЕАД и „Некском България” ЕАД) предоставят и т.нар. „номадност” – възможността на потребителите да използват своята Интернет връзка навсякъде, където WiMAX мрежата на предприятието има покритие. Следва да се отбележи обаче, че като цяло скоростите на предлаганата Интернет връзка са по-ниски от скоростите, предлагани от конкурентните предприятия, предоставящи кабелни, LAN и DSL услуги. Като цена гласовите услуги чрез национален код за достъп са позиционирани под стандартните планове на по-голямата част от предприятията, осъществяващи електронни съобщения чрез фиксирани мрежи.

Развитието на мрежите и услугите, предоставяни чрез мрежи от типа „точка към много точки” в България е в началната си фаза. Доказателство за това е средното покритие на WiMAX мрежите в България, което към края на 2008 г. достига едва 44,3%

от населението на страната. След като през 2008 г. предприятията са инвестирали общо 20,2 млн. лв. в доизграждане на мрежите си, през 2009 г. те предвиждат нови инвестиции от над 46,6 млн. лв., с което планират да увеличат покритието си до средно 62,5% от населението на страната.

III. УПРАВЛЕНИЕ НА ОГРАНИЧЕНИТЕ РЕСУРСИ

1. Радиочестотен спектър

Основен нормативен акт, свързан с управлението на радиочестотния спектър е Националният план за разпределение на радиочестотния спектър (НПРРЧС), който се изготвя от Съвета по националния радиочестотен спектър (СНРЧС) в съответствие с документи на международните организации и/или техните компетентни органи, както и по предложения на заинтересованите ведомства и служби с цел хармонизирано и ефективно използване на честотния ресурс. С плана радиочестотният спектър се разпределя на радиочестоти, радиочестотни ленти и радиослужби за граждански нужди, за нуждите на държавните органи и служби, свързани с националната сигурност, и за съвместно ползване между тях. В съответствие със ЗЕС КРС управлява разпределения за граждански нужди радиочестотен спектър при спазване на принципите на законоустановеност, предвидимост, прозрачност, публичност, консултативност, равнопоставеност, пропорционалност, неутралност по отношение на използваните технологии и/или предоставяните услуги и свеждане на регулаторната намеса до минимално необходимата.

През 2008 г. КРС прие Регулаторна политика за управлението на радиочестотния спектър за граждански нужди, в която са отразени тенденциите в развитието на електронните съобщения в световен и европейски мащаб. Тя е изготвена в съответствие с Държавната политика по планиране и разпределение на радиочестотния спектър, Радиорегламента на ИТУ, решенията и препоръките на ЕК и Комитета за електронни съобщения към Европейската конференция на пощенските и далекосъобщителните администрации (СЕРТ). Регулаторната политика определя основните цели, механизми и подходи за управление на радиочестотния спектър за граждански нужди до края на 2010 г.

Конкретното разпределение на радиочестотните ленти и условията за тяхното използване, включително техническите параметри и характеристики на радиосъоръженията са определени в техническите изисквания за работа на електронните съобщителни мрежи от различните радиослужби и съоръженията, свързани с тях, Общите изисквания при осъществяване на обществени електронни съобщения, Правилата за осъществяване на електронни съобщения за собствени нужди чрез радиосъоръжения, които ползват радиочестотен спектър, който не е необходимо да бъде индивидуално определен и Списъка на радиосъоръженията, използващи хармонизирани в рамките на ЕС радиочестотни ленти, и крайните електронни съобщителни устройства.

КРС провежда политиката на Европейската общност по отношение на управлението на радиочестотния спектър за граждански нужди, като в зависимост от националните особености осигурява условия за прилагане на решенията на ЕК относно хармонизираното използване на радиочестотния спектър в Общността. За радиочестотни обхвати, за които е възможно се прилага гъвкаво и неутрално регулиране на радиочестотния спектър в съответствие с въведената със ЗЕС възможност за либерализирано използване на честотния ресурс. С приемането на Правилата за условията и реда за прехвърляне на разрешения за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс се създадоха условия за въвеждане в България на възможност за вторичен пазар на спектъра. Предприятията могат да прехвърлят издадените им разрешения за ползване на индивидуално определен радиочестотен спектър или част от правата и съответните задължения, включени в тях, след предварително разрешение на КРС.

Конвергенцията на електронните съобщителни мрежи и услуги, бързото навлизане на пазара на нови безжични технологии, необходимостта от осигуряване на условия за гъвкаво и неутрално използване на радиочестотния спектър е предпоставка за прилагане на нови подходи за управление на честотния ресурс. Осигуряването на условия за лесен и бърз достъп до радиочестотен ресурс, свеждането на регулаторната намеса до минимално необходимата и прилагането на принципа на технологична неутралност водят до оптимизиране на икономическите ползи при използването на спектъра.

Навлизането на пазара на нови безжични приложения поставя въпроса как старите и новите приложения могат да работят заедно без взаимно да си пречат. В резултат на технологичното и икономическото развитие, търсенето на радиочестотен ресурс в световен мащаб непрекъснато нараства, поради което наличието на свободен спектър в някои честотни обхвати все повече намалява. С цел избягване на вероятността недостигът на честотен ресурс да възпрепятства навлизането на пазара на нови съобщителни услуги и технологии, да попречи на иновациите и развитието на конкуренцията в ущърб на потребителите и конкурентноспособността на Европейския единен пазар, КРС осигурява условия за оптимално и ефективно управление на радиочестотния спектър. От своя страна оптималното управление на радиочестотния спектър и неговото ефективно използване е предпоставка за развитие на икономическия прогрес в областта на електронния съобщителен сектор, задоволяване на потребностите на бизнеса и населението от съвременни, технологично ефективни и качествени съобщителни и информационни услуги.

1.1. Разпределение, планиране, предоставяне и ефективно използване на радиочестотния спектър

В съответствие със своите правомощия КРС разпределя, планира и предоставя за ползване индивидуално определен ограничен ресурс - радиочестотен спектър. За да се осигури ефективно и без радиосмущения използване на предоставения на предприятията честотен ресурс, в издадените им разрешения се определят условията, конкретните технически характеристики и параметрите на електронните съобщителни мрежи, които предприятията следва да спазват.

Предприятия, ползващи радиочестотен спектър, който не е необходимо да бъде индивидуално определен спазват условията, техническите характеристики и параметри, определени в Общите изисквания при осъществяване на обществени електронни съобщения, Правилата за осъществяване на електронни съобщения за собствени нужди чрез радиосъоръжения, които ползват радиочестотен спектър, който не е необходимо да бъде индивидуално определен и Списъка на радиосъоръженията, използващи хармонизирани в рамките на ЕС и крайните електронни съобщителни устройства.

С изменението на Общите изисквания в българското законодателство бе транспонирано Решение 2008/294/ЕО на ЕК относно хармонизираните условия за използване на радиочестотния спектър за предоставяне на мобилни съобщителни услуги на борда на въздухоплавателни средства в Общността и Препоръка 2008/295/ЕО на ЕК за разрешаване предоставянето на мобилни съобщителни услуги на борда на въздухоплавателни средства в Европейската общност. С това се осигури възможност за пътниците на авиокомпаниите да ползват обществените съобщителни мрежи по време на полет, без да се установяват преки връзки с наземните мобилни мрежи. Облекчиха се и условията за използване на радиочестотни ленти 10.70–12.75 GHz, 19.70–20.20 GHz, 14.00–14.25 GHz, 29.50–30.00 GHz от спътникови терминали, осъществяващи цифрови електронни съобщения чрез спътници на геостационарна орбита.

Решение 2007/131/ЕО на ЕК за разрешаване на използването на радиочестотния спектър за устройства, използващи свръхшироколентова технология (UWB) по хармонизиран начин в Общността беше транспонирано с приемането на Списъка на радиосъоръженията, използващи хармонизирани в рамките на ЕС радиочестотни ленти, и крайните електронни съобщителни устройства. С транспонирането на това решение в Списъка бяха определени радиочестотните ленти за тези устройства, както и техническите изискванията, свързани с несъздаване на радиосмущения при ползване на радиочестотния спектър и осигуряване на защита от радиосмущения на мрежите на предприятията с предоставено право за ползване на индивидуално определен радиочестотен спектър. С въвеждането на условия за използване на честотен ресурс от UWB устройствата се осигури по-ефективно използване на радиочестотния спектър.

В България са транспонирани също така Решение 2008/411/ЕО на ЕК относно хармонизирането на радиочестотната лента 3400-3800 MHz за наземни системи, позволяващи предоставяне на електронни съобщителни услуги в Общността и Решение № 626/2008/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно подбора и издаването на разрешения за системите, предоставящи мобилни спътникови услуги. Беше анализирана възможността и предприети действия за прилагане на Решение 2008/432/ЕО за изменение на Решение 2006/771/ЕО относно хармонизиране на радиочестотния спектър за използване от устройства с малък обхват на действие и Решение 2008/671/ЕО относно хармонизираното използване на радиочестотния спектър в честотната лента 5875-5905 MHz за свързани с безопасността приложения на интелигентните транспортни системи.

Искането на България за дерогация на Решение 2008/477/ЕО за хармонизиране на радиочестотната лента 2500-2690 MHz за наземни системи, позволяващи предоставяне на електронни съобщителни услуги в Общността е прието от ЕК на 16 декември 2008 г. (Решение на 2009/1/ЕО за предоставяне на дерогация по искане на Република България в съответствие с Решение 2008/477/ЕО). Преходният период за прилагане на решението е до края на 2010 г.

При разпределението и планирането на радиочестотния спектър се извършва анализ на използването на честотния ресурс в България, както и степента на неговото ефективно разпределение и използване. Прави се проучване на развитието на електронния съобщителен сектор в световен мащаб, включително появата на нови приложения и технологии, ползващи честотен ресурс. През 2008 г. беше извършен преглед и анализ на действащите решения и препоръки на Комитета за електронни съобщения, отнасящи се до използването на радиочестотния спектър, по отношение възможността за прилагането им в България, в резултат на което към Европейския радио офис бе изпратена необходимата информация по тяхното прилагане в България.

Като се взимат предвид националните особености по отношение на използването на радиочестотния спектър, КРС извършва конкретното разпределение на спектъра за граждански нужди и честотното планиране в съответствие с препоръките на ИТУ, решенията и препоръките на Комитета по електронни съобщения към СЕРТ и решенията на ЕК. КРС предоставя за ползване радиочестотен спектър след проучване на техническите възможности за осъществяване на електронни съобщения чрез съответните електронни съобщителни мрежи за всеки конкретен случай, изследване за електромагнитна съвместимост и биологична защита, национално и при необходимост международно координиране.

Националният план за разпределение на радиочестотния спектър не е актуализиран от 2006 г., поради което все още не е напълно хармонизиран с европейските честотни разпределения, както по отношение на радиослужбите, така и по отношение на ползвателите. Причина за това е отказът на Министерство на финансите да съгласува финансовите обосновки за изменението и допълнението на

плана. В тази връзка КРС продължава да среща трудности по отношение на осигуряването на честотен ресурс за въвеждане на нови технологии и приложения за предоставяне на съвременни и качествени услуги, което от своя страна възпрепятства развитието на конкурентен съобщителен сектор и увеличаването на социалните и икономическите ползи, произтичащи от използването на радиочестотния спектър. Това произтича от факта, че значителна част от честотния ресурс се използва от държавни органи и неговото освобождаване за граждански нужди зависи от осигуряването на целеви финансови средства в държавния бюджет за модернизация на съществуващите комуникационните средства на държавните органи и служби, както и за закупуване на нови. Поради тази причина например България все още не прилага разпоредбите на Решение 2005/928/ЕС, изменено с Решение 2008/673/ЕО относно хармонизирано използване на радиочестотна лента 169.4-169.8125 MHz (ERMES лентата).

Подвижна радиослужба

След провеждане на обществени консултации относно възможностите за използване на наличния свободен ограничен ресурс – радиочестотен спектър в обхват 900 MHz, КРС предостави за ползване допълнителен честотен ресурс (2x1,8 MHz) в обхват 900 MHz на всяко от трите предприятия, осъществяващи електронни съобщения чрез мобилни наземни мрежи – GSM за разширяване, модернизиране и развитие на мрежите им.

През 2008 г., в резултат на честотно планиране на радиочестотния спектър в обхват 1800 MHz бе определен честотен ресурс за предоставяне за ползване от предприятия за осъществяване на обществени електронни съобщения чрез мобилна наземна мрежа - GSM с национално покритие.

КРС обяви намерение за издаване на разрешение за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс - радиочестотен спектър за осъществяване на обществени електронни съобщения чрез мобилна наземна мрежа - GSM, с национално покритие, със срок 20 години при използване на 2x5 MHz в обхват 1800 MHz. Процедурата беше иницирана въз основа на заявление за ползване на радиочестотен спектър, подадено от „Макс Телеком“ООД. След постъпването на намерения от 12 предприятия, КРС обяви търг с тайно наддаване с начална тръжна цена от 38 милиона лева. В законоустановения срок заявление за участие в търга бе подадено само от едно предприятие, но поради неговото недопускане за участие, КРС прекрати тръжната процедура без да определи кандидат, спечелил търга.

След провеждане на обществени консултации относно възможностите за използване на част от наличния свободен радиочестотен спектър в обхват 1800 MHz, КРС обяви два търга с тайно наддаване за издаване на едно разрешение за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – радиочестотен спектър за осъществяване на обществени електронни съобщения чрез мобилна наземна мрежа - GSM, с национално покритие, със срок 10 години при ползване на 2x15 MHz и едно разрешение при ползване на 2x10 MHz. Поради липса на подадени заявления за участие, КРС прекрати и двата търга.

В резултат на поэтапната цифровизация на мрежата на „Българска телекомуникационна компания“ АД, която има разрешение за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – радиочестотен спектър за осъществяване на обществени електронни съобщения чрез мобилна наземна мрежа - NMT/CDMA през 2008 г. беше освободен честотен ресурс за въвеждане на цифрови технологии в обхват 460 MHz - CDMA-PAMR. Въвеждането на цифрови технологии в този обхват създава условия за развитие и модернизация на съществуващата мобилна наземна мрежа, ефективно използване на вече предоставения радиочестотен спектър и осигурява

възможност за пренос на говор и данни или само данни с високи скорости и въвеждане на съвременни и по-разнообразни услуги за крайния потребител.

През 2008 г. КРС издаде временно разрешение за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс - радиочестотен спектър за осъществяване на електронни съобщения за собствени нужди чрез мобилна наземна мрежа – GSM-R на Национална компания „Железопътна инфраструктура“.

Неподвижна радиослужба

През 2008 г. на различни предприятия бе предоставен радиочестотен спектър за 2746 радиорелейни участъка, с което общият им брой надхвърли 11800. Продължи тенденцията за нарастване на броя на радиорелейните участъци и съответно остър недостиг на спектър за неподвижна радиослужба, особено в обхватите до 10 GHz, които позволяват изграждане на връзки на по-големи разстояния. През годината бяха издадени разрешения за ползване на индивидуално определен радиочестотен спектър в обхватите под 10 GHz за изграждане на мрежи от вида „точка към точка“ с общ цифров капацитет до 1244 Mbit/s в едно направление. Подобни високотехнологични радиорелейни линии изискват стриктно спазване на условията за ефективно използване на радиочестотния спектър и на Техническите изисквания за работа с електронни съобщителни мрежи от неподвижна радиослужба и съоръженията, свързани с тях.

В сравнение с 2007 г. относителният дял на радиорелейните участъци в стратегическия обхват за широколентов пренос 6 GHz се е увеличил от 1,9% на 2,7% от общия брой радиорелейни участъци, като се изграждат цифрови системи със синхронна цифрова йерархия (SDH) с капацитет от 155 Mbit/s и $n \times 155$ Mbit/s.

Все по-голяма част от преноса се извършва чрез радиорелейни участъци, ползващи спектър от високочестотните обхвати. Обхват 18 GHz има устойчив дял 27% от общия брой радиорелейни участъци. Продължи изграждането на електронни съобщителни мрежи с висока плътност на електронните съобщения във високочестотните обхвати. През годината радиорелейните участъци в обхватите 26 GHz, 28 GHz и 38 GHz, за които има издадени разрешения за ползване на радиочестотен спектър, надвишиха броя на всички съществуващи радиорелейни участъци през 2001 г. В процентно отношение, това е 25,4% от общия брой радиорелейни участъци с издадени разрешения. Това ускорено развитие се дължи на енергийните особености на високите честотни обхвати.

Окончателното налагане на технологиите с организация на дуплексната връзка тип TDD и същевременно налагането от IP технологиите на 5 MHz честотно разпределение продължиха тенденцията към окрупняване на предоставения честотен спектър на предприятията, притежаващи разрешения за осъществяване на електронни съобщения чрез електронна съобщителна мрежа от вида „точка към много точки“ в обхват 3.4-3.6 GHz. През 2008 г. КРС разреши втора размяна на предоставени честотни блокове между две предприятия с предоставен спектър 2×10.5 MHz в този обхват, като в резултат на това новите честотни блокове бяха разширени до 21 MHz непрекъснат спектър, с което се улесни планирането на мрежите по избраната от предприятията технология WiMax.

Спътникови радиослужби

При регулирането на използването на радиочестотния спектър от спътниковите радиослужби бе запазена тенденцията за осигуряване на по-облекчени условия за използване на радиочестотния спектър и въвеждане на по-опростени процедури за достъп до честотен ресурс с цел развитие на спътниковите електронни съобщения и предоставяните на крайния потребител услуги.

С изменението и допълнението на Общите изисквания при осъществяване на обществени електронни съобщения бяха приложени решения ECC/DEC/(06)02 и ECC/DEC/(06)03 на Комитета по електронни съобщения относно освобождаване от издаване на разрешения за ползване на индивидуално определен радиочестотен спектър от спътникови терминали с висока еквивалентна изотропно излъчена мощност (e.i.r.p.) (HEST) и с ниска e.i.r.p., работещи в радиочестотни обхвати 10.70-12.75 GHz или 19.70-20.20 GHz (космос-Земя) и 14.00-14.25 GHz или 29.50-30.00 GHz (Земя-космос). С това се опростиха процедурите за достъп до честотен ресурс и облекчиха условията за използване на радиочестотен спектър от спътникови терминали, осъществяващи цифрови електронни съобщения чрез спътници на геостационарна орбита. Създадоха се условия за развитие на спътниковите електронни съобщения, което от своя страна е предпоставка за навлизането на пазара на нови спътникови технологии и разширяване на обхвата, качеството и реализацията на осъществяваните чрез спътниковите електронни съобщителни мрежи услуги.

Радиоразпръскване

Аналогово радиоразпръскване

През 2008 г. КРС предостави 3 честотни канала за разширяване и подобряване покритието на мрежите на предприятия, осъществяващи електронни съобщения чрез мрежи за наземно аналогово радиоразпръскване на телевизионни сигнали с национално покритие и 1 честотно назначение на предприятие, осъществяващо електронни съобщения чрез мрежа за наземно аналогово радиоразпръскване на радио- сигнали с национално покритие. Поради регистрирани радиосмущения в мрежите, КРС предостави 2 новопланирани честоти на предприятия с издадени разрешения за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – радиочестотен спектър за осъществяване на електронни съобщения чрез електронна съобщителна мрежа за наземно аналогово радиоразпръскване на радио- сигнали с местно покритие. Във връзка с искане на СЕМ беше извършено проучване и предоставена информация за наличие на 8 честотни назначения, включително и техническите параметри, допустимите мощности, точките на излъчване, както и друга техническа информация, за градовете Силистра, Гоце Делчев, Пазарджик и Девин.

Разгледани и анализирани бяха 76 броя технически характеристики на електронни съобщителни мрежи за наземно аналогово радиоразпръскване на радиосигнали, като 36 от тях са на предприятия, притежаващи разрешения за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – радиочестотен спектър за осъществяване на електронни съобщения чрез електронна съобщителна мрежа за наземно аналогово радиоразпръскване с национално покритие, а 40 - на предприятия с издадени разрешения за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – радиочестотен спектър за осъществяване на електронни съобщения чрез електронна съобщителна мрежа за наземно аналогово радиоразпръскване с местно покритие. Разгледани са и 31 броя технически характеристики на предприятия с разрешения за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – радиочестотен спектър за осъществяване на електронни съобщения чрез електронна съобщителна мрежа за наземно аналогово радиоразпръскване на телевизионни сигнали, като 22 от тях са на предприятия, осъществяващи електронни съобщения с национално покритие, а 9 на предприятия, осъществяващи електронни съобщения с местно покритие.

Цифрово радиоразпръскване

Приемането на Плана за въвеждане на наземното цифрово телевизионно радиоразпръскване (DVB-T) в Република България от Министерския съвет в началото на 2008 г. е първата стъпка към стартиране на процеса за преминаване от наземно аналогово телевизионно радиоразпръскване към наземно цифрово телевизионно

радиоразпръскване и въвеждане на нови технологии в областта на радио- и телевизионното разпръскване. Реално стартирането на прехода към наземно цифрово телевизионно радиоразпръскване се очаква с изменението на законовата рамка, което ще даде възможност за провеждане на състезателни процедури за избор на предприятия, които могат да получат разрешения за ползване на индивидуално определен радиочестотен спектър за осъществяване на електронни съобщения чрез мрежи за наземно цифрово радиоразпръскване. С въвеждането на наземното цифрово телевизионно радиоразпръскване се постига значително по-висока ефективност при използването на радиочестотния спектър, предвид което, след реализиране на прехода, се очаква освобождаване на честотен ресурс, т.н. цифров дивидент. Това ще даде възможност освободеният спектър да се използва от нови съвременни цифрови технологии и безжични ширококолентови приложения, осигуряващи предоставянето на разнообразни висококачествени услуги и достъп на населението в отдалечени и слабо населени райони до съвременни цифрови услуги. Възможността за използване на цифровия дивидент може да стане факт, при условие че използваният от Министерството на отбраната спектър в IV^{-ти} и V^{-ти} телевизионни обхвати бъде освободен за граждански нужди.

Преходът към наземна цифрова телевизия ще бъде по своему труден предвид закъснялата подготовка в България и факта, че съществена част от радиочестотния спектър се ползва от държавата за други цели.

След проучвания и технически анализи за определяне на технически параметри, експлоатационни условия и изисквания, на БНР беше издадено временно разрешение за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – радиочестотен спектър за наземно цифрово радиоразпръскване на радиосигнали в обхвата на къси вълни по технология DRM (Digital Radio Mondiale).

1.2. Национална и международна координация

Националното координиране и съгласуване с всички заинтересовани държавни органи, ведомства и служби се извършва с цел осигуряване безопасността на въздухоплаването и корабоплаването, защита на националната сигурност на страната и ефективно използване на радиочестотния спектър. През 2008 г. в Консултативния съвет за национално координиране и съгласуване към КРС са координирани и съгласувани 2386 радиочестоти и радиочестотни ленти.

По постъпили заявки на чужди администрации е извършена международна координация на радиочестотни назначения на 28 чужди УКВ-ЧМ радиостанции със съответните технически параметри, съгласно Регионалното споразумение относно използването на честотен обхват 87.5-108 MHz за УКВ-ЧМ (FM) звуково радиоразпръскване, Женева, 1984 г. (Женева-1984 г.). Възражения бяха направени за 4 радиочестотни назначения с оглед защита от радиосмущения на българските предавателни станции.

В съответствие с Регионалното споразумение за въвеждане на наземното цифрово радио- и телевизионно разпръскване в честотни обхвати 174-230 MHz и 470-862 MHz, Женева, 2006 г. (Женева-2006 г.) бяха координирани 52 радиочестотни назначения и съответните техническите параметри за наземно цифрово телевизионно радиоразпръскване (DVB-T) по постъпили заявки на чужди администрации. Възражения бяха направени за 4 радиочестотни назначения.

Всички двуседмични циркуляри за 2008 г. на Бюрото по радиокомуникации към ITU (ITU-R) относно международната информация за честотите BR IFIC (BR International Frequency Information Circular) за наземните радиослужби бяха обработени и анализирани. В тази връзка бяха координирани 260 радиочестотни назначения на

чужди администрации по Женева-1984 г., 42 по Женева-2006 г. и 1 по Регионалното споразумение относно използването на честоти от радиослужба радиоразпръскване LF (150-285 kHz) и MF (525-1605 kHz) обхватите в Регион 1 и 3 и в LF (150-285 kHz) обхвата в Регион 1 (Женева-1975 г.).

Част от международно координираните за Република България радиочестотни разпределения бяха конвертирани в радиочестотни назначения за съответните зони на обслужване. В резултат на това в цифровия план на Женева-2006 г. бяха записани радиочестотните назначения и съответните технически параметри на 153 български DVB-T предавателя.

Бяха обработени и анализирани радиочестотните назначения за спътникови мрежи или земни станции от всички двуседмични циркуляри BR IFIC за космическите радиослужби. В резултат на извършените технически изследвания и изчисления е водена кореспонденция с ИТУ и съответните чужди администрации с оглед защита от радиосмущения на българските назначения за наземни, спътникови и космически радиослужби.

1.3. Електромагнитна съвместимост

През 2008 г. бяха извършени изследвания за електромагнитна съвместимост на 121 български и 267 чуждестранни УКВ-ЧМ радиоразпръсквателни станции с въздухоплавателните системи ILS, VOR и COM.

Във връзка с осигуряването на обектова електромагнитна съвместимост и електромагнитна съвместимост между радиослужбите са разгледани и анализирани 76 технически характеристики на радиопредавателни станции и 31 технически характеристики на телевизионни предавателни станции.

С цел решаване на проблема с трансграничните радиосмущения се разреши повишение на мощностите на някои от радиопредавателните станции в пограничните райони. В тази връзка през месец октомври 2008 г., с оглед осигуряване на безопасността на въздухоплаването, бяха извършени съвместни измервания с представители на Главна дирекция „Гражданска въздухоплавателна администрация”, КРС и Държавна агенция „Национална сигурност” за определяне нивата на вредните емисии в навигационните и комуникационните честотни канали при условия на повишени мощности на УКВ-ЧМ радиопредавателни станции за гр. Варна.

Поради установяване на вероятни радиосмущения при извършването на изследвания за електромагнитна съвместимост с въздухоплавателните радиослужби, бяха извършени 9 измервания по Методиката за измерване на интермодуляционни продукти от тип „А1”, получавани при работа на близко разположени УКВ-ЧМ радиопредавателни станции.

2. Номера и адреси

КРС е отговорна за управлението на Националния номерационен план. Това е свързано с анализ на използването на всички видове номера и кодове, изготвяне и изпълнение на политика, която осигурява ефективното използване на номерационния ресурс и възможности за определяне на обхвати от номера, предназначени за нови услуги и мрежи.

В съответствие с разпоредбите на ЗЕС е приета **Наредба № 7 от 1 юли 2008 г. за правилата за разпределение и процедурите по първично и вторично предоставяне за ползване, резервиране и отнемане на номера, адреси и имена.** С цел подобряване

на ефективността на използване на ограничени ресурс, минималната група географски номера, която може да бъде предоставена на предприятие е намалена на 100 номера. В резултат на това броят на исканите от предприятията номера е намален и алтернативни предприятия са се отказали от ползването на общо 36 300 географски номера.

Започна издаването на Разрешения за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс-номера, в съответствие с чл. 107 от ЗЕС, като на 8 предприятия издадените лицензии са приведени в съответствие със ЗЕС. Издадени са разрешения и съответно са предоставени номера на 2 нови предприятия.

През изминалата година на алтернативните предприятия, предоставящи фиксирана телефонна услуга, са предоставени 172 900 географски номера и 136 адреса (135 национални и 1 международен код на точки за сигнализация).

На Държавната агенция за закрила на детето е предоставен номер „116111“-европейски хармонизиран номер за предоставяне на хармонизирана услуга със социална значимост „Линия за оказване помощ за деца“.

Алтернативните предприятия продължават да развиват мрежите си и увеличават броя на абонатите си, което се потвърждава от предоставения им през 2008 г. номерационен ресурс. Това е предпоставка за разширяване на конкуренцията и дава потенциал за успешно въвеждане на преносимост на номерата във фиксирани мрежи. Въпреки тази тенденция делът им от пазара на фиксирани гласови услуги е все още малък.

Таблица № 19

Година	Предоставени номера на алтернативни предприятия
2003	145 000
2004	207 000
2005	242 000
2006	166 000
2007	324 000
2008	172 900
Общо:	1 256 900

В резултат от процеса на цифровизация на фиксираната телефонна мрежа на „БТК“ АД и подобрената ефективност на използване на ограничени ресурс – номера през 2008 г.:

- е освободен ресурс от общо **3 163 000** номера в различни географски области на страната;
- **52** географски области са отпаднали от списъка на региони с недостатъчен ресурс;
- общо **332 000** номера са преминали от непълна към пълна дължина на национално значимия номер.

Освен това са освободени 10 кратки номера за достъп до услуги с първа цифра „1“, както и номер 13000 - национален номер повреди.

Увеличава се броят на използваните милионни групи от предприятията, предоставящи услуги чрез мобилни наземни клетъчни мрежи, като през 2008 г. са предоставени допълнително 2 000 000 номера, както следва:

GSM оператор	Използвани номера към края на 2008 г.
Мобилтел	12 000 000
Космо България Мобайл	10 000 000
БТК Мобайл	5 000 000
Общо:	27 000 000

Преносимост на номерата

В резултат на усилията на КРС и предприятията, спорните въпроси в процедурата за осъществяване на преносимост бяха преодолени и преносимостта на номерата в мобилните мрежи стартира на 11 април 2008 г. Периодично КРС изискваше от предприятията информация относно броя пренесени номера, проблеми, съпътстващи преносимостта и жалби от крайни потребители. До декември 2008 г. абонатите на трите мобилни предприятия, които се възползваха от възможността да запазят номера си при смяна на оператора бяха приблизително 24 000, което е под 1% от абонатите на мобилните предприятия.

Един от основните приоритети в работата на КРС за 2008 г. беше старта на преносимостта на номерата във фиксирани мрежи. Бяха изготвени и публикувани Функционални спецификации за преносимост на географски номера при промяна на доставчика на фиксирана телефонна услуга или при промяна на адреса в рамките на един географски национален код за направление. Предприятията започнаха преговори за изготвяне на Процедура за преносимост на географски номера, в които се включи и КРС в ролята на медиатор. С цел улесняване на абонатите и предприятията, участващи в преносимостта, са изготвени и публикувани на Интернет страницата на комисията следните списъци: *Списък с географските кодове, в които е възможна преносимост и доставчици, които имат предоставени номера в съответните географски кодове и Списък на географски кодове, в които е възможно пренасяне на номера от и към мрежата на „БТК“ АД.*

Преносимостта на негеографските номера беше друга основна задача в работата на комисията за 2008 г. С решение от 19 декември на КРС бяха приети Функционални спецификации за осъществяване на преносимост на негеографски номера при промяна на доставчика, предоставящ съответната услуга.

IV. ДЕЙНОСТИ ПО ЗАКОНА ЗА ЕЛЕКТРОННИТЕ СЪОБЩЕНИЯ И ЗАКОНА ЗА ЕЛЕКТРОННИЯ ДОКУМЕНТ И ЕЛЕКТРОННИЯ ПОДПИС

1. Осъществяване на електронни съобщения

След провеждане на процедура по обществено обсъждане, КРС прие типови разрешения за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс - радиочестотен спектър и образец на удостоверение за вписване в публичния регистър на предприятията, уведомили КРС за намеренията си да осъществяват обществени електронни съобщения.

През 2008 г. беше внедрена информационната система „Лицензиране и регистри“, с което се създадох публичен регистър на предприятията, уведомили КРС за намеренията си да осъществяват обществени електронни съобщения и публичен регистър на предприятията, на които са издадени разрешения за ползване на радиочестотен спектър. Временният регистър на предприятията, уведомили КРС за намеренията си да осъществяват обществени електронни съобщения бе приведен в съответствие с изготвения публичен регистър. Базите данни бяха приведени във формата, необходим за въвеждането им в единната база данни, свързана с поддържането на публичните регистри от страна на КРС, в съответствие с разпоредбите на ЗЕС. Създаден беше и публичен регистър на радиолюбителите.

Почти всички издадени съгласно ЗД (отм.) индивидуални лицензии бяха приведени в съответствие с разпоредбите на ЗЕС. Обществените оператори, които съгласно ЗД (отм.) имаха право да извършват далекосъобщителна дейност въз основа на регистрация по Обща лицензия бяха служебно вписани в регистъра на предприятията, уведомили КРС за намеренията си да осъществяват обществени електронни съобщения. През 2008 г. бяха заличени 102 регистрации по обща лицензия от които: 60 за обществени кабелни далекосъобщителни мрежи за разпространение на радио- и телевизионни програми без използване на ограничен ресурс; 1 за предоставяне на услугата достъп до гласова телефонна услуга чрез обществени телефонни апарати; 37 за обществени далекосъобщителни мрежи за пренос на данни без използване на ограничен ресурс; 4 за обществени мрежи RLAN от подвижна радиослужба.

1.1. Индивидуални лицензии по ЗД (отм.) и разрешения за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс по ЗЕС

Таблица № 21

Индивидуални лицензии по ЗД						
№	Далекосъобщителна мрежа	Индивидуални лицензии 2008 г.			Действащи индивидуални лицензии към 31.12.2007 г. (брой)	Действащи индивидуални лицензии към 31.12.2008 г. (брой)
		Изменения/Допълнения/ Прехвърляния (брой)	Анулирани/Прекратени/ Отменени/Изтекъл срок (брой)	Приведени в съответствие (брой)		
100	Обществена далекосъобщителна мрежа и предоставяне на далекосъобщителна услуга	12	-	-	1	1
101	Налични и/или нови далекосъобщителни мрежи за наземно аналогово радиоразпръскване: телевизионно разпръскване с национално и местно покритие радиоразпръскване с национално и местно покритие	9	-	44	44	0
		9	-	265	266	1
102	Далекосъобщителни мрежи за наземно цифрово радиоразпръскване	-	-	1	1	0
106	Далекосъобщителни мрежи за персонално повикване	-	1	2	4	1
107	Далекосъобщителни подвижни TRUNK мрежи	-	-	2	2	0
108	Предоставяне на позиции на геостационарни орбити, определени за Република България с международни споразумения	-	-	2	2	0
110	Далекосъобщителни подвижни клетъчни мрежи по стандарт GSM	42	-	-	3	3
111	Далекосъобщителни подвижни клетъчни мрежи 3-то поколение (UMTS)	-	-	-	3	3
112	Далекосъобщителни мрежи от неподвижна спътникова радиослужба	2	6	27	36	3
113	Далекосъобщителни мрежи от неподвижна радиослужба от вида "точка към точка"	16	9	138	147	0
114	Далекосъобщителна подвижна клетъчна мрежа по стандарт NMT и /или CDMA	3	-	-	1	1
115	Далекосъобщителни мрежи от неподвижна радиослужба от вида "точка към много точки"	-	-	5	5	0
115А	Далекосъобщителни мрежи от неподвижна радиослужба от вида "точка към много точки" в честотен обхват 26 GHz	1	-	5	5	0
116-А	Далекосъобщителни мрежи за предоставяне на фиксирана гласова телефонна услуга	18	-	6	18	12
116-Б	Далекосъобщителни мрежи за предоставяне на услугата достъп до гласова телефонна услуга чрез услугата избор на оператор	-	-	4	12	8
117	Далекосъобщителни мрежи за пренос на данни с предоставен индивидуално определен ограничен ресурс - номера	-	1	-	4	3
117А	Предоставяне на гласова телефонна услуга и пренос на данни чрез обществена далекосъобщителна мрежа от неподвижната радиослужба от вида "точка към много точки" с национално покритие	1	-	-	2	2

120	Далекосъобщителни мрежи PMR/PAMR от подвижната радиослужба за професионални цели	32	44	715	764	5
121	Далекосъобщителни мрежи за предоставяне на услугата "линии под наем", включително международни линии под наем	-	-	-	16	0*
122	Обществена далекосъобщителна подвижна мрежа по стандарт TETRA с национално покритие	-	-	-	-	0
123	Обособена далекосъобщителна подвижна мрежа по стандарт TETRA	-	-	1	1	0
125	Радиослужбите въздушна подвижна, радиолокация и радионавигация за управление на въздушното движение и осигуряване на аеронавигационно обслужване на полетите в гражданското въздушно пространство	-	-	1	1	0
ОБЩО:		145	61	1218	1338	43

* Дейността преминава на уведомителен режим

Таблица № 22

Разрешения по Закона за електронните съобщения							
Електронна съобщителна мрежа	Разрешения 2008 г.						
	Изменения/Допълнения/ Прехвърляния (брой)	Издадени разрешения (брой)	Служебно издадени разрешения (брой)	Издадени разрешения (общ брой - в т.ч. служебно издадените)	Прекратени/Отнети (брой)	Действителни разрешения към 31.12.2007 г.	Действителни разрешения към 31.12.2008 г.
Електронни съобщителни мрежи за наземно аналогово радиоразпръскване:							
радиоразпръскване на телевизионни сигнали с национално и местно покритие	38	0	44	44	-	-	44
радиоразпръскване на радиосигнали с национално и местно покритие	108	16	266	282	4	4	282
Електронни съобщителни мрежи за наземно цифрово радиоразпръскване	-	0	1	1	-	-	1
Електронни съобщителни мрежи от подвижна радиослужба за персонално повикване	-	0	2	2	-	-	2
Електронни съобщителни мрежи от подвижна радиослужба - TRUNK	-	1	2	3	-	-	3
Предоставяне на позиции на геостационарни орбити, определени за Република България с международни споразумения	-	0	2	2	-	-	2
Електронни съобщителни мрежи от неподвижна спътникова радиослужба	-	0	27	27	-	-	27
Електронни съобщителни мрежи от неподвижна радиослужба от вида "точка към точка"	20	10*	127	137	3	6	140
Електронни съобщителни мрежи от неподвижна радиослужба от вида "точка към много точки"	3	0	5	5	-	1	6
Електронни съобщителни мрежи от неподвижната радиослужба от вида "точка към много точки" в честотен обхват 26 GHz	1	0	5	5	-	-	5
Електронни съобщителни мрежи за предоставяне на фиксирана гласова телефонна услуга	1	2	6	8	-	1	9
Електронни съобщителни мрежи за предоставяне на услугата достъп до гласова телефонна услуга чрез услугата избор на оператор	-	0	4	4	-	-	4

Електронни съобщителни мрежи от подвижна радиослужба - PMR	48	53**	711	764	85	32	711
Електронни съобщителни мрежи от въздушна подвижна радиослужба	-	2	5	7	-	-	7
Електронни съобщителни мрежи от подвижна радиослужба - TETRA	-	1	1	2	-	-	2
Радиослужбите въздушна подвижна, радиолокация и радионавигация за управление на въздушното движение и осигуряване на аеронавигационно обслужване на полетите в гражданското въздушно пространство	-	-	1	1	-	-	1
Временни разрешения	-	2	-	2	-	-	-
ОБЩО:	219	85	1208	1295	92	44	1245

* Предоставен радиочестотен спектър за 2746 радиорелейни участъка;

** Общият брой на предоставените радиочестоти е 394

1.2. Уведомления за осъществяване на обществени електронни съобщения по реда на ЗЕС

Таблица № 23

Уведомления за осъществяване на обществени електронни съобщения по ЗЕС за 2008 г.	
Брой на постъпилите в КРС уведомления за осъществяване на обществени електронни съобщения	269
Брой на предприятията, вписани в регистъра по чл. 33, ал. 1, т. 1 от ЗЕС (публичен регистър на предприятията, уведомили КРС за намеренията си да осъществяват обществени електронни съобщения)	1220 (в т.ч. 1021 бр. служебно вписани)
Брой на предприятията, отписани от регистъра по чл. 33, ал. 1, т. 1 от ЗЕС	14
Брой на предприятията, вписани в регистъра по чл. 33, ал. 1, т. 1 от ЗЕС за осъществяване на електронни съобщения при отразяване на краткосрочни събития (SNG)	3

1.3. Осъществяване на електронни съобщения чрез радиосъоръжения от любителска радиослужба

Таблица № 24

Разрешителни, свидетелства и лицензи

Вид документ	към 31.12.2007 г. (брой)	2008 г. (брой)	Общ брой
Разрешителни за радиолюбителска правоспособност	1599	147	1746
НАРЕС свидетелства	139	24	163
СЕРТ лицензи	228	32	260
ОБЩО:	1966	203	2169

Таблица № 25

Изпити за радиолюбителска правоспособност

Изпити/ Изпитани лица	към 31.12.2007 г. (брой)	2008 г. (брой)	Общ брой
Изпити	48	3	51
Изпитани лица	1320	96	1416

През 2008 г. бяха определени 100 броя лични и 22 броя временни опознавателни знаци на лица с радиолюбителска правоспособност.

2. Пазарно регулиране

Събирането на информация за дейността на предприятията, осъществяващи обществени електронни съобщения в България, анализът на конкурентната среда на

пазарите на електронни съобщения и регулаторните мерки, предприемани с цел осигуряването конкурентна среда, която дава на потребителите широк избор, достъпни цени и високо качество на използваните от тях електронни съобщителни услуги, са сред основните приоритети в работата на КРС.

2.1. Мониторинг на пазара на електронни съобщения

Мониторингът на българския пазар на електронни съобщения се осъществява от КРС чрез наблюдението на набор от параметри, за които се събират данни директно от повече от 1200 предприятия с помощта на специално създадени за целта въпросници, съобразени с предоставяните от тях обществени електронни съобщителни услуги. Този набор от параметри обхваща сведенията, необходими на КРС за:

- определяне, анализ и оценка на съответните пазари на електронни съобщения, съгласно Европейска регулаторна рамка 2002;
- изготвяне на обобщен годишен анализ за състоянието и развитието на пазара на електронни съобщения в България за предходната година, част от Годишния доклад на КРС;
- предоставяне на информация на ЕК с цел изготвянето на годишните доклади за напредъка на единния европейски пазар на електронни съобщения (Implementation reports) и на докладите за развитието на ширококоловия достъп до Интернет в общността;
- предоставяне на информация на международни институции и организации, на които по силата на международни споразумения КРС е член: ITU, ERG, IRG и др.

2.2. Определяне, анализ и оценка на съответните пазари на електронни съобщения, съгласно Европейска регулаторна рамка 2002

В съответствие със ЗЕС и Методиката за условията и реда за определяне, анализ и оценка на съответните пазари⁸², транспониращи в националното законодателство Европейската регулаторна рамка 2002, през 2008 г. КРС започна активно да осъществява своята дейност, свързана с определянето, анализа и оценката на съответните пазари на електронни съобщения, определянето на предприятия със значително въздействие върху всеки пазар и налагането на специфични задължения на тези предприятия с цел осигуряването на конкурентна пазарна среда.

През 2008 г. започна процедурата по определяне, анализ и оценка на дванадесет пазара, определени като приоритетни от КРС:

- достъп до обществена телефонна мрежа в определено местоположение за домашни потребители (пазар 1 от Препоръка 2003⁸³);
- достъп до обществена телефонна мрежа в определено местоположение за бизнес потребители (пазар 2 от Препоръка 2003);
- обществено достъпни национални телефонни услуги, предоставяни на домашни потребители в определено местоположение (пазар 3 от Препоръка 2003);
- обществено достъпни международни телефонни услуги, предоставяни на домашни потребители в определено местоположение (пазар 4 от Препоръка 2003);
- обществено достъпни национални телефонни услуги, предоставяни на бизнес потребители в определено местоположение (пазар 5 от Препоръка 2003);

⁸² Методиката е приета с ПМС № 40 от 28.02.2008 г. и е обнародвана в ДВ, бр.27 от 11 Март 2008г.

⁸³ Препоръки на Комисията 2003/311/ЕО от 11 февруари 2003 г. и 2007/879/ЕО от 17 декември 2007 г. за съответните продуктови пазари в сектора на електронните съобщения, подлежащи на ex-ante регулиране, издадена на основание чл. 15, ал. 1 от Директива 2002/21/ЕО на Европейския парламент и на Съвета за общата регулаторна рамка за електронните съобщителни мрежи и услуги

- обществено достъпни международни телефонни услуги, предоставяни на бизнес потребители в определено местоположение (пазар 6 от Препоръка 2003);
- генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи (пазар 8 от Препоръка 2003, съответно пазар 2 от Препоръка 2007);
- терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи (пазар 9 от Препоръка 2003, съответно пазар 3 от Препоръка 2007);
- предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение (пазар 11 от Препоръка 2003, съответно пазар 4 от Препоръка 2007);
- предоставяне на широколентов достъп на едро (пазар 12 от Препоръка 2003, съответно пазар 5 от Препоръка 2007);
- терминиране на гласови повиквания в индивидуални мобилни мрежи (пазар 16 от Препоръка 2003, съответно пазар 7 от Препоръка 2007).

2.3. Регулиране на цени и разходи

В съответствие с разпоредбите на ЗЕС, цените на електронните съобщения подлежат на регулиране, само ако въз основа на пазарен анализ е установена неефективна конкуренция на съответния пазар и КРС е наложила специфични мерки на предприятията със значително въздействие върху същия този пазар, включващи задължения за цените. В съответствие с разпоредбата на § 7 ПЗР на ЗЕС, наложените по реда на ЗД (отм.) задължения остават в сила до извършване на пазарните анализи, процедурата по дванадесет от които беше започната през 2008 г.

Подробна информация за цените на фиксираните гласови телефонни услуги на „БТК“ АД, за универсалната услуга, за услугите „избор на оператор“, взаимно свързване и необвързан достъп, за терминиране в мобилни мрежи, както и за системата за определяне на разходите на историческия оператор е представена в Раздел II на доклада.

Информация за регулираните съгласно Регламент 717/2007 на Европейския парламент и на Съвета цени за международен роуминг, предоставян в обществени мобилни телефонни мрежи също може да бъде намерена в Раздел II на доклада.

2.4. Сътрудничество с КЗК

През годината КРС продължи да съдейства на КЗК при проучвания по редица преписки, свързани с евентуални нарушения на Закона за защита на конкуренцията (ЗЗК) и оценки на концентрации на стопанска дейност, в която участват предприятия, предоставящи електронни съобщителни услуги.

С оглед постигане на целите, посочени в чл. 4 от ЗЕС и чл. 1 от ЗЗК, в началото на 2008 г. съвместна работна група с представители на двете комисии изготви Правила за взаимодействие и координация между КРС и КЗК, които имат за цел да създадат условия за ефективно взаимодействие и координация между двете институции при осъществяване на законово определените им правомощия и прилагането на националното и европейското право в областта на електронните съобщения и конкуренцията. В документа са регламентирани формите на взаимодействие между двете институции при упражняване на правомощията им по ЗЕС и ЗЗК, както и правилата, които следва да се спазват при работа и обмен на информация, която представлява професионална тайна. На основание чл. 44, ал. 1 и ал. 2 от ЗЕС Правилата са приети с Решение на КРС № 62 от 31 януари 2008 г.

3. Стандартизация

През изминалата година КРС успешно изпълняваше функциите на Национална организация по стандартизация пред Европейския институт за стандартизация в далекосъобщенията (ETSI), като е организираща обществено допитване в Република България по проекти на ETSI стандарти.

През 2008 г. КРС е участвала в процедурите на ETSI, както следва:

Таблица № 26

2008 г.	Брой обработени документи	Брой процедури
PE – Обществено допитване	22	12
Vote – Гласуване	32	16
OAP – Едностепенна процедура	17	9
MV – Членско гласуване	103	21
PUB – Седмично получавани документи	1463	

Текущо са поддържани и актуализирани на Интернет страницата на КРС документите на ETSI за обществено допитване и гласуване, които добиват статут на европейски стандарт (EN).

Информация за въведените през годината стандарти на ETSI като национални такива периодично се предоставяше на ETSI, чрез въвеждане в база данни, поддържана от института.

За изминалата година броят на въведените като български ETSI стандарти и стандартизационни документи е петдесет, от които четиридесет и осем стандарта са въведени чрез потвърждаване за прилагане като български, а две спецификации са въведени директно с превод на български език. Двадесет стандарта, въведени чрез потвърждаване предишни години, са въведени с превод на български език през 2008 г., като тяхното въвеждане и въвеждането на споменатите две спецификации е финансирано от КРС.

През 2008 година КРС е участвала активно в работата на четири технически комитета на Български институт по стандартизация, имащи отношение към електронните съобщения.

Представители на КРС взеха участие в 52-та Генерална асамблея на ETSI и съвещание на националните стандартизационни организации за ETSI.

4. Взаимно свързване и достъп

През 2008 г. приключи съдебната процедура по обжалването от „БТК” АД на Решение № 572 от 30.03.2006 г. на КРС, с което е одобрено ТПВС и са дадени задължителни указания на „БТК” АД за промяна на същото, като съдът остави в сила решението на КРС. В тази връзка „БТК” АД изпрати до алтернативните предприятия предложения за сключване на допълнителни споразумения към договорите за взаимно свързване. В предложенията са отразени дадените от КРС задължителни указания, но са включени и текстове и определения, отклоняващи се от влязлото в сила решение. Към края на 2008 г. шест от алтернативните предприятия са подписали така предложените допълнителни споразумения.

Също така във връзка с преносимостта на номерата в мобилните мрежи са сключени и влезли в сила допълнителни споразумения за взаимно свързване,

осигуряващи условия и възможност на предприятията да маршрутизират повиквания към пренесени номера.

През 2008г. постъпиха оплаквания на алтернативните предприятия относно условията на договорите за взаимно свързване, като част от тях са:

- високи цени на едро за повиквания към негеографски номера;
- високи цени за изграждане на физическа свързаност;
- липса на разходоориентираност на цените за услугата „избор на оператор“;

В резултат на провежданите преговори между „БТК“ АД и алтернативните предприятия с активното участие на КРС, се стигна до промяна и подобряване на условията по част от гореспоменатите проблемни въпроси. Подписани бяха анекси към договорите за взаимно свързване, уреждащи достъпа на крайните абонати до негеографски номера, както и намаляване на цените за повиквания към такива номера.

С приетата от КРС Наредба № 1 за условията и реда за осъществяване на достъп и/или взаимно свързване беше въведено разделяне на разходите за изграждане на физическа свързаност между предприятията. С наредбата се въведе принципа на технологична неутралност, като предприятията могат да осъществяват взаимно свързване и чрез протоколи за сигнализация, различни от SS7. Също така е въведено задължение на предприятията за пренос и терминиране на трафик независимо от неговия произход.

С приетите и публикувани през 2008 г. Правила за условията и реда за предоставяне на услугата „избор на оператор“ (ДВ, бр. 98/14.11.2008г.) се разширява обхвата на услугата „избор на оператор“, като се осигурява възможност за осъществяване на селищни повиквания и повиквания към негеографски номера. В съответствие с тези нормативни документи и предвидения в тях срок, „БТК“ АД следва да внесе за одобряване от КРС проект за ТПВС като се включат всички изисквания заложи в тях. Ето защо един от основните приоритети в работата на Комисията за 2009г. ще бъде одобряване на ТПВС, както и разрешаване на съществуващи проблеми при взаимното свързване.

5. Битстрийм достъп

През 2008 г. продължи преговорният процес по предложението на „БТК“ АД за предоставяне на специфичен (битстрийм) достъп, в резултат на което до края на 2008 г. са сключени договори между „БТК“ АД и следните алтернативните предприятия: „Вестител БГ“ АД, „Еволинк“ АД, „Некском България“ ЕАД, „Нет 1“ ЕООД, „Нет Ис Сат“ ООД, „Орбител“ ЕАД и „Спектър Нет“ АД. Така общият брой договори за предоставяне на специфичен достъп е седем.

Въпреки проявения интерес от страна на алтернативните предприятия за предоставяне на широколентови услуги чрез битстрийм достъп, към момента само едно предприятие има абонати, като броят им е сравнително малък. Това се дължи на възпрепятстващи ценови и неценови условия предложени от „БТК“ АД в договорите, свързани с недостатъчен марж между цените на едро и дребно, прекалено дълги срокове за активиране на услугата и др. В тази връзка в КРС постъпи писмо от „Орбител“ ЕАД с искане за предприемане на конкретни мерки спрямо „БТК“ АД с цел да не се допуска застрашаване на конкуренцията. В резултат на преговори и срещи с предприятията и участието на КРС, част от ценовите условия бяха подобрени.

Във връзка с тези конкурентни проблеми един от основните приоритети на комисията през 2009г. ще бъде да извърши подробен анализ на ситуацията, свързана с предоставянето на специфичен (битстрийм) достъп от гледна точка на възпрепятстващите условия и предприемане на съответни мерки. Също така през 2009г.

следва да бъде изготвен анализ на пазара за широколентов достъп, където поставените проблемни въпроси ще бъдат разгледани и съответно определени специфични задължения.

6. Електронен документ и електронен подпис

След разглеждане и одобряване на постъпилите в КРС документи е регистриран пети доставчик на удостоверителни услуги (ДУУ) - „СЕП България” АД.

Извършена е цялостна проверка на ДУУ „Спектър” АД. Изготвените забележки и препоръки за отстраняване на отбелязаните несъвършенства в дейността му по предоставяне на удостоверителни услуги са приети от него и впоследствие КРС е уведомена за взетите мерки.

Повторно е проверен ДУУ „Инфонотари” ЕАД за отстраняване нередностите, открити при цялостната му проверка през 2007 година. Резултатите от проверката са задоволителни.

Поради изтичане валидността на базовото удостоверение за универсален електронен подпис на КРС са осъществени следните дейности:

- Проучени са възможностите за създаване на нова удостоверителна йерархическа структура за нуждите на КРС;
- Изготвена е и приета нова „Политика за управление на удостоверенията за универсален електронен подпис на КРС”;
- Изготвени са и приети реквизитите на удостоверенията, които ще бъдат издавани от КРС;
- След организирана среща между експерти от КРС и представители на Министерството на държавната администрация и административната реформа е постигнато принципно съгласие за използване инфраструктурата на Контролния технически център на електронното правителство за генериране и съхраняване базовото удостоверение за универсален електронен подпис на КРС.

Изготвени са редица становища по въпроси, свързани с приложението на електронния документ и електронния подпис.

7. Контрол на съобщенията

Един от основните приоритети на КРС през 2008 г. продължи да е утвърждаването на контролната дейност като регулаторен механизъм за осигуряване на равнопоставеност между предприятията, като беше отделено особено внимание на контролните функции за съблюдаване на императива на ЗЕС, **Закона за пощенските услуги (ЗПУ)**⁸⁴ и Закона за електронния документ и електронния подпис (ЗЕДЕП). Тези функции се изпълняват от звената в столицата и от петте териториални звена в градовете Пловдив, Бургас, Варна, Велико Търново и Враца.

7.1. Мониторинг и контрол на радиочестотния спектър за граждански нужди

През 2008г. контролът на радиочестотния спектър (РЧС) за граждански нужди продължи своята основна функция за осигуряване на равнопоставеност на законните ползватели на РЧС и гарантиране на определено качество на предоставяните електронни съобщителни услуги на крайните потребители. Специална роля беше отделена на мониторинга, като един от механизмите за управление на радиочестотния спектър, за усвояване на допълнителни честотни диапазони, във връзка с въвеждането

⁸⁴ Обн., ДВ, бр. 64 от 4.08.2000 г., в сила от 1.08.2000 г.

на нови технологии в електронните съобщения и създаване на условия за цифровизация на наземното телевизионно радиоразпръскване. Мониторингът на РЧС е изцяло подчинен на заложените в Стратегията на КРС цели, като специално внимание се отделя на превантивния мониторинг за проверка на основни параметри на предавателните станции.

По-важните дейности по мониторинг и контрол на РЧС през 2008 г. бяха:

- **Контрол върху спазването на правилата при използването на радиочестотите и радиочестотните ленти** за граждански нужди; изпълнение на политиката на управление на РЧС и усвояването на отдадения честотен ресурс, както и изпълнение на условията на издадените разрешения – стартира изпълнението на ежедневен планов мониторинг на територията на всички стационарни (обслужваеми и необслужваеми) станции за радиомониторинг съгласно разработени унифицирани измервателни дефиниции за обхват 20-3000 MHz;

- **Мониторинг за оценка на действителната заетост на радиочестотния спектър** и оценяване на свободния капацитет за присвояване на нови честоти – освен осъществявания ежедневен мониторинг на териториите на регионалните станции са осъществени наблюдения и измервания на територията на 23 населени места във връзка с предоставени на СЕМ честотни назначения; проведени са измервания за оценка на свободния капацитет в обхват 900 MHz и 1800 MHz на територията на областните градове; във връзка с предстоящата цифровизация на телевизионното разпръскване са изследвани 113 телевизионни канала в 15 населени места на територията на цялата страна;

- **Мониторинг за оценка на електромагнитната обстановка:**

- мониторинг оценка на **трансграничните замърсявания в обхватите за радио и телевизионни разпръскване** – обобщени и анализирани са 433 измерителни протоколи за извършени измервания на територията на 69 населени места за създаваната напрегнатост на електромагнитното поле и за определяне на направлението на излъчване на регистрирани излъчвания в УКВ-обхвата за радиоразпръскване на радиосигнали 87,5-108 MHz и в III, IV и V УКВ-обхвати за радиоразпръскване на телевизионни сигнали (174-230 MHz и 470-862 MHz); за целите на управление на спектъра в пограничните райони в повечето от населените места са направени по 2, а по Черноморието и по 3 измервания;
- мониторинг за оценка на **електромагнитната съвместимост на радиопредавателните станции в обхвата 87.5–108.0 MHz и радионавигационното и комуникационното оборудване на въздухоплавателните служби**, използващо честотен диапазон 109–137 MHz. Изследвани са 9 граждански радиопредавателни обекта в градовете Бургас, Видин, В. Търново, Добрич, Кюстендил, Разлог, София и Ямбол, съгласно *Методиката за измерване на интермодуляционни продукти тип „А1”*; За гр. Варна и гр. Бургас, във връзка с наличие на летищни комплекси, са направени и допълнителни изследвания, съвместно с представители на ДП „РВД” и ДАНС-ДЗСВ.

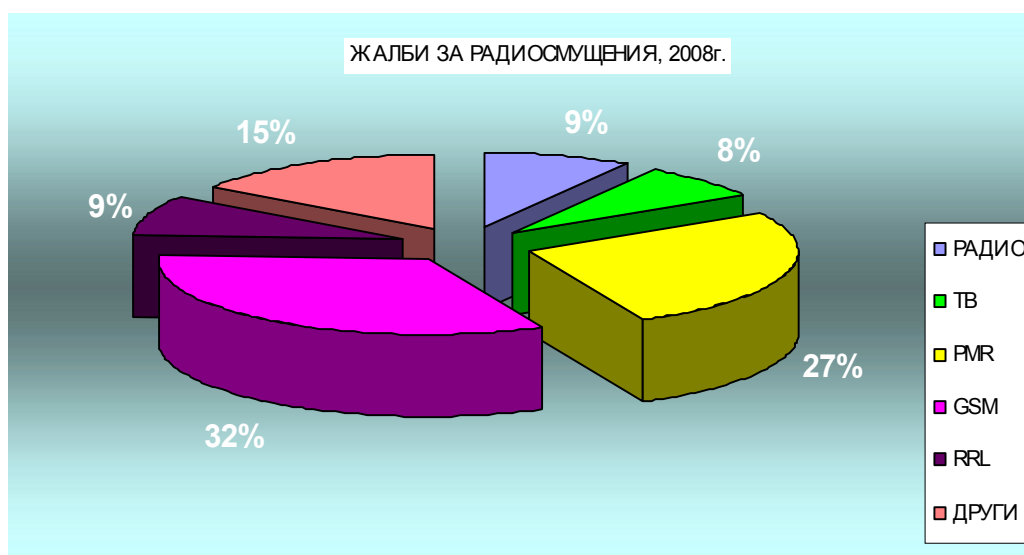
- **Мониторинг и контрол за съответствие на изградените предавателни станции за аналогово наземно радиоразпръскване на радио- и телевизионни сигнали с одобрените технически характеристики** – осъществени са проверки за изпълнение на Решения на КРС за одобрени технически характеристики; във връзка с превантивния контрол продължи започнатата през 2006 г. така наречена “e-mail кампания” за предоставяне по електронен път на предприятията на резултати от проведен планов мониторинг и измервания – предоставени са данни от 8244 измервания, които доведоха до подобряване на параметрите на излъчваните радио- и телевизионни сигнали и намаляване на генерираните странични и интермодуляционни

излъчвания, вкл. и в обхвата на въздушна радиослужба 107-118 MHz; като продължение на “e-mail кампания” и по-строга мярка бе използвана възможността на чл.313, ал.1, т.9 от ЗЕС и за констатирани отклонения на технически параметри бяха дадени предписания със определен срок (1 месец) за отстраняване;

Целите на извършвания планов контрол по спазването на техническите и експлоатационни характеристики на сигналите от предавателните съоръжения са създаване на условия за нормална работа на законните предприятия, осъществяващи електронни съобщения; гарантиране на електромагнитна съвместимост и определено качество на предоставяните електронни съобщителни услуги на крайните потребители, както и да се предотврати възникването на радиосмущения.

• **Мониторинг и контрол за защита на обществения интерес и интересите на потребителите**, в аспекта на контрола върху качеството на предоставяните услуги:

- Мониторинг във връзка с постъпили **жалби и сигнали** на законни ползватели на РЧС, граждани, организации и ведомства– през годината са разгледани 158 случая на радиосмущения, като най-голям е процентът за обхватите използвани за изграждане на мобилни мрежи по стандарт GSM и за мобилни мрежи от вида PMR; предприети са необходимите мерки за локализиране и отстраняване на смущаващите източници; проблем остават смущаващите въздействия на радиосъоръжения на Министерство на отбраната върху мобилните мрежи от вида PMR в обхват 160 MHz;
- Мониторинг за проверка на **покритието и качеството на предлаганите услуги от мобилните мрежи по стандарт GSM** – извършени са измервания по 12 маршрута от основната републиканска пътна мрежа на страната и в 156 населени места и за трите предприятия предоставящи услуги от мобилните мрежи по стандарт GSM; съставени са 725 измерителни протоколи.

Източник: КРС

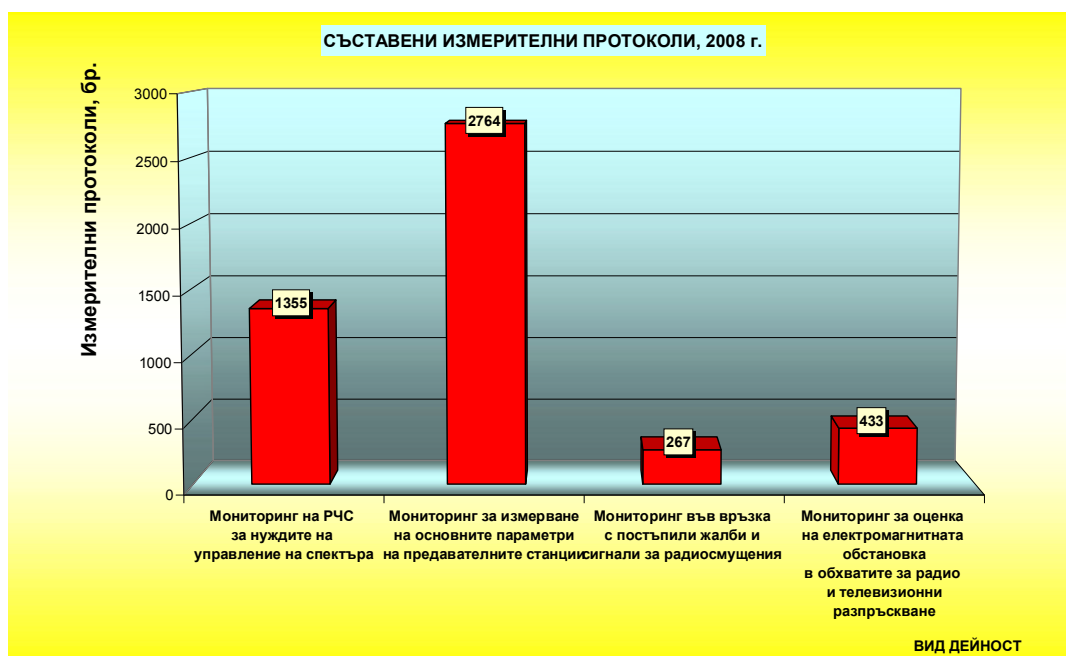
Фиг. 81

• Мониторинг за определяне на местоположение на точки за изграждане на необслужваеми стационарни станции за мониторинг на РЧС от Националната система за мониторинг на РЧС (НСМРЧС)– измерванията са във връзка с развитие на НСМРЧС, като са извършени измервания за доуточняване или избор на нови точки, във връзка с възникнали затруднения при придобиване на собственост и/или право на ползване;

При осъществения мониторинг и контрол на РЧС през 2008 г. служителите на КРС са изготвили общо **4804 измерителни протоколи**:

- 1355 измерителни протоколи – мониторинг за нуждите на управление на спектъра и планов мониторинг на РЧС;
- 2764 измерителни протоколи за измерване на основни параметри на предавателни станции;
- 267 измерителни протоколи във връзка с постъпили жалби и сигнали за радиосмущения;
- 433 измерителни протоколи – за оценка на електромагнитната обстановка, вкл. трансграничните замърсявания в обхватите за радиоразпръскване на радио- и телевизионни сигнали.

С **2748 e-mail-а** е предоставена, по електронен път, информация на предприятията осъществяващи аналогово наземно радиоразпръскване на радио- и телевизионни сигнали за **6648 контролни измервания на основни параметри на радиопредавателни и 1596 контролни измервания - на телевизионни предавателни станции.**

Източник: КРС

Фиг. 82

7.2. Инспекционна дейност

Във връзка с функциите на Главна дирекция "Контрол на съобщенията", свързани с контрола при осъществяването на електронни съобщения по реда на ЗЕС, **при предоставянето на пощенски услуги по реда определен в ЗПУ** и по спазване изискванията на ЗЕДЕП през 2008 г. са извършени следните дейности:

- **Осъществени са 350 проверки на електронни съобщителни мрежи за наземно аналогово радио- и телевизионно разпръскване** за спазване условията на издадените разрешения, на Техническите изисквания за работа на електронните съобщителни мрежи от радиослужба радиоразпръскване и съоръженията, свързани с тях, както и съответствието на предавателните станции с одобрените от КРС параметри. Запазва се положителната тенденция за спазване на всички изисквания, заложи в подзаконовите актове на ЗЕС. Въвеждането на превантивен контрол с прилагането на чл. 313, ал.1, т. 9 от ЗЕС даде много добри резултати. Повече от 90%

от дадените предписания за привеждане на честотната девиация в норми са изпълнени. В 10% неизпълнени са основно предаватели на БНР, изградени и поддържани от „БТК“ АД, които са морално остарели. По прокурорско нареждане бяха извършени 14 проверки на радиопредавателни станции. За констатирани нарушения при извършените проверки на този вид мрежи са съставени 13 акта за установяване на административно нарушение.

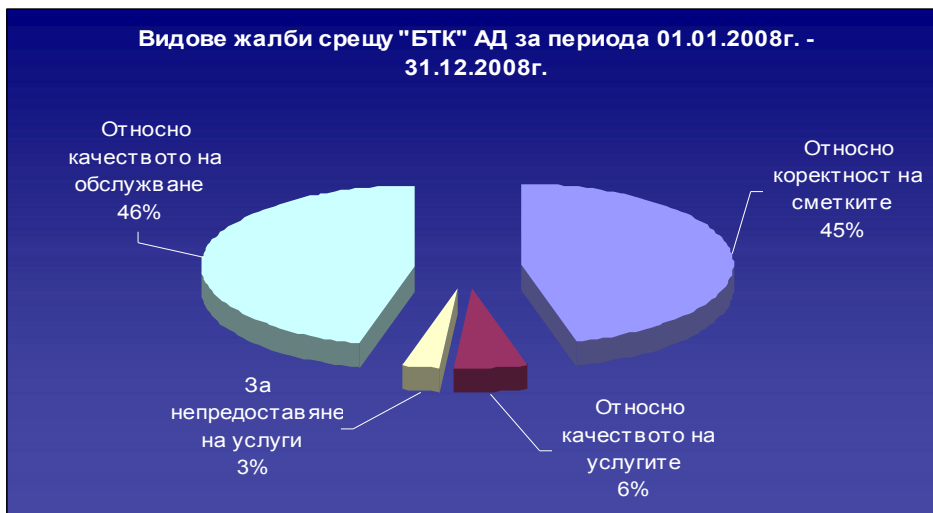
- **Проверки на кабелни електронни съобщителни мрежи за разпространение на радио- и телевизионни програми** – осъществени са 246 проверки. Във връзка с Меморандума за сътрудничество за закрилата на авторското право и сродните му права между Министерството на културата, СЕМ и КРС, на Министерството на културата се предоставят констативни протоколи от извършени проверки по жалби, засягащи Закона за авторското право и сродните му права. По писмо на СЕМ са извършени проверки на 63 кабелни мрежи за разпространение на радио- и телевизионни програми. При констатирани нарушения на ЗЕС са съставени 6 акта за установяване на административно нарушение .

- **Проверки на мрежи от подвижна радиослужба за професионални цели PMR** - във връзка с ефективното използване на ограничения ресурс – радиочестотен спектър, са извършени 339 проверки по изпълнение на условията на индивидуални лицензии или разрешенията за изграждане, поддържане и използване на подвижни мрежи от вида PMR. При установено неефективно използване на ограничения ресурс-радиочестотен спектър, се пристъпи към отнемане на лицензии при издаване на разрешения по ЗЕС и освобождаване на честотни радиоканали. Продължават нарушенията при този вид мрежи, като неспазване на параметрите, залегнали в и условията на разрешенията и създаване на радиосмущения, предизвикани най-вече от дефектирани радиосъоръжения. При констатирани нарушения са съставени 31 акта за установяване на административно нарушение.

- **Осъществени са 128 проверки на предприятия, осъществяващи обществени електронни съобщения чрез кабелни мрежи за пренос на данни без използване на ограничен ресурс.** През 2008 г. при проверките на този вид мрежи и в частност на LAN мрежи, Комисията продължи да сигнализира Дирекцията за национален строителен контрол (ДНСК) за констатирани нарушения на Закона за устройство на територията, изпращайки по компетентност съставените констативни протоколи. Съставени са 61 акта за установяване на административни нарушения, предимно във връзка с непредоставена информация на КРС.

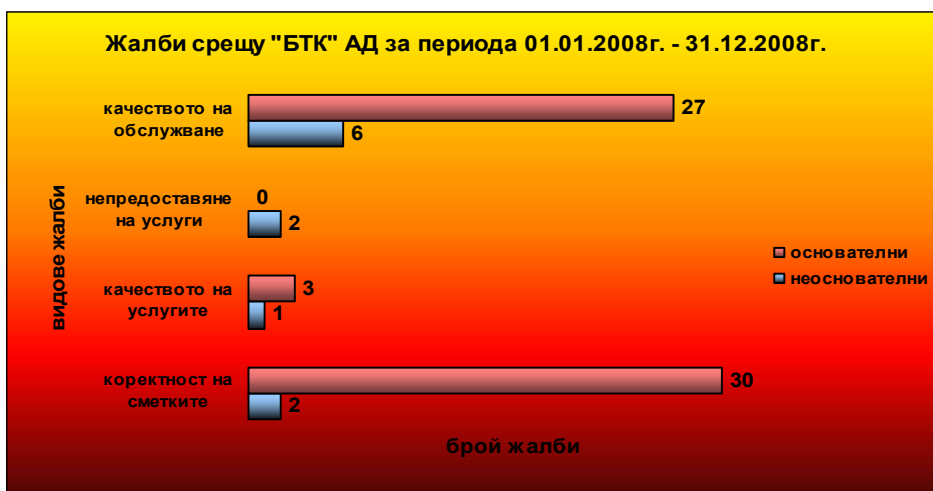
- **Проверки на фиксирани мрежи за предоставяне на обществени телефонни услуги** – осъществени са 30 проверки и са съставени 6 акта за установяване на административни нарушения; при плановите проверки се проверяват качеството на услугата – измерват се фактора за оценка на глас и еднопосочното закъснение, като е установено предлагане на фиксирана телефонна услуга с много високо качество.

- **Проверки за предоставяне на универсална услуга** - изпълнявайки своите задължения да контролират спазването на изискванията за предоставяне на универсалната услуга, както и да разглеждат жалби на крайни потребители, през 2008 г. служители на КРС са извършили 93 проверки на „БТК“ АД и са съставени 3 акта за установяване на административни нарушения. Постъпили са 70 жалби срещу историческия оператор, като процентът на основателните е 16%. През 2008г. се наблюдава тенденция за намаляване на постъпилите жалби срещу „БТК“ АД. Най-голям процент жалби засягат коректността на сметките, следвани от жалби за качеството на обслужване и отказ за предоставяне на услугата.

Източник: КРС

Фиг. 83

Източник: КРС

Фиг. 84

- Проверки на мобилни наземни мрежи по стандарт GSM** – през 2008 г. са извършени 115 проверки на трите предприятия предоставящи мобилни услуги: „МОБИЛТЕЛ” ЕАД, „КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ” ЕАД и „БТК” АД. Въвеждането на нови услуги, нови технологични платформи и стартиралата процедура за преносимост на номерата в мобилните мрежи увеличи броя на постъпващите жалби. През 2008 г. в КРС са постъпили общо 49 оплаквания, като процентът на основателните жалби е сравнително нисък 4%. Оплакванията са на първо място за коректност на сметките, преносимостта на номерата и липса на покритие. Съставен е един акт за нарушение на лицензионни условия от един от мобилните оператори. Във връзка с преносимостта на номерата са осъществени 11 проверки на територията на цялата страна, при което е установено, че жалбите са неоснователни. През 2008 г. продължиха оплакванията срещу разполагането на излъчващи съоръжения на мобилните оператори в близост до жилищни сгради, към което гражданите са особено чувствителни заради слабата информираност и страховете от вредно влияние на електромагнитните полета. При проверките КРС продължава да следи стриктно спазването на въведеният в страната административен ред за пускане в действие на базовите станции, монтирани в населени места, изразяващ се в наличие на съответните документи, издадени от Министерството на здравеопазването, от лабораторията при Националния център за

опазване на общественото здраве, разрешенията за строеж и въвеждане в експлоатация на ДНСК.

Източник: КРС

Фиг. 85

Източник: КРС

Фиг. 86

Източник: КРС

Фиг. 87

Контрол по спазване изискванията на ЗЕДЕП

Съгласно утвърдения план-график за проверки на ДУУ, регистрирани по Закона за електронния документ и електронния подпис (ЗЕДЕП), и в съответствие с утвърдената от КРС Методика за контрол на ДУУ, са извършени проверки на „СПЕКТЪР” АД и “ИНФОНОТАРИ” ЕАД, относно спазването на ЗЕДЕП, подзаконовите нормативни актове по прилагането му и дадени препоръки от КРС.

7.3. Развитие и техническа поддръжка на националната система за мониторинг на радиочестотния спектър (нсмрчс) и измервателните системи за контрол

Дейностите са изпълняват в следните основни аспекти:

- Анализ на наличното и необходимото технологично хардуерно и софтуерно оборудване за контрол;
- Техническо осигуряване и внедряване на измервателна апаратура за изгражданата НСМРЧС;
- Техническа поддръжка на специализираното технологично оборудване (стационарни, мобилни и транспортируеми станции за мониторинг, преносима измервателна апаратура, LAN и WAN мрежи на НСМРЧС) – конфигуриране, настройки, администриране;
- Методическа помощ при изпълнение на оперативните задачи по измервания, свързани с контрола на РЧС и инспекцията на съобщенията;
- Дейности по изграждане на НСМРЧС за граждански нужди у нас.

НСМРЧС се изгражда на регионален принцип с цел създаване на единна система за мониторинг, обслужваща територията на цялата страна. Регионалният принцип се обуславя от необходимостта за осъществяване на ефективно наблюдение в VHF/UHF диапазоните, които се използват най-интензивно за съвременни мрежи и обсега на действието им е ограничен от изискването за линия на пряка видимост. За осигуряване на контрол на територията на цялата страна е необходимо покритие чрез достатъчен брой стационарни станции за мониторинг и/или използването на голям брой мобилни станции за мониторинг. За да се усъвършенства системата, като се отчита разнообразния релеф на страната, за ефективен мониторинг ще се изградят предимно необслужваеми стационарни станции.

Съгласно рамковото споразумение за *Доставка на оборудване за 8 (осем) необслужваеми стационарни станции за радиомониторинг от 20 MHz до 3.0 GHz в периода 2007 – 2010 г. бе доставена измервателната апаратура за 4 бр. необслужваеми дистанционно управляеми стационарни станции за радиомониторинг*. Доставеното оборудване ще се използва за радиомониторинг в 4 (четири) нови региона, което ще разшири възможностите на КРС за ефективен контрол на радиочестотния спектър до 3.0 GHz. С необслужваемите стационарни станции ще се извършват измервания на електромагнитното поле и на заетостта на радиоканалите, локализиране и идентификация на незаконни радиоизлъчватели, съгласно препоръките на ITU-R.

В края на 2008 г. е пусната в експлоатация нова дистанционно-управляема станция „Благоевград”. Станцията се управлява дистанционно от Централна Управляваща Станция – София и/или от други стационарни/мобилни станции.

През 2008 г. са определени точките и са в процес на изграждане още 5 нови необслужваеми дистанционно управляеми станции.

Доставена е преносима измервателна апаратура в обхват до 26.5 GHz, която се използва в регионалното звено на КРС в гр. Пловдив. С тази доставка всяко едно от

регионалните звена на КРС има техническа възможност за контрол на РЧС до 26.5 GHz.

Към края на 2008 г. за осъществяване на контролните функции на КРС се използват следните измервателни системи:

- 8 Стационарни Станции за Радиомониторинг (4 обслужваеми и 4 необслужваеми), свързани в мрежата на Националната Система за Мониторинг;
- 9 Мобилни Станции (8 за мониторинг до 3.0 GHz и 1 за измервания на GSM мрежи/цифрова телевизия DVB-T);
- 2 Транспортируеми станции за честотен обхват от 1 до 26.5 GHz;
- 20 преносими измервателни уреда за контрол на РЧС.

Сн. 1 – Станция „Благоевград”

Сн. 2 – Станция „Благоевград”

8. Административно-наказателна дейност на КРС

През 2008 г. са изготвени проекти по 110 наказателни постановления (НП) и 29 резолюции за прекратяване на административнонаказателни производства.

Относно събирането на наложени с наказателни постановления глоби и имуществените санкции за административни нарушения, следва да се изтъкне, че на операторите, които не са заплатили доброволно дължимите суми, бяха изпратени покани за доброволно изпълнение, с което им бе дадена възможност в 7-дневен срок да ги заплатят. При положение, че не бяха заплатени посочените суми, преписките по влезлите в сила наказателни постановления бяха изпращани своевременно на Агенцията за държавни вземания за принудително събиране. През 2008 г. са изпратени 21 преписки по влезли в сила наказателни постановления за тяхното принудително изпълнение.

През 2008 г. КРС е разгледала и предприела действия по над 400 жалби на граждани, свързани с проблеми и нередности при получаването на електронни съобщителни услуги.

9. Процесуално представителство

Пред Върховния административен съд

През 2008 г. юристите на КРС участваха в подготовката и процесуалното представителство по 60 дела пред Върховния административен съд.

Пред районни и административни съдилища

През 2008 г. председателят на КРС е бил призван да вземе участие като страна по обжалването на издадени от него наказателни постановления по 408 съдебни заседания. Броят на образуваните дела пред първоинстанционните съдилища възлиза на над 100. Такъв е приблизително броят на делата и пред административните съдилища (като втора инстанция).

По водените дела срещу наказателни постановления на председателя на КРС са осъществени средно по две явявания в съдебно заседание пред различните Районни и Административни съдилища в цялата страна.

Срещу решенията, с които съответният първоинстанционен съд отменя наказателни постановления, са изготвени съответните касационни жалби.

10. Международна дейност

Чрез дейността си по планиране, организиране, координиране и участие в инициативите на международните и европейски организации и техните работни структури в областта на електронните съобщения и пощите, КРС допринася за утвърждаването на ролята на българския регулатор в процеса на вземане на решения и защитата на националната позиция и интереси, както и за утвърждаване престижа на Република България като фактор и надежден партньор на международно, европейско и регионално ниво.

КРС участва в дейността на правителствените и специализираните организации в областта на съобщенията на международно и европейско ниво и осъществяване на комуникациите с ЕК с цел ефективното прилагане на Европейската регулаторна рамка.

В тази връзка през цялата 2008 г. експерти от КРС продължиха своето участие в рамките на работните групи и проектните екипи на IRG: проектен екип “Значително въздействие върху пазара” (SMP PT), проектен екип “Сравнение на цените за терминиране на гласови повиквания и кратки текстови съобщения в мобилни мрежи” (MTR/SMS Benchmark PT), проектен екип „Регулиране на международния роуминг” (International roaming regulation PT), работна група “Крайни потребители” (End Users WG), проектен екип “Цени за терминиране във фиксирани мрежи” (FTR PT), проектен екип „Цени за терминиране в мобилни мрежи” (MTR PT), проектен екип „Регулаторно счетоводство” (Regulatory Accounting PT).

Проекти, свързани с ефективното прилагане на Европейската регулаторна рамка

На 14 януари 2008 г. стартира и на 30 май успешно приключи краткосрочен контракт за институционално партньорство BG2005/IB/TE01/UE/TwL – „Съдействие при прехода от аналогова към цифрова наземна телевизия” при общ бюджет около 100 хиляди евро (вкл. националното съ-финансиране). Институционален партньор бе Държавният секретариат по телекомуникации и информационно общество при Министерство на индустрията, туризма и търговията на Испания. Целта на проекта бе развитие на ефективни регулаторни механизми, свързани с прехода от аналогово към цифрово разпръскване в съответствие с европейското общностно право, което на свой ред стимулира разгръщането на конкурентна пазарна среда в областта на цифровите наземни телевизионни мрежи и услуги.

В рамките на контракта бяха извършени редица дейности, които подпомогат експертите на КРС да приложат добрите европейски практики при осъществяване на

прехода от аналогова към цифрова наземна телевизия в регулаторен и технически аспект.

Направен бе анализ с отчитане на текущото състояние на наземното телевизионно разпръскване в България, регистрираните честотни разпределения за наземна цифрова телевизия в Женевския план от 2006 г. и проекта на План за въвеждане на наземно цифрово телевизионно радиоразпръскване в Република България. Основната цел на този анализ бе определянето на адекватни подходи относно честотното планиране на цифровата наземна телевизия, актуализиране на плана, както и създаване на работен план, свързан с въвеждане на цифровата интерактивна телевизия и мобилна DVB-H технология в рамките на прехода от аналогова към цифрова телевизия в България.

В контракта бе предвидено и определянето на приоритетните дейности, които следва да се предприемат от регулатора по време на прехода в съответствие с европейското общностно право.

През м. август 2008 г. стартира и контракт BG2006/IB/TE01/UE/TwL – „Ефективно развитие на електронните комуникационни пазари” при общ бюджет 180 хил. Евро (вкл. националното съ-финансиране). Институционален партньор е Комисията по пазара на телекомуникациите на Испания. Контрактът покрива преглед на законодателството и практиките, свързани с пазарните анализи и регулирането; идентифициране на приоритетните пазари; дефинирането на пазарите; оценка на значителното въздействие върху пазара; налагането на мерки; самите пазарни анализи и др. По време на изпълнението на проекта са проведени общо 11 посещения на испански експерти в България, като по време на три от тях освен експерти на СМТ присъстват и гост-експерти от националните регулаторни органи на Малта (МСА), Унгария (ННН) и Белгия (ВІРТ). Като част от туининг проекта са предвидени и две посещения на делегации от КРС в Испания.

В стратегически план, засягайки ключови технически предизвикателства и изпълнявайки съответните дейности, контрактът улеснява обмена на най-добрите практики и осигурява ниво на координация при анализите на съответните пазари на електронни съобщения.

Положени бяха и усилия за разработване на проектни задания по оперативна програма „Административен капацитет”, приоритетна ос „Добро управление”, управлявана от МДААР, както следва:

- Подобряване работата на КРС и повишаване на прозрачността на действията ѝ при регулиране, въвеждането и прилагането на разделното счетоводство, и определянето на разходоориентирани цени на мобилните и пощенските услуги, в съответствие с изискванията на Закона за електронните съобщения и Закона за пощенските услуги.

- Разработване и внедряване на интегрирана информационна система за подпомагане на дейностите по пазарно регулиране, в изпълнение на изискванията на Закона за електронните съобщения и Закона за пощенските услуги.

Използват се всички възможни инструменти и средства за повишаване административния капацитет на експертите на КРС, вкл. и по линия на Европейския офис за техническо съдействие и обмен - ТАІЕХ. В периода 17-21 ноември бе проведена и практическа програма по мерките при мобилните пазари в Малтийския регулатор.

Двустранно сътрудничество

По линия на двустранното сътрудничество беше организиран семинар (29.02.2008 г.) в рамките на Меморандума за двустранно сътрудничество в областта на електронните съобщения с унгарския регулатор, фокусиран върху принципите при прилагане на тарифи, базирани на разходите; ценови контрол и ценова преса; системата на финансова подкрепа при универсалната услуга; регулиране по отношение ценовата преса; регулиране на цените и разходите; метод на регулиране на разходите при „retail minus“; разделно счетоводство и счетоводни методи; регулиране цените на дребно; регулиране на цените при терминиране в мобилни мрежи и др.

В края на м. Май 2008 г. беше подписан и Меморандум за разбирателство с Държавния секретариат по телекомуникации и информационно общество при Министерство на индустрията, туризма и търговията на Испания с цел дългосрочно сътрудничество в областта на електронните съобщения. Този Меморандум за разбирателство цели постигането на тясно сътрудничество между двата регулатора в сферата на електронните съобщения, отчитайки бързото развитие на сектора на електронните съобщения.

КРС последователно развива и отношенията си със страните от региона на Югоизточна Европа, като се стреми към задълбочаване на регионалното сътрудничество, съгласно общоевропейската политика.

КРС участва в 3^{-та} регулаторна конференция на страните от черноморския и каспийския регион, която се проведе от 21 до 23 май 2008 г. в Истанбул, Турция. В рамките на конференцията се проведе специална сесия, посветена на Световния ден на информационното общество. Осъществени са редица срещи с представители на ръководството на регулаторите от Турция, Молдова, Албания и др. за обсъждане на възможностите за разширяване и задълбочаване на сътрудничеството.

КРС участва в 3^{-та} регионална Конференция по въпросите на широколентовия достъп за страните от Югоизточна Европа, 24-26 юни 2008 г., Белград, Сърбия с презентация на тема: „WiMAX, WiFi – регулаторна рамка и опит в България“.

Представители на КРС взеха участие и в четвъртия регионален форум по сигурност на телекомуникационните мрежи и системи, организиран от Института за телекомуникационни и информационни изследвания за Югоизточна Европа, който се проведе от 5 до 8 ноември 2008 г. в Солун, Гърция. В рамките на семинара се проведе и обучение за практическите аспекти на сигурността, което е от особена важност във връзка със задълженията на КРС по ЗЕДЕП.

На посещение в София от 8 до 11.09.2008 г. беше делегация на Националната комисия за регулиране на съобщенията на Украйна, в рамките на което беше обсъден проект на споразумение за двустранно сътрудничество. В рамките на посещението експерти на КРС представиха опита на българския регулатор в областта на пазарните анализи, управлението на спектъра, приложението на правната рамка като цяло. Първите контакти бяха реализирани по време на посещението на представители на КРС на изложението и семинар на ITU за мониторинг на спектъра, проведено през м. юли 2008 г. в гр. Киев, Украйна.

На 4 ноември 2008 г. рамките на БАИТ Експо се проведе вторият Национален форум, посветен на състоянието и развитието на информационните и комуникационните технологии в България. КРС представи регулаторната политика в сектора на електронните съобщения и две презентации на тема: Въздействие на преносимостта на номерата върху конкуренцията и качеството на мобилните услуги в България и готовността за преносимост на фиксирани номера и Състояние на конкуренцията в съответните пазари в България и ефективност на наложените мерки.

Комуникация с ЕК

В хода на 2008 г. беше поддържана активна двустранна кореспонденция с ЕК. ЕК бе навременно информирана за регулаторните действия на КРС в приоритетни области като пазарните анализи, преносимостта на номерата, ефективното управление на спектъра, прехода към наземно цифрово телевизионно радиоразпръскване и др.

В края на септември 2008 г. (29-30 септември) беше проведена мисия на представители на ЕК, свързана с изготвянето на 14^{-ия} доклад по прилагане на Европейската регулаторна рамка. Представена беше информация от регулатора относно неговата функционалност и независимост, ресурси и умения/опит, ефективно използване на правомощията, сътрудничество със СЕМ и КЗК, механизми за обжалване и преходни мерки. Интерес представляваха наредбите и административните решения на КРС, пазарните анализи, разрешителните и лицензионния режим, управлението на спектъра, административните такси, мобилна и фиксирана телефония, широколентовите услуги, универсалната услуга, Европейския номер 112, преносимостта на номерата, взаимно свързване, извън-съдебно разрешаване на спорове, радио и ТВ разпръскване, защита на данните.

Във връзка с извършваните пазарни анализи, бяха реализирани две пред-нотификационни срещи с представители на ЕК по повод предстоящите нотификации на пазарите (30 юни 2008 г. в София и 23 октомври 2008 г. в Брюксел). На срещите са представени и консултирани проектите на приоритетни пазарни анализи на едро, а именно 8, 9, 10 и 16.

Участие в работата на Европейски структури

КРС активно участва в генералните асамблеи на Групата на независимите регулатори и в пленарните заседания на Групата на европейските регулатори (I/ERG) (28-29 февруари/Стокхолм, 29-30 май/Вилнюс, 9-10 октомври/Дъблин и 4-5 декември/Будапеща), в работата на Контактната мрежа (7-8 февруари/Любляна, 8-9 май/Букурещ, 18-19 септември/Кафат, 13-14 ноември/Брюксел), както и на ниво проектни екипи към I/ERG.

Форумите предоставят платформа за обмен на информация и практики по въпроси, свързани с регулаторните дейности в сферата на електронните съобщения, формиране на позиции по предизвикателствата, пред които са изправени националните регулатори, като прегледа на регулаторната рамка, регулаторни принципи при мрежите от следващо поколение, конвергенцията, координиране на мерките и адекватен мониторинг, показатели, роуминг, цени за терминиране, системата Bill&Keep, регулаторното счетоводство (вкл. цени при достъп и съвместно ползване на каналната мрежа) и др.

КРС проследява информацията, предоставяна от съответните проектни екипи, като при възможност участва активно в работата им (работен екип „Преглед на регулаторната рамка”, „значително пазарно въздействие”, „международен роуминг”, „терминиране в мобилни мрежи”, „терминиране във фиксирани мрежи”, „взаимно свързване/мрежи от следващо поколение”, „конвергенция”, „крайни потребители”, „регулаторно счетоводство” и др.)

КРС участва със статут на пълноправен член в заседанията на работните комитети към ЕК:

- Комитета по съобщения (COCOM),
- Комитета по радиочестотния спектър (RSC),
- Групата по политика за управление на радиочестотния спектър (RSPG)

Участия на КРС в международни прояви

КРС взе участие в събитията, организирани от правителствените и специализираните организации в областта на съобщенията на международно и европейско ниво, условно остепенувани според техния приоритет за Комисията:

- **Международни прояви с висок приоритет:** дейности на работните структури към ЕК на всички нива, свързани с анализа на съответните пазари, преносимостта на номерата, управлението на честотния спектър, разработването и прилагането на нормативни документи в областта на политиката и регулацията на електронните **и пощенските съобщения и** услуги и прилагането на информационните технологии, в изпълнение на ангажиментите на КРС; срещи на върха и други инициативи на високо ниво с политически характер, организирани от международните организации в областта на съобщенията; конгреси, годишни сесии, асамблеи и симпозиуми на световни и европейски международни организации – ITU, **Всемирния пощенски съюз (UPU)**, ETSI; консултации на двустранно и регионално ниво.

- **Международни прояви със среден приоритет:** дейности на работните структури на други международни организации – СЕРТ, Комитета за електронни комуникации (ЕСС), Комитета за пощенско регулиране (СЕРР), Европейския радиокомуникационен офис (ЕРО), UPU, Мрежата на регулаторните органи по далекосъобщенията от държавите-членки на Франкофонската общност (FRATEL); събития в областта на регионалното сътрудничество на страните от Балканския регион - двустранни срещи със съседните ни страни за решаване на проблеми с радиосмущения и трансгранични замърсявания, участие в регионални инициативи като Академията по далекосъобщенията на страните от Югоизточна Европа (SETA) и проекта на ITU-D за регионален център за усъвършенстване (*Center of Excellence*) за страните от Източна Европа и ОНД; участие в обучението на ITU във връзка с развитието на модели на разпределение на разходите; прояви по линия на двустранното сътрудничество във връзка със сключените договори за двустранно сътрудничество с регулаторните органи на Италия, Унгария и Молдова.

По-значимите прояви през 2008 г., в които КРС взе участие са:

- **24^{-ия} Конгрес на UPU, 23.07.-12.08.2008 г., Женева, Швейцария,** по време на който беше приета Световната пощенска стратегия от Найроби. През следващите четири години (2009-2012) тя ще бъде водеща за правителствата на 191 държави-членки на съюза, пощенските оператори и регионалните пощенски организации. Основните цели на стратегията са: развитие на оперативната съвместимост на световната пощенска мрежа, повишаване на нейното качество и ефективност, стимулиране на универсална пощенска услуга адекватна на социалната, икономическата и технологичната среда, създаване на условия за устойчиво развитие на пощенския сектор и неговата икономика и насърчаване растежа на пазарите на пощенски услуги.

- **Годишната сесия за 2008 г. на Съвета на ITU, 12-21.11.2008 г., Женева, Швейцария,** председателствана от България в лицето на Председателя на ДАИТС. Основните въпроси, които бяха разгледани, са свързани с общата политика, стратегия и планиране на ITU, дейностите свързани с Интернет, информационните и комуникационни технологии и климатичните промени, стратегическите, оперативните и финансови планове на Съюза. България се присъединява активно към Глобалния план за киберсигурност на ITU - основен приоритет на съюза. Беше обявен проектът "ИМРАСТ", който разработва и внедрява инструменти за мониторинг и действия при кибератаки. В рамките на проекта в София ще бъде създаден регионален център за киберсигурност, който ще обслужва страните от Югоизточна Европа. Той ще осигурява и специализирано обучение и семинари за държавите-членки на ITU от региона и ще

съветва правителствата по отношение на последните тенденции, потенциални заплахи и технологични новости в киберсигурността. Очаква се с финансова подкрепа от ИТУ и опита на специалистите на ИМРАСТ, регионалният център в София да функционира пълноценно в средата на 2009 г. Едновременно с поемане председателството на Съвета на ИТУ, този център ще бъде допълнително признание за активната роля на България за обединяване на усилията на международно ниво за борба с киберзаплахите.

- **3-те пленарни съвещания на ЕСС** – 10-14 март 2008 г. в Дрезден, Германия; 23-27 юни 2008 г. в Кристиансанд, Норвегия и 27-31 октомври 2008 г. в Кордоба, Испания;

Решенията на Комитета предоставят инструменти за регулиране на радиочестотния спектър за граждански нужди и за хармонизираното му използване в държавите-членки на СЕРТ

По-важните решения в рамките на ЕСС от тази година са свързани със:

- стандартизирана в рамките на Европа честотна лента за т.нар. интелигентни транспортни системи, т. е. стандартно оборудване за вграждане в автомобилите в скоро време за комуникации превозно средство - пътна инфраструктура и превозно средство - превозно средство, чрез които се предава информация за пътната обстановка, опасните участъци, задръстванията, както и се помага за избягване на пътно-транспортни произшествия;
- възможните варианти за европейска хармонизация на т. нар. "цифров дивидент", т. е. оползотворяването на радиочестотния спектър, който ще се освободи вследствие на по-икономичното използване на спектъра за радио и телевизионно разпръскване вследствие на прехода от аналогово към цифрово излъчване, който предстои да бъде направен и у нас до 2012 г.
- хармонизирани честотни ленти за цифрови радио-приложения за обществена защита и помощ в случай на бедствия;
- техническите условия позволяващи хармонизираното използване на GSM системи на борда на плавателни съдове в териториалните води на дадена държава, без това да предизвиква вредни смущения на други действащи радиосистеми (решението е аналогично в някаква степен на предходно решение на ЕСС, позволяващо при определени условия използването на GSM-и на борда на самолети по време на полет).
- техническите изисквания към т. нар. свръхшироколентови устройства, работещи в широк честотен диапазон, така че те да не причиняват вредни смущения например на операторите на WiMAX - технологията, за която разрешителни за работа са получили и български оператори и която позволява например широколентов безжичен достъп до Интернет, като може би единствена жизнеспособна конкурентна възможност за момента на ADSL широколентовия достъп, предлаган от „БТК” АД по медния чифт.

- **Двете генерални асамблеи на ETSI:** 26-28 март и 25-26 ноември 2008 г., като КРС участва в изпълнение на функциите си на Национална организация по стандартизация. КРС е със статут на пълноправен член на ETSI още от създаването му преди 20 г. и е с право на участие и гласуване във всички ръководни и експертни структури.

- **Годишната среща на Мрежата на регулаторите от държавите-членки на FRATEL,** 15-17.10.2008 г., Тунис

По време на срещата КРС участва с две презентации: едната за основните аспекти на пощенското регулиране чрез опита на българския регулатор и като част от процеса на либерализиране на пощенския сектор на европейско ниво, а другата - за ключовите аспекти на управлението на честотния спектър: хармонизацията, технологичната неутралност, определянето на цените, задълженията, процедурите за предоставяне и контрол на честотите.

Представители на КРС участваха в Международен форум „**ICT 4 All Forum – Tunis+3**” и специализирано изложение за информационни и комуникационни технологии, които се проведоха в Хамамет, Тунис, в периода 27-29 ноември 2008 г. Проведена беше специална сесия на високо ниво, по време на която бяха представени националните стратегии за развитието на широколентовия достъп и цифровото съдържание.

V. АДМИНИСТРАЦИЯ И ИНФОРМАЦИОННО ОБСЛУЖВАНЕ

1. Човешки ресурси

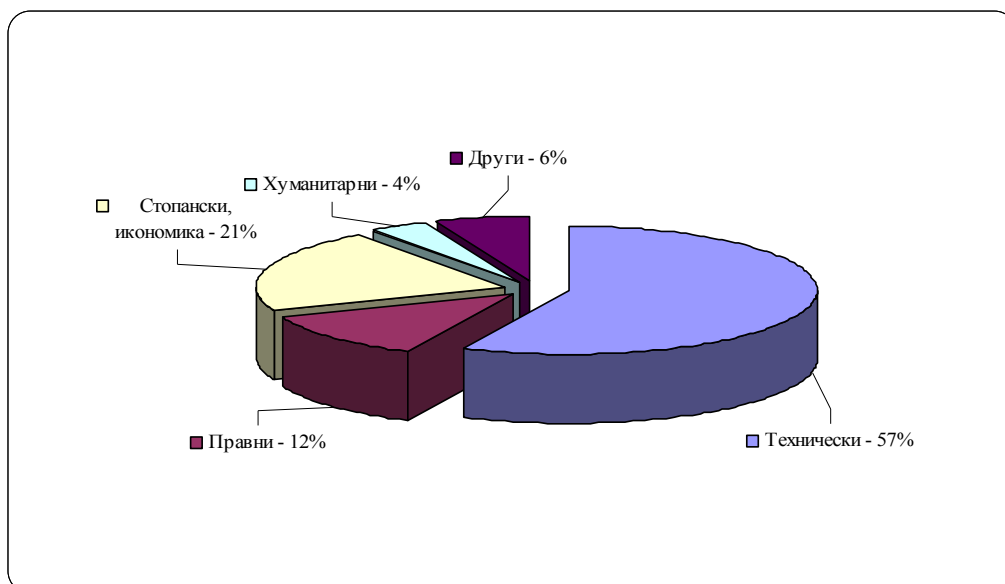
Управлението на човешките ресурси в КРС за регулиране на съобщенията се основава на приемане на хората като основен фактор за успеха на дейността на КРС.

КРС се стреми към привличане, задържане и развитие на служители с висока професионална квалификация и потенциал, мотивирани и отговорни в работата си за постигане на поставените задачи и целите на КРС.

През 2008 г. общата численост на постоянно наетия персонал на КРС е 214 души, 89 мъже и 125 жени.

Средната възраст на персонала е 42 години. 192 от служителите на КРС са с висше образование.

Разпределението на служителите с висше образование е в следните области – технически; правни; стопански, икономика; хуманитарни, други (Фиг. 88).

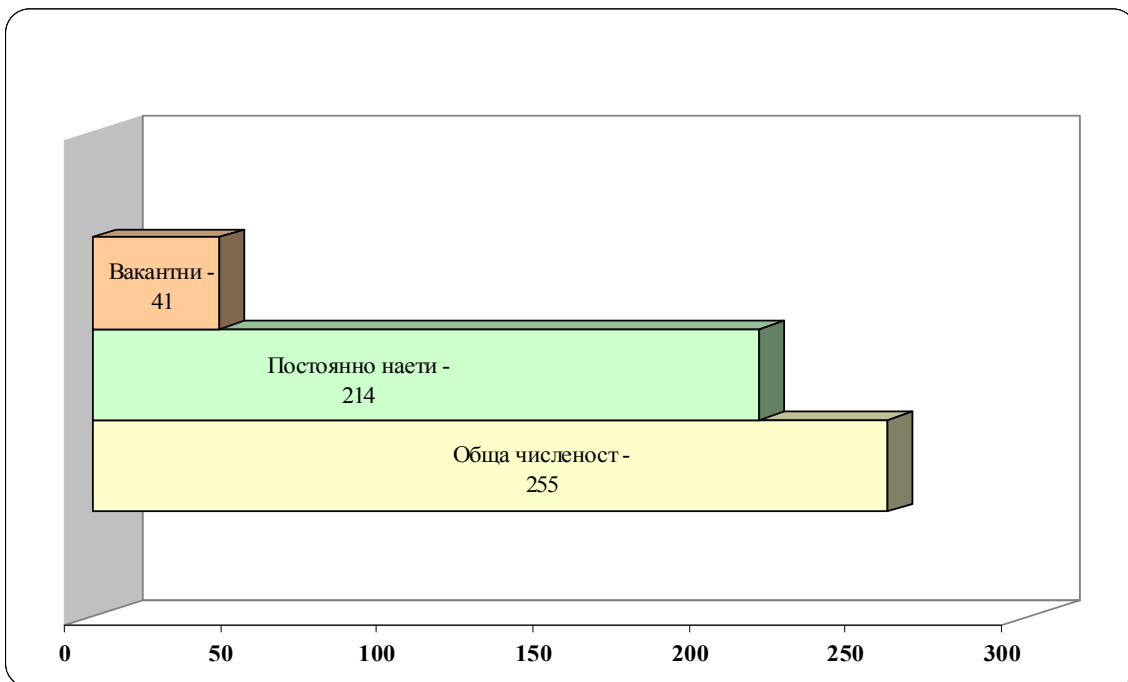
Източник: КРС

Фиг. 88

В съответствие с Вътрешните правила за реда и условията за подбор, възникване и прекратяване на трудовите правоотношения и промени в структурата на администрацията в КРС през 2008 г. са проведени 24 подбора, от които в екипа на администрацията на КРС са привлечени 29 нови служители.

Обща численост на персонала: 255 (Фиг. 89)

Постоянно наети: 214; Вакантни позиции: 41;

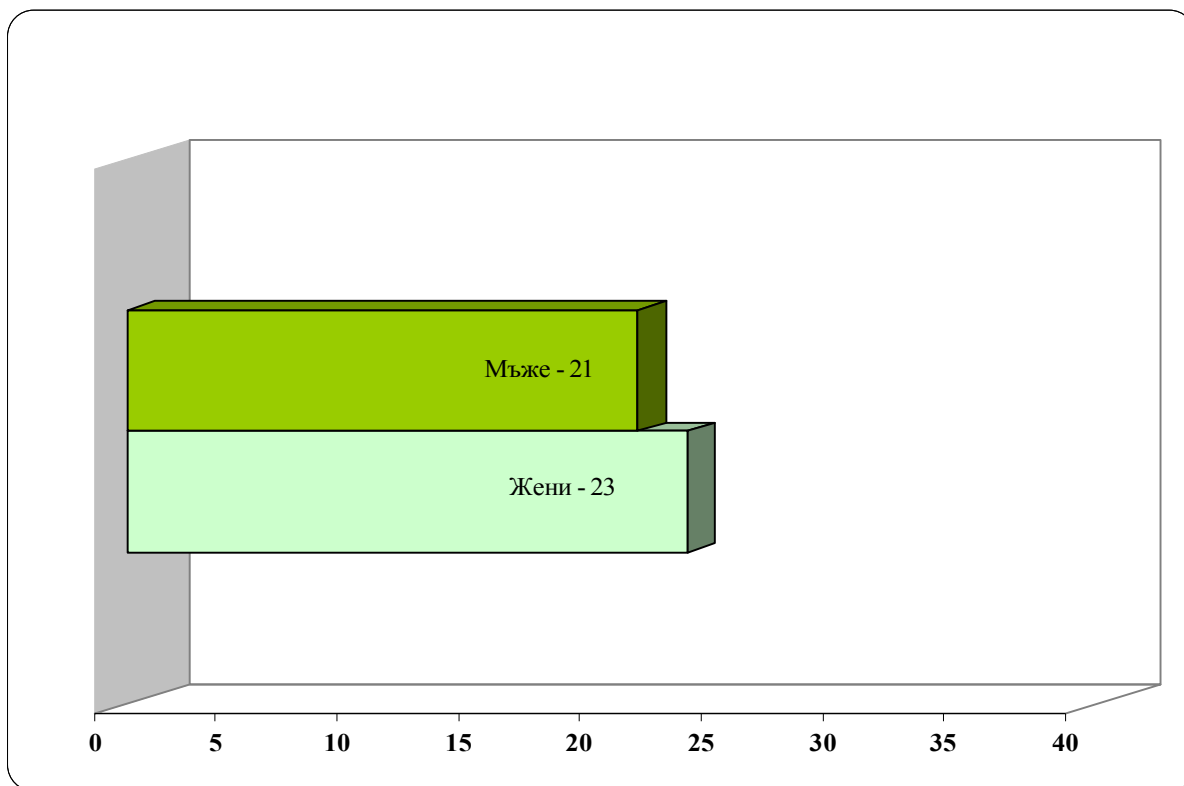

Източник: КРС

Фиг. 89

Заемащи ръководни длъжности 44, от тях 21 мъже и 23 жени. (Фиг. 90)

Мъже: 21; 47,73 %
 Жени: 23; 52,27%

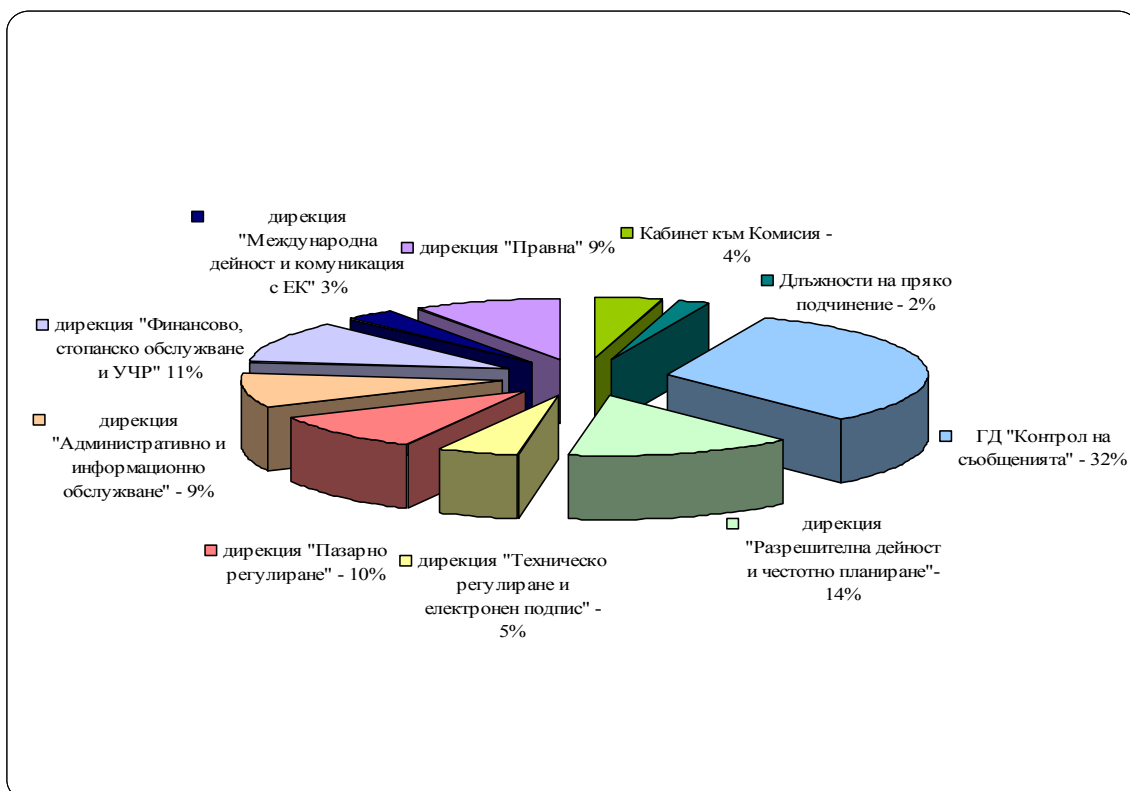

Източник: КРС

Фиг. 90

Структура и численост на администрацията на КРС през 2008 г.: (Фиг. 91)

• Кабинет към комисия	8
• Длъжности на пряко подчинение	5
• Главна дирекция „Контрол на съобщенията”	67
• Дирекция „Разрешителна дейност и честотно планиране”	29
• Дирекция „Техническо регулиране и електронен подпис”	11
• Дирекция „Пазарно регулиране”	21
• Дирекция „Административно и информационно обслужване”	19
• Дирекция „Финансово, стопанско обслужване и УЧР”	24
• Дирекция „Международна дейност и комуникация с ЕК”	6
• Дирекция „Правна”	19

Източник: КРС

Фиг. 91

През 2008 г. беше проведена отново стажантска програма, утвърдена като добра практика в КРС, чрез която стажантите се запознават със спецификата на работата и работната среда.

В съответствие с Вътрешните правила за организация на работната заплата и собствената система за заплащане на персонала и оценка на трудовото изпълнение служителите бяха стимулирани за постигнати високи резултати и образцово изпълнение на служебните задължения.

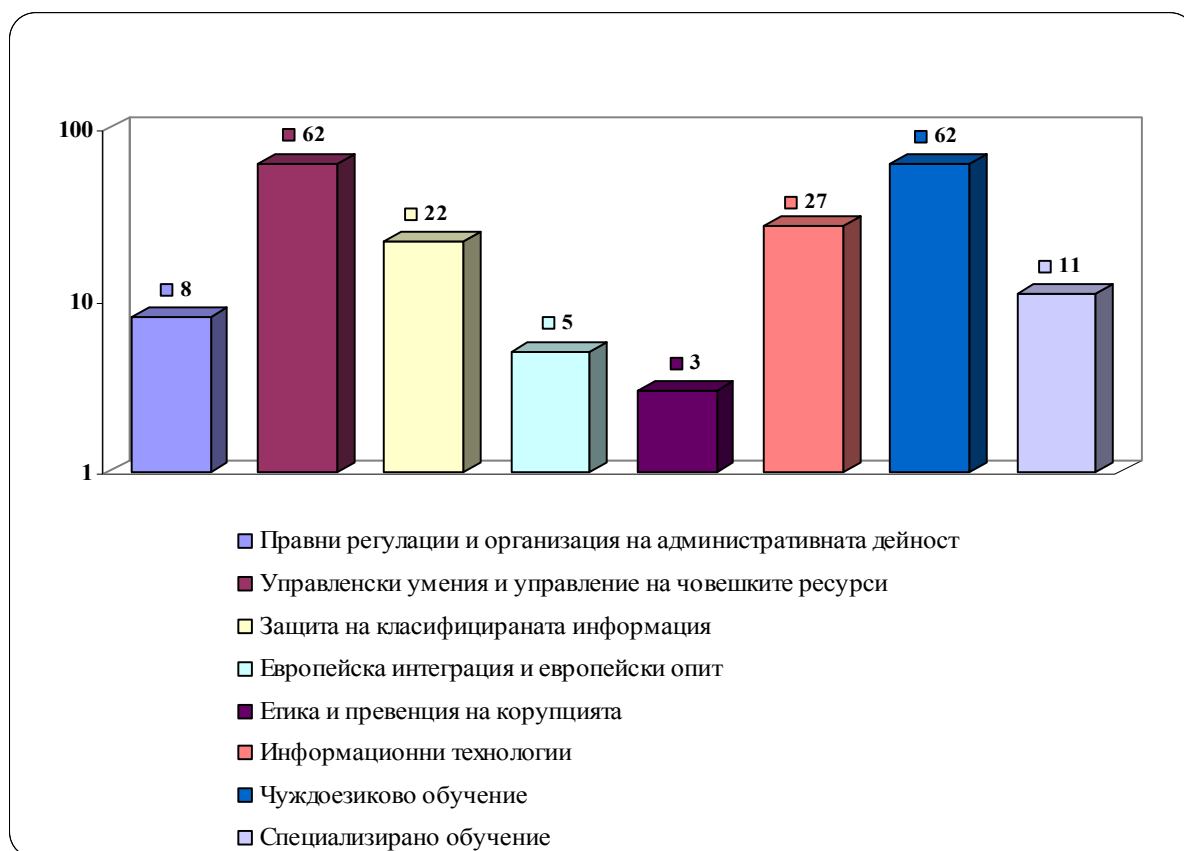
За поддържане на добра работна организация между дирекциите и повишаване квалификацията на служителите през 2008 г. бяха организирани два управленски семинара, както и семинари с представители от различни дирекции по теми от взаимен интерес.

Обучение на персонала:

Броят на служителите, преминали различни обучения през 2008 г. е 200. (Фиг. 92)

Области на обучение и брой участници:

- Правни регулации и организация на административната дейност – 8
- Управленски умения и управление на човешките ресурси – 62
- Защита на класифицираната информация – 22
- Европейска интеграция и европейски опит – 5
- Етика и превенция на корупцията – 3
- Информационни технологии – 27
- Чуждоезиково обучение – 62
- Специализирано обучение – 11

Фиг. 92

2. Информационно обслужване

Основните дейности, свързани с развитието на информационното обслужване и технологии в КРС, се характеризират с реализирани проекти в следните направления:

2.1. Внедряване, поддръжка и развитие на информационни системи

- Поддръжка и развитие на Интернет портал за информиране, комуникация и поддръжане на обратна връзка с гражданите и бизнеса.
- Одит и оптимизация на *web* базирана документооборотна система на КРС.
- Внедряване на информационна система „Лицензиране и регистри“ във връзка с новите задълженията на КРС по ЗЕС. С изграждането на тази информационна система се подпомага управлението на информационните процеси по поддръжането на

регистрите и осигуряването на публичен достъп до част от информацията в тях през *Internet*.

- Анализ, развитие и поддръжка на други основни и съпровождащи информационни системи: специализиран софтуер в сферата на електронните съобщения, технологичен софтуер, използван от специализираните дирекции, правно информационни системи, счетоводни системи, системи за склад и заплати и др.

2.2. Защита на данни и електронна информация

- Поддръжка на система за електронна защита на работните места с еднократна проверка на базата на смарт-карти, карточетци и специализиран софтуер.

- Развитие и поддръжка на корпоративна антивирусна защита *firewall* и *antispat*.

- Поддръжка и развитие на интегрираната система за контрол на достъпа и контрол на работното време в административните сгради на КРС.

2.3. Дейности, свързани с участието на организацията в проектите по електронното правителство в Република България

- Регистриране и подаване на актуална информация за дейностите, свързани с информационното обслужване на администрацията на КРС в „Информационната система за попълване на отчетните доклади за състоянието на администрацията” и „Системата за самооценка и отчитане на административното обслужване”.

- Участие в междуведомствени и вътрешноведомствени работни групи, както и комисии, учебни програми и семинари по проектите за *e-government*.

- Дейности по осигуряване на издаване на универсален електронен подпис на КРС, съгласно изискванията на ЗЕДЕП.

2.4. Техническото и комуникационно осигуряване и съпровод:

- Изграждане на VPN между офисите на КРС на територията на страната и подмяна на активно мрежово оборудване.

- Реинженеринг и изграждане на нови сегменти от структурна кабелна система на КРС. Поддържане и мониторинг на налични комуникационни мрежи и ресурси и структурно окабеляване. Инсталация и настройки на комуникационни и мрежови операционни системи.

- Закупуване, инсталиране, внедряване в експлоатация и сервиз на компютърна техника и технически средства, обслужващи дейността на регулатора.

2.5. Координация, контрол и персонална помощ на служителите на КРС

- Изготвяне на потребителски инструкции и заповеди във връзка с реда и правилата за ползване на информационните системи и технически средства, както и осигуряване на администриране и контрол на персоналните потребители за изпълнението и правилната експлоатация на системите.

- Персонална помощ, обучение и ИТ подпомагане на служителите на КРС.

VI. БЮДЖЕТ

Изпълнение на бюджета на КРС, разпределение на постъпилите приходи и направените разходи през 2008 г.

Със Закона за държавния бюджет Министерство на финансите е заложило приходи на КРС за 2008 г. в размер на 37,0 млн. лв. През същата година по бюджета на КРС са постъпили средства в размер на 77,338 млн. лв., което прави преизпълнение на приходната част в размер на 2.08 пъти.

Това преизпълнение на приходите се дължи на големият брой допълнително заявени честоти, за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – радиочестотен спектър от големите GSM оператори.

Изпълнението на бюджета за 2008 г. е, както следва:

Таблица № 27

Видове приходи	Стойност в хил. лв.	Дял (%)
1. Собствени приходи, утвърдени с бюджета на КРС за 2008 г.	37 000	100%
2. Реализирани приходи по отчет за 2008 г., в т. ч.:	77 338	100%
- еднократни административни такси по Закона за електронните съобщения;	31 692	40.97
- първоначални лицензионни такси и такси за регистрация по Закона за пощенските услуги;	34	0.04
- административна годишна контрол;	5 029	6.52
- такси за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс - радиочестотен спектър;	28 899	37.36
- такси ползване на индивидуално определен ограничен ресурс - позиции на геостационарната орбита, определени за Република България съгласно международни споразумения;	116	0.15
- такси за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс след провеждане на търг	2 981	3.85
- такси за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс - номера от Националния номерационен план;	8 381	10.84
- тръжни документи;	57	0.07
- глоби и имуществени санкции;	144	0.19
- лихви.	5	0.01

Разпределението на постъпващите в КРС приходи е регламентирано в чл. 148 от ЗЕС и чл. 64 от ЗПУ.

Постъпилите приходи в КРС през 2008 г. са разпределени както следва:

Таблица № 28

№	НАПРАВЛЕНИЯ НА РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ	ОТЧИСЛЕНИЯ ПО ПЕРА В ХИЛ. ЛВ.	ДЯЛ (%)
А.	В ПРИХОД НА РЕПУБЛИКАНСКИЯ БЮДЖЕТ ВСИЧКО, В Т. Ч. ОТ:	31 316	40.49
1	Годишни такси за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс - радиочестотен спектър	29 027	92.69
2	Годишни такси за ползване индивидуално определен ограничен ресурс - позиции на геостационарната орбита, определени за Република България съгласно международни споразумения	81	0.26
3	Такси за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс след провеждане на търг	2 086	6.66
4	Глоби и имуществени санкции	115	0.37
5	Лицензионни такси и такси за регистрация по ЗПУ	7	0.02
Б.	В ПРИХОД НА ДАИТС ВСИЧКО, В Т. Ч.:	18 690	24.17
1	Годишни такси за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс - радиочестотен спектър	17 901	95.77
2	Годишни такси за ползване индивидуално определен ограничен ресурс - позиции на геостационарната орбита, определени за Република България съгласно международни споразумения	29	0.16
3	Такси за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс след провеждане на търг	745	3.99
4	Лицензионни такси и такси за регистрация по ЗПУ	15	0.08
В.	В ПРИХОД НА БЮДЖЕТА НА КРС ВСИЧКО, В Т. Ч.:	27 332	35.34
1	Еднократни административни такси по ЗЕС	548	2.00
2	Лицензионни такси и такси за регистрация по ЗПУ	12	0.05
3	Административна годишна такса контрол	5 029	18.40
4	Годишни такси за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс - радиочестотен спектър по чл. 142, ал. 1 от ЗЕС	13 116	47.99
5	Годишни такси за ползване индивидуално определен ограничен ресурс - позиции на геостационарната орбита, определени за Република България съгласно международни споразумения;	6	0.02
6	Такси за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс след провеждане на търг	149	0.54
7	Годишни такси за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс - номера от Националния номерационен план по чл. 144 от ЗЕС	8 381	30.67
8	Тръжни документи	57	0.21
9	Глоби и имуществени санкции	29	0.11
10	Лихви	5	0.01
	ВСИЧКО ОТЧИСЛЕНИЯ ПО НАПРАВЛЕНИЯ НА РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ	77 338	100.0

Разходите на КРС за 2008 г. са както следва:

Таблица № 29

Видове разходи	Стойност в хил. лв.	Дял (%)
1. Заплати	3 400	34.45
2. Осигурителни вноски	596	5.34
3. Други възнаграждения и плащания	429	3.85
4. Издръжка	1 937	17.35
5. Членски внос	64	0.57
6. Капиталови разходи	4 739	42.44
Общо разходи	11 165	100%

VII. БАЛАНС

BALANCE 2008

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

През 2008 г. дейността на КРС бе насочена към ефективно прилагане на транспонираната през 2007 г. в българското законодателство европейска регулаторна рамка 2002, чиято основна цел е създаването на условия за развитие и насърчаване на конкуренцията на пазарите на електронни съобщения и задоволяване на нуждите на потребителите от разнообразни, качествени, модерни и достъпни електронни съобщителни услуги в страната.

От началото на 2008 г. КРС започна активно да осъществява своята дейност, свързана с определянето, анализа и оценката на съответните пазари на електронни съобщения, определянето на предприятия със значително въздействие върху всеки пазар и налагането на специфични задължения на тези предприятия с цел осигуряването на конкурентна пазарна среда.

През 2008 г. експерти на КРС участваха в разработване на множество законови и подзаконовни нормативни актове, в подготовката и процесуално представителство на десетки дела пред ВАС и други районни и административни съдилища, изготвени бяха проекти по наказателни постановления и резолюции за прекратяване на административнонаказателни производства.

КРС осигурява условия за оптимално и ефективно управление на радиочестотния спектър, което от една страна е предпоставка за развитие на икономическия прогрес в областта на електронния съобщителен сектор, а от друга задоволяване на потребностите на бизнеса и населението от съвременни, технологично ефективни и качествени съобщителни и информационни услуги. През 2008 г. бяха транспонирани редица препоръки и решения на ЕК с цел хармонизиране на българското законодателство с това на ЕС в областта на разпределението, планирането, предоставянето и ефективното използване на радиочестотен спектър. През годината в Консултативния съвет за национално координиране и съгласуване към КРС са координирани и съгласувани над 2000 радиочестоти и радиочестотни ленти с цел осигуряване безопасността на въздухоплаването и корабоплаването, защита на националната сигурност на страната и ефективно използване на радиочестотния спектър.

Един от основните приоритети на КРС през 2008 г. продължи да е утвърждаването на контролната дейност (мониторинг и контрол на радиочестотния спектър, инспекционна дейност, развитие и техническа поддръжка на националната система за мониторинг на радиочестотния спектър и измервателните системи за контрол) като регулаторен механизъм за осигуряване на равнопоставеност между предприятията, като беше отделено особено внимание на контролните функции за съблюдаване на императива на ЗЕС, ЗПУ и ЗЕДЕП.

През 2008 г. КРС участва в дейността на правителствените и специализираните организации в областта на съобщенията на международно и европейско ниво и осъществяване на комуникациите с ЕК с цел ефективното прилагане на Европейската регулаторна рамка. Експерти от КРС продължиха своето участие в рамките на работните групи и проектните екипи на Групата на независимите регулатори (IRG). Бяха стартирани няколко проекта, свързани с ефективното прилагане на Европейската регулаторна рамка. По отношение на двустранното сътрудничество беше подписан Меморандум на разбирателство между КРС и регулаторния орган на Испания, също така бяха положени усилия за развитие на отношенията и задълбочаване на регионалното сътрудничество със страните от Югоизточна Европа. КРС активно участва в работата на различни европейски структури, както и в множество международни прояви с висок и среден приоритет.

Резултатите от реализираните от КРС през 2008 г. дейности се очаква да имат отражение върху българския пазар на електронни съобщения в средносрочен период, като постигането на по-ефективна конкуренция на пазара на електронни съобщения е свързано с очакваното успешно приключване на първия кръг от пазарни анализи и прилагането на специфични задължения на предприятията със значително въздействие върху съответните пазари. Продължават дейностите по регулиране на съответните пазари, свързани с разделно счетоводство и системи за определяне на разходите на предприятията със значително въздействие върху съответен пазар, с цел ограничаване на възможностите за възпрепятстване на конкуренцията.

През 2009 г. се очаква стартиралата през м. април 2008 г. преносимост на мобилните номера да придобие по-голяма популярност, както и да стартира преносимостта на фиксирания номер. Очакванията са преносимостта на номерата да стимулира конкуренцията между предприятията, предлагащи услуги за фиксирана и мобилна телефония, а започналата през последните няколко години тенденция на консолидация на пазара на електронни услуги по всяка вероятност ще продължи със сливания и поглъщания между предприятията, предоставящи услугите кабелна телевизия и достъп до Интернет.

Сред основните приоритети в работата на КРС за 2009 г. ще бъде и одобряване на ТПВС, както и разрешаване на съществуващи проблеми при взаимното свързване и извършването на подробен анализ на ситуацията, свързана с предоставянето на специфичен (битстрийм) достъп от гледна точка на възпрепятстващите условия и предприемане на съответни мерки.

През 2009 г., с оглед ефективното управление на ограничения ресурс – номера, КРС следва да изготви нов Национален номерационен план и правила за регулиране на използването на номера за услуги с добавена стойност, осигуряващи прозрачност за вида услуга и таксуването.

Продължават дейностите по осигуряване на универсалната услуга с контрол за спазване на изискванията за предоставянето ѝ с цел осигуряване на достъп до всички граждани и определяне на пределни стойности на параметрите за качество на обслужване.

През 2009 г. КРС следва да определи регулаторен подход по отношение на достъпа до мрежи от ново поколение (New Generation Access Networks), а също и параметрите за качество на обществените телефонни услуги, като част от дейностите свързани с техническото регулиране на пазара на електронни съобщения.

Приоритетите в дейността на КРС по отношение на цифровизацията произтичат от приетия в началото на 2008 г. от Министерски съвет План за въвеждане на наземно цифрово телевизионно радиоразпръскване (DVB-T) в Република България, с който е направена първата стъпка към стартиране на процеса за преминаване от наземно аналогово телевизионно радиоразпръскване към наземно цифрово телевизионно радиоразпръскване и въвеждане на нови технологии в областта на радио- и телевизионното разпръскване. Планът предвижда до края на 2012 г. всички предаватели за наземно аналогово телевизионно радиоразпръскване да преустановят излъчването, а до 2015 г. следва да се достигне пълно покритие по население за приемане на цифрово излъчени телевизионни програми на територията на Република България.